

44. Keskiviikkona 25 päivänä huhtikuuta 1990

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

annetaan vastaus ed. Moilasen ym. välikysymykseen hallituksen harjoittamasta korko- ja asuntopolitiikasta 1372

Pöydällepanoa varten esitellään:

1) Talousvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksestä laiksi kansanterveyslain muuttamisesta (HE n:o 202/1989 vp.) 1456

2) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä laiksi kuntajaosta annetun lain muuttamisesta (HE n:o 255/1989 vp.) „

3) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laiksi ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE n:o 166/1989 vp.) „

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Aaltonen, Ahde, R. Aho, Ala-Harja, Antvuori, Backman, Björkstrand, Elo, Haavisto,

Ikkala, Ikonen, Jansson, Junnila, Järvenpää, Jääskeläinen, Kanerva, Kasurinen, Kauppinen, Kemppainen, Kokko, Korkia-Aho, M. Lahtinen, P. Lahtinen, Laurila, Lax, Liikainen, Melin, Nieminen, Paasio, Paloheimo, Pekkarinen, Pelttari, Pesola, Pokka, Puisto, Puolanne, Pystynen, Renko, Rinne, T. Roos, Ryytänen, Saari, Savolainen, Särkijärvi, Tähkämaa, Törnqvist, Uosukainen, Urpilainen, Wahlström, Virolainen ja Väänänen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Kauppinen, Pesola, Särkijärvi, Laurila, P. Lahtinen, Jansson, Uosukainen ja Ikonen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Miettinen ja Paasio sekä yksityisasioiden takia edustajat R. Aho, Björkstrand, Jansson, Jääskeläinen, M. Lahtinen, Lax, Puisto, Renko, Rinne, Uosukainen ja Urpilainen, tästä ja huomisesta päivästä yksityisasioiden vuoksi edustajat Backman, Korkia-Aho, Pokka, Tähkämaa ja Virolainen sekä kuluva huhtikuun 27 päivään virkatehtävien takia ed. Kasurinen ja yksityisasioiden vuoksi ed. Kokko.

Uusi hallituksen esitys

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva huhtikuun 20 päivästä on eduskunnalle saapunut

hallituksen esitys n:o 41, joka nyt on edustajille jaettu.

Ed. Moilasen ym. välikysymys hallituksen harjoittamasta korko- ja asuntopolitiikasta

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen valtiovarainministeri Louekoski vastaa ed. Moilasen ym. allekirjoittamaan välikysymykseen n:o 2 hallituksen harjoittamasta korko- ja asuntopolitiikasta.

Sitten kun välikysymykseen on annettu vastaus ja sen johdosta aiheutunut keskustelu on julistettu päätyneeksi, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi sen päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentissa. Niiden, jotka eivät hyväksy tällaista yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, tulee valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 3 momentin mukaan jo keskustelun aikana tehdä ehdotuksensa asian valiokuntaan lähettämisestä tai perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä. Myös työjärjestyksen 52 §:n 2 momentissa tarkoitettu ehdotus päätöksen teon siirtämisestä on tehtävä, ennen kuin keskustelu on julistettu päätyneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Välikysymykseen vastaten lausuu

Valtiovarainministeri Louekoski: Herra puhemies! Suomen kokonaistuotannon kasvu on ollut voimakasta, viime vuonna 5 prosentin luokkaa. Työttömyysaste on laskenut alimmilleen sitten 1970-luvun. Pitkään jatkuneen korkeasuhdanteen jälkeen on talouteen kuitenkin tullut tasapainohäiriöitä ja ylikuumenemismilmiöitä, jotka pyrkivät kiihdyttämään inflaatiota.

Voimakas kotimainen kysyntä on johtanut vaihtotasealijäämän syvenemiseen. Taloudellisessa aktiviteetissa on kuitenkin tapahtumassa muutos. Kotimainen kysyntä tasaantuu, ja myös investointien kasvu laimenee. Teollisuuden suhdanneodotukset ovat aiempaa heikommät. Edessäpäin on uhka- ja epävarmuustekijöitä, jotka edellyttävät talouspolitiikassa suurta valppautta. Kokonaistuotannon kasvun arvioidaan tänä vuon-

na olevan 2,5 prosenttia, ensi vuonna kasvu hidastunee 1,5 prosenttiin.

Vaihtotaseen vajeen supistaminen ja inflaation torjunta vaativat tiukkaa finanssipolitiikkaa. Tuoreet tiedot talouden tilasta kertovat, että hintojen nousuvauhti on taittumassa. Inflaatio oli maaliskuussa 6,5 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan kuukauteen verrattuna. Helmikuun inflaatio vuositasolla oli vielä 7,4 prosenttia. Kotimainen inflaatio tulisi saada Oecd:n eurooppalaisten jäsenmaiden keskimääräisen inflaation tasolle, mieluummin sen alle, vakaan talouskehityksen turvaamiseksi. Kuluva vuoden lopussa kuluttajahintojen nousu voi hidastua 5 prosentin tasolle edellyttäen, että yleinen tiukkuus talouspolitiikassa ja työmarkkinakentällä onnistutetaan pitämään.

Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa on tärkeää, että kotimaisten kustannusten ei anneta nousta kilpailijamaita nopeammin. Hintakilpailukyky on heikentynyt alle pitkän aikavälin keskiarvon, ja suhdanteiden heiketessä on vaara, että vientiteollisuus ja tuonnin kanssa kilpaileva kotimainen teollisuus menettävät markkinaosuuksiaan. Vaihtotaseen vajauksen supistaminen on keskeisesti sidoksissa hintakilpailukyvyn säilyttämiseen. Tämän vuoksi korostan työmarkkinaosapuolten vastuuta tammikuussa 1990 solmitun kaksivuotisen "Kallion sopimuksen" noudattamisessa. Hallitus pitää omalta osaltaan kiinni talous- ja tulopoliittisessa ratkaisussa sovitusta linjasta.

Hallituksen talouspolitiikan keskeisenä tavoitteena on pysäyttää vaihtotaseen alijäämän kasvu ja kääntää kehitys. Tämä tapahtuu lähinnä kotimaista kysyntää hillitsemällä. Finanssipolitiikan on oltava kireää. Tämän vuoksi valtiontalouden ylijäämä on suunniteltu tänä vuonna varsin suureksi kuten edellisvuonnakin. Ensi vuoden tulo- ja menoarvion laadinnan lähtökohdaksi on otettu, että valtiontalouden menot eivät määrällisesti lisäänty. Uudet menotarpeet on tyydytettävä menojä ylläpidon kohdentamalla.

Julkisen säästämisen lisäksi hallitus on myös pyrkinyt edistämään yksityistä säästämistä. Vuoden 1989 joulukuun alusta verottomien kaksivuotisten talletustilien ja uusien valtion 10 vuoden verottomien obligaatiolainojen korkoa nostettiin prosenttiyksiköllä. Omaisuustulovähennyksen ylärajaa korotet-

tiin kuluvaan vuoden alusta kaksinkertaiseksi. Luottojen korkojen vähennyskelpoista osuutta alennettiin viime vuonna 90 prosenttiin ja tänä vuonna alennetaan edelleen 85 prosenttiin. Kulutusluottojen korkojen verovähennysoikeus rajattiin yksinäisillä henkilöillä tänä vuonna 6 000 markkaan, mikä hillitsee luotonottohalukkuutta. Vuoden 1991 tulo- ja menoarvion yhteydessä tulee päättää kulutusluottojen korkojen verovähennysoikeuden edelleen leikkaamisesta. Säästämisen edistämiseksi voitaneen kotitalouksien halukkuutta finanssisijoituksiin parantaa sallimalla sijoitusrahastoille oikeus sijoittaa rahamarkkinavaateisiin.

Julkisten menojen paisuminen pakottaa niin Suomen kuin useimmat muutkin Länsi-Euroopan maat julkisen sektorin tervehdyttämistöimiin. Muistutan mieliin, että vuonna 1970 olivat julkiset menot Suomessa kansantuotteesta 30,5 prosenttia, vuonna 1980 36,5 ja vuonna 1988 40,5 prosenttia. Suomessa julkinen sektori ei ole kuitenkaan laajentunut muiden Pohjoismaiden tasolle. Talouspoliittisesti on välttämätöntä julkisen sektorin suhteellisen kasvun pysäyttäminen. Toiminnan tehostaminen ei meillä ole niin raskas ja vaikea prosessi kuin meitä korkeamman veroasteen maissa.

Julkisen sektorin palvelujen tuottajien itsestä päätöksentekoa on lisättävä siirtymällä tulohajaukseen. Hallitus pyrkii siihen, että tuottavuuden nousu julkisessa palvelutuotannossa on vertailukelpoinen yksityisen palvelutuotannon tuottavuuskehityksen kanssa. Myös kuntasektorin on otettava vastuuta menojen hillitsemisestä. Menokehitystä ylläpitävät automaattiset mekanismit tulee purkaa ja siirtyä kustannusperusteisesta valtionapujärjestelmästä laskennalliseen järjestelmään. Hallitus on asettanut kansliapäällikkötason työryhmän laatimaan asiasta konkreettisen esityksen ensi toukokuun loppuun mennessä.

Kokonaisverouudistuksesta haluan todeta, että lähtökohtana on ollut hallitusohjelman mukaisesti eri tulolajien yhtäläinen verottaminen. Pieni- ja keskituloisten tulonsaajien sekä lapsiperheiden asema verouudistuksessa ei ole heikentynyt, kuten välikysymyksen allekirjoittajat väittivät. Tehdyt tulonjakolaskelmat osoittavat, että tulonjako ei ole muuttunut pieni- ja keskituloisten eikä lapsiperheiden asemaa heikentävällä tavalla.

Aikomuksena ei ole jatkaa verouudistusta tekemällä kevennyksiä vain hyväosaisille, vaan toteuttaa kokonaisverouudistusta hallitusohjelman periaatteiden mukaisesti tasapainoisesti kaikkien tulonsaajaryhmien kesken. On myös otettava huomioon, että jo tapahtuneen marginaaliveron alentamisen yhteydessä veropohjaa samalla laajennettiin, mikä osaltaan tasasi toimenpiteen vaikutusta. Näin on tarkoitus menetellä vastaisuudessaakin.

Varsinkin lapsiperheiden tukea hallituksen toimenpiteet ovat kohentaneet, toisin kuin välikysymyksen esittäjät väittivät. Kun otetaan huomioon sekä perhepoliittiset vähenykset että lapsilisät, havaitaan, että perhepoliittisen tuen paino on vuodesta 1987 lukien selvästi siirtynyt lapsilisiin. Lapsilisät kasvavat ajanjaksolla 1987–91 lasta kohden reaalisesti 27 prosenttia ja nimellisesti noin 95 prosenttia, kun kasvua esimerkiksi ajanjaksolla 1984–87 ei reaalisesti ollut. Koko perhepoliittinen tuki on vuodesta 1984 kaksinkertaistunut vuoteen 1991 mennessä nousen yli 9 miljardiin markkaan, missä on noin kolmannes reaalikasvua.

Veroasteen kehitys on luonnollisesti kiinteässä yhteydessä menojen kehitykseen. Hallitusohjelman mukaisesti julkisten menojen kasvu on pidetty vakaana veroasteen ja kansantalouden kasvun asettamissa puitteissa. Suomessa veroaste on alempi kuin muissa Pohjoismaissa ja Euroopan maissa keskimäärin. Myös rakenteellisesti verotus poikkeaa esimerkiksi Ruotsin ja Tanskan verotuksesta, joissa verotus painottuu Suomea enemmän välittömiin veroihin.

Pääomien ja työvoiman vapaa liikkuvuus lähentää eri maiden pääomatulojen verotuskäytäntöä ja aikaa myöten myös tuloveroasteita. Suomen liikevaihtovero on lähellä EY-maiden keskimääräistä tasoa. Mukautuminen EY:n verotuskäytäntöön edellyttäneen kuitenkin arvonlisäveron piirteiden vahvistamista.

Riippumatta siitä, annetaanko tuloveroasteikkojen taulukkotarkistukset keväällä vai syksyllä, tulee hallituksen piirissä selvittää ja ratkaista verouudistuksen jatko tämän kevään kuluessa. Ensi vuoden tulo- ja menoarvioesityksen laadinnan yhteydessä harkitaan myös veropohjan edelleen laajentamista.

Välikysymyksessä perätään hallituksen toimenpiteitä asuntolainojen korkojen vähenny-

soikeuden muuttamiseksi siten, että se kohtelee nykyistä oikeudenmukaisemmin avioliittoperheitä. Asiaan liittyvää verotuksellista epäkohtaa on jo ryhdyttykin korjaamaan. Puolisoiden korkojen verovähennysoikeus on tällä hetkellä korkeampi kuin yksinäisillä henkilöillä. Hallituksen tarkoituksena on edelleen jatkaa yksinäisten ja aviopuolisoiden verovähennysoikeuden eriyttämistä siten, että verotuskohtelu muuttuu oikeudenmukaisemmaksi. Asiassa on kuitenkin edettävä varovaisesti, jotta niiden yksinäisten verovelvollisten, joilla on suuret korkomenot, asema ei yhtäkkiä tuntuvasti heikkenisi.

Välikysymys kosketti myös kahden asunnon loukkuun jääneiden asemaa. Tätä asiaa on tutkittu useamman työryhmän toimesta. Viime vuoden lopulla Pankkiyhdistyksen luotonantotoimikunta sopi, että pankki- ja asiakaskohtaisesti pyritään löytämään ratkaisun asunnon ostajien taloudellisiin vaikeuksiin kahden asunnon tilanteissa. Tämän kannan luotonantotoimikunnan edustajat ovat myöhemmin toistaneet.

Kauppa- ja teollisuusministeriön asettama työryhmä esittää, että kuluttajaneuvonnan järjestämistapaa sekä osittain kuluttajaneuvonnan tehtäviä koskevia säännöksiä tarkistetaan kuluttajapolitiikan nykysuuntauksia vastaavaksi ja kuntien omaa kehitystyötä tukeväksi.

Tässä yhteydessä haluan korostaa tehokkaan kuluttajaliikkeen merkitystä kuluttajansuojan lisäämisessä ja myös inflaation torjunnassa. Entistä paremmat edellytykset kuluttajapolitiikan terävöitymiselle ovat olemassa kuluttaja-asioiden uudelleenorganisoinnin jälkeen, mikä uudistus toteutuu vielä tänä vuonna. Tavoitteena tulee olla, että tehostuvalla kuluttajapolitiikalla yhdessä muiden toimenpiteiden kanssa vältetään ajautumasta kuluttajan kannalta traagisiin tilanteisiin.

Vaikka juuri äskettäin lisämenoarvion lähetekeskustelussa esitin asuntopolitiikkaa koskevan selvityksen, toistan tässä lyhyesti lisämenoarvioon sisältyvät asuntopolitiittiset toimenpiteet.

Asumistukimäärärahaa lisätään 100 miljoonalla markalla ja asuntolainojen myöntämisvaltuutta 140 miljoonalla markalla. Korkotukilainan enimmäisosuus on nyt 85 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Samalla on korotettu tulopoliittisen kokonais-

ratkaisun yhteydessä sovitulla tavalla tulorajoja.

Asuntopolitiikan välineistöä on myös laajennettu kuluvan vuoden verotuksessa käyttöön otettavalla uudella asuntovähennyksellä, joka parantaa nimenomaan ensiasunnon hankkijan asemaa.

Erityisen merkittäväksi verotuksellinen lisätuki nousee asuntosäästämisen ja korkotukilain, niin sanotun asp:n, tai aravalainan avulla asunnon hankkineilla, joilla korkomenot alittavat vähennyskaton. Asp-lainaa käytävillä kaksilapsisilla perheillä asuntovähennys voi johtaa enimmillään noin 17 500 markkaa suurempaan käteen jäävään tuloon kuin korkovähennysjärjestelmä. Lapsettomilla aviopareilla vastaava verotuksellinen lisätuki voi nousta noin 15 000 markkaan ja yksin asuvilla yli 6 000 markkaan.

Vuokra-asuntojen korkopaineen helpottamiseksi on kuluvan vuoden alusta otettu käyttöön aravalainoitettujen vuokra-asuntojen yhtenäislainoitus. Tämä rahoitusjärjestelmä tulee yli puolitoistakertaistamaan arava-vuokra-asuntoihin suunnattavat valtion edulliset ja hyvin pitkäaikaiset lainat. Kun vanhassa järjestelmässä valtion laina kattoi kustannuksista enimmillään 60 prosenttia, on yhtenäislainoissa enimmäisosuus jopa 95 prosenttia. Voimakkaasti lisätyllä panostuksella korvataan rahalaitosten myöntämät, valtion lainaa huomattavasti korkeakorkoisemmat ensisijaislainat. Samalla on turvattu vuokra-asuntojen rahoituksen järjestäminen myös vaikeissa rahamarkkinaolosuhteissa.

Vaparaahoitteisten vuokra-asuntojen osalta viitataan eduskunnassa parhaillaan käsiteltävänä olevaan lisämenoarvioesitykseen, jossa vuokra-asuntojen korkotukilainojen hyväksymisvaltuuteen ehdotetaan 100 miljoonan markan lisäystä.

Viime vuosikymmenen jälkipuoliskolla Suomen rahoitusmarkkinoiden vapautuminen eteni nopeasti, mikä heijastui myös asuntomarkkinoihin. Luotonsäännöstelyn poistuminen merkitsi kotitalouksien patoutuneen asuntokysynnän purkautumista, jonka asunnon tarvitsijat epäilemättä kokivat sinänsä myönteisenä asiana. Tässä yhteydessä lainanantajat ja -ottajat eivät kuitenkaan riittävästi tiedostaneet uuden markkinaehtoisien lainanoton riskitekijöitä. Kun lisäksi asuntorahoituksen laina-ajat ovat Suomessa kansainvälisesti verrattuna varsin lyhyet,

pääsivät sen laatuiset muutokset korkotasossa, joita tapahtui viime vuoden lopulla, heijastumaan odottamattoman voimakkaasti asuntolainakustannuksiin. Lisäksi epäkohtana oli luottoekspansion synnyttämä asuntohintojen nousukierre aina sellaiselle tasolle saakka, jolla ei enää ollut mainittavaa yhteyttä reaali maailmaan kuten asuntojen rakennuskustannuksiin.

Syntynyt tilanne vaatii nyt pitkäaikaisten pääomamarkkinoiden ripeää kehittämistä, sillä nämä ovat toistaiseksi olleet hyvin suppeat. Asuntolainakorkojen kohtuullisen tason saavuttaminen ja ylläpitäminen edellyttävät toimivia pitkäaikaisia pääomamarkkinoita. Tässä yhteydessä on syytä harkita myös uuden tyyppisten joukkovelkakirjojen — mahdollisesti indeksisidonnaisten joukkovelkakirjojen — ottamista maassamme hallitusti käyttöön. Kansantaloudessamme on useita tahoja, joilla on pitkäaikaisia, yleisiä hinta- ja palkkatason kehityksestä riippuvia vastuita. Indeksiehtoiset pitkäaikaiset sijoitukset olisivat tällöin hyvin luonnollinen ja tarkoituksenmukainen sijoitusmuoto, jolla hankittavat varat olisivat käytettävissä erityisesti pitkäaikaisten investointien, kuten juuri asuntojen, rahoittamiseen. Pitkäaikaisten pääomamarkkinoiden vakaa reaalkorkotaso on omiaan turvaamaan ja vakiinnuttamaan asunnon tarvitsijan asemaa. Samalla se keskeisellä tavalla turvaa myös tasapainon säilymistä asuntomarkkinoilla. Vakaat asuntolainakorot, tuotantokustannuksia vastaavat asuntohinnat sekä tasainen asuntotuotanto ovat tekijöitä, jotka kuuluvat saumattomasti yhteen ja riippuvat toinen toisistaan.

Herra puhemies! Valtiovarainministeriön asettama asunto-obligaatiotyöryhmä on jättänyt muistionsa eilen. Ehdotuksista keskeisin koskee indeksiehtoisten asunto-obligaatioiden ottamista käyttöön ensi vaiheessa asunto-olojen kehittämisrahaston varainhankintaa ja myöhemmin muutakin pitkäaikaisista lainoitus toimintaa varten. Tarvittavat toimenpiteet, joihin liittyy vielä eräiden verotuksellisten kysymysten ratkaisu, ovat parhaillaan valmisteltavina tähdäten siihen, että eduskunta saa asunto-olojen kehittämisrahaston pitkäaikaista varainhankintaa koskevan lakiesityksen käsittelynsä jo lähiviikkoina. Tämän lainamuodon laajempi käyttöön otto on toteutettavissa vasta sen jälkeen, kun

nykyisellään vielä ylikorkeat asuntojen markkinahinnat ovat sopeutuneet vastaamaan tuotantokustannuksia.

Välikysymyksessä vaaditaan vastausta hallituksen toimenpiteistä korkotason ja inflaation nousun estämiseksi. Kotimaisen kysynnän hillitsemiseksi rahapolitiikkaa on viime aikoina jouduttu kiristämään. Korot ovat kuitenkin jo laskeneet ja korkoero ulkomaisiin korkoihin on kaventunut. Tässä yhteydessä korostan, että kotimainen korkokehitys on riippuvainen kansainvälisistä koroista ja valuuttakurssiodotuksista. Lähes vapaiden pääomamarkkinoiden olosuhteissa ei Suomi voi harjoittaa muista talouksista riippumattonta korkopolitiikkaa.

Edellä esittämäni hallituksen toimenpiteet — kotimaista kysyntää rajoittava finanssipolitiikka, julkisen sektorin tehostaminen ja asuntomarkkinoiden rakennetta koskettavat erittäin merkittävät toimenpiteet — vaikuttavat kustannus- ja korkotason nousua hillitsevästi. Kotimaisen kysynnän heiketessä tuonti vähenee ja vientiponnistelut tehostuvat, mikä johtaa vaihtotaseen tervehtymiseen ja korkotason alenemiseen. Kuten mainitsin, on inflaatiovauhti tuoreiden tietojen mukaan jo taittumassa. Tämä antaa osaltaan mahdollisuuksia alentaa myös korkoja.

Rahoitusmarkkinoiden nopeaan vapautumiseen on liittynyt kiistämättömiä ongelmia. Säännöstelyn purkaututtua pankkien antolainaus kasvoi ennätysmäisesti, mikä on ollut osaltaan vaikuttamassa talouden tasapainotomuuksiin. Talletuspankkeja säätelevä kassavarantojärjestelmä ei ole ollut riittävän tehokas luotonannon hillitsemiseen.

Pankkien toiminnalle rahoitusmarkkinoiden muutos on merkinnyt kiristyvän kilpailun lisäksi riskien lisääntymistä. Pankkien heikentyneet tulokset osoittavat, että tilanteeseen ei ole osattu varautua. Markkinarahahan osuus pankkien varainhankinnasta on nopeasti noussut ja kaventanut marginaaleja. Eräillä pankeilla oli varainhankinnasta jo puolet markkinarahaa vuoden 1989 lopussa. Tästä huolimatta tuntuu oudolta se tapa, jolla pankit yrittävät selviytyä kannattavuusongelmistaan. Maksumiehiksi ovat joutuneet myös opiskelijat ja asuntovelalliset, joilla ei juurikaan ole mahdollisuuksia neuvotella rahoitusehdoistaan.

Hallitus pyrkiikin vaikuttamaan siihen, että opintokuluja maksavat opiskelijat ja

vastavalmistuneet eivät joutuisi kohtuuttomien korkotaakkojen kantajiksi.

Puheenvuoroni ruotsinnos on jaettu ruotsinkielisille kansanedustajille. Pyydän, että myös se otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Valtiovarainministerin vastaus on ruotsinkielisenä näin kuuluva:

Herr talman! Tillväxten i Finlands totalproduktion har varit kraftig, under föregående år av storleksordningen 5 procent. Arbetslöshetsgraden har sjunkit till sin lägsta nivå sedan 1970-talet. Efter en lång period av högkonjunktur har ekonomin emellertid drabbats av balansstörningar och överhettningssfenomen, som tenderar att öka inflationen.

Den kraftiga inhemska efterfrågan har lett till att underskottet i bytesbalansen har fördjupats. En ändring håller dock på att ske i den ekonomiska aktiviteten. Den inhemska efterfrågan stabiliseras och även investeringarnas tillväxt dämpas. Industrins konjunkturförväntningar är lägre än tidigare. Framför oss ligger risk- och osäkerhetsfaktorer som förutsätter stor vaksamhet i den ekonomiska politiken. Totalproduktionens tillväxt beräknas i år uppgå till 2,5 procent. Nästa år torde tillväxten bromsas till 1,5 procent.

För att underskottet i bytesbalansen skall kunna minskas och inflationen bekämpas krävs en stram finanspolitik. Färska uppgifter om ekonomins tillstånd berättar att prisuppgången håller på att avta. Inflationen var i mars 6,5 procent jämfört med motsvarande månad förra året. Inflationen under februari månad var på årsnivå ännu 7,4 procent. Den inhemska inflationen bör fås att motsvara nivån för den genomsnittliga inflationen inom Oecd:s europeiska medlemsländer, eller ännu hellre att understiga den, för att en stabil ekonomisk utveckling skall kunna tryggas. I slutet av innevarande år kan ökningen i konsumentpriserna bromsas till en nivå av 5 procent, förutsatt att den allmänna åtstramningen i den ekonomiska politiken och på arbetsmarknadsfältet kan vidmakthållas.

I det nuvarande ekonomiska läget är det viktigt att inte låta de inhemska kostnaderna öka snabbare än kostnaderna i konkurrentländerna. Vår priskonkurrenskraft har försvagats och ligger nu under långsiktssmedel-

värdet, och när konjunkturerna försvagas är det risk att exportindustrin och den industri som konkurrerar med importen skall förlora marknadsandelar. En begränsning av underskottet i bytesbalansen är nära förbunden med bibehållen priskonkurrenskraft. Av denna anledning framhäver jag arbetsmarknadsparternas ansvar när det gäller att följa det i januari 1990 ingångna tvååriga "Kallio-avtalet". Regeringen håller för sin del fast vid den linje varom överenskommits i den ekonomisk- och inkomstpolitiska helhetsuppgörelsen.

Ett viktigt mål för regeringens ekonomiska politik är att stoppa ökningen av underskottet i bytesbalansen och vända utvecklingen. Detta sker främst genom att den inhemska efterfrågan dämpas. Finanspolitiken bör vara stram. Av denna anledning har överskottet i statshushållningen i år planerats bli tämligen stort, liksom föregående år. Utgångspunkt för uppgörandet av nästa års budget är att utgifterna i statshushållningen inte skall öka. Nya utgiftsbehov skall tillfredsställas genom nyinriktning av utgifter-na.

Utöver ett ökat offentligt sparande har regeringen också försökt främja det privata sparandet. Vid ingången av december 1989 höjdes räntan på skattefria tvååriga depositionskonton och nya statliga tioåriga skattefria obligationslån med en procentenhet. Maximiförmögenhetsinkomstavdraget fördubblades från ingången av innevarande år. Den avdragbara andelen av räntor på krediter sänktes i fjol till 90 procent och i år ytterligare till 85 procent. Avdragsrätten i beskattningen i fråga om räntor på konsumentkrediter för ensamstående personer begränsades i år till 6 000 mk, vilket är ägnat att dämpa benägenheten att uppta krediter. I samband med budgeten för 1991 bör beslutas om ytterligare nedskärning av avdragsrätten i beskattningen i fråga om räntor på konsumentkrediter. För att främja sparandet är det möjligt att förbättra hushållens beredvillighet att investera i finansplaceringar genom att ge placeringsfonder rätt att investera i finansieringsinstrument.

Ökningen i de offentliga utgifterna tvingar såväl Finland som de flesta andra västeuropeiska länder till saneringsåtgärder inom den offentliga sektorn. Jag påminner om att de offentliga utgifterna 1970 i Finland var 30,5

procent av nationalprodukten, år 1980 36,5 procent och år 1988 40,5 procent. I Finland har den offentliga sektorn ändå inte expanderat till samma nivå som i de övriga nordiska länderna. Det är ekonomiskpolitiskt sett nödvändigt att hejda den offentliga sektorns relativa tillväxt. Att effektivisera verksamheten är inte en lika tung och svår process hos oss som i länder med högre skattegrad.

Det självständiga beslutsfattandet hos dem som producerar tjänster inom den offentliga sektorn bör ökas genom att en övergång till resultatstyrning sker. Det är regeringens avsikt att den ökade produktiviteten vid produktion av offentliga tjänster skall vara jämförbar med produktivitetsutvecklingen inom den privata produktionen av tjänster. Även den kommunala sektorn bör ta sitt ansvar för stävjandet av utgifterna. De automatiska mekanismer som upprätthåller utgiftsutvecklingen bör upplösas och en övergång bör ske från ett statsstödsystem baserat på kostnader till ett system baserat på efterfrågan och mål. Regeringen har tillsatt en arbetsgrupp på kanslichefsnivå med uppgift att inom maj lägga fram ett konkret förslag i saken.

I fråga om totalskatteformen vill jag betona att utgångspunkten i enlighet med regeringsprogrammet har varit att olika inkomstslag skall beskattas lika. Ställningen för inkomsttagare med små och medelstora inkomster samt för barnfamiljer har inte försvagats genom skattereformen, som interpellanterna påstår. Utförda beräkningar av inkomstfördelningen visar att inkomstfördelningen inte har förändrats på ett sätt som försvagar låg- och medelinkomsttagarnas eller barnfamiljernas ställning. Syftet är inte att skattereformen skall fortskrida så, att enbart de vällottade ges lättnader, utan avsikten är att i enlighet med regeringsprogrammets principer genomföra totalskatteformen på ett sätt som jämnt berör alla inkomsttagarkategorier. Det bör också beaktas att skattebasen utvidgades i samband med den sänkning av marginalsikten som redan genomförts, vilket för sin del utjämnade verkningarna av åtgärden. Avsikten är att också i framtiden förfara på detta sätt.

Framförallt har regeringens åtgärder höjt stödet till barnfamiljer, tvärtemot vad interpellanterna påstår. Då både familjepolitiska

avdrag och barnbidrag beaktas ser man att tyngdpunkten i det familjepolitiska stödet räknat från 1987 klart har överförts på barnbidragen. Barnbidragen växer under tidsperioden 1987–91 per barn reellt med 27 procent och nominellt med 95 procent, medan det t.ex. under tidsperioden 1984–87 reellt sett inte förekom någon tillväxt. Hela det familjepolitiska stödet har från 1984 till 1991 fördubblats till nära 10 miljarder mark, varav omkring en tredjedel är reelltillväxt.

Utvecklingen av skattegraden står naturligtvis i nära samband med utgiftsutvecklingen. Enligt regeringsprogrammet har de offentliga utgifternas tillväxt hållits inom de ramar som uppställs av en stabil skattegrad och statsekonomisk tillväxt. I Finland är skatteskalen lägre än i de övriga nordiska länderna och de europeiska länderna i genomsnitt. Beskattningen avviker också till sin struktur från t.ex. beskattningen i Sverige och Danmark, där man mera än i Finland betonar de direkta skatterna.

Kapitalets och arbetskraftens fria rörlighet bringar olika länders beskattningspraxis i fråga om kapitalinkomster och med tiden också inkomstskattegraderna närmare varandra. Finlands omsättningsskatt ligger nära EG-ländernas genomsnittliga nivå. Anpassningen till EG:s beskattningspraxis torde ändå förutsätta att mervärdesskattens drag slås fast.

Oberoende av om tabelljusteringarna i skatteskalorna företas på våren eller på hösten bör skattereformens fortsättning utredas och avgöras inom regeringen denna vår. I samband med uppgörandet av budgeten för nästa år övervägs också en fortsatt utvidgning av skattebasen.

I interpellationen frågas det efter regeringens åtgärder i syfte att ändra rätten att avdra räntor på bostadslån så, att familjer där föräldrarna är gifta behandlas rättvisare än för närvarande. Åtgärder har redan vidtagits i syfte att avhjälpa de existerande beskattningsmässiga missförhållandena. För närvarande har makar större ränteaavdragsrätt än ensamstående personer. Regeringen har för avsikt att ytterligare differentiera ensamstående personers och äkta makars avdragsrätt i beskattningen så, att den beskattningsmässiga behandlingen blir rättvisare. Man måste dock gå varsamt fram så att sådana

ensamstående skattskyldiga som har stora ränteutgifter inte plötsligt får det märkbart sämre ställt.

Interpellationen berörde också situationen för sådana personer som har blivit sittande med två bostäder. Denna fråga har undersökts av flera arbetsgrupper. I slutet av förra året avtalade Bankföreningens kreditgivningskommitté om att man bank- och kundvis skall försöka finna en lösning på bostadsköparnas ekonomiska svårigheter i en situation med två bostäder. Representanter för kreditgivningskommittén har senare på nytt intagit samma ståndpunkt.

En arbetsgrupp som handels- och industriministeriet har tillsatt föreslår att det sätt på vilket konsumentrådgivningen har organiserats samt delvis också de stadganden som gäller konsumentrådgivningens uppgifter ändras så, att de motsvarar de nuvarande trenderna inom konsumentpolitiken och stöder kommunernas eget utvecklingsarbete.

I detta sammanhang vill jag betona betydelsen av en effektiv konsumentrörelse när det gäller att öka konsumentskyddet och också när det gäller att motarbeta inflationen. Förutsättningarna för en skärpning av konsumentpolitiken har blivit allt bättre efter att konsumentfrågorna omorganiserades. Reformen genomförs i år. Målet skall vara att genom en effektivare konsumentpolitik och andra åtgärder förhindra uppkomsten av för konsumenten tragiska situationer.

Fastän jag nyligen i samband med den remissdebatt som hänförde sig till tilläggsbudgeten presenterade en utredning om bostadspolitiken skall jag i detta sammanhang kort nämna de bostadspolitiska åtgärder som ingår i tilläggsbudgeten.

Anslaget för bostadsbidrag ökas med 100 miljoner mark och fullmakten att bevilja bostadslån med 140 miljoner mark. Räntestödslånets maximiandel av de godtagbara kostnaderna är nu 85 procent. Samtidigt har inkomstgränserna höjts på det sätt som avtalades i samband med den inkomstpolitiska helhetsuppgörelsen.

Bostadspolitikens medel har också utökats med ett nytt bostadsavdrag som införs vid beskattningen för innevarande år och som uttryckligen innebär en lättnad för dem som anskaffar sin första bostad.

Det beskattningsmässiga tilläggsbidraget blir synnerligen betydelsefullt för dem som

har skaffat sin bostad genom att bostadsspara, ta räntestödslån (Bsp) eller ta aravalån. Deras ränteutgifter understiger avdragets övre gräns. För en tvåbarnsfamilj som har Bsp-lån kan bostadsavdraget i bästa fall leda till att nettoinkomsten blir cirka 17 500 mark större än vad den blir om ränteavdragssystemet utnyttjas. För barnlösa äkta par kan motsvarande beskattningsmässiga tilläggsbidrag stiga till cirka 15 000 mark och för dem som bor ensamma till över 6 000 mark.

I syfte att minska räntetrycket på hyresbostäder infördes vid ingången av innevarande år ett system med enhetslångivning för hyresbostäder för vilka beviljas aravalån. Detta finansieringssystem kommer att innebära att statens förmånliga och mycket långfristiga lån för aravahyresbostäder blir en och en halv gång så stora som de är nu. Då statens lån enligt det gamla systemet i bästa fall täckte 60 procent av kostnaderna kan maximiandelen enligt enhetslånesystemet uppgå ända till 95 procent. Genom denna kraftigt ökade insats ersätts de primärlån som penninginstituterna beviljar och som har en betydligt högre ränta än statens lån. Samtidigt är finansieringen av hyresbostäder tryggad även om situationen på penningmarknaden blir svår.

För fritt finansierade hyresbostäders del kan jag hänvisa till den tilläggsbudgetproposition som är under behandling i riksdagen. I den föreslås ett tillägg på 100 miljoner mark till fullmakten att godkänna räntestödslån för hyresbostäder.

Under senare delen av förra årtiondet framskred frigörandet av finansieringsmarknaden i Finland snabbt. Detta återspeglade sig också på bostadsmarknaden. Upplösandet av kreditregleringen innebar att hushållens bostadsefterfrågan, som hade dämpats upp, nu fick fritt utlopp, vilket de som behövde bostad utan tvivel upplevde som någonting positivt i och för sig. I detta sammanhang var dock långivarna och låntagarna inte tillräckligt medvetna om riskfaktorerna i samband med den nya upplåningen på marknadsvillkor. Då lånetiderna i samband med bostadsfinansieringen i Finland dessutom är synnerligen korta om de jämförs med internationell praxis kom de förändringar i räntenivån som inträffade i slutet av förra året att oväntat kraftigt återverka på bostadslånekostnaderna. Ett annat missför-

hållande var att den expanderande kreditgivningen medförde att bostadspriserna steg och steg tills de nådde en nivå som inte längre hade någon nämnvärd anknytning till reella omständigheter, t.ex. byggnadskostnaderna.

Den nu rådande situationen kräver att den långfristiga kapitalmarknaden utvecklas snabbt. Denna marknad har nämligen hittills varit mycket snäv. För att räntorna på bostadslån skall kunna nå en skälig nivå och för att denna nivå skall kunna upprätthållas krävs det en fungerande långfristig kapitalmarknad. I detta sammanhang är det även skäl att överväga om nya slag av masskuldebrev — eventuellt indexbundna masskuldebrev — kunde tas i bruk i vårt land på ett behärskat sätt. Vår samhällsekonomi omfattar flera instanser som har tagit långfristiga, av den allmänna pris- och löneutvecklingen beroende risker. Indexbundna långfristiga placeringar skulle härvid utgöra en mycket naturlig och ändamålsenlig placeringsform. De medel som anskaffas på detta sätt kunde användas i synnerhet för finansiering av långfristiga investeringar, t.ex. just bostäder. En stabil realränta på den långfristiga kapitalmarknaden är ägnad att säkerställa och stabilisera situationen för dem som behöver bostad. Samtidigt säkerställer den också i hög grad att bostadsmarknaden förblir i balans. Stabila bostadslåneräntor, bostadspriser som motsvarar produktionskostnaderna och en jämn bostadsproduktion är faktorer som hör intimt samman med varandra och är beroende av varandra.

Herr talman! Den bostadsobligationsarbetsgrupp som finansministeriet har tillsatt överlämnade sin promemoria i går. Det centrala förslaget går ut på att indexbundna bostadsobligationer tas i bruk i första hand med tanke på anskaffningen av medel för fonden för utvecklande av bostadsförhållandena och senare också med tanke på annan långfristig långgivningsverksamhet. De åtgärder som behövs, till vilka i fortsättningen också kommer att höra lösningen på vissa beskattningsmässiga frågor, håller som bäst på att beredas. Målet är att riksdagen skall få en proposition med förslag till lag om fonden för utvecklande av bostadsförhållandena och dess långfristiga medelsanskaffning till behandling redan under de närmaste veckorna. Ett mera omfattande ibruktagande av denna låneform kan komma i fråga

först efter att bostädernas marknadspriser, som för närvarande ännu är alltför höga, har anpassat sig till produktionskostnaderna.

I interpellationen krävs det ett svar på frågan om vilka åtgärder regeringen ämnar vidta för att förhindra att räntenivån stiger och inflationen ökar. Under den senaste tiden har man varit tvungen att strama åt penningpolitiken i syfte att stävja den inhemska efterfrågan. Räntorna har emellertid redan sjunkit och skillnaden mellan utländska och inhemska räntor har blivit mindre. I detta sammanhang vill jag betona att ränteutvecklingen i hemlandet är beroende av internationella räntor och de förväntningar som ställs på valutakurserna. I en situation med en nästan fri kapitalmarknad kan Finland inte bedriva en räntepolitik som är oberoende av andra länders ekonomiska politik.

De åtgärder från regeringens sida som jag nämnt ovan, en finanspolitik som begränsar den inhemska efterfrågan, en effektivisering av den offentliga sektorn och de synnerligen betydande åtgärder som berör bostadsmarknadsstrukturen dämpar höjningen av kostnads- och räntenivån. Då den inhemska efterfrågan minskar, minskar också importen och exportansträngningarna blir effektivare. Detta leder till en stabilisering av bytesbalansen och en sänkning av räntenivån. Som jag nämnde har inflationstakten enligt senaste uppgifter redan avtagit. Detta innebär för sin del att räntorna kan sänkas.

Det snabba frigörandet av finansieringsmarknaden har medfört obestridliga problem. Efter att regleringen upplösts ökade bankernas utlåning rekordartat, vilket för sin del medverkade till att ekonomin råkade i obalans. Det kassareservssystem som reglerar depositionsbankerna har inte varit tillräckligt effektivt för att dämpa kreditgivningen.

För bankverksamheten har förändringen på finansieringsmarknaden utöver en skarpare konkurrens även inneburit ökade risker. Bankernas försämrade resultat visar att de inte har varit beredda på en sådan situation. Marknadspengarnas andel av bankernas medelsanskaffning har stigit snabbt och gjort att marginalerna har minskat. I vissa banker utgjordes redan hälften av medelsanskaffningen av marknadspengar vid utgången av 1989. Trots detta verkar det sätt på vilket

bankerna försöker klara sig ur sina lönsamhetsproblem märkligt. Både de som studerar och de som har bostadsskulder och som inte har några större möjligheter att förhandla om finansieringsvillkoren har varit tvungna att betala för detta. Regeringen försöker påverka situationen så, att de som studerar och de som nyligen har avlagt examen och betalar studieomkostnader inte skall behöva bära oskäliga skattebördor.

Väläkysymyksen johdosta syntyy seuraava

Keskustelu:

Ed. Moilanen: Herra puhemies! Yhteinen väläkysymys kuvastaa koko opposition huolta maamme taloudellisesta kehityksestä ja perheiden ahdingosta sekä vaikeimmassa asemassa elävien ihmisten olojen vaikeutumisesta entisestään. Kukaan ei voine kiistää sitä tosiasiaa, että on kysymys suomalaisen yhteiskunnan ja yksityisten ihmisten kannalta keskeisistä ja kipeistä ongelmista. Siksi olisi ollut aivan kohtuullista, että tämä keskustelu olisi käyty vasta vapun jälkeisellä viikolla, mutta aivan ilmeisesti hallituksella oli kiire hoitaa asia pois päiväjärjestyksestä ennen vappua ja vappupuheita. Mitään asiallista syytä kiireelle ei ole löydettävissä.

Hallituksen vastauksille on yleensä ollut ominaista väläkysymysten aiheen vähättely ja väläkysymysajankohdan kritisointi. Nyt hallitus ensimmäisen kerran myöntää ongelmien olemassaolon avoimesti. Se on sinänsä on rohkaisevaa, antaahan korjaustarpeen tiedostaminen ja tunnustaminen toivoa ongelmien korjaamishalusta. Mutta juuri kuultu vastaus osoittaa, että hallitus ei ole vielä valitettavasti päässyt toimenpideasteelle. Hallitus tunnustaa väläkysymyksessä esitetyt ongelmat ja toteaa, että ne vaativat korjausta, mutta se ei pysty esittämään konkreettisia toimenpiteitä ja tarvittavia lääkkeitä ongelmien hoitamiseksi. Tältä hallitukselta ei ole puuttunut ahkeruutta ja hääriäilyä, mutta sen sijaan myönteistä kehitystä edistävät tulokset puuttuvat.

Nyky-yhteiskunta on teknisesti ja taloudellisesti kehittyneempi kuin koskaan aikaisemmin historiassa. Kuulumme selvästi hyvinvointivalttioiden joukkoon, olemmehan maailman kahdeksanneksi vaurain maa. Mo-

nessa asiassa olemme jopa mallimaa, esimerkiksi terveydenhuollon alalla. Kuitenkin peruspalvelujärjestelmämme ontuu pahasti: On huutava pula asunnoista. Päivähoidossa on ongelmia, lastentarhanopettajapula pahenee, ja yli kolmivuotiaiden hoitopaikat ovat kiven takana. Peruskoulussa epäpätevien opettajien osuus kasvaa. Terveyspalveluja ei ole riittävästi, vaan ihmisiä jopa kuolee leikkaus- ja sädehoitojonoihin. Henkilöstöpula pahenee koko ajan. Syrjäseutujen palvelut puuttuvat yhä laajemmin. Liikenneyhteydet alkavat olla oman auton varassa. Postipalveluista tingitään entisestään. Esimerkkiluettelo osoittaa, että olemme yhä korostetummin kulkemassa kohti vahvojen ja omillaan toimeen tulevien ihmisten yhteiskuntaa, jossa heikkojen ja toisten apua tarvitsevien on todella paha olla.

Maamme taloudellinen tila on nopeasti heikentymässä, kuten ministeri vastauksessaan myönsi. Pitkään nopeana jatkunut tuotannon kasvu ja elintason nousu ovat tyrehtymässä talouden tasapaino-ongelmiin. Heikon talouden kohentamiseksi tarvitaan nyt pikaista kriisihoitoa. Avainasemassa on pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten turvaaminen. Mutta mm. korkea markkinakorko vähentää pahiten juuri pienten ja keskisuurten yritysten investointimahdollisuuksia ja mahdollisuuksia selviytyä tässä vaikeassa taloustilanteesta. Suuret yritykset ovat sen sijaan voineet lainata varoja ulkomailta suhteellisen edullisiin koroihin ja samalla kiihdyttäneet vaihtotasevajeen syvenemistä. Pienet yritykset eivät sen sijaan ole tätä mahdollisuutta voineet samassa mitassa käyttää.

Talouspolitiikassamme on viime vuosina epäonnistuttu suhdannenousun hillinnässä. Se on puolestaan johtanut yhä syvenevään epätasapainoon ulkomaankaupassa, vaihtotasevajeen kasvuun sekä inflaation kiihtymiseen. Vaihtotaseen heikentyminen on ollut suorastaan dramaattista tämän hallituksen aikana. Vuoden 1986 lopussa vaihtotasevaje oli vain 3,8 miljardia markkaa; vuonna 1987 hallituksen ensimmäisen toimintavuoden jälkeen jo 8,5 miljardia markkaa elikkä yli kaksinkertainen edelliseen vuoteen verrattuna; vuonna 1988 jo 12,6 miljardia ja seuraavana eli viime vuonna 21 miljardia markkaa. Tämän vuoden aikana arvioidaan vaihtotasevajeen kasvavan 28 miljardiin markkaan ja

vuonna 1991 jo ainakin 29 miljardiin markkaan ulkomaisten lainojen korkomenojen vuoksi.

Samoin inflaatiokehitys on ollut tämän hallituksen aikana huippuluokkaa, kuten ministerin vastauksesta myös ilmeni. Keväällä 1987 tämän hallituksen aloittaessa toimikautensa inflaatioprosentti oli 3,5, seuraavana vuonna jo 6,5 prosenttia ja nyt vuoden 1990 alkupuolella ollaan jo 7,5 prosentin tuntumassa. Kielteistä kehitystä korostaa vielä se, että työvoimakustannukset ovat vakauttamisyriyksistä huolimatta nousseet ja nousevat vielä tänäkin vuonna lähes 9 prosenttia.

Hinta- ja palkkakehitys on ollut Suomessa kilpailijamaita epäedullisempi ja on vaikeuttanut maamme vientimarkkinoita ja jopa suomalaisten tuotteiden kilpailukykyä omassa maassamme. Näin on tapahtunut vilkkaan taloudellisen toiminnan aikana, jolloin kilpailutilannettamme ovat jossain määrin vielä helpottamassa erilaiset kaupan tekniset esteet. Voi vain kuvitella, mikä on tilanne nyt, kun taloudellinen toiminta alkaa vähitellen hiljeta maassamme ja kun kaiken lisäksi Euroopan yhdentymisen edellyttää, että kaupan tekniset esteet poistuvat. Hallituksen integraatiokeskustelun yhteydessä toteamaa uudenlaista sopeutumista yrityksiltä todella vaaditaan tässä tilanteessa, mutta se ei yksin riitä, tarvitaan myös julkisen vallan toimenpiteitä tällä alueella.

Herra puhemies! Vasta viime viikolla lisämenoarvion lähete keskustelussa hallitus myönsi ensimmäisen kerran tämän uhkaavan kehityksen ja korosti juuri niiden toimenpiteiden tärkeyttä, joita oppositio on koko tämän vaalikauden hallitukselta edellyttänyt, eli inflaation torjuntaa, vaihtotaseen alijäämän supistamista, kotimaisen säästämisen edistämistä, kotimaisen kulutuksen hillitsemistä sekä tiukkaa finanssipoliittikkaa. Nyt pitäisi laatia tiukat valtion ja kuntien tulo- ja menoarviot. Tiukkaa linjaa olisi pitänyt noudattaa jo aiempien vuosien budjeteissa, mutta siihen ei ole kyetty. Nyt vaalien alla hallituspuolueet haluavat kirkastaa himmentynyttä kuvaansa ja se johtaa väistämättä liian väljään menojen karsintaan ja siten entistä huonompaan taloustilanteeseen. Tätä linjaa ei voi hyväksyä, vaan asiat on pantava tarkeysjärjestykseen ja pystyttävä karsimaan vähemmän tärkeät. Tiukat budjetit ovat kes-

keinen lääke julkisten menojen kasvun hillitsemiseksi. Tämän myöntää myös ministeri vastauksessaan tietäen kuitenkin hyvin, että poliittinen tahto tuskin riittää tämän lääkkeen käyttöön. Aika näyttää, kestäkö poliittinen kantti.

Yksityisen kulutuksen kasvua on puolestaan hillittävä toisaalta hidastamalla ostovoiman kasvua ja toisaalta pyrkimällä tuntuvasi kasvattamaan säästämisastetta, kuten hallituksen vastauksessakin todetaan. Tämä tosiaan olisi ollut syytä ottaa huomioon alun perin säästöjen korkojen veroratkaisuja tehtäessä. Hallitus aiheutti itse epäviisaalla veroratkaisullaan säästämiseen putoamisen ja kulutuksen kasvun huippulukemiin. Samaan aikaan vielä vapautuneet pankkimarkkinat korostivat haittavaikutusten kielteisiä seurauksia. Säästämisasteen alenemista ei olisi tapahtunut lainkaan, jos olisi jätetty säästötilien verotuskäytäntö ennalleen.

Nyt on ainakin nykyisten korkojen verovapaussääntöä jatkettava siitäkin huolimatta, että veronalaisten korkojen osalta siirryttäisiin lähdeverotukseen. Jo nyt, vaikka hallitus pyrkiikin korjaamaan tilannetta ja toteaa, että yksityistä säästämistä edistetään, on syytä todeta, että nämä korjaustoimet eivät poista sitä vahinkoa, joka jo nyt on syntynyt. Säästämisasteen aleneminen on vain yksi esimerkki hallituksen tavasta toimia. Toimintaa on kyllä ollut, mutta talouden ja ihmisten kannalta hyödyllisiä tuloksia ei. Härkäpäisesti toteutetaan muutoksia välittämättä niiden seurauksista ja vasta kun on kantapään kautta opittu, palataan oikealle tielle. Virheet syntyvät nopeasti, mutta haittojen korjaaminen vie pitkään. Siksi taloutemme ei kestä kovin monta vastaavaanlaista oppimisprosessia.

Herra puhemies! Hallitus asetti kokonaisverouudistuksen tavoitteeksi mm. oikeudenmukaisuuden periaatteen, jonka mukaan veronmaksuvelvollisuuden tulee olla oikeassa suhteessa veronmaksukykyyn. Tähän mennessä pienituloisten verotuksellinen asema on kyllä korjattu sikäli, että valtionverotuksen verotettavan tulon alarajaa on korotettu. Siinä mielessä pienituloisten asema on kohentunut, mutta hallituksen muut ratkaisut ovat mitätöineet pieni- ja keskituloisten saaman verohelpotuksen. Esimerkkinä mainittakoon liikevaihtoveron 1 prosenttiyksikön korotus, mikä koskee myös ruokatavaroita ja

muita välttämättömyyshyödykkeitä, joita ei maassamme ole vapautettu liikevaihtoverosta. Mutta liikevaihtovero jää kansalaisilta helpommin huomaamatta, koska verovelvollinen ei tunnista välillistä veroa niin helposti kuin välittömän.

Lisäksi on tässä yhteydessä muistettava, että lähes 200 kuntaa on kahden viime vuoden aikana nostanut veroäyrin hintaa. Se koskee suhteellisesti kipeimmin juuri pieni- ja keskitulaisia. Onhan kunnallisvero jakovero ja merkitsee sitä, että pienituloiset maksavat palkka- tai eläkemarkasta yhtä suuren osan veroa kuin suurituloisetkin.

Kristillinen liitto edellyttääkin yhä sellaisen verouudistuksen toteuttamista, joka tuo kevennystä lapsiperheille, pieni- ja keskitulolisille ja takaa sen, että heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten asema korjaantuu. Veroasteikot on muutettava pieni- ja keskitulaisia suosiviksi ja lapsiperheiden toimeentuloa tukeviksi. Verotuksen on kannustettava säästämistä — tämänhän olemme käytännössä jo nähneet — ja työntekoa ja yrittämistä.

Nuorten itsenäistyminen, perheiden perustaminen ja lasten hankkiminen lykkääntyvät tänä päivänä suurelta osin taloudellisten syiden vuoksi. Kotoa muutetaan entistä useammin suoraan parisuhteeseen, velkaiseen omistusasuntoon. Nuorten elämänlaatu on heikentynyt suhteellisesti eniten viimeisen kymmenen vuoden aikana. Nuorten itsenäistyminen, perheen perustaminen ja opiskelujen päättäminen ovat viivästyneet suureksi osaksi juuri rahapulnan vuoksi. Kun koko väestöstä köyhyysloukussa vuonna 1986 oli vajaa 5 prosenttia, nuorista aikuisista peräti joka viides eli 20 prosenttia eli köyhyysrajan alapuolella, joksi tutkimuksessa määritettiin vain 22 100 markan vuositulot.

Joka kymmenes perhe käyttää vähintään kolmanneksen tuloistaan asumiseen, yksin asuvat ja nuoret lapsiperheet kaikkein eniten. Viime vuoden aikana asumiskustannukset nousivat 14,5 prosenttia. Vuokra-asuntojen määrän lasku ja vuokrien nousu sekä omistusasuntojen hintojen nousu jarruttavat nuorten itsenäistymistä ja kotoa lähtöä. Asuntojen hintojen ja korkotason nousu osui pahiten ensiasunnon hankkijoiden eli nuorten asunnon hankkijoiden nilkkaan. Toisessa vaiheessa loukkuun jäivät asuntoa vaihtavat kotitaloudet.

Asuntokauppansa rahoitukseen tavallinen kansalainen on pakotettu ottamaan kallista, vaihtuvakorkoista lainaa. Tämä on ajanut suuren määrän kansalaisia ja perheitä kohtuuttomaan taloudelliseen ahdinkoon ja tehnyt kotitalouksien asiallisen taloussuunnittelun lähes mahdottomaksi. Hallitus ei ole ryhtynyt juuri minkäänlaisiin toimenpiteisiin näiden ihmisten auttamiseksi, joten edelläkuvatunlaiset vaikeudet tavallisten suomalaisten elämässä tulevat säilymään valitettavan yleisinä jatkossakin.

Omistusasunnon pakko-osto viivästyttää myös lasten hankkimista. Talouden kylmät numerot sanelevat monesti voimakkaammin kuin nuoren parin oma tahto sen, milloin avioliitto solmitaan, ja estävät useissa tapauksissa avioliiton solmimisen. Tulo- ja varallisuusverolain 89 §:n mukaan avioliitossa elävä lapseton pariskunta saa verotuksessa enimmillään vähentää korkoja 22 000 markkaa, kun avosuhteessa elävä pari voi vähentää yhteensä enintään 40 000 markkaa. Räikeimmillään avioliittopariskunta joutuu tästä syystä vuosittain maksamaan jopa lähes 10 000 markkaa enemmän veroa kuin avosuhteessa elävä saman suuruisista tuloista. Myös avosuhteeseen, johon syntyy lapsi, joutuu avioliiton kaltaiseen kohteluun verotuksessa, useimmiten vanhempien suureksi yllätykseksi. Näin avioliitosta tai lapsen syntymästä rangaistaan ankarasti kansalaisia verotuksessa.

Tähän mennessä toteutetussa verouudistuksessa asuntolainojen korkojen verovähennysoikeutta on tuntuvasti leikattu vähennyksen ylärajaa alentamalla ja omavastuuosuutta korottamalla. Ehkäpä tämä toimenpide on osittain perustunut siihen valtiovarainministeriön ylijohtajan virheelliseen näkemykseen, jonka mukaan korkovähennys tukisi pääasiassa keski-ikäisiä ja hyvätulaisia asuntovelallisia. Taloustaidon Taloustutkimus Oy:llä teettämä kysely osoittaa kuitenkin aivan muuta. Sen mukaan vähennys kohdistuu suurelta osin nuoriinpareihin ja lapsiperheisiin, joilla on alle kouluikäisiä tai kouluikäisiä lapsia. Asuntolainojen korkovähennysoikeuden leikkauksille ei löydy perustetta; sen sijaan kulutusluottojen korkojen vähennysoikeuden leikkaaminen on paikallaan.

Ensiasunnon hankkijoille tarkoitettu uusi asuntovähennys on tarpeeton ratkaisu, se lisää vain turhaa byrokratiaa ja järjestelmien

vaikeaselkoisuutta. Parempi lopputulos saavutetaan kehittämällä korkovähennysjärjestelmää. Asuntovähennys on eräs osoitus hallituksen yksittäisistä keinoista, joihin se joutuu turvautumaan, kun poliittinen tahto ei riitä asuntoasian ratkaisuun kokonaiskysymyksenä.

Yhteiskunnan tehtäviin kuuluu edistää nuorten perheiden asuntojen hankintaa sekä kohtuullistaa asumiskustannuksia. Asuntosäästöpalkkiojärjestelmä ei ole käytännössä onnistunut toivotulla tavalla. Hallitus ei ole kuitenkaan korjannut epäkohtia. Taloudelliset esteet järjestelmässä ovat edelleen liian suuret. Hyvä, että nyt on luvassa edes joitakin korjauksia.

Nopeasti tulisi poistaa se eriarvoisuus, että kiinteistön lainhuudatusleimavero on käytännössä useimmiten 6 prosenttia, kun arvopaperien siirtoleimavero on 1,6 prosenttia kauppahinnasta. Edellä mainittu tavoite on paitsi kristillisen liiton myös nykyisen veroministerin, sillä hän on ensimmäisenä allekirjoittanut mm. tätä koskevan aloitteen koomusryhmän puheenjohtajana.

Lisäksi kristillisen liiton eduskuntaryhmä edellyttää ensiasuntoa hankkivat vapauttavaksi kokonaan velkakirjasta ja kauppahinnasta perittävästä leimaverosta.

Nouseva korkotasoa on kohdistanut korostusta myös vuokriin. Tiukka vuokrasäännöstely on saanut viimeisen kahden vuosikymmenen kuluessa aikaan sen, että vuokra-asuntojen määrä on laskenut lisääntyvästä rakentamisesta huolimatta. Näin on tapahtunut, koska vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja on myyty omistusasunnoiksi niin, että 1980-luvulla vuokra-asuntojen poistuma on ollut jopa 15 000 asuntoa vuodessa. Rahamarkkinoilla liikkuu runsaasti pääomia, joita saataisiin ainakin osittain kohdennetuiksi myös vuokra-asuntoihin, mikäli asuntojen vuokrallapito tehtäisiin nykyistä houkuttelevammaksi. Huoneenvuokralain säännöksiä on pikaisesti tarkistettava ja vuokrasäännöstelyä lievennettävä. Valitettavasti asuntopolitiikan tavoitteet ovat jälleen kerran olleet hautaamassa alleen asunnon tarvitsijan asian.

Tehokkain keino suunnata yksityisiä varoja vuokra-asuntoihin on saattaa yhden tai kahden asunnon vuokratulo kokonaan verovapaaksi tuloksi. Tämä olisi myös vuokralaisten kannalta myönteinen tapa siksi, ettei

se sellaisenaan korota vuokria. Julkisin varoin kustannettu asuntotuotanto ei koskaan maassamme pysty tyydyttämään yksinään koko vuokra-asuntotarvetta, vaan tarvitaan myös yksityisiä vuokra-asuntomarkkinoita.

Silti yhteiskunnan on edelleen lisättävä vuosittain varoja vuokra-asuntojen tuottamiseen. Vuokra-asuntotuotantoa on tuntuvasti lisättävä ja sen rinnalla kehitettävä erilaisia omistusoikeusasumisen muotoja.

Rakennustuotannon alalle tarvitaan kilpailua. Mutta sen sijaan asuntopolitiikka voidaan hoitaa ilman maapaketin sosialisointiesityksiä. Ylipormestari Ilaskiven asuntopolitiittinen selvitys oli kokonaisuus. Nyt siitä pyritään ottamaan suurinta hallituspuoluutta eniten miellyttävät kohdat ja työntämään muut sivuun, ja näyttää siltä, että toiseksi suurin hallituspuolue on samaan suuntaan taipumassa. Voidaan perustellusti todeta, että tällainen menettely johtaa yhä suurempaan asuntopulaan ja asuntoa tarvitsevien ihmisten hätätilaan. Uusien pakkolakien asemesta olisi käytettävä kaikki mm. nykyisen etuostolain jo suomat mahdollisuudet. Niitä ei ole tähän mennessä kaikissa kunnissa läheskään riittävästi käytetty.

Hämmäntävää on, että Suomessa edelleen joudutaan keskustelemaan asumisen perustarpeen tyydyttämisestä edes jotenkin tavalisen kansalaisen osalta. Kun näin tilanne on, on asumisen viihtyvyys ja asumisväljyyteen pyrkiminen edelleen saanut jäädä taka-alalle. Huonosti, suorastaan epäterveellisesti suunnitellut asunnot ja kokonaiset asuinalueet ovat edelleen monen suomalaisen arkipäivää, johon itse ei voi vaikuttaa mutta joka vaikuttaa ihmiseen. Vanhojen asuntojen ja asuinalueiden parantaminen ovat asioita, jotka tulee nopeasti myös ottaa valtion lainoitukseen piiriin. Tällaista saneeraustyötä on paljon, ja sen avulla on mahdollisuus lisätä vanhojen alueiden viihtyisyyttä.

Asumisväljyydessä olemme juuri valmistuneiden tietojen mukaan hyvää socialististen maiden tasoa. Muissa Pohjoismaissa tällä tasolla oltiin neljännesvuosisata sitten. Tarvittavaan ja mielekkääseen asumisväljyyteen pääsemiseksi suurin osa suomalaisista joutuu edelleen käsittämättömään asunnonvaihtoputkeen, jossa itsenäinen elämä aloitetaan yksiossa, kaksio hankitaan avioiduttaessa ja kolmioon siirrytään lapsen syntyessä. Tässä putkessa jokainen joutuu kohtaamaan suo-

malaisen asuntopolitiikan todellisuuden, jota laajenevan hitas-järjestelmän epäkohdat ovat omiaan kärjistämään.

Korkea korkotaso ei rasita yksinomaan ylivelkaantuneita asunnonostajia, vaan myös opintolainojen korot ovat olleet korotusuhan alla. Opiskelijat joutuvat ottamaan lainaa tietämättä, millä korolla laina on maksettava takaisin. Opintolainan koron pysyvyys tulisi turvata esimerkiksi valtion korkotuella.

Opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden nuorten asema on taloudellisesti vaikea. Asunnon hankkiminen, opintovelkojen hoitaminen ja perheen perustaminen vaativat jo nyt useissa tapauksissa ylivoimaisia ponnistuksia esimerkiksi nuorilta aviopareilta, kun lisäksi on hankittava myös päivittäinen ruoka ja vaatteet. Jatkossa tulee opintotukijärjestelmää kehittää niin, että opintorahaa korotetaan reaalisesti ja sen osuutta opintotuesta muutenkin painotetaan nykyistä enemmän. Vastavuoroisesti tulee edellyttää opintojen edistymistä asianmukaista vauhtia.

Herra puhemies! Hallituksen vastaus välikysymykseen ei tuo valoa tavalliselle ihmiselle. Perustoimeentuloturvan järjestämisestä on korostettu ja toistuvasti luvattukin. Juuri mitään ei kuitenkaan ole tapahtunut. Siksi välikysymyksessä todetaan, että hallituksen talous- ja sosiaalipolitiikka on vastuutonta, kun harjoitettu veropolitiikkakin on suosinut pääasiassa hyväosaista kansanosaa.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä kiirehtii sellaisen perusturvauudistuksen toteuttamisesta, jossa turvataan perustoimeentulo jokaiselle kansalaiselle yhdeltä luukulta. Kansaneläkeuudistuksen neljännen vaiheen toteuttaminen, sotiemme veteraanien kuntoutus ja sosiaaliturvan parantaminen odottavat pikaisia toimenpiteitä. Lapsilisiä on tämän hallituksen aikana korotettu, mutta ei siinä tahdissa kuin vaalilupaukset edellyttivät eikä siinä tahdissa kuin perheet tarvitsevat. Korotus on maksettava vuosittain viimeistään huhtikuun alusta, ja maksatusta on jatkettava 18. ikävuoteen saakka.

Perustoimeentulojärjestelmän uudistus on haudattu. Selvityksien tuloksia hallitus epäilee ja vaatii uusia selvityksiä. Alun perin laadittiin selvät suunnitelmat mm. koko kansaneläkeuudistuksen toteuttamiseksi, mutta tässä uudistuksessa ei ole edetty luvattulla tavalla.

”Hallituksen tavoitteena on asunnottomuuden poistaminen”, todetaan hallitusohjelmassa. Hallitus on julistanut asuntopolitiikan yhdeksi hallituspolitiikan painopisteenä. Miten toivoaherättäviä lupauksia asuntoasioiden hoitamisesta annettiin ennen eduskuntavaaleja, mutta miten on tekojen laita?

Arvoisa puhemies! Ryhmäpuheenvuorossamme käsitellään yksityiskohtaisemmin esillä olevaa problematiikkaa, mutta tässä vaiheessa jo totean, että hallituksen vastaus ei tyydytä. Tärkeätä kuitenkin on, että näistä asioista nyt voidaan edes keskustella.

Ehdotan seuraavaa päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuotoa:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että

hallitus ei ole onnistunut maan talouden hoitamisessa, muun muassa säästämisasteen korottamisessa ja inflaation hillinnässä, siten, että tasapainoinen kehitys voisi jatkua,

hallitus ei ole hoitanut asuntopolitiikkaa siten, että olisi saatavana kohtuuhintaisia vuokra- ja omistusasuntoja, eikä ole turvannut avioliitto- ja lapsiperheiden sekä yksinhuoltajien asemaa joka suhteessa oikeudenmukaisella tavalla, ei ole korjannut asuntopolitiikan virheitä muun muassa leimaverojärjestelmässä eikä ole toteuttanut kattavaa perusturvauudistusta oikeudenmukaisen sosiaaliturvan kehittämiseksi erityisesti niille, jotka joutuvat elämään vähimmäisturvan varassa,

hallitus ei ole kehittänyt kansaneläkejärjestelmää eikä ole luonut selkeää suunnitelmaa kansaneläkeuudistuksen IV vaiheen toteuttamiseksi eikä järjestänyt opiskelijoille heille kuuluvaa opiskeluaajan perustoimeentuloturvaa, ja

eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimiin välikysymyksessä esitettyjen epäkohtien korjaamiseksi, sekä siirtyy päiväjärjestykseen.”

Edustajat Kauppinen ja Pesola merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Joenpalo: Herra puhemies! Kristillisen liiton välikysymykseen yhtynyt muu oppositio on tällä kerralla yrittämässä hallituksen kaatoa koroilla ja lainoilla. Osoite ei

kuitenkaan ole aivan oikea, sillä tämä ei ole se temppei, jossa koronkiskurit ja rahanvaihtajat ovat. Kristillisen liiton olisi pitänyt lähteä ruoskineen sinne, missä jaskat, mikat ja ahdiit touhuavat. Siellä päätetään koroista. (Välihuutoja) — Tosi on, kristilliset!

Herra puhemies! Kun välikysymyksessä varsin voimakkaasti tarkastellaan ja sivutaan asuntopolitiikkaa, sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä vastauksessaan käsittelee sitä asiaa.

Nykyiset asunto-ongelmat johtuvat pääosin siitä, että raha- ja talouspoliittisia ratkaisuja tehtäessä ei ole riittävästi otettu huomioon niiden asuntopolitiittisia vaikutuksia. Kun Suomen Pankki vuonna 1987 vapautti rahamarkkinat, oli siitä välittömästi seurauksena ennennäkemätön asuntojen hintojen nousu. Rahamarkkinoiden vapautumisen seurauksena kotitalouksien asuntoluottojen määrä kasvoi vuoden 1986 24 miljardista lähes 49 miljardiin markkaan vuonna 1988.

Asuntoluottojen ja asuntojen kysynnän kasvua vauhditti pankkien suorastaan holtiton tapa tyrkyttää lainoja kansalaisille vuoden 1988 aikana. Ajallisesti hieman myöhemmin alkanut korkojen nousu on merkinnyt suurta lisälaskua velallisille mutta samalla räjähdysmäistä korkotulojen kasvua pankeille. Tämä ei kuitenkaan tunnu vielä riittävän, vaan pankit haluavat rohmua myös aiemmilta asiakkailta lisää nostamalla peruskorkosidonnaisten asuntoluottojen korkoja. Näin pankit ilmeisesti haluaisivat paikata niitä tappioita, joita nurkanvaltaus- ym. keinotteluoperaatiot ovat niille aiheuttaneet 1980-luvun lopulla.

Pankkien oman edun tavoittelu on ilmentynyt niiden kieltäytyessä myöntämästä omistusravien ensisijaislainoja. Näiden määrä on kuitenkin vain 700 miljoonaa markkaa eli alle 2 prosenttia koko asuntorahoituksesta. Nuorten ensiasunnon hankkijoiden asemaa on heikentänyt pankkien haluttomuus tehdä asp-järjestelmän mukaisia säästösopimuksia. Tästä johtuen pankit ovat romuttamassan monen nuoren asunnonhankintamahdollisuudet. Sosialidemokraattien mielestä pankkien on kannettava vastuunsa omistusravien ensisijaislainoituksesta ja asp-lainoituksesta. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä ei hyväksy asuntovelallisten panemista keinottelubisneksen maksumiehiksi.

Nyt jos koskaan on perusteet vaatia asuntoluototuksen erottamista muusta pankkien luotonanto- ja sijoitustoiminnasta. Maahamme on luotava 1990-luvulla asutopankki, jonka kautta hoidetaan koko asuntoluototus ja asumiseen suunnattava yhteiskunnan tuki ja joka myöntäisi pitkäaikaisia asutolainoja koroilla, joita eivät keinottelijat keikuttele. Tämän vuoden alussa toimintansa aloittanut asuntorahasto on hyvä alku asutopankin perustamistyössä. Me sosialidemokraatit olemme tukeneet asuntorahaston syntyä ja kehittämistyötä.

Socialidemokraattien mielestä asuminen on samanlainen perusoikeus kuin oikeus terveydenhoitoon ja koulutukseen. Tämä periaate voi toteutua vain, jos asutopoliittisia ratkaisuja tehdään ensisijaisesti asunnon tarvitsijan näkökulmasta eikä talous- ja finanssipolitiikan sanelemin ehdoin. Tästä johtuen emme voi olla tukemassa järjestelmää, jossa markkinavoimat täysin esteettömästi temmeltäen saisivat sekoittaa kansalaisten taloudenpidon.

Tämän hallituksen ansiosta ns. sosiaalinen asutotuotanto on saatu kiitettävästi nousuun. Aravatuotantoa ja erityisesti vuokra-asutotuotantoa on lisätty selvästi viime vuosina. Aravalainoitujärjestelmää on uudistettu radikaalisti. Asuntorahasto antaa jo nykyisellään paremmat mahdollisuudet kohtuuhintaisen aravatuotannon lisäämiseen ja sitä kautta pitkäjänteisen asutopolitiikan harjoittamiseen.

Asunto-ongelmien ratkaisemisessa keskeisiä ovat asuntojen hinnat ja asuntoluottojen korot. Välittömänä toimenpiteenä on turvattava arava- ja muun hintavalvotun asutotuotannon kohtuuehtoinen rahoitus. Eduskuntaryhmämme on edellyttänyt, että asuntorahaston rahoitus pohjaa on laajennettava pikaisesti ja että rahasto saa oikeuden hankkia pitkäaikaista rahoitusta. Tässä asiassa hallitus on edennyt kiitettävän nopeasti valmistelussaan, ja on toivottavaa, että tarvittavat lakiesitykset saadaan eduskunnan käsiteltäväksi mahdollisimman pikaisesti.

Vaikka uusien asuntojen määrä on viime vuosina noussut jopa 60 000:een, mikä on erittäin myönteistä, se ei ole poistanut asutongelmia. Uusista asunnoista on huomattava osa ollut kalliita ns. kovan rahan asuntoja. Näihin erityisesti pienituloisilla nuorilla ei ole mitään pääsymahdollisuuksia.

Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla vapaarahoitteisten asuntojen neliöhinta oli 4 000 markkaa korkeampi viime vuonna kuin arava-asuntojen. Arava-asuntojen ja kovan rahan asuntojen näinkin huikkea hintaero todistaa, että välikysymyksen tekijät ovat väärässä väittäessään, että hallitus antoi asuntojen hintojen nousta puuttumatta tilanteeseen mitenkään. Jos arava-asuntotuotannon osuus koko tuotannosta olisi ollut suurempi, eivät myöskään kovan rahan asuntojen hinnat olisi päässeet ryöpsähtämään toteutuneella tavalla.

Asuntotuotannon rakennetta tulisi muuttaa siten, että vähintään 2/3 uustuotannosta on hinta- ja laatuohjattua arava- ja hitas-tuotantoa. (Ed. Laine: Aivan oikein!) Me sosialidemokraatit vaadimme, että uuden linjauksen pitää näkyä jo ensi vuoden budjetissa. Arava-asuntojen määrää on nostettava 5 000 asunnolla nykyisestä 20 000:sta, ja lähivuosina sen on noustava 30 000:een. Asuntojen kokonaistuotannon on oltava koko 1990-luvun ajan 45 000—50 000 asunnon tasolla. (Ed. Almgren: Samaa mieltä!)

Tämän tavoitteen toteutumisen edellytyksenä on, että kunnilla on riittävästi varattuna maata asuntotarkoituksiin. Viimeistään nyt olisi välttämätöntä, että kuntien ja valtion välisissä neuvotteluissa valtion maiden saamisesta asuntorakentamiseen edettäisiin myönteisiin päätöksiin.

Valmisteilla on uusi asumismuoto: asumi-soikeusasunnot. Ne ovat omistus- ja vuokra-asumisen välimuoto. Oleellista on, että tällöin nuori voi pienellä omalla rahalla saada kohtuuhintaisen asunnon. Sosialidemokraattien mielestä asumisoikeusasuntolaki tulee antaa eduskunnalle välittömästi, jotta näiden asuntojen tuotanto pystyttäisiin aloittamaan mahdollisimman pian. Asumisoikeusasuntoon pääsyn ehdot on määritettävä siten, että asuntoon voi päästä 10 prosentin omalla pääomalla valtakunnallisista jonoista. Erilliset tulo- ja ikäraajat asunnon saamisen ehtona ovat tarpeettomia. Asumisoikeusasuntojen määrää on vuosittain lisättävä.

Tämä ei kuitenkaan saa merkitä arava-vuokra-asuntotuotannon alenemista. Sen määrä tulee nostaa ensi vuonna vähintään 15 000 aloitettavaan asuntoon.

Socialidemokraattien asuntopolitiikka perustuu siihen, että asunnottomista ja muista

heikompiosaisista lähimmäisistä, jotka välikysymyksen tekijät ovat tyystin unohtaneet, huolehditaan. Mielestämme asumistukijärjestelmää on kehitettävä nykyisestä, jotta kaikki tuen tarpeessa olevat voisivat saada asumistukea. (Ed. Seppänen: Ei asumistuessa voi asua!) Tätä edellyttävät jo valtioneuvoston vahvistamassa asunto-olojen kehittämissohjelmassa olevat tavoitteet: kohtuulliset asumismenot sekä ns. köyhyysloukkuilmiön poistaminen.

Socialidemokraattinen eduskuntaryhmä edellyttää, että asunnottomille tarkoitettuja määrärahoja lisätään jo tänä vuonna. Tällöin hallitusohjelmassa ja asunto-olojen kehittämishjelmassa esitetyt tavoitteet asunnottomuuden poistamisesta voidaan vähitellen saavuttaa. Lisäämällä valtion yhtenäislainoitusta vanhojen asuntojen hankintaan kunnille sekä vuokra-asuntojen hankinnan korkotukea voidaan helpottaa myös kahden asunnon loukussa olevien asemaa. Kunnat voisivat hankkia heidän asuntojaan asunnottomille ja nuorille.

Myös verotuksen kautta ohjattavassa tuessa on painopistettä siirrettävä tuen tarpeessa oleville. Tällöin kysymys on aivan eri suuruusluokan asiasta kuin esimerkiksi avio- ja avoliiton kohtelusta verotuksessa, josta välikysymyksessä on kannettu erityistä huolta. (Ed. Almgren: Se on huolen aihe!) Tämän vuoden verotuksessa käyttöön otettu, nuorille ensiasunnon hankkijoille myönnettävä asuntovähennys ja useampilapsisten perheiden vähennysoikeuden nostaminen ovat askeleita oikeaan suuntaan. Myös yleisen korkovähennyksen muuttaminen verosta tehtäväksi kohdistaisi yhteiskunnan jakamaa tukea nykyistä oikeudenmukaisemmin.

Kaiken kaikkiaan asumisongelmien syynä ei tänä päivänä ole se, ettei yhteiskunta tue asumista riittävästi. Ongelmana on tuen väärä kohdentuminen. Tukimarkkoja valuu ilman tarveharkintaa korkovähennyksen kautta täysin väärin osoitteisiin. Me sosialidemokraatit olemme pitkään muistuttaneet tästä epäkohdasta, mutta muutoksen saaminen näyttää mahdollottomalta.

Arvoisa puhemies! On myönteistä, että maapakettiasiaassa on tänään löytynyt ratkaisu. (Ed. Laaksonen: Mitä myönteistä?) Me sosialidemokraatit tiedämme, että maapaketti ei yksin ratkaise asuntopolitiikan ongelmia. Tarvitaan, kuten jo edellä olen toden-

nut, rahoitusjärjestelmän täydellistä uudistamista, oikein mitoitettuja asuntotuotantotavoitteita, hintoja alentavaa todellista kilpailua jne. Mutta tarvitaan myös maata. (Ed. Seppänen: Hyväksyvätkö demarit kiskurivuokrat?) Tähän ministeri Bärnlundin valmisteleva maapaketti olisi antanut erinomaiset välineet. Kunnat olisivat saaneet työkalut hoitaa maapolitiikkaansa nykyistä aktiivisemmin, ja mikä tärkeintä, leikata halutesaan keinottelun tuomaa maan arvonnousua ja vaikuttaa maan hintatasoon kunnassa. (Ed. Seppänen: Ovatko demarit luopuneet vuokrasäännöstelystä?)

Pääministeri Holkerin neuvotteleva kompromissi on kompromissi, mutta parantaa toki nykyistä tilannetta. Kokoomuksen haluttomuus hyväksyä paketti, jonka käytöstä päätetään kunnissa ja jonka käyttö useimmiten edellyttää määräänemistön tahtoa, on turhan herkkää keskustan pelkoa. Hallitsevathan nämä kaksi porvarillista puoluetta yhdessä suurinta osaa Suomen kunnista.

Voimakas esiintyminen vuokrasääntelyn purkamisen puolesta hallituskumppanissa hämmästyttää. Mitään varmuutta siitä, että näin saataisiin markkinoille lisää vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja, ei ole. (Ed. Seppänen: Miksi demarit suostuivat?) Vuokrien sääntelyä harjoitetaan jossakin muodossa lähes kaikissa läntisissä maissa, jopa Thatcherin Englannissa. Siellä, missä sääntelystä luovuttu, Ranskassa, ovat vuokrat nousseet välittömästi. On muistettava, että huoneenvuokralaki nykyisessä muodossaan takaa vuokranantajalle varsin tuntevan tuoton ja käytännössä vaikuttaa tehokkaammin kuin suunniteltu sääntelyn purku. Voi vain kysyä: Kenen asialla ovat maapaketin vastustajat ja sääntelyn purun kannattajat?

Asumisesta, välittömästi tai sitä sivuten, on tehty niin monta välikysymystä, että voi olettaa eduskunnasta löytyvän todellista huolta ja tahtoa tilanteen korjaamiseen. Seuraavan kerran tämän tahdon aitous voidaan osoittaa maapaketin käsittelyssä, johon kristillisetkin voivat lähteä täysin rinnoin mukaan.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattista eduskuntaryhmää tyydyttää hallituksen vastaus, ja ryhmä esittää yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä.

Ed. Särkijärvi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Särkijärvi: Arvoisa puhemies! Talous- ja asuntopolitiikka ovat tämän päivän politiikassa tärkeitä alueita, ja niistä ei todellakaan ole liiaksi keskusteltu argumentoiden ja asiallisesti, muuten kyllä. Ne ovat myös vaikeita aihepiirejä. Jo välikysymyksessäkin esitetään keskenään ristiriitaisia käsityksiä ja tavoitteita. Otan eräitä esimerkkejä.

Välikysymyksessä korkoja pidetään toisaalta liian korkeina, mutta kuitenkin halutaan tukea säästämistä. Asuntojen hintoja pidetään korkeina, mutta kannetaan huolta niistä, jotka joutuvat myymään vanhan asuntonsa alle toivomansa hinnan. Tuntuu myös siltä, että välikysyjät haluaisivat tiukempaa talouspolitiikkaa ja samalla yksityisen kulutuksen lisäämistä. Tähän viittaa esimerkiksi suhtautuminen lapsilisien korottamiseen, kuten välikysymyksessä sanotaan, "vain 20 prosentilla".

Jostain syystä meillä on tullut tavaksi vaatia hallitus tilille kaikesta, mikä maassa ja sen lähialueilla tapahtuu. Tämä tapa ei ole hyvä. Nykyinen hallitus on tietoisesti valinnut markkina- ja suunnitelmataloudesta ensimmäisen vaihtoehdon. Olen huomannut, että tämä valinta on viime aikoina saavuttanut erityistä suosiota muuallakin Euroopassa. Markkinatalouteen kuuluu monia hyviä puolia, mutta myös markkinahäiriöitä, joiden kielteisiä vaikutuksia toki pitää lieventää.

Vaikka olisikin mahdollista alistaa sekä korkopolitiikka että asuntopolitiikka hallituksen valtaan, ei se olisi toivottavaa. Monet välikysymyksen allekirjoittajat ovat muissa yhteyksissä ilmeisesti tästä samasta mieltä hallituksen kanssa.

Rahamarkkinoiden säännöstelyn lieventämisen seurauksena olemme siirtyneet uuteen tilanteeseen. Aikaisemmin lainat olivat edullisia, mutta niitä oli jaossa vain rajoitetusti. Nykyään lainaa saa käytännöllisesti katsoen aina, mutta rahan hinta, korko, on vastavasti korkeampi. Valistuneille tallettajille, joihin en tosin itse kuulu, nykytilanne tuo myös tavallista korkeamman reaalikoron, joten se siltä osin on kokoomuksenkin tavoitteiden mukainen.

Meillä kummitelee vielä sellainen outo

ilmiö, että pankki lainaa ulos rahaa alemmalla korolla kuin on se, mitä se joutuu maksamaan itse markkinoilta lainaamastaan rahasta. Tällainen luo aina keinottelun mahdollisuuksia ja vaikeuttaa lainojen saatavuutta. Peruskorko murenee käytännössä pelkäksi hallinnolliseksi päätökseksi, jolla ei ole vastinetta reaali maailmassa. Tämä sinänsä tervehdyttää rahamarkkinoita. On vain pidettävä huoli siitä, että Suomeenkin syntyvät sellaiset pitkän rahan markkinat ja niiden viitekorko, jotka muissa Länsi-Euroopan maissa jo ovat.

Nykyisen epätavallisen korkeaan korkotasoon on monia syitä. Suomen Pankki puolustaa tehtävänsä mukaisesti markan arvoa tilanteissa, joissa vaihtotaseen alijäämä on suuri. Asuntomarkkinoiden ylikuumentuminen on sitonut tavallista enemmän pääomia. Sama ilmiö arvopaperimarkkinoilla on myös johtanut velkaantumisen kasvuun. Järjestelmä säätelee kuitenkin itseään, ja nyt on tullut lainojen lyhentämisen aika. Uusi velkaantuminen vähenee, säästämisaste nousee, ja korkotaso palautuu huippulukemista.

Välikysymyksessä viitataan korkotason äkilliseen nousuun, joka "uhkaa myös tammikuussa solmitun tulopoliittisen sopimuksen pitävyyttä". No, heliborkorko on kehitynyt seuraavasti: Viime joulukuussa se oli 16,08 prosenttia, tammikuussa kolmesadasosaa pienempi, ja helmikuussa lasku oli vielä neljäsadasosaa. Maaliskuussa oli huippuarvosta pudottu 0,7 prosenttia, ja eilinen noteeraus oli jo alle 14 prosentin, siis yli 2 prosenttiyksikköä alempi kuin silloin, kun tulopoliittinen sopimus solmittiin. Mitähän on kirjoittaja mahtanut tarkoittaa tässä kohdassa?

Ulkomaista valuuttakorilainaa on tällä hetkellä tarjolla alle 10 prosentin korolla, toistaiseksi kuitenkin vain yrityksille. On syytä keskustella siitä, olisiko myös yksityishenkilöille annettava oikeus ottaa tällaista lainaa. Voi olla, että korkotason nousuun ei ole ollutkaan syynä liian vähäinen, vaan liiallinen säännöstely.

Välikysymyksessä viitataan lähdeveroon. Nykyisellään voidaan laskea yksityisen sijoittajan maksavan 12 prosentin talletuksen tuotosta ehkä 6 prosenttiyksikköä veroa. Korkein mahdollinen lähdeveroprosentti on 10:n paikkeilla, koska muutoin talletusraha etsiytyisi tuottoa hakemaan muualle Euroop-

paan, jopa sen ulkopuolelle. Jos lähdevero otetaan käyttöön, saa sijoittaja saman tuoton jo 6 2/3 prosentin korolla. Yhtiöverotuksen vaikutus on kevyempi, mutta saman suuntainen. Tästä näkee, että lähdeveron käyttöönoton pitäisi pudottaa eikä nostaa pankkien ottolainauksen korkotasoa. Siksi ei mahdollista yhtyä välikysymyksessä esitettyyn arvioon, jonka mukaan "kaikki merkit viittaavat siihen, että korkotaso entisestäänkin nousee mm. hallituksen suunnitteleman talletusten lähdeveron vuoksi".

Kun valtion verotulot pienenisivät lähdeveroon siirtymisen vuoksi, koituisi osa hyödyistä myös pankkien asiakkaille. Kilpailusta sitten riippuu, miten suuri osa. Pankkien mainonta on onnistunut iskostamaan kansalaisten mieliin kuvan, jonka mukaan verottomat tilit ovat erityisen edullisia. Niin ne ovatkin, pankeille. Tallettaja saa harvoin verottomalta tililtä yhtä korkeaa tosiasiallista tuottoa kuin verolliselta, pientallettaja ei koskaan.

Säästämisaste on pudonnut viime vuosina. Tätä on kovin vaikea ymmärtää seuraukseksi verouudistuksesta, joka on toistaiseksi vasta alentanut pääomatulojen verotusta ja marginaaliveron vaikutusta korkotuloihin. Korkovähennysoikeus on pienentynyt, joten kulusluottojakaan ei enää suosita vanhaan malliin.

Velkaantuminen ei sinänsä ole paha asia. Lainanottoahan lisää myös se, että yritystoiminnalla on runsaasti hankkeita, joista lasketaan saatavan riittävä kate sijoitetulle pääomalle. Tällainen velkaantuminen on pelkästään toivottavaa. Ajatelkaapa vain päinvastaista tilannetta.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on halukas poistamaan ns. muiden korkojen vähennysoikeuden, kunhan opintolainojen ja yritystoiminnan lainojen korkojen vähennysoikeus säilyy, ja siirtämään vastaavan summan asuntolainojen korkovähennyksiin. Tämä ohjaisi kotitalouksien velkaantumista kulusluotoista asuntoluottojen puolelle. Sen varmistaminen, että vastaava asuntokauppa tai peruskorjaus on kulloinkin tapahtunut, ei myöskään ole kovin vaikea eikä siten kelpaa estämään uudistusta.

Suomen Pankki ei ole missään vaiheessa luopunut vaatimuksesta, jonka mukaan lainansaajilta tulisi edellyttää etukäteissäästämistä. Nimenomainen prosenttivaatimus on

tosin kumottu. Pankit ovat kuitenkin kilpailuhengessä lähteneet jakamaan hyvinkin suuria asuntolainoja myös aivan uusille asiakkaille. Ei ole ihme, että korkoprosentit ovat tällöin nousseet korkeiksi. Vaikka huippukorot näkyvät parhaiten julkisuuteen, pankit kyllä antavat yhä vanhoille asiakkailleen asunnon hankintaan edullisempaa lainaa kuin uusille kulutusluoton hakijoille.

Pankkien antolainaukseen on varmasti vaikuttanut myös se, että ne ovat rahoittaneet kasinopeliä ja nurkanvaltauksia. Tämä on sekä vienyt rahaa että jossain tapauksissa tuonut roimia tappioita. Korkoprosenteista päätellen näyttää siltä, että pankit paikkaavat yrityspuolen heikkoa katetta yksityisasiakkaitten rahoilla niin otto- kuin antolainauksenkin puolella. Tällä en tarkoita suunnitelmia pankkien ylimitoitettun konttoriverkoston saneerauksesta. Nykyiseen kuluttajapolitiikkaan sopii hyvin, että kukin asiakas maksaa itse saamiensa palvelujen tuotantokustannukset ja että rahan hinnasta kilpailaan erikseen, kylkiäiset kun vaikeuttavat vertailua.

Monet suomalaiset pankit on aikoinaan perustettu ihanteellisin tavoittein edistämään asiakkaidensa taloudenpitoa ja liiketoimintaa. Missään niiden perustamiskokouksessa ei varmastikaan ole puhuttu innolla yrityskaappauksista ja uhkapelinomaisen sijoitustoiminnan edistämisestä. Pankit ovat niin merkittäviä taloudellisia vaikuttajia, että niiden noudattamien eettisten normien tulee olla alttiina samanlaiselle julkiselle arvostelulle kuin muidenkin vallankäyttäjien.

Hallitusohjelmassa on asetettu verouudistuksen tavoitteeksi, että tulonjakosuhteet eivät muutu. Tästä on pidetty ja pidetään kiinni. Tietenkin on niin, että pienituloisten verotaakka pakostakin kevenee suhteellisesti eniten, kun verotettavan tulon alarajaa nostetaan. Sama koskee varallisuusveron alarajan nostamista. Muissa tuloryhmissä jotkut taas voittavat ja jotkut ehkä häviävät, kun vähennysjärjestelmää karsitaan oikeudenmukaisemmaksi ja kaikkia tuloja ryhdytään verottamaan yhtäläisesti.

Haitta- eli ympäristöverojen säätämisestä vallitsi kiitettävä periaatteellinen yhteisymmärrys. Toivottavasti kaikki ovat ymmärtäneet myös sen, että tämän seurauksena eräät hinnat nousevat ja että tämä näkyy myös elinkustannusindeksissä. Jos tänä vuonna

haittaverot tuottavat lähes pari miljardia markkaa, vastaa tämä 1,5:tä prosenttia valtion budjetista. Tämä on siis syytä muistaa aina, kun inflaatiolukuja esitellään.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä näkisi mielellään nykyistä suuremman osan haittaverojen tuotosta ohjautuvan ympäristöhaittojen lieventämiseen. Veron rakennetta tulisi myös kehittää siten, että se riippuisi syntävästä haitasta jopa niin, että otetaan huomioon globaalit vaikutukset eikä pelkästään Suomen rajojen sisäpuolella syntyneet. (Ed. Laaksonen: Onko se koko ryhmän kanta?)

Välikysymyksessä väitetään hallituksen kerrassaan laiminlyöneen perusturvan kehittämisen. Tämä väite ei ole rehellinen. Siitä todistavat seuraavat hallituksen toimenpiteet sekä perusturvatason että kattavuuden parantamiseksi. Olen varma siitä, että nämä ovat olleet myös välikysymyksen allekirjoittajien tiedossa.

Esimerkiksi ylimääräinen rintamalisä kolminkertaistuu; kuntoutusmäärärahat nousevat; lapsilisät nousevat; osittaisen kotihoidon tuen maksamista jatketaan tämän vuoden loppuun alle kolmivuotiaiden lasten vanhemmille, jotka lyhentävät työaikaansa lapsen hoidon vuoksi; päivähoitopaikkoja perustetaan ensi vuonna runsaat 5 200; päivähoitomaksut muuttuvat kiinteiksi kuukausimaksuiksi; äitiysavustus nousee; sairaan lapsen kuntoutukseen tai sairaan hoitoon osallistuvalla vanhemmalla tulee tilapäinen vanhempainraha; elatustukea korotetaan; perhe-eläkejärjestelmän uudistuksella parannetaan lapsiperheiden asemaa; järjestelmällinen hammashuolto laajennetaan koskemaan kahta uutta ikäluokkaa ja työttömän sairausajan turvaa parannetaan. Ja tästä ed. Moilanen sanoo, että "ei juuri mitään".

Edellä mainittu rahapolitiikan murrosvaihe näkyy myös erilaisissa korkotukijärjestelmissä. Pankit eivät ymmärrettävästi mielellään anna nykytilanteessa opintolainoja, joiden korkoja joutuvat itse subventoimaan eli perimään rahat muilta asikkailta. Siksi opintolainojen opintotukijärjestelmää tulisi kehittää esimerkiksi sillä tavoin, että se kiinnitetään pankkien korkomarginaaliin. Eihän myöskään ole kohtuullista, että tavallisen opintolaina-asiakkaan kohdalla pankin marginaaliksi säästö- ja lainakoron väliin jää vaikkapa 5 prosenttia.

Suurin puute kansalaisten perusturvassa

onkin kokoomuksen näkemyksen mukaan juuri opintotuen liiallisessa lainapainotteisuudessa. Täysipainoiseen opiskeluun olisi taattava mahdollisuudet myös ilman velkaantumista. Vaikka nykyinen järjestelmä näyttäisikin valtion kannalta edullisemmalta, joudutaan kuitenkin seuraavassa elämänvaiheessa, perheen perustamisessa ja asunnon hankinnassa, turvautumaan sellaiseen yhteiskunnan tukeen, jota ei muutoin ehkä tarvittaisi. Opintotuki tulisikin siirtää hallinnollisesti opetusministeriön alaisuudesta sosiaali- ja terveysministeriön vastattavaksi.

Pelkkä opintolainojen nimelliskorkoihin tuijottaminen ei ole perusteltua. Oleellista on, miten rahanarvo kehittyä lainan ottamisesta sen takaisinmaksuun. Jos lainan efektiivinen korkoprosentti seuraa inflaatiota, ei siitä aiheudu kenellekään sen enempää haittaa kuin hyötyäkään. Tärkeintä on, että nykyisestä vuosittaisesta päätöksenteosta päästään tiettyyn reaalkorkoon sidottuun ja turvattuun lainan saantiin. Lainaehdot ja korkotukea on edelleen kehitettävä siten, että sinänsä kohtuuttomasta velaksi elämisen vaatimuksesta aiheutuva taakka kevenee.

Kokoomus pitää tärkeänä, että jokaisella kansalaisella on mahdollisuus kohtuullisen asumistason saavuttamiseen. Tämän toteuttaminen ei ole kovin yksinkertaista, eikä siihen ole vielä koskaan Suomessa päästy. Tämän hallituksen aikana asuntopolitiikassa on edetty, vaikka erityisesti rahamarkkinoilla tapahtuneet muutokset ovat vaikeuttaneet pitkäjänteistä toimintaa.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä ympäristöministeriö olisi voinut tuoda hallituksen käsittelyyn suurenkin määrän viime kevään ja kesän keskusteluissa esiintyneitä uudistuksia, joita ei vielä ole toteutettu.

Toivomuslistallamme ovat pitkään olleet vuokrasäännöstelyn asteittainen purkaminen ja erityisesti nykyisten jäykkien vuokrasuhdetta koskevien määräaikaisten lieventäminen. On myös huomattava, että edellisen ympäristöministerin ja vakuutusyhtiöiden välillä sovitusta tuotannosta on vielä puolet toteuttamatta. Kun ed. Joenpalo tiedusteli konkreettisia asuntoja, niin olisi 2 000 vapaarahoitteista vuokra-asuntoa, jotka toteutuisivat, jos pidettäisiin kiinni siitä, mitä ministeri Ahde aikoinaan sopi. Voidaan hyvinkin arvioida, että korjauksien viipyminen on vähentänyt jo nykyisenkin hallituksen aikana

vuokra-asuntoja jopa yli 10 000:lla siitä, mihin muutoin olisi päästy.

Kokoomuksen tavoitteena on se, että kansalaisilla tulisi olla mahdollisuus valita vuokra-asunnon ja omistusasunnon välillä. Me emme halua kutsua nykyistä järjestelmää pakkosäästämiseksi kuten ed. Moilanen, koska tiedämme, että vuokralainen tai tulevaisuudessa asumisoikeusasunnon hankkija pakkosäästää asunnon omistajan hyväksi. Pitemmällä tähtäyksellä vuokra-asunto tätä kautta on itse asukkaalle epäedullisempi kuin omistusasunto.

Omistusravatuotanto onkin päässyt pahasti vähenemään, mikä jättää suuren määrän perheitä loukkuun aravavuokra-asuntoon. Yhteiskunnankin kannalta olisi viisasta jakaa määrärahat nykyistä tasaisemmin omistus- ja vuokra-aravien kesken. Suurin osa valtion lainoittamiin omistusasuntoihin muuttavista vapauttaa samalla vuokra-asunnon, joita syntyy siis tätä kautta jopa halvemmalla kuin uusia asuntoja rakentamalla.

Mitä tulee asumisväljyyden kehittämiseen, se on Suomessa edennyt samanlaista tahtia kuin muissa Pohjoismaissa. Lähtöpisteemme on ollut toinen, mutta nopeus on sama. On otettava erityisesti huomioon se, että asumisväljyys nykyisin riippuu ensi sijassa perhekoosta eikä niinkään siitä, kuinka suuria asuntoja rakennetaan.

Verotuksen puolella kokoomus olisi halunnut poistaa asuntotulon verotuksen sekä ensiasunnon kauppiaan liittyvät leimaverot. Asuntolainojen korkovähennystä tulisi edelleen kehittää perheitä suosivaksi ja tasoltaan nykyistä korkeammaksi. Vähennys ei nykyisellään enää anna riittävää tukea kohtuullisen asumistason saavuttamiseen alueilla, missä asuntojen hintataso on korkein.

Kokoomuksen mielestä asp-järjestelmä on toiminut suunnilleen sillä tavalla kuin sitä perustettaessa on tavoitteeksi asetettu. Tältäkin osin emme yhdy ed. Moilasen äskeisessä puheenvuorossaan esittämään näkemykseen. Asp-järjestelmää uhkaa kuitenkin tällä hetkellä sama korko-ongelma, johon edellä viittasin opintolainojen osalta.

Viime vuoden aikana vanhojen kerrostaloasuntojen reaalihintaa laski pääkaupunkiseudulla muutaman prosentin. Nimellismuutosta oli vielä kunnasta riippuen 0,7–1,3 prosenttia, ja hintojen lasku on jatkunut vielä kuluvan vuoden aikana. On selvää, että

hintojen kääntyessä laskuun joku on joutunut myymään asuntonsa halvemmalla kuin sillä hinnalla, minkä olisi saanut muutamaa kuukautta aikaisemmin. Jos liian korkeasta hintapyyynnöstä on jaksanut pitää kiinni pitempään, on menettänyt enemmän. Välikysymyksessä halutaan tukea ns. kahden asunnon loukkuun joutuneille. Jos tällä tarkoitetaan ihmisiä, jotka eivät ole halunneet myydä asuntoaan käyvällä markkinahinnalla, on tavoite täsmälleen päinvastainen sen toivomuksen kanssa, että asuntojen hinnat lähenisivät tuotantokustannuksia. Ei kai oppositio todella tätä tarkoita? Muilta osin asumistuki ja korkovähennys taas tulevat hätää kärsivien avuksi, samoin pankkien lupaus laina-aikojen pidentämisestä tarvittaessa.

Arvoisa puhemies! Toivon, että nyt käytävä keskustelu selkeyttää puolueiden näkemyksiä talous- ja asuntopolitiikasta. Ongelmat poistuvat vain konkreettisia ratkaisuja tekemällä, eivät iskulauseilla tai keskenään ristiriitaisia tavoitteita esittäen.

Hallituksen vastaus tyydyttää kokoomuksen eduskuntaryhmää, joka kannattaa yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä.

Ed. Juhantalo: Arvoisa puhemies! Holkerin hallituksen talouspolitiikka on ollut eduskunnan puntarissa säännöllisin väliajoin budjettiesitysten, verolakien ja välikysymysten käsittelyissä. Hallitus ei ole virheitään myöntänyt. Se ei ole myöskään hyväksynyt keskustan lukuisia yhteistyötarjouksia talouspolitiikan tervehdyttämisestä. Vastatesaan keskustan korkovälikysymykseen viime vuoden lopulla hallitus jatkoi ylimielistä suhtautumistaan vähättelemällä koron nousun vaikutuksia kansalaisten asemaan. Käsillä oleva välikysymys todistaa hallituksen olleen tuolloin väärässä.

Vahvan ylijäämätalouden Suomesta on Holkerin hallituksen toimikautena kolmessa vuodessa tullut horjuva alijäämätalous, joka on menettämässä paitsi kilpailukykyä myös maineensa. Virheensä hallitus maksattaa ilman tunnontuskia kansalaisilla. Talouspolitiikan päävastuullinen, valtiovarainministeri Erkki Liikanen jätti huonon perinnön. Toivottavasti uudelta ministeriltä saamme muutakin kuin tyhjiä lupauksia. Markkinavoimien vapaasti nostattamat korkeat korot ovat erittäin karkea keino yrittää korjata talouspolitiikan vikasuuntaa. Hallitus ei ole

kuitenkaan kyennyt mitään muutakaan keinoa keksimään.

Koko hallituksen omaksuma talouspolitiikan linja on tuhkana tuulessa. Vai voiko hallitus jollakin tavalla uskottavasti todeta pitäneensä kiinni ohjelmastaan, jossa lupaa hillitä inflaatiota ja tasapainottaa vaihtotaseen vajetta? Hallitus lupasi yhdessä Suomen Pankin kanssa alentaa korkotasoa. Entä millä tavalla ulkomaankaupan rakenne on monipuolistunut niin, että se paremmin kestäisi suhdannevaihteluja? Viime vuoden inflaatiovauhti oli lähes 7 prosenttia ja vaihtotaseen vaje vaihdettavissa valuutoissa eli länsikaupassa 25 miljardia markkaa. Ennusteet eivät viittaa tilanteen olennaiseen paranemiseen. Päinvastoin metsäteollisuuden vientivaikeuksien kasvaessa kansantaloutemme miinusmerkkisyys kasvaa todennäköisesti yli 30 miljardin markan.

Holkerin hallitus otti tehtäväkseen aikaansaada sellainen rakennemuutos, jolla Suomen talouden kilpailukykyä nimenomaan Länsi-Eurooppaan nähden vahvistettaisiin. Tässäkin hallitus on surkeasti epäonnistunut. Rakennemuutos on uudistunut valitettavasti päinvastaiseen suuntaan. Avoimeen kilpailuun joutuvien tuotannonalojen osuus on pienentynyt, ja viennissä korostuu yksipuolisesti metsäteollisuuden osuus.

Suomen talouden vakava häiriötilanne on täysin kotimaista perua. Valtion talouspolitiikka kuumensi vuosina 1987—89 suhdannenousua pahasti ja kustannustasomme karkasi runsaasti kilpailijamaita korkeammaksi. Löysät budjetit eivät ole muuttuneet vakuuttelemana tiukoiksi. Budjettipolitiikka on lisännyt kokonaiskysynnän kasvua ja inflaatio-ongelmia.

Epäonnistuneilla ns. vakautusratkaisuilla hallitus on myös kiihdyttänyt inflaatiota ja luonut työmarkkinoille epävarman tilanteen. Verouudistuksen epäonnistuminen ja vuosina 1988—89 kiristynyt palkansaajien verotus on johtanut ylimitoitettuihin nimellispalkkaratkaisuihin. Veroja kerätään tänäkin vuonna 44 miljardia markkaa eli 53 prosenttia enemmän kuin vuonna 1987. Vuoden 1987 bruttoveroaste ylittyy tänäkin vuonna. Erityisen voimakkaasti kasvavat leimaverot, 120 prosenttia, auto- ja moottoripyörävero, 92 prosenttia, ja polttoainevero, 86 prosenttia. Hallitus onnistui lisäksi veroratkaisullaan painamaan suomalaisten säästämisin-

non nollaan. Säästäjien epävarmuutta pidetään yhä yllä epämääräisillä lähdeverokaa-vailuilla. Liikevaihtoveroa on myös tuntu-vasti korotettu.

Tämän vuoden alussa korotettiin liikenne-polttoaineiden hintoja haittaverotuksen ni-missä niin, että valtiovarainministeriön vir-kamiesten laskelmien mukaan valtio saa näil-lä veronkiristyksillä kokoon 1,2 miljardia markkaa.

Tieliikenteen polttoaineiden hintojen koro-tuksien vaikutukset eivät jää pelkästään ku-luttajahinnan korotukseen, vaan nostavat kuljetuskustannuksia elinkustannusindeksillä mitaten noin 3,5 pisteellä. Maantiekuljetus-ten varassa kehitysalueilla toimivalla yrityk-sellä täytyy olla todella hyvä liikeidea, että se pysyy pystyssä näiden kustannusnousujen jälkeen ja näillä huippukoroilla.

Valtio kerää tänä vuonna tieliikenteeltä valmiste-, auto- ja moottoriajoneuvoveroina noin 8 miljardia markkaa enemmän kuin käytetään tienpitoon ja liikenteen investoin-teihin. Näille miljardeille olisi käyttöä vaika-pa alempiasteisen tiestön kunnostamisessa. Liikenteeltä lisäverojen kerääminen ei saa olla se verojen kiristys, jolla maksetaan suunnitteilla oleva ylimpien tuloluokkien ve-ronkevennys. Toivottavasti hallitus luopuu kaavailuistaan korottaa liikennepolttoainei-den hintoja uudelleen ensi vuoden budjetissa.

Hallitus ei ole ryhtynyt talouden oikaise-miseksi tarvittaviin finanssipoliittisiin toi-menpiteisiin. Ainoaksi lääkkeeksi epätervee-seen tilanteeseen on jäänyt korkea korkotas-o. Yliarvostettua markkaa revalvoimalla ke-väällä 1989 sysättiin liikkeelle markkinakor-kojen valtava nousu, jonka seurauksena ih-miset ovat joutuneet ottamaan 16—17 prosentin hintaista asuntolainaa. Kun puolen miljoonan markan asuntolaina ei näinä päi-vinä ole mikään harvinaisuus, nousevat pel-kät vuotuiset korkomenot yli 80 000 markan. Tällaista hintaa rahasta joutuvat maksamaan tavalliset palkansaajat, pienyrittäjät ja vilje-lijät, siis ne, jotka eivät "spekuloi kansain-välisillä lainamarkkinoilla optimoimassa net-toluottokustannuksia". Hallituksen politiikan seurauksena asuntojen hinnat ovat kah-dessa vuodessa, 1987—89, nousseet 74 pro-senttia, selkeätä maailmanennätysvauhtia siis.

Äärimmäisyyksiin nousseet velanhoidokus-tannukset eivät kuitenkaan yksistään ole

kiristäneet asunnon tarvitsijoiden asemaa. Hallitus on jatkuvasti ollut supistamassa muutenkin reaaliarvoltaan pieneksi käynnyttä asuntokorkojen vähennysoikeutta. Mainittu puolen miljoonan markan asuntovelkainen saa vähentää 80 000 markan koroistaan vain vajaan neljänneksen verotuksessaan. Mark-kinakorkojen viime viikkojen lievä alamäki ei asuntovelallisen kokonaislaskua paljon ole pienentänyt.

Näille ja varsinkin kahden velkaisen asun-non loukkuun jääneille on kiireesti säädettä-vä vakauttamislaki, kuten keskustan edus-kuntaryhmän piiristä on aikaisemmin esitet-ty. On syytä myös muistaa laajasti hyväksyt-ty esitys ensiasuntojen leimaveron poistami-sesta.

Asuntopoliittista harrastelua hallituksen piirissä kyllä esiintyy. Kevään poliittiseksi viihteeksi ja lehtien sivujen täytteeksi on saatu aikaan jopa hallituskriisiksi kutsuttu farssi. Näytelmän juonikaava on helppo: SDP syyttää kokoomusta tekemättömyydes-tä ja näyttääkseen ahkeruutensa uhkaa itse laittaa kintaat naulaan. Tällä tavalla hallitus haluaa korjata olematonta suosiotaan kan-san keskuudessa, jotta saataisiin paremmat lähtöasetelmat.

Itse maapaketista ei kai suurimpien halli-tusryhmien kesken voine olla mitään erimie-lisyyttä, koska molempien ministeriryhmät ovat sen yksimielisesti hyväksyneet. Komp-romissien kompromissit todistavat, että koko lakipaketti oli alun alkaen turha ja on palvellut vain poliittista peliä, jota käydään asunnon tarvitsijoiden vakavilla asioilla. Tä-nään tehtyjen ratkaisujen jälkeen olemme todella nähneet, mitä on se uusi poliittinen kulttuuri. Tulevan hallituspohjan ensimmäi-sellä pienellä uhkauksella kokoomuksen pe-riaatteellinen selkäranka katkesi.

Kokoomuksen asuntopoliitiikka on joutu-nut SDP:n riepotuksessa muutenkin outoon valoon. Kokoomus on luetellut pitkiäkin listoja siitä, miten tämän maan asuntoasiat pannaan kuntoon. Nyt puolue ärhentelee näytiksi vuokrasääntelyn purkamisella, joka tietenkin osin menee läpi, kunhan kokoo-muslaiset vain kumartuvat solmimaan maa-paketin narut kiinni.

Kokoomuksen asuntopoliittinen linjaus näkyi jo syksyllä eduskunnassa asuntorahas-ton perustamisen yhteydessä. Kokoomuksel-le oli äärimmäisen vaikeaa niellä keskustan

ja asuntoministerin sopimus omistusravallainoituksen siirtämisestä asuntorahastoon ja rahaston toimintamahdollisuuksien laajentaminen asunto-obligaatioiden avulla. Keskusta tulee pitämään sovitusta ja päätetystä kiinni, jotta asuntorahastosta saadaan toimiva. Kokoomuksen tukemasta pankkivetoisesta asuntolainoituksesta on saatu viime aikoina varoittavia esimerkkejä.

Asunnon tarvitsijoiden lisäksi hallitus on valinnut uhrilampaikseen taloudenpitoa alttarille opiskelijat. Velkataakka rusentaa jo nyt monen valmistumishaaveet pakkotyössä. Pankkien lisääntyvä painostustoiminta hallituksen suuntaan on johtamassa siihen, että opintolainojen korkotasoa aiotaan nostaa peräti 1,5 prosenttiyksiköllä. Pääministeri Harri Holkeri saa varmasti yksityiskohtaista tietoa pankkien opintolainakannoista uudelta erityisavustajaltaan. Kuuleeko hän opiskelijoiden edustajien kuiskeen yhtä herkällä korvalla? Hallitus luottaa loputtomiin näköjään siihen, etteivät opiskelijat käy äänestämässä.

Hallituksen talouspolitiikkaan sopivat määreet epäsosiaalinen ja kova. Se on niin säännönmukaista, että sitä voisi kutsua jo tämän hallituksen linjaksi. Saamme viikoittain tästä esimerkkejä. Terveystuhoitoalan sopimukseen liittyvän ylimääräisen järjestelyvaran valtionosuuksia hallitus kieltäytyy maksamasta. Palvelujen supistamisessa ollaan palaamassa pitkä harppaus takaisinpäin kansalaisten epätasa-arvon suuntaan. Perusturvauudistuksen hallitus on laittanut pakasteeseen. Näin siis aikana, jolloin toisaalta hallitus kahmii ennennäkemättömän paljon veroja kansalaisilta.

Vastuuton taloudenpito johtaa ennemmin tai myöhemmin pohjamutia pöllyttävään talouden pakkotervehdyttämiseen mutta haittaa samalla erityisesti Suomen kansainvälisiä pyrkimyksiä. Talouden toimintakyky ratkaisee kansakuntien välisessä kilpailussa yhä enemmän. Ne ovat vahvoja, jotka hallitsevat inflaationsa ja ovat vaihtotaseessaan ylijäämäisiä. Se, voiko Suomi taas joskus kuulua näiden valtioiden joukkoon, riippuu vain ja ainoastaan omista lähiajan päätöksistämme.

Sekä kansallisiin että kansainvälisiin talouspolitiikan toimintaedellytyksiin liittyy yhä selvemmin ympäristön ja luonnon tila. Ympäristönsuojeluun on investoitava entistä enemmän. Jos meidän taloutemme on vel-

kaantunut ja yritysraakenteemme on heikko, putoaa pohja pois vaatimuksilta saattaa omat päästömme kuriin. Vieläkin vaikeammaksi meille tulee esiintyä uskottavasti muihin maihin päin vaatimassa näiltä tiukempia ympäristönormeja. Miten hallitus aikoo selviytyä lähialueidemme teollisuustuotannon Suomen luonnolle aiheuttamien haittojen keventämisestä, jos oma taloutemme on heikko?

Suomen taloutta on viime vuosina hoidettu tähtäimessä mahdollisimman suuri kasvu muista seikoista piittaamatta. Olemme velkaantuneet ulkomaille, tulo- ja elintasoerot ovat kasvaneet hallituksen rakennemuutoksen ja verouudistuksen pyörteissä.

Talouden syöksykierre on kiireesti saatava oikenemaan. Nykyisellä hallituksella ei siihen ole halua tai kykyä. Sen takia seuraavan hallituksen ensimmäinen tehtävä on Suomen talouden jaloilleen saattaminen.

Arvoisa puhemies! Ehdotan perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoksi seuraavaa:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän pikaisesti toimenpiteisiin

— inflaation hillitsemiseksi, vaihtotaseen vajeen supistamiseksi ja korkotason alentamiseksi,

— tapahtuneen koron nousun korvaamiseksi erityisesti asuntovelallisille, ylivelkaisuille pienyrityksille ja maanviljelijöille,

— asuntolainojen korkojen verovähennys-oikeuden parantamiseksi ja leimaveron poistamiseksi ensiasunnoilta,

— asuntorahaston toimivuuden turvaamiseksi omistusravien, vuokra-asuntojen ja asumisoikeusasuntojen rahoittajana,

— opintolainojen korkojen nousun estämiseksi ja

— kotitalouksien säästämisasteen nostamiseksi,

ja toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta,

ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. Andersson: Arvoisa puhemies, vördade fru talman! Suomessa raha on kalliimpaa kuin koskaan ennen, ja maa on ajautunut korkokriisiin. Kymmenettuhannet perheet ja yritykset tilanne on vienyt taloudelliseen surmanloukkuun, kun asuntojen hinnat ja sitä kautta myös vuokra-asuntojen vuokrat ovat sietämättömän korkeat. Harjoi-

tetun politiikan seurauksena asuminen kallistuu kallistumistaan, taloudellinen liikkumavara kaventuu ja kansalaisten perusturvallisuus heikkenee.

Hallitusohjelmassa sanotaan, että ”hallitus toimii yhdessä Suomen Pankin kanssa nykyisen” — eli silloin alhaisen — ”korkotason alentamiseksi”. Hallituksen ja Suomen Pankin toimet ovat johtaneet täysin päinvastaiseen tulokseen, kuten tiedämme. Hallitus vetoaa yleensä siihen, että rahapolitiikasta — eli korkeiden korkojen politiikasta — vastaa Suomen Pankki. Tämä on kuitenkin vastuun pakoilua, hallituksen kyvyttömyyden ja toimettomuuden selittelyä.

Mitä asiasta ajattelee Suomen Pankin johtokunta? Keskuspankin pääjohtaja on Länsi-Savo-lehdessä 4.11.1989 sanonut: ”Kysyntä Suomessa on pakotettava alas. Tarpeen vaatiessa se on tehtävä luomalla Suomeen keinotekoinen taantuma.” Ja edelleen: ”Taantumaa on jopa oltava melko syvä.” Jos taantumaa halutaan, se saadaan syntymään korkeilla koroilla. Tässä mielessä esitetty filosofia on johdatusta Suomen nykyiseen rahapolitiikkaan. Valuuttakurssitavoite, se, että markan arvoa on haluttu pitää yleisesti muuttumattomana, on määrännyt korkotason. Valuuttakurssitavoite taas on asetettu rahapolitiikan tavoitteista eikä kansalaisten tai vaikkapa maan hintakilpailukyvyn tarpeista lähtien.

Kysynnän alentamisen logiikka on siitä ihmeellinen, että samalla pyritään ajamaan verot alas eikä ylös. Eiköhän tämän veropolitiikan vaikutus vaihtotaseeseen ole paljon kielteisempi kuin veroilla maksetun kysynnän ohjaaminen kotimaisen tuotannon hyväksi. Suljettu sektori ei tietenkään lisää valuuttatuloja samalla tavalla kuin avoin sektori, mutta se ei myöskään aiheuta samanlaista ulkomaisten panosten tarvetta kuin vientiteollisuus.

Miten olemme tulleet tämän päivän tilanteeseen, ylisuuren vaihtotaseen vajeen, korkokriisin ja asumisahdingon nyky-Suomeen? Ennen rahalla oli elimellinen yhteys tavaroiden ja palvelusten tuotantoon eli ns. reaali-talouteen. Peruskansantaloudessa raha ja tuotanto olivat siamilaisia kaksosia, ei ollut toista ilman toista. Nykyisin rahamarkkinat ovat ruvenneet elämään omaa itsenäistä elämäänsä. Pääomamarkkinat on liberalisoi-tu, rahan tuonnille ja viennille ei aseteta

rajoituksia. Rahaa saa vapaasti ostaa ja myydä tukkumitassa yli maamme rajojen. Tämän seurauksena on romuttunut se historiallinen hintasuhde, joka on syntynyt ja vallinnut suomalaisen pääoman ja suomalaisen työn välillä. Tämä hintasuhde on murennettu pääoman eduksi. Pääoman omistajat ovat pystyneet nostamaan pääomahyödykkeiden hintatasoa niin, että voitot ja tappiot eivät enää ole olleet nollasummapeli. Yleinen hintatason nousu on mahdollistanut voitot ilman vastaavia tappioita. Siitä seuraa kestämaton tilanne, jonka seurauksena saattaa olla taloudellinen romahdus. Pörssit saattavat romahtaa. Siinä tilanteessa sitten kysytään, kuka on syyllinen lamaan ja pulaan. Suomessa yksi syyllinen on Suomen Pankki.

Kun työn ja pääoman hintasuhde on järkytetty, syntyy reaali-taloudessa ongelmia siitä, että rahatalous elää omaa elämäänsä. Välttämättömät pääomahyödykkeet, kuten asunnot ja maapohja, karkaavat niiden kä-sistä, joiden on työllään ansaittava oikeus omaisuuteen. Nyt he ovat todella ahtaalla pääomien edestakaisinpalloittelijoihin näh-den.

Pääomapuu, jota heiluttamalla kasinope-lurit elävät ja ansiottomasti rikastuvat, imee juurillaan jo nyt maksimaalisesti ravintoa siitä maasta, missä se kasvaa, elikkä reaali-taloudesta. Suomi on liitetty tähän keinotte-lun ja oman edun tavoittelun järjestelmään samalla tavalla kuin muutkin länsimaat, il-man parlamentin päätöksiä. Näitä päätöksiä on tehnyt Suomen Pankki. Sen johtokunta on oma-aloisesti ja edes eduskunnan pankkivaltuusmiehiltä lupaa kysymättä pois-tanut rajoitukset pääoman tuonnilta ja vien-niltä. Keskuspankki ei ole toiminut salaa, vaan se on saanut toiminnalleen jälkikäteen maan hallituksen ja sitä kautta myös edus-kunnan tosiasiallisen siunauksen.

On syntynyt lyhytaikaisen vienti- ja tuon-tirahan markkinat. Näin Suomeen on tuotu irtonaista rahaa, ja vaikka Suomi ei varsinaisesti ole velkaantunut ulkomaille, irtonaisten rahan kokonaismäärän kasvu on synnyttänyt sen löysän rahapotin, josta tuonti- ja velka-rahaa on jaettu avokätisesti lainaksi markki-nahintaan. Kaikki tämä on tapahtunut kan-santalouden etujen vastaisesti sillä tavalla, että rahaa on houkuteltu maahan korkealla korolla. Tämän koron muodossa Suomesta

on siirretty tuotannontekijätuloja ulkomaisille keinottelijoille. Tappiota siitä, että rahaa on tuotu ulkoa, tulee Suomelle kenties miljardi markkaa vuodessa. Näitä markkoja ei ole mitään mahdollisuuksia saada Suomeen takaisin.

Työn ja pääoman hintasuhteen murentaminen on tapahtunut viime kädessä erilaisten myyntivoittojen kautta. Viime vuosina Suomessa on siirretty maansa ja yritystensä myyjille ehkä 50 000 miljoonaa, 50 miljardia markkaa. Näitä lukuja tosin ei ole tilastoitu. Se on kuitenkin Suomen historian kaikkien aikojen mittavin varallisuuden siirto yrityksistä niiden omistajille. Se on tehnyt Suomesta kasinotalouden.

Viime vuosien aikana on rikastumisen mahdollisuus avautunut aivan uudelle ihmisryhmälle aikaisempien 20 perheen lisäksi. On syntynyt uusrikkaiden luokka, ihmisiä, joilla on tarvittaessa saatavissa käyttöön useita satoja miljoonia markkoja omaa rahaa käteisenä.

Sen sijaan niille, jotka eivät toimi kasinotalouden pelureina, näkyy uusi kasinotalous asuntojen hintojen ja vuokrien karkaamisena käsistä. Asuntojen tähtitieteellinen hinnan nousu on rahoitettu velka- ja tuontirahalla. Kasinotalouden velat tulevat maksuun seuraavan laskukauden aikana, ja silloin saattaa olla edessämme totuuden hetki.

Kasinotalous on myös merkinnyt suurituloisten ja rikkaiden harjoittamaa painostusta siihen suuntaan, että hyvinvointivaltiota ei tulisi enää kehittää eikä näin turvata hyviä ja tasapuolisia palveluja kaikille kansalaisille. Julkiset peruspalvelut eivät kehity itsestään ilman julkisen vallan toimia sen puolesta.

Kun rahasta on tehty hinnaltaan herkkä ja epävakainen väline, käy yhä vaikeammaksi hoitaa pankkilaitoksen kautta eräitä tärkeitä yhteiskunnallisia tehtäviä. Nykyisillä rahan hinnoilla, kun rahasta on tehty keinottelun väline ja kun se on lähes ainoa säätelyn väline, ei asuntojen ja opintojen lainoitus onnistu. Korkojen voimakkaasti noustessa jää mahdollinen valtion korkotukikin helposti jälkeen. Tämän vuoksi on välttämätöntä, niin kuin muutama puhuja jo on todennut, nopeasti kehittää asuntorahastosta yleinen valtiollinen asuntopankki, jonka kautta hoidettaisiin kaikki sellainenkin yksityishenkilöiden asuntorahoitus, jossa asianomainen parantaa asumistasoaan yh-

teiskunnallisesti hyväksytyyn tavoitetasoon saakka. Tämä merkitsee asuntorahaston lainamäärän moninkertaistamista. Asuntopankki korvaisi siis myös sen, että entisen mallisia halpoja peruskorkoon sidottuja lainoja ei enää meillä ole saatavilla. Valtion asuntopankin lainaa ei tietenkään ole syytä myöntää sellaiselle, joka entisen muutaman sadan neliön lisäksi haluaa saman verran lisää.

Myös opintotukilainoitus on vastaavasti siirrettävä ilmeisesti opintotukirahalaitokselle, joksi Opintotukikeskus tai sen osa tulisi kehittää lisäämällä merkittävästi opintorahan osuutta, niin kuin ed. Särkijärvi totesi. Olen hänen kanssaan samaa mieltä. Se on perusteltua. Tällä voidaan ja on syytä pienentää itse lainoituksen osuutta ja lisätä opintorahan osuutta. Uusi järjestelmä olisi ilmeisesti omiaan jonkin verran lyhentämään opiskeluaikoja, mitä pidän myönteisenä asiana.

Tällä tavoin on mielestäni pakko erottaa ennemmin tai myöhemmin yhteiskunnallisesti harkittuun tarkoitukseen osoitettava lainoitus keinottelurahasta. Pankit eivät enää ole kantaneet niille kuuluvaa yhteiskunnallista vastuuta.

Tärkeää on se, mitä tapahtuu pääomamarkkinoilla. Tärkeää on myös se, mitä tapahtuu EY- tai Ees-markkinoilla, mutta ehkä ei yhtä tärkeää. Ees:n puitteissa viedään nyt päätökseen tavaramarkkinaintegraatiota Eec-vapaakauppasoimuksen merkeissä.

Suomen kansantalouden rakenne on vuoden 1973 jälkeen peruuttamattomasti kytketty Länsi-Euroopan tavaramarkkinoihin. Tällä tiellä on nyt kuljettava eteenpäin kuitenkin koko ajan huolehtien siitä, ettemme samalla pane hyvinvointijärjestelmäämme alennusmyyntiin. On huolehdittava sosiaalipoliitikasta, terveydenhoidosta, ympäristöstä, työelämän asioista, kulttuurista ja koulutuksesta. Julkisia palveluja on määrätietoisesti kehitettävä ja tehostettava, ei karsittava.

Ees-keskustelussa on puhuttu miltei yksinomaan Ees-tavaramarkkinoista, integraation vähittäiskaupasta. Liian vähän on puhuttu rahan tukkumarkkinoista. Vapaiden rajattomien pääomavirtojen hyökyaaltoa ei saada päästää tänne valloittamaan meidän perusmaisuuttamme, maapohjaa, perusteollisuutta, tiedotusvälineitä. Muuten voi käydä niin kuin amerikkalaisille, että he lukevat aamun

lehdessä, että Rockefeller Center ja puolet Hollywoodia onkin myyty japanilaisille.

Ees-markkinanäkökulma on hallinnollinen näkökulma. Se näkökulma on sellainen, ettei ainakaan vapaan vasemmiston pitäisi siihen tyytyä. Vapaan vasemmiston tehtävänä on nähdä, huomioida ja analysoida, mitä maailmassa tapahtuu niin idässä ja lännessä kuin etelässä, erityisesti etelässä, ja pohjoisessakin.

Tämän hetken asioista suurin on tuleva ympäristötuho, luonnon ja ihmisen vääristyneen ja sairaan suhteen tulos. Integraatio tuo mukanaan lisää tavaraa, lisää kuljetuksia, lisää palveluja, lisää kulutusta, kaikkea sitä, mitä ei ympäristö enää kestä ja mikä johtaa meidät kohti peruuttamatonta ekokatastrofia. Pääomien esteetön liikkuvuus lisää saalistusta, kaappauksia ja sisäpiirin kauppvoja. Kaikki tämä on myös luonnonvarojen riistoa ja ympäristön saastuttamista, joka tapahtuu harhaisessa uskossa nykyiseen kasvuun ja talouskoneeseen, perpetuum mobileen, ikeiliikkujaan.

Tulevaisuudessa Suomi halutaan myös kytkeä EY-maiden valuuttajärjestelmään ems:ään. Sen jälkeen Suomen markan arvosta tai Suomen talouspolitiikasta ei enää edes muodollisesti voitaisi päättää itse. Asiat päätettäisiin EY:n ministerineuvostossa ja komissiossa meitä kuulematta. Suomen Pankin pääjohtaja näyttää viime aikoina siirtyneen kannattamaan Suomen ems-sidonnaisuutta muuttaen aikaisempaa vastustavaa kantaansa. Jos pääjohtajan kanta kuvaa Suomen Pankin kantaa, keskuspankki tekee itse itseään entistä tarpeettomammaksi.

Suomessa pankeilla menee huonosti. Rahan rajaton tarjonta perustuu tuontirahaan, mikä on kalliimpaa kuin kotimainen säästöraha eli yleisön verottomat talletukset pankeissa. Maailmalla rahaa saa ostaa lainaksi alle 10 prosentin korolla. Pankit ja suuryritykset tuovat sitä maahan sillä hinnalla, mutta vieraissa valuutoissa. Ne ottavat kurssiriskin tuodessaan ulkomailta rahaa halvalla lainattavaksi kalliilla Suomessa. Valuuttakurssipolitiikallaan Suomen Pankki minimoi rahan maahantuojien kurssiriskejä, ja yhdistettynä korkeiden korkojen politiikkaan maahantuonti on ollut erittäin kannattavaa toimintaa.

Maaliskuussa 1989 toteutettu markan revalvointi lisäsi korkoeroa, joka markoista

piti maksaa ulkomaisiin valuuttoihin verrattuna. Korkoeron kasvu hyödytti niitä, jotka lainasivat ulkomaista rahaa suomalaisille. Revalvaatio heikensi avoimen sektorin kilpailukykyä. Näillä valuuttakursseilla ei ole mahdollista tuottaa Suomelle vuosittaisia 20 miljardin markan kauppataseyli jäämiä, joita tarvittaisiin vaihtotaseongelman hoitamiseen.

Viime aikoina on myös esitetty talletusten lähdeverotukseen siirtymistä. Tulonjakoa yhteiskunnassa ajatellen tällainen suurituloisille myönnettävä veroale on täysin perusteeton. Lähdevero näet suosii suurituloisia tukkusaastajia, jotka muuten joutuisivat maksamaan tuloistaan ehkä 60—70 prosentin veroa. Lähdeveron avulla he saisivat ison verohelpotuksen verrattuna siihen, mitä joutuisivat muuten maksamaan veroa pääomatuloistaan.

Halpaa rahaa pankeille on se raha, jota tavalliset piensäästäjät pitävät matalakorkoisilla pankkitileillään. Pankit maksavat näistä vain alhaista noin 3—8 prosentin korkoa, kun voivat myydä saman rahan 15—20 prosentin korolla. On siis ymmärrettävää, että pankit haluavat pitää kiinni siitä 250 miljardin talletuskannasta, joka on verottomilla tileillä.

Jos lähes 100 miljardin markan verottomat määräaikaistalletukset siirtyvät muihin sijoituskohteisiin asunto- ja pörssimarkkinoille, on edessä uusi kierre. Asuntojen hinnat ja vuokrat jatkaisivat nousuaan, pankit joutuisivat sen jälkeen ostamaan rahaa sisään nykyistä paljon kalliimmalla, eikä ole epäilystäkään siitä, että ne panisivat sen jälkeen toimeen entistäkin perusteettomampia ja yksipuolisia koron korotuksia.

Arvoisa puhemies, vördade talman! Näillä näkymin ei siis ole luvassa parannusta tämänhetkiseen korko- ja asuntokriisiin, päinvastoin. Kaavaillut verohelpotukset korkeatuloisille, vaihtotaseen vajeen ennustettu suureneminen ja piakkoin verottomilta määräaikaistalletuksilta vapautuvat miljardit enakoivat asuntovelallisille, kahden asunnon loukkuun jääneille sekä vuokralla asuville entistä tukalampia aikoja.

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimet ja toimettomuus ovat aiheuttaneet kymmenille tuhansille suomalaisille taloudellisen hätätilan.

Kannatan ed. Moilasen ehdotusta päiväjärjestykseen siirtymisestä.

Ed. Donner: Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! On aika merkittävää todeta, että tämän välikysymyksen allekirjoittajat laskevat kaikki kansantaloutemme vinoutumat nykyisen hallituksemme syyksi. Kääntäen voitaisiin siinä tapauksessa todeta, että kansantaloutemme saavutukset olisivat hallituksemme ansiota. Siitä hallituksemme varmaan olisi hyvin imarreltu. (Ed. Laine: Sitä taas Donner ei myönnä!) Kumpikin väite on älyllisesti epätarkka ja väärä. Monet muutkin kohdat tässä välikysymyksessä osoittavat, että tekstin laatijat ovat kirjoittaneet pahan kuumeen vallassa. Tämä kuume on vaalikuume.

”Korko on rahan palkka. Kun se alennetaan, ei raha enää tee työtä, se laiskistuu.” Näin kirjoitti PaaVo Haavikko vuonna 1973 ilmestyneessä aforismikokoelmassaan. Sopisi muistaa tämä lause. Sitten vielä suosittelisin toista latinalaista, roomalaista, ajatusta: ”Si tacuisses, philosophus mansisses.” Suomeksi: ”Jos olisit vaiennut, olisit jäänyt ajattelijan maineeseen.” Tai: ”Vaikeneminen on kultaa.” Lisäisin vain, että en koskaan ole syyttänyt kristillisiä kansanedustajia filosofoinnista, mutta kaipa tämä latinan kielen lause tarkoittaa sitä, että olisivat ainakin jääneet vähän enemmän viisaan maineeseen.

Räntan är lönen för pengar. När den sänks, blir pengarna improduktiva. De är lata. På det här sättet skriver PaaVo Haavikko i sin aforismsamling som kom ut 1973.

Och som jag sade här på finska så rekommenderar jag ännu ett romerskt tänkespråk: ”Si tacuisses, philosophus mansisses.” Översatt att om man hade tigit så hade man bevarat sitt anseende som filosof och tänkare. Men som sagt, de kristliga kan man ju inte beskylla för något djupt gående tänkande, eftersom Gud styrt deras vittnesbörd.

Korkorahasta perittävästä vuokratasosta määräävät markkinat. Euroopassa korot nousevat. Säilyttääksemme turvallisen vaihdettavien valuuttojen kannan meidän on, huomioiden inflatio-odotukset ja devalvaatiopelko, pidettävä korkotasomme eurokorkojen yläpuolella. Kesken kaiken: Mistä ed. Andersson lainaa rahaa alle 10 prosentin korolla Euroopassa? Sen haluaisin tietää, koska mielelläni sieltä lainaisin niitä, mutta eurokorkojen keskitaso tänään ylittää 10

prosenttia. Voisimme tietysti — ja siitä kannattaa keskustella — luopua korkokantojen värikkästä erilaisuudesta ja antaa markkinoiden määrätä, mikä on rahasta perittävä vuokra. Meillähän on hyvin värikäs korkokartta Suomessa. Samaan aikaan olisi kuitenkin luovuttava talletusten verovapaudesta. Pienituloiset ja ne, joista välikysymys väittää välittävänsä, tuskin ilahtuvat niistä 100 miljardin markan talletuksista, jotka tällä hetkellä ovat verovapailla tileillä. Enpä usko, että se raha heitä auttaa, mahdollisesti pankkeja.

Vapaan korkokellun aikana heliborkorot mahdollisesti laskevat hieman edellyttäen, että kansantaloutemme tulevaisuuteen voidaan uskoa. Vapaat korot pakottaisivat huonosti ja osittain suljetussa taloudessa toimivat pankkimme todelliseen kilpailuun. (Ed. Anttila: Luottopolitiikka on todella sidottua!) Toisaalta, ja tämä on välikysymyksen allekirjoittajien todellinen ja vakavasti otettava tarkoitus, yhteiskunta jo tällä hetkellä harrastaa laajamittaista korkosubventioita, toisin sanoen tukee valtion budjettivaroja, jotka tukea tarvitsevat, mm. niitä ryhmiä, joista välikysymys puhuu: lapsiperheitä, ensiasunnon hankkijoita ja opiskelijoita. Se on jäänyt välikysymyksen kirjoittajilta huomaamatta. Ed. Särkijärvi on huomautti myös muista virheistä, ja niistä voisi tehdä vielä pidemmän luettelon kuin ed. Särkijärvi teki. Tällaista subventiota tapahtuu yhteiskunnan toimesta. Sitä on mahdollisesti liian vähän ja sitä tulee liian hitaasti, mutta se ei ole yhteiskunnalle ilmaista.

Välikysymyksessä sanotaan, että ”hallituksen epäonnistunut talouspolitiikka johtaa koko maan kaaokseen, josta heikoimmassa asemassa olevat kärsivät eniten”. Joka syyskuu kolmen viime vuoden aikana, kun valtion tulo- ja menoarvio on esitetty eduskunnalle, RKP:n ryhmä on vaatinut kiristystä budjettiin täysin tuloksetta. Oppositio taas on pitänyt budjettia yleensä huonona ja samaan aikaan ehdottanut 10–20 miljardin markan menonlisäyksiä. Julkinen sektori, siihen mukaan luettuna kuntasektori, ei ole syytön inflatioon, korkotasoon ja hintojen nousuun. Palkkasopimukset ja liukumukset ovat myös johtamassa tilanteeseen, jossa yhteiskuntamme tuottavuus nousee huomattavasti hitaammin kuin palkat. Nämä tosiasiat ovat pakottaneet Suomen Pankin yllä-

pitämään politiikkaa, joka ei ole kaikkien mieleen.

Jos välikysymykseen sisältyisi edes yksi ainoa kunnan resepti, jolla kansantaloutemme perusongelmista päästäisiin eroon, esimerkiksi minkä merkkisillä budjettitalouden supistuksilla rahoitetaan tarpeellisiksi katsotut lisätyt korkosubventiot, voitaisiin kirjoittajien teksti ottaa vakavasti. Nyt se on lähinnä sairasta huumoria.

Mitä vielä opposition mainitsemaan kaaokseen tulee, on todettava, että kaaos kulkee, kuten Tanska aikoinaan, ensimmäisen luokan junassa. Missään muussa Oecdmaassa ei ole ollut vastaavaa bkt-kasvua kymmenen viime vuoden aikana. Tämähän ei ole hallituksen ansiota eikä syytä. Yleensä tänä päivänä hallituksen talouspolitiikasta voidaan sanoa, että se reagoi tapahtumiin — olen sanonut sen aikaisemminkin — eikä toimi itse ja on liian passiivinen. Asialle ei ole ainakaan RKP:n eduskuntaryhmä voinut tehdä yhtään mitään, jos se yleensä on voinut mitään tehdä.

Kriisitilanne on siis näköpiirissä, siitähän voidaan olla samaa mieltä välikysymyksen allekirjoittajien kanssa, ja myös eduskunta-vaalit, kuten edellä sanoin. Sellaisia epärehellisiä argumenttivarusteita, joita oppositio käyttää saadakseen hallitukselle epäluottamuslauseen, ei kuitenkaan kukaan järkevästi ajattaleva ihminen voi käyttää.

Siksi näistä ja monista muistakin syistä, joita en viitsi tässä esittää, RKP:n ryhmä kannattaa yksinkertaista siirtymistä päiväjärjestykseen ja toivoo, että välikysymysinstituutiota vastaisuudessa ei käytettäisi näin pinnallisella tavalla. Tämä, jos mikään, arvoisa rouva puhemies, alentaa politiikan arvovaltaa, josta usein julkisuudessa on puhuttu.

Ed. Laurila merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Kettunen: Arvoisa rouva puhemies! Istuvalle hallitukselle on opposition toimesta esitetty lukuisia välikysymyksiä kuluneiden kolmen vuoden aikana. Kysymysten määrä on ollut jatkuvassa kasvussa, mikä osaltaan on alentanut välikysymysten merkitystä eduskunnan toiminnassa ja poliittisessa järjestelmässämme. Välikysymysten aihe on

usein ollut varsin teennäinen ja niistä on käynyt selvästi ilmi kysymysten rutiininomaisuus ja epätarkoituksenmukaisuus. Varsinkin keskustapuolueen toimesta tehdyt välikysymykset ovat olleet todella onnttoja ja pelkkää poliittisten irtopisteiden keräämistä. Lisäksi niissä on täysin unohdettu oman vain muuttaman vuoden takaisen hallitusvastuun teot ja tekemättä jättämiset.

Holkerin hallitukselle esitetty välikysymys, joka koskee hallituksen korko- ja asuntopoliitiikkaa, on mielestämme myönteinen poikkeus varsin latteassa välikysymysten sarjassa. Kristillisen liiton aloitteesta tehty välikysymys pureutuu tavallisten kansalaisten jokapäiväisten ongelmien kannalta erääseen kaikkein olennaisimmista ongelmista maassamme. Tältä osin voitaisiin välikysymystä luonnehtia jopa tavallaan oikeaan osuneeksi. En luonnollisestikaan tarkoita sitä, että välikysymyksen avulla pystyttäisiin tilannetta ratkaisemaan tai kaatamaan istuvaa hallitusta. On kuitenkin positiivista, että korko- ja asuntopoliittikka saadaan eduskunnassa perusteelliseen keskusteluun ja hallitukselle voidaan antaa eväitä sen vaativassa tehtävässä vallitsevan vaikean tilanteen korjaamiseksi. Tältä osin siis oppositio pitkältä aikaa käyttää rakentavasti poliittisen järjestelmämme sille suomia mahdollisuuksia maassamme harjoitettavan politiikan muuttamiseksi.

Välikysymyksen tekstissä mainitaan hallitusohjelmassa todetun, että hallitus toimii yhdessä Suomen Pankin kanssa korkotason alentamiseksi. Tämä lause tarkoittaa nimenomaisesti sitä, että hallituksella ei suinkaan ole yksinvaltaa säädellä korkotasoa maassamme. Lopullisesti siitä päättävät Suomen Pankin valtuusmiehet kokouksessaan. Pankkivaltuusmiehet valitaan poliittisin perustein, ja he edustavat omien puolueidensa kantoja. Suomen Pankki on suoraan eduskunnan alainen. Suomen Pankin pankkivaltuusmiehissä on kuitenkin edustajia niin hallituskuin oppositiipuolueistakin, joten yksinomaista vastuuta tämänhetkisestä korkotasosta ei voida langettaa hallituksen ja hallituspuolueiden niskaan. Todetakoon, että muun muassa SMP:llä ei ole edustusta millään tasolla Suomen Pankissa.

Eräänä hyvänä esimerkkinä muistettakoon keskustapuolueen harjoittama kaksinaamainen politiikka tässä asiassa. Menetteli hän keskustapuolue mm. siten, että jätti samaan

aikaan välikysymyksen vastaavasta asiasta ja oli edustajiensa välityksellä korottamassa peruskorkoa roimasti. Näin menettelemällä puolueet tuhoavat itse sen luottamuksen, jota kansalaiset niitä ja niiden toimintaa kohtaan tuntevat. On täysin mahdotonta olla yhtä aikaa vastustamassa ja puoltamassa peruskoron korottamista. Ratkaisu asiassa on tehtävä puoleen taikka toiseen, se tulisi myös keskustapuolueen tunnustaa. Myös SKDL:n on syytä tunnustaa, että sillä on paikka Suomen Pankin johtokunnassa eli Ele Alenius.

Arvoisa puhemies! SMP:n mielestä korkopoliittikkaa on maassamme harjoitettu väärin jo pitemmän aikaa. Suomen Pankin toimesta peruskorkoa on pyritty jatkuvasti korottamaan perustellen sitä kansalaisten liialla ostovoimalla ja sen rajaamistarpeella. Lisäksi pankki on perustellut peruskoron korottamista säästämisen lisäämisellä. Seurauksena korkean peruskoron politiikasta on ollut niin yksityisten henkilöiden kuin pienen ja keskisuuren teollisuudenkin korkorasituksen paisuminen kestävämmälle tasolle. Kuten välikysymyksen perusteluissa todetaan, ovat kaikkein vaikeimpaan asemaan joutuneet asuntovelalliset ja opiskelijat.

Asuntolainojen korkotaso on tällä hetkellä nousemassa jo niin ylös, että järkevästi ajatellen kenenkään ei kannattaisi enää ostaa asuntoa lainan turvin. Kuukausittaisten korkomenojen osuus nousee tavallisen kansalaisen tuloista ylisuureen prosentuaaliseen osuuteen. Lisättyinä lainojen lyhennyksillä saattavat aivan tavallisessa tapauksessa asuntovelallisen lyhennys- ja korkomenot nousta käteen jäävästä palkasta jo kahteen-kolmasosaan — kolmeenneljäosaan. Tätä voidaan pitää jo täysin sietämättömänä tilanteena, johon tulisi valtiovalan toimesta todella puuttua.

SMP:n eduskuntaryhmä onkin esittänyt julkisuudessa, että valtiovalan tulee ryhtyä asiassa pikaisesti toimenpiteisiin säätämällä uusi maatalouden velkojen vakauttamislakia muistuttava asuntolainojen vakautuslaki. Tämän lain turvin valtio varaisi vuosittaisessa tulo- ja menoarviossaan riittävät määrärahat pitkäaikaisiksi ja halpakorkoisiksi vakautuslainoiksi niille henkilöille ja perheille, joille asuntolainojen ja niiden korkean korkotason takia on muodostunut täysin kestämaton taloudellinen tilanne. Tällaisia henkilöitä

ovat mm. välikysymyksessä mainitut kahden asunnon loukkuun joutuneet sekä yksinäiset vähän ennen korkotason riistäytymistä asunnon hankkineet henkilöt.

Ehdottamamme vakautuslainan turvin voisivat kansalaiset saada helpotusta nykyiseen kestävämmään tilanteeseensa ja pysyisivät elämään normaalia elämää sekä välttäisivät jo lukuisiksi käyneet asuntojen pakko- ja vuokratoukat tai pakkomyynnit. Mielestämme ei ole mitään järkeä siinä, että kansalaiset joutuvat luopumaan pakon edessä alihinnalla omistamastaan asunnosta vain sen takia, että Suomen Pankki haluaa pitää korkotason maassamme ylikorkeana. Toivomme, että esittämämme ajatus asuntolainojen vakautuslain säätämisestä saavuttaa kannatusta myös muissa puolueissa ja kyseinen laki voidaan säätää vielä tämän eduskunnan toimesta.

SMP on aina vastustanut ylikorkeata peruskorkoa. Näin olemme menetelleet jo edellisen eduskuntakauden aikana, jolloin puolueellamme oli edustaja Suomen Pankin pankkivaltuusmiehissä. Nykyisissä pankkivaltuusmiehissä ei valitettavasti SMP:llä siis ole edustusta, ja tämän takia emme ole voineet olla vaikuttamassa tehtyihin päätöksiin. SMP:n mielestä korkopoliittikkaa tulisi maassamme harjoittaa aivan eri tavoin kuin Suomen Pankki sitä tällä hetkellä tekee. Mielestämme peruskorkoa tulisi pikaisesti alentaa, jolloin niin yksityisten kansalaisten kuin pienten ja keskisuuren yritystenkin korkojen aiheuttamat talousongelmat vähenisivät.

Samalla tulisi pikaisesti supistaa pankkien otto- ja antolainauksen välistä suurta korkomarginaalia. Mielestämme pankkien tulisi korottaa maksamiaan talletuskorkoja, jolloin säästäminen saataisiin jälleen nousuun. Peruskoron korottaminen ei ole tässä asiassa mikään todellinen ratkaisu, vaan ainoastaan ongelman siirtämistä taskusta toiseen. Mikäli kansalaisille maksettaisiin säästöistä riittävä veroton korko, olisi mahdollista saada alhaiseksi käynyt säästämisinto jälleen kohoamaan. Pankeilla on varaa menettää osa korkotuloistaan, sillä ne ovat maassamme eräitä kaikkein parhaiten kannattavista liikelaitoksista. Tämän takia niiden voittoja on mahdollista tuntuvasti supistaa.

Pankkien menetelmät ovat lisäksi käyneet maassamme jatkuvasti röyhkeämmiksi ja

häikäilemättömämmiksi kansalaisia kohtaan. Tästä voidaan hyvänä esimerkkinä mainita jatkuvat palvelumaksujen korottamiset ja suunnitellut jopa vanhojen asuntolainojen korkotason nostamiset. Lisäksi pankkien toimesta on harkittu opintolainojen ja muiden valtion korkotukilainojen korkotason nostamista normaalien luottojen koron tasolle.

Mikäli pankit aikovat todellakin menetellä suunnittelemallaan tavalla, tulee valtiovallan SMP:n mielestä puuttua asiaan raskaalla kädellä. Valtion tulee pystyä rajoittamaan pankkien voitot sillä tavoin, että niistä ei koidu tavalliselle kansalaiselle ylimääräistä räsistystä. Pankit ovat ainoastaan normaaleja yrityksiä muiden joukossa, eikä niille tule antaa mitään erityisasetuksia, eikä niitä tule ruokkia Suomen Pankin eikä hallituksen toimesta. Tämän takia tulisivatkin ryhtyä edellä esittämiini toimenpiteisiin eli kaventaa antoja ottolainauksen välistä korkomarginaalia, estää ylisuuret palvelumaksujen perimiset, kieltää pankeilta tai pankkien takahuoneyhtiöiltä asuntojen välittämistoiminta sekä rahanlainaustoiminta ja torjua pankkien suunnitelmat korkotukilainojen korkotason nostamisesta.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä syytetään istuvaa hallitusta sen korkopolitiikan ja asuntopolitiikan epäonnistumisesta sekä perusturvan kehittämisen laiminlyönnistä. Mielestämme kritiikki ei ole useilta osin perusteltua, vaan sisältää normaaleja opposition ylilyöntejä. Hallitus on noudattanut suhteellisen vakaata ja suunnitelmallista talouspolitiikkaa, jonka tarkoituksena on ollut inflaation kurissa pitäminen, työllisyyden korkeana säilyttäminen sekä ulkomaisen velan kasvun rajoittaminen.

Totuus luonnollisesti kaikkien tosiasioiden pohjalta on se, että näissä päämäärissä ei ole täysin onnistuttu. Tämä ei kuitenkaan johdu, kuten oppositio välikysymyksessään väittää, hallituksen tempoilevasta tai suunnattomasta talouspolitiikasta vaan monien muiden tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Luonnollisesti istuvan hallituksen niin kuin kaikkien hallitusten harjoittamassa politiikassa on aina arvostelemisen varaa, mutta täysin epäonnistuneeksi sitä ei millään muotoa voida väittää. Tilanne ulkomaanvelan ja työllisyyden suhteen on kansainvälisesti vielä varsin hyvä. Ainoastaan korkopolitiikka on maassamme riistäytynyt käsistä, mutta

kuten jo alussa totesin, vastuu siitä on viime kädessä Suomen Pankilla eikä yksistään hallituksella.

Leimaverojen uudistaminen ei ole maassamme edennyt mielestämme täysin oikealla tavalla. Olemme toistuvasti vaatineet mm. asuntosäästöpalkkiojärjestelmän mukaan hankittujen asuntojen leimaveron poistamista ja muutoinkin yksittäisten kansalaisten tekemien asuntokauppojen leimaverotuksen alentamista ja yhtenäistämistä. Tähän ei kuitenkaan ole muiden hallituspuolueiden taholta haluttu mennä, vaan asunnonostajilta on haluttu edelleenkin periä varsin tuntuvaa leimaveroa. Se on ihmeteltävää ainakin asuntokauppojen mukaisissa asuntokaupoissa, sillä vielä vaalikauden alussa niiden alentamista ja poistamista vaadittiin mm. kokoomuksen toimesta. Olemme SMP:ssä edelleenkin sitä mieltä, että asuntokauppojen leimaverotusta tulisi alentaa käynnissä olevan verouudistuksen yhteydessä. Korkeiden leimaverojen periminen yksittäisiltä kansalaisilta heidän hankkiessaan asuntoa korottaa ainoastaan asuntojen hintatasoa ja hankaloittaa kansalaisten mahdollisuutta hankkia oma omistettu asunto.

Arvoisa puhemies! Asuntopolitiikkaa on maassamme SMP:n mielestä harjoitettu osittain väärällä tavalla ja osittain riittämättömällä teholla. Tällä hetkellä varsinkin pääkaupunkiseudulla ja monissa isoissa asutuskeskuksissa vallitseva vaikea asuntopula on seurausta pitkäaikaisesta väärin harjoitetusta asuntopolitiikasta. SMP:n taholta on aina korostettu jokaisen kansalaisen oikeutta ilman ylivoimaisia taloudellisia ponnistuksia omaan omistettuun asuntoon. Tämä tulisi mielestämme mahdollistaa riittävän pitkällä ja halpalkokaisilla lainoilla sekä täydentää järjestelmää luomalla laaja osuuskunta- eli asumisoikeusjärjestelmä.

Omistusasuntojen hankkiminen helpottui joksikin aikaa lainojen vapauduttua ja pankkien ryhdyttyä jopa tarjoamaan asuntolainaa kansalaisille. Osittain tästä aiheutunut asuntojen hintatason nopea kohoaminen ja korkotason nouseminen pysäytti kuitenkin lupaavasti alkaneen kehityksen. Toinen paha ongelma on ollut se, että asumisoikeusjärjestelmän kehittäminen on ollut aivan liian hidasta. Lisäksi sosialidemokraattien ja ympäristöministeriön toimesta on haluttu vesittää koko järjestelmä ainoastaan pieneksi

osaksi nykyistä aravajärjestelmää. Sosialidemokraattien mielestä asumisoikeusjärjestelmästä ei saisi tehdä todellista vaihtoehtoa täydellisen omistusasumisen ja täydellisen vuokra-asumisen välille. Ilmeisesti se ei sovi sosialidemokraattiseen holhousmentaliteettiin, sillä järjestelmä toisi myös vähävaraisemmalle kansalaiselle pankeista ja yhteiskunnasta riippumattoman lähes omistusasumista vastaavan asumismahdollisuuden.

SMP:n mielestä asumisoikeusjärjestelmästä tulee pikaisesti luoda riittävän laaja ja asukkaalle mahdollisimman suuret oikeudet takaava asumismuoto. Asumisoikeusasuntoon tulee päästä mahdollisimman pienellä pääomalla, ja sille tulee maksaa hintatason mukainen korotus asunnon mahdollisen vaihdon tai luovutuksen yhteydessä. Asumisoikeusasuntoon pääsemiseen tulee mielestämme kohdistaa mahdollisimman vähän rajoituksia niin henkilöiden iän kuin tulojenkin suhteen. Lisäksi valtiovallan toimesta tulee sijoittaa riittävän suuri alkupääoma asumisoikeusjärjestelmän käynnistämiseksi siinä laajuudessa, että sen turvin voidaan luoda nopealla aikataululla maahamme todellinen vaihtoehtoinen asuntokanta. Millään marginaalisilla aravamäärärahojen siirroilla ei tätä järjestelmää pystytä luomaan, vaan siihen tarvitaan tuntuvia ja ennakkoluulottomia panostuksia.

Eräs asuntotuotannon pahimmasta ongelmista maassamme on sen suuri keskittyneisyys. Asuntotuotanto on vastavalmistuneiden tilastojen mukaan keskittynyt siten, että neljän suurimman konsernin markkinaosuus kaikkien rakennusliikkeiden asuntotuotannosta vaihtelee 40 prosentin molemmin puolin. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että nämä neljä suurinta yhtiötä pystyvät pitkälti sanelemaan myytävien asuntojen hintatason ja tätä kautta korottavat myynnissä olevien asuntojen hintoja.

Kaikkein ongelmallisinta on vielä se, että nämä suuret rakennusliikkeet ovat ainakin julkisuuteen tulleiden tapausten perusteella liekanarussa suurimpien puolueiden kanssa. Vastaavasti nämä suuret puolueet ovat taasen kuntien johtelmissä päättämässä kuntien kaavoitusasioista ja rakennustonttien myynneistä rakennusyhtiöille tai niiden käyttöön antamisesta. Tästä muodostuu jo vakavan laatuinen ketju, joka rikkoo pahasti vapaan kaupankäynnin henkeä.

Valitettavasti ketju ei vielä pysähdy tähänkään, vaan myös asuntokaupassa on vallalla vastaavanlainen käytäntö. Suuret liike- ja osuuspankit omistavat jokainen oman kiinteistönvälitysyhtiönsä, jotka monesti kytkevät asuntolainan saannin asunnon hankkimiseen omistamansa kiinteistönvälitysfirman kautta. Näiden suurten pankkien johtelmissä istunee myös suurten puolueiden johtohenkilöitä.

Etsiessämme siis perisyllisiä Suomessa vallitsevaan asuntopulaan ja asuntojen korkeaan hintaan on turha syytellä kaikkia puolueita, sillä syylliset löytyvät enimmäkseen kolmen suurimman puolueen joukosta. Toisin sanoen syyllisiä tähän tilanteeseen ovat sosialidemokraatit, kokoomus ja keskustapuolue. Näillä on valta hallussaan päättää maan hinnanmuodostuksesta kuntatasolla, kenelle maata kunnissa myydään, mitkä rakennusliikkeet asuntoja rakentavat ja millä hinnalla sekä vielä siitä, minkälaisia välityspalkkioita firmat asunnonvälitystoiminnastaan perivät. Lisättyä vielä edellä mainitsemani Suomen Pankin pankkivaltuusmiesten ratkaiseva asema peruskoron tasoon maassamme voidaan puhua kolmen suuren puolueen koplasta tässä asiassa. Tämä tulisi kansalaisten tietää muodostaessaan mielipidettään seuraavissa vaaleissa, mikäli haluvat saada aikaan muutosta asuntojen hintatasossa ja tuotanto- ja kaupankäyntimenetelmissä maassamme.

Lopuksi puuttuisin vielä erääseen yksityiskohtaan kristillisen liiton ja muun opposition välikysymyksessä. Kysymyksen perusteluissa todetaan hallituksen laiminlyöneen perusturvan kehittämisen, mm. kansaneläkeuudistuksen jatkamisen. Toivomme, että tämä opposition taholta tullut kannanotto kansaneläkeuudistuksen jatkamisen ja perusturvan kehittämisen puolesta on todellinen eikä vain poliittista propagandaa. SMP on käynnistänyt muiden hallituspuolueiden kanssa vakavat neuvottelut kansaneläkeuudistuksen jatkamisesta vielä tulevassa valtion vuoden 1991 tulo- ja menoarviossa.

Mielestämme vuoden 1991 alusta alkaen tulee kansaneläkeuudistuksesta toteuttaa ainakin puolisoloiden lisäosien aleneman poistaminen. Tämä noin miljardin maksava uudistus on täysin mahdollinen runsaasti ylijäämäisessä valtiontaloudellisessa tilanteessa. Uudistus toisi merkittävää helpotusta suurel-

le joukolle pienituloisimpia eläkeläisiä. SMP:n mielestä ei ole riittäviä perusteluja sille, että avioliitossa olevat eläkeläiset joutuvat kärsimään toisen puolison eläkkeelle pääsystä tai eläkkeellä olost. Kansaneläkkeen lisäosa tulee maksaa kaikille eläkeläisille täysimääräisenä riippumatta heidän perhesuhteistaan. Lisäksi uudistus tulee toteuttaa myös kaikkien jo eläkkeellä olevien osalta.

SMP on lisäksi toistuvasti vaatinut perustoimeentuloturvan kehittämisaikataulun nopeuttamista. Mielestämme tätä uudistusta tulisi jatkaa niin verotuksellisin kuin sosiaalipoliittisin toimenpitein. Kustannukset perusturvan saamisesta 3 000—3 500 markan kuukausittaiselle tasolle eivät mielestämme ole ylityspääsemättömät. Siihen tarvitaan ainoastaan hyvää tahtoa niin hallituspuolueiden kuin oppositiopuolueidenkin taholta ja toisaalta yhteisymmärrystä siitä, että kaikkein vähävaraisimmat kansalaisemme on saatava nostettua tämänhetkisestä elintasokuopastaan ylöspäin.

SMP:n mielestä opposition hallitukselle esittämässä kritiikissä on myös todellista asiaa mukana, mutta välikysymyksen olennaisimpana osana olevan peruskoron korkean tason osalta kysymys on osoitettu väärälle taholle. Peruskoron suuruuden määrittävät Suomen Pankin pankkivaltuusmiehet eikä valtioneuvosto. (Ed. P. Leppänen: Eduskunnan jäsenet!) Näin ollen välikysymyksen merkitys on siinä, että eduskunnassa käytävässä keskustelussa voidaan kartoittaa puolueiden mielipiteet maassamme harjoitetusta korko- ja asuntopolitiikasta sekä saada tätä kautta niistä tieto kansalaisille.

Mielestämme nyt jos koskaan meillä on mahdollisuus tehdä ratkaisevia siirtoja asuntopulan poistamiseksi ja vähätuloisempien kansalaistemme elintason kohottamiseksi. Luonnollisesti nämä toimenpiteet täytyy tehdä harkiten ja suunnitelmallisesti, ettei niiden avulla aiheuteta pelkästään uutta asuntojen hintatason kohoamista, inflaation nopeutumista ja korkotason edelleen kohoamista.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan SMP:n ryhmän puolesta yhteenvetona ilmoittaa, että SMP:llä on valmiutta ryhtyä kaikkiin välttämättömiin toimiin korkotason alentamiseksi ja asunnottomuuden poistamiseksi sekä myös kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kansalaistemme elämisen tason kohottamiseksi.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Kristillinen liitto ei ole usein hallitusta koetellut välikysymyksillä eikä näin ollen ole myöskään eduskuntaa työllistänyt. Käsitellyssä oleva välikysymys on toinen kristillisen liiton tasan 20-vuotisen eduskunnassaolon aikana. Välikysymys juuri nyt korko-, asunto- ja talouspolitiikasta on äärimmäisen ajankohtainen ja polttava. Onkin hämmästyttävää, että hallituksen suunnalta on vähätelty esillä olevia asioita moittimalla välikysymystä. Tällaiset puheet osoittavat kylmää välinpitämättömyyttä niitä tuhansia suomalaisia ihmisiä ja perheitä kohtaan, jotka ovat ennennäkemättömissä taloudellisissa vaikeuksissa maailman kahdeksanneksi rikkaimmassa valtiossa.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä teki edellisen välikysymyksensä vuonna 1974. Se käsitteli raskauden keskeytystä koskevaa lakia. Muutama vuosi aiemmin maassamme tehdyn lainmuutoksen jälkeen oli ns. sosiaalisista syistä tehtyjen raskauden keskeytysten määrä noussut yli 20 000 ihmiseen vuodessa. Välikysymys nosti asian voimakkaasti julkisuuteen, ja jonkin ajan kuluttua lakia muutettiin niin, että raskauden keskeytyksen suorittamisajankohdan takaraja supistettiin 16 raskausviikosta 12 viikkoon.

SKL:n välikysymys vuonna 1974 johti siihen, että raskauden keskeytysten määrä aleni nopeasti yli 20 000:sta noin 13 000:een vuodessa. Määrä siis supistui 5 000—7 000 ihmiselämällä vuodessa. Yksinkertainen laskutoimitus osoittaa, että kristillisen liiton välikysymys ja sen jälkeen aikaansaamamme lainmuutos on pelastanut elämään noin 100 000 ihmistä, jotka nyt ovat 0—15-vuotiaita. On aivan varmaa, että koskaan Suomen poliittisessa historiassa ei yksi välikysymys ole saanut niin paljon tulosta aikaan kuin kristillisen liiton välikysymys vuonna 1974. Noin 100 000 lasta Suomessa on sen ansiosta saanut heille kuuluvan ainutkertaisen lahjan, nimittäin elämän.

Me emme ole tyytyväisiä nykyiseen tilanteeseen maassamme. Suomessa korkeasta hyvinvoinnista huolimatta yhä tänäkin päivänä tuhotaan elämää, ihmisiä, noin 13 000 vuodessa ns. sosiaalisista eli taloudellisista syistä, vaikka väestömme määrä ja ikäkehitys on kaikkien selvitysten ja ennusteiden mukaan erittäin huolestuttava. Kysymme vakavasti: Kuka maksaa tulevaisuudessa

eläkkeit, ja vielä vakavammin, kuka hoitaa nopeasti kasvavan vanhusten ja pitkäaikaissairaiden joukon, kun nuorta ja työikäistä väkeä ei ole? Elämän tuhoaminen, jota tämän vaurauden keskellä yhä tapahtuu perusteettomasti, peräti noin 13 000 joka vuosi, johtaa siihen, että tuhoamisen laillistanut kaikkien aikojen vaurain sukupolvi itse jo utuu kohtaamaan vanhuudessaan sen, että on tuhonnut omat hoitajansa. Muutosta tarvitaan nopeasti elämän suojelemiseksi. Muutoin meillä on synkkä tulevaisuus.

Kristillinen liitto teki siis edellisen välikysymyksen 16 vuotta sitten. Nyt olemme asialla uudelleen. Haluamme nostaa laajaan keskusteluun talouspolitiikan ja siihen läheisesti liittyvät asunto-, eläke-, perusturva-, opinto-, verotus- ja avioliittokysymykset. Kristillisen liiton keskeisenä tavoitteena on heikoimmassa asemassa olevien ihmisten aseman parantaminen, josta nykyinen hallitus ei kanna todellista huolta.

SKL:n välikysymyksen ensimmäinen ja toinen kohta peräivät hallitukselta toimenpiteitä korkotason ja inflaation nousun estämiseksi sekä kohtuukorkoisia lainoja asunnon hankintaan.

Nykyisen hallituksen toimikautena on maassamme siirrytty nopeasti ja määrätietoisesti kiinteistä, Suomen Pankin peruskorkoon sidotuista lainoista vaihtuvakorkoisiin lainoihin. Kulutusluottojen osalta näin on ollut hyvä, mutta yhä useammat asunnon hankkijatkin ovat olleet pakotettuja ottamaan hinnaltaan räjähdysmäisesti kohonneiden asuntojen hankintaan suuria määriä vaihtuvakorkoisia lainoja. Korot ovat sitten nousseet 15—20 prosentin vaiheille. Suuret lainamäärät ja huikeasti kohonneet korot ovat ajaneet asunnon hankkijat syvään kriisiin.

Hallitus ei ole ryhtynyt asuntovelallisten aseman helpottamiseksi toimenpiteisiin. Esimerkiksi edullisten vakautuslaintojen järjestäminen olisi ollut tarpeen ja mahdollista jo kauan sitten, mutta mitään ei ole kuulunut. Valtiovarainministeriö ei välikysymysvastauksen mukaan lupaakaan mitään konkreettista. Korkoryöstö ajaa erityisesti nuoria perheitä epätoivoon. Tämä ei ilmene vain taloudellisesti eli rahanpuutteena, vaan näkyy myös perheiden hajoamisen kasvuna, alkoholisoitumisena ja muina epätoivoisina

tekoina. Lapset kärsivät ehkä vielä enemmän kuin aikuiset.

Jälleen on todettava, että varaa meillä on korjata asiointi. On vain hyvän poliittisen tahdon asia jakaa hyvinvointimme siten, että jokainen saa siitä kohtuullisen osan. Nyt jako ei ole kohdallaan. Suunta on väärä. Verouudistuksen jatko lupaa suurituloisille mahtavia verohelpotuksia mutta unohtaa pienen ja keskituloiset. Tämä on väärin.

Inflaatio syö säästämisalut. Ne ovat muutoinakin heikot. Talouspolitiikan tuuli puhalttaa jälleen hyisesti pientaluttajien kasvoille, mutta antaa lämpimän henkäyksen niille, joilla on omaa tai keinoteltua omaisuutta ja edullista velkaa. Tätäkin on, mutta ei tavallisella perheellä. Hallituksen vastaus välikysymyksen ensimmäiseen ja toiseen kohtaan ei tyydytä kristillistä liittoa.

Arvoisa puhemies! Suurella mielenkiinnolla odotimme juristin ja entisen oikeusministerin, nykyisen valtiovarainministerin kantaa välikysymyksen kolmanteen kohtaan. Siinä kysytään: Aikooko hallitus ryhtyä toimenpiteisiin asuntolainojen korkojen verovähennys-oikeuden muuttamiseksi siten, että se kohtelee nykyistä oikeudenmukaisemmin avioliittoperheitä? Ministeri Louekoski vastasi myöntäen epäkohdan olemassaolon, että toimenpiteisiin on jo ryhdytty. Hyvä näin, mutta millä aikataululla se toteutuu, jääme kyselymään.

Tulo- ja varallisuusverolaki on suureksi mainostetun ja entistä oikeudenmukaisemmaksi väitetyn verouudistuksen jälkeenkin sellainen, että se antaa avosuhteessa elävälle lapsettomalle pariskunnalle enimmillään peräti 18 000 markkaa enemmän oikeutta vähentää korkomenoja verotuksessa kuin samanlaiselle avioliittopariskunnalle. Avioliitosta rangaistaan nyky-Suomessa siis jopa 10 000 markkaa vuodessa. Hämmästyttävää ja suunnaton vääräys!

Perustuslakiemme mukaan Suomen kansalaiset ovat tasavertaisia lain edessä. Toteutuuko tämä nyt, kun kaksi aivan samanlaisissa olosuhteissa ja tilanteessa elävää pariskuntaa voi olla keskenään saman tulo- ja varallisuusverolain asettamina näin räikeästi eriarvoisessa asemassa vain siksi, että toinen pari on käynyt papin edessä vahvistamassa liittonsa? Onko oikein, että avioparia rangaistaan lähes 1 000 markalla joka kuukausi avioliiton johdosta? Uhkailu ei osoita sivilis-

tyneisyyttä, mutta joskus siihenkin on sorruttava: Jos avioliiton sortaminen Suomessa ei lopu pian, saatamme asian Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen.

Kansaneläkelaki sisältää samantapaisen vääryyden. Moni eläkeläinen kipuilee oman tuntonsa ja läheistensä paineen alaisena, solmiako avioliitto vai elääkö muutoin vain yhdessä. Avioliitosta nimittäin rangaistaan enimmillään kahta eläkeläistä jopa yli 8 300 markalla vuodessa. Tämä on häpeällistä sivistysvaltiossa! Kansaneläkeuudistuksen neljäs vaihe tulee toteuttaa viipymättä. Jos sitä ei toteuteta kokonaisuudessaan, uudistaa pitäisi ainakin siltä osin, että avioliittorangaisu poistetaan heti. SKL vaatii koko neljänneen vaiheen toteuttamista viipymättä.

Kristillinen liitto esitti viime ja edellisenä syksynä valmiin mallin avioliiton ja avosuhteen verotuksen korkovähennysoikeuden korjaamiseksi. Hävisimme äänestykset. SKL:llä on lakialoite kansaneläkeuudistuksen neljännen vaiheen toteuttamiseksi, mutta hallitus ei halua asiaa eteenpäin viedä. Katseet kääntyvät erityisesti kokoomuksen ja SMP:n suuntiin. Annatteko tekään avioliitolle enää mitään arvoa? Mielestämme avioliitto on paras yhteiselämän muoto niin puolisoiden, lasten kuin koko yhteiskunnankin kannalta. Avioliittoa tulee kaikin keinoin puolustaa ja vahvistaa eikä sortaa ja syrjiä, kuten nyt tapahtuu. Hallituksen vastaus lupaa muutosta avioliitossa elävien asemaan siis verotuksen osalta, mutta ei eläkeläispuolisoiden osalta. Tätä paheksomme.

Asuntopolitiikka näyttää olevan se, mitä tässä maassa ei kukaan osaa hoitaa. Siinä on nykyinenkin hallitus epäonnistunut. Asuntoja on tosin rakennettu määrällisesti melko runsaasti, mutta määrä ei ole auttanut niitä, jotka asuntoa tarvitsisivat, kun hinnat ovat laukanneet saavuttamattomiin. Hallitus kiistelee maapakettinsa kanssa. Sosialidemokraatit haluavat muutamien suurkaupunkien vaikeuksien varjolla kiristää yhteiskunnan otetta maahan sielläkin, missä mitään ongelmia ei ole. Ongelmathan ovat juuri siellä, missä SDP on vallassa yhdessä kokoomuksen kanssa. Suomen kasvava ei-sosialistinen kansanosa katselee suurella mielenkiinnolla, miten kokoomus taipuu tai taittuu maapaketin taakse.

Kristillinen liitto ei hyväksy sellaista maapakettia, jolla puututaan pienikiinteistöjen

omistajien oikeuksiin. Emme myöskään voi nähdä tarpeellisenä koko maata koskevia pakkotoimenpiteitä minkään syyn perusteella. Suurissa ja nopeasti kasvavissa asutusköksissä rakennusmaata on joutunut sellaisen toiminnan välikappaleeksi, jota ei voida pitää hyväksyttävänä. Tällaisiin tapauksiin tulee voida puuttua, mutta tapaukset näyttävät usein olevan kytkennässä mm. joihinkin poliittisiin puolueisiin taloudellisesti ja muillakin tavoin. Siksi niihin ei edes todella haluta puuttua. Näyttää olevan helpompi tarrata pienen kiinteistönomistajan kurkuun kiinni ja vaatia häntä luovuttamaan pakon uhalla tontinkulmansa kaupungille kuin suuriin firmoihin, joilla on mukavat toverit johdossa ja tiukat kytkennät päätöksentekoon.

Tiedot hallituksen maapaketista eivät lupaa hyvää. Arvonleikkurien laajentaminen kymmenelle alueelle on laaja avaus. Kun kokoomus pääministerin painostamana ottaa nyt tämän askeleen, on seuraava askel, johon kokoomus joutuu suostumaan, samojen säännösten saattaminen koko maahan. Se on selvä askel kohti suomalaisille vierasta yhteiskuntajärjestystä, johon sosialidemokraatit haluavat mennä, vaikka kaikkialla muualla maailmassa siitä pyritään mitä pikimmin pois. Suostuvatko kokoomus, RKP ja SMP todella tällaiseen? Tätä suomalaiset tänään pohtivat. SMP ja RKP, alkää antako ongelmakaupunkien valtaapitävien, SDP:n ja kokoomuksen, sosialisoida maatamme. Alkää menkö mukaan!

Voimassaoleva lainsäädäntö kyllä antaa kunnille aivan riittävät mahdollisuudet hoitaa ongelmat, joita toki on. SDP ja kokoomus eivät ole kuntatasolla halunneet käyttää näitä mahdollisuuksia, vaan haluavat suojella suuryrityksiä ja gryndereitä.

Maapaketissa erityisen arveluttavaa on leikkurin ohella se, että uusia määräyksiä voidaan käyttää epämääräisesti määritellyillä alueilla. Uusien lunastuspykälien ja leikkurin hyväksymisen ehdoton edellytys on kansalaisten oikeusturvankin kannalta, että niiden käyttö rajataan tarkoin määritellyille alueille kunnissa. Lain tulisi näitä osin olla vieläpä määräaikainen, esimerkiksi viisivuotinen.

Holkerin kompromissimalli on ylimalkainen. Sen mukaan riittää, jos on jonkinlainen suunnitelma maankäytöstä. Saattaa olla, että tähän on tullut tänään tarkistusta, mutta

tällainen oli vielä eilinen tieto. Tämä on erittäin arveluttavaa. Ihmettelemme kokoomuksen selkärangattomuutta sen heittäytyessä jälleen rähmälleen SDP:n eteen. Nouskaa ylös, ei-sosialistiset hallituspuolueet!

Maapoliittisten toimenpiteiden rinnalla tärkeää on saada todellista kilpailua sekä varsinaiseen rakentamiseen että rakennusaineeteollisuuteen. Tätähän ylipormestari Ilaskivi on tarkoittanut, kun hän on julkisesti haikaillut, että kunpa Eurooppa yhdentyisi pian niin, että Suomeenkin tulisi jokin ulkomainen rakennusfirma tervehdyttämään alan kilpailua. Ikävää, jos ulkomailta pitää odottaa ratkaisijaa Suomen onnettomaan asuntopolitiikkaan.

Samainen ylipormestari kaipailee selvitystä jossakin yhteydessä myös rakennusalan palkkakehityksen aiheuttamista kohtuuttomista kustannuksista. Olisikohan hallituksella valmiutta tutkia rakennusalan kilpailua ja työvoima- sekä muita kustannuksia asunnon tarpeessa olevien edun nimissä?

Kun hallitus teetti ylipormestari Ilaskivella kuuluisan asuntopoliittisen selvityksen, ihmettelemme, eikö edes kokoomus ole valmis viemään eteenpäin hänen esittämiään uudistuksia. Kaikki Ilaskiven ehdotukset eivät ole toteuttamiskelpoisia, mutta monet olisivat. Nyt selvitys on jäämässä pölyttymään. Miksi hallitus teettää selvityksiä, jos se ei aiokaan ryhtyä toimenpiteisiin? Pyydämme, että ministeri, puheenjohtaja Suominen ja muut kokoomusministerit lukisivat tämän päivän Uudesta Suomesta ylipormestari Ilaskiven kirjoituksen vielä kahteen kertaan, nukkuisivat yön yli ja sitten vasta sanoisivat lopullisen kantansa siihen, haluaako kokoomus todella toteuttaa vain SDP:n haluamat asuntopolitiikan osat luopuen kaikesta muusta. (Ed. Kauppinen: Niinhän he ovat tehneet ennenkin!)

Yksi asuntopolitiikan viimeaikainen tosiasia on se, että vuokrataso maassamme on näinä aikoina noussut enemmän kuin koskaan ennen. Kuluneena talvena ja keväänä on nähty jopa 4—6 markan, ehkä vieläkin suurempia neliövuokran korotuksia. Historiaan jää hallitus tälläkin tavalla. Vuokrasäännöstelyä on Suomessa harjoitettu 1960-luvun lopulta asti. Se on johtanut siihen kieroutuneeseen tilanteeseen, johon äärimmilleen viety holhous usein vie. Vuokrasunnot ovat vapailta markkinoilta lähes

loppuneet. Kun säännöstelyä on jatkunut pari vuosikymmentä, ei siitä voida luopua-kaan nopeasti. Vuokrasäännöstelyn purku on välttämätöntä, mutta sen on tapahduttava asteittain ja hallitusti. Muutoin ongelmat taas kärjistyvät ja kärsijöinä ovat puolustuskyvyttömät vuokralaiset. Vaadimme hidasta ja hallittua vuokrasäännöstelyn purkua.

Välikysymyksessämme esitimme suoran kysymyksen: Mitä hallitus aikoo tehdä vuokra-asuntoihin kohdistuvan korkopaineen helpottamiseksi? Mutta hallitus ei suoraan vastannut. Eivätkö vuokralaisten vaikeudet kiinnosta vai puuttuuko hallitukselta keinot tai halu? Kun vastausta ei saatu, ei hallitus nauti luottamustamme.

Arvoisa puhemies! Säästäminen on ikään kuin rikos tämän päivän Suomessa. Säästämistä kannustamalla olisi monia raha- ja talouspolitiikan ongelmia voitu pienentää. Emme voi väittää, että talletusten verotus olisi erityisen ankaraa nykyisin, mutta niiden saattaminen verolle tapahtui varoituksistamme huolimatta harkitsemattomasti. Verollepanon psykologinen vaikutus jäi huomioon ottamatta. Kun säästämistä verotetaan, ihmiset eivät halua säästää, vaikka todellisuudessa eivät veroa joutuisi maksamaan ensimmäistäkään penniä. Näin on käynyt.

Säästäminen on perusasia, jota tulee varjella ja edistää. Halu panna tavallisen ihmisen pankkitalletukset verolle lienee johtunut siitä, että näin on haluttu siirtää pankkisäästöt osakesäästämiseen. Sinänsä hyvä tavoite, mutta se on johtanut monenlaisten kasinopelaajien määrän kasvuun. Tavalliset talletusvarat ovat hävinneet pankeista sijoitusmarkkinoille. Näin ovat tavalliset asuntoa hankkivat perheet joutuneet markkinavoi-
mien armottomaan pyöritykseen.

Raha on perinteisesti ollut maksuväline ja arvon mitta. Nyt siitä on tehty kaupan kohde. Kaikenlainen tuottamaton peli ja kaupankäynti on muodostunut yhä useampien ihmisten ja yhtiöiden harrastukseksi. Monet kyselevät, mihin ovat joutuneet ne sadat miljoonat, jotka on kirjattu luottotapioihin monissa tilinpäätöksissä viime vuodeltakin. Ne ovat suuria tulonsiirtoja. Kuka kerää voitot, sitä ei ole helppo selvittää, mutta jokainen tietää, että näiden miljoonien maksajina ovat aivan tavalliset asuntoa tai muuta välttämätöntä hankkineet perheet ja

tavalliset kansalaiset. He maksavat kohtuuttoman korkeina korkoina nämä varat, joita jotkut valtiovallan suojeluksessa pyörittävät ja siirtelevät jopa Neitsytsaarille saakka verovapaasti.

Tällaiset tapahtumat ja mahdollisuudet vievät kansan luottamusta koko järjestelmäämme. Vakava asia on se, että säästämistä ei enää arvosteta. Tässä suhteessa tarvitaan nopeita toimenpiteitä. Hallitus ei vastannut, mitä se aikoo tehdä säästämisasteen nostamiseksi. Tämä on huolestuttava asia.

Opiskelijat ovat täysin aiheellisesti taistelleet viime päivinä elinolojensa puolesta. Kaa-vailut opintolainojen korkojen korottamisesta elävät sisukkaasti. Opintotukea tulisi kehittää ensi sijassa opintorahaa korottamalla. Korkojen nousu ei kuitenkaan saa viedä opiskelijoita ahdinkoon.

Opiskelijat ajautuvat ahdingosta kriisiin nykyisin siinä vaiheessa, kun opiskelun jälkeen yrittävät päästä työelämään, perustavat perheen, hankkivat asunnon ja lapsia. Tällöin ongelmat kasautuvat. Opiskelu ei saa aiheuttaa sellaista velkaantumista, joka rasittaa vuosia eteenpäin. Jos hallitus antaa opintolainojen korkojen nousta, on edessä kohtuuttomat vaikeudet yhä useammilla nuorilla perheillä. Tällaisella hyvinvointiyhteiskunnalla on varaa järjestää asiat niin, että opiskelukaan ei aiheuta kenellekään koko parhaan elämänvaiheen kestävästä velkavankeutta. Kysymys on siitä, arvostaako hallitus nuorten opiskelua, joka tulevaisuudessa on koko kansakuntamme kehittymisen ehdoton edellytys. Hallitus ajaa innolla Suomea Euroopan yhdentymiseen, mutta huolehtiiko se nuortemme opiskelumahdollisuuksista? Tätä kyselevät nyt aiheellisesti kymmenettuhannet opiskelijat, jopa ennen kokemattoman liikeydinnän avulla. Hallituksen vastaus ei tyydytä opiskelijoita eikä meitä välikysymyksen teki-jöitä.

Tänään julki tulleiden tietojen mukaan pienet ja keskisuuret yritykset näkevät tulevaisuutensa erittäin synkkänä. Syynä tähän on selkeästi yksi ylitse muiden: korkea korkotaso. On aivan selvää, että suomalaiset pk-yritykset eivät ole niin tuottavia, että pystyisivät normaalilla tulorahoituksellaan hoitamaan kulunsa ja välttämättömät investoinnit sekä lisäksi maksamaan 15–20 prosentin korot huomattavista velkamääristä. Minkälaisena kunniana hallitus kokeekaan

tämän vuoden lopussa edessä olevan konkurssiaallon? Se on häpeällistä. Pelättävissä on, että työttömyys nousee yritysten vaikeuksien kasvaessa. Toimenpiteillä on kiire. Esimerkiksi työnantajien palkkaperusteisten sosiaaliturvamaksujen määräytymisperusteiden uudistaminen oikeudenmukaisiksi on välttämätöntä, mutta asia ei ole edennyt.

Myös kuntien vaikeudet kasvavat. Heikoimmassa asemassa olevat kunnat yritysten tapaan joutuvat turvautumaan kaikkein kalliskorkoisempiin lainoihin. Näin ne ajautuvat nopeasti syvään ahdinkoon, josta kuntalaiset kärsivät heikentyvinä palveluina ja verotuksen kiristymisenä. Hyvin ylimalkaisena ja jopa kohtuuttomana on pidettävä ministeri Louekosken vastauksessa tehtyä vastuunsiirtoa kunnille. Kunnat ovat pakotettuja ottamaan vastuuta menojen hillinnästä hallituksen toimenpiteiden vuoksi jopa selvästi yli kohtuuden.

Arvoisa puhemies! Kristillisen liiton eduskuntaryhmä iloitsee kaiken synkkyyn kes-kellä ministeri Louekosken ilmoituksesta, että avioliitossa elävien korkojen verovähennysoikeuden epäkohtaa on jo ryhdytty korjaamaan. Jo on aikakin. Emme kuitenkaan tyydy pelkkään lupaukseen, vaan vaadimme, että hallitus viipymättä antaa eduskunnalle esityksen tulo- ja varallisuusverolain muuttamiseksi siten, että avioliitossa elävät Suomen kansalaiset saatetaan perustuslain edellyttämään tasa-arvoiseen asemaan lainojen korkojen verovähennysoikeuden suhteen avosuhteessa elävien kanssa. Kysymys ei ole ensi sijassa moraalinen, vaikka ehkä sitäkin. Ennen kaikkea se on oikeudenmukaisuuskysymys ja taloudellinen asia. Jopa 10 000 markan rangaistus vuodessa avioliitosta on kohtuuton. Samalla vaadimme myös kansaneläkeuudistusta, jolla eläkeläispuolisoiden asemaa parannetaan ja avioliiton aiheuttama eläkkeenvähennys poistetaan. Tälläkin muutoksella on kiire. (Ed. Aittoniemi: SMP hoitaa!)

Valitettavasti näyttää siltä, että nykyisen hallituksen toimintakyky on kadonnut. Ministerinpaikkoja vaihdellaan, jotta vastuu tekemisistä ja tekemättä jättämisistä hämärtyisi. Hallitus suunnittelee verouudistuksen jatkoa siten, että ne kansalaiset, joilla menee ennestäänkin hyvin, saisivat entistä enemmän verokevennyksen kautta sitä, millä syventää vaihtotaseen alijäämää ja ympäristön

saastumista. Ministeri Louekoski väittää vastoin kuin välikysymyksessä on esitetty, että pieni- ja keskituloisten sekä lapsiperheiden asema verouudistuksessa ei olisi heikentynyt. Suhteellisesti se on heikentynyt, sillä hallitus on antanut verohelpotukset suurituloisia suosien ja näin tuloerot ovat kasvaneet. Lapsilisätkään eivät ole kolminkertaistuneet suurista lupauksista huolimatta, lasketaan miten tahansa.

Talouspolitiikka on monimutkaistunut, ja samalla sen vaikutukset ovat kärjistyneet monen kansalaisen kohdalla. Vaikeimmassa asemassa ovat ne kahden asunnon loukussa olevat henkilöt ja perheet, jotka uuden asunnon hankittuaan eivät olekaan päässeet eroon entisestä. Asiasta on neuvoteltu ministerin mukaan Pankkiyhdistyksen kanssa, mutta mitä on todella tapahtunut? Ei mitään. Kun asuntojen hinnat ovat huippukorkeat ja rahoitus usein markkinahintaista lainaa, on muutaman kuukauden pysähtyneisyyden tila ylipääsemätön monien kohdalla. Näiden perheiden tilanteen helpottamiseksi kristillisen liiton eduskuntaryhmä vaatii valtion vastaantuloa. Hallituksen tulee lähteä vastaan viipymättä. Valitettavasti selkeää lupautsa tästä emme saaneet. Hallitus on siis välinpitämätön kymmenientuhansien pääasiassa nuorten perheiden hätätilasta. Tähän välikysymyksemme pääasiaan emme saaneet siis vastausta, joka tyydyttäisi ryhmäämme.

Hämmästyttää erityisesti se, miten hallituspuolueet SDP ja SMP ovat voineet yhtyä sellaiseen välikysymysvastaukseen, jonka hallitus antoi. Kenen asialla nämä puolueet hallituksessa tänä päivänä ovat? Tätä kysyvät kanssamme suuret joukot suomalaisia juuri nyt. Köyhä unohdettu kansanosa — pienen eläkkeen varassa elävät sekä osa lapsiperheistä ja opiskelijoista — on täysin syytön vaihtotaseongelmiin. Kuitenkin näilekin isketään liikevaihtoveron korotuksia ja uusia korkoja. Kansamme kahtiajako syvenee. Poliitiikan suuntaan tarvitaan muutos. Nykyinen hallitus ei suunnanmuutokseen näytä kykenevän. Välikysymykseen annettu vastaus ei osoita sellaista kykyä ja halua, jota yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo edellyttävät.

Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Moilasen tekemää ehdotusta perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoksi.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Vihreät ovat kyllä allekirjoittaneet kristillisten välikysymyksen, mutta ed. Kankaanniemen puheenvuoroa emme allekirjoita.

Rahamarkkinoiden vapautuminen on ilmeisestikin ollut välttämättömyys. Se tuo myös mukanaan monia hyviä asioita. On esimerkiksi vain hyvä, että paikalliset pankinjohtajat ovat pudonneet vallankäyttäjinä monta askelta alaspäin, kun lainan saanti ei ole enää heidän mielivallastaan kiinni. On myös hyvä, että pankkitaluttajille on säästökohteita, joissa talletukset kestävät inflaation hyökkäysyritykset ja säästäjille jää jopa kohtuullinen reaalkorko säästöistä. Ed. Kankaanniemen mukaan säästäminen ei Suomessa kannata. Minä en tiedä, mistä pankkitalleista hän puhuu.

On myös hyvä, että kilpailevat hankkeet ovat rahoituksen suhteen suunnilleen samalla viivalla nyt, kun aikaisemmin halvan rahan avulla voitiin mielivaltaisesti suosia joitakin hankkeita muiden hankkeiden kustannuksella. Tähänhän esimerkiksi perustuu nykyisten ydinvoimaloidemme väitetty edullisuus.

Säännöstelytalouden aikana pankit lihoivat ja pöhöttyivät muun yhteiskunnan kustannuksella. Ne ovat valloittaneet parhaat liikepaikat konttoreilleen käydäkseen kallista ja tehontonta kilpailua asiakkaita. On vain hyvä, että tähän tulee loppu ja pankkikonttorit saadaan hyötykäyttöön. Säännöstelykaudella nauttimiansa etujen vastapainoksi pankit huolehtivat myös eräistä sosiaalisista velvoitteista, joista huolehtiminen ei pankkien oman käsityksen mukaan enää korkokilpailun vallitessa kuulu niiden toimialaan. Pankkien käyttäytyminen on nopeasti muuttumassa epäsosiaalisemmaksi, mikä oikeutusti ärsyttää kansalaisia. Siitä joutuvat nyt kärsimään asuntovelalliset ja opiskelijat, joiden lainojen korot ovat kohoamassa kohtuuttomiin.

Rahamarkkinoiden muutoksesta ja sen tuomista epämiellyttävistä ilmiöistä on turha syyttää yksin Suomen Pankkia, sillä ennen kaikkea kyse on huonosta yhteispelistä valtiiovallan eri osapuolten välillä. Hallituksen on täytynyt olla tietoinen rahamarkkinoiden muutoksista, sillä niistä avoimesti tiedotettiin julkisuuteen. Jos tietoyhteys Suomen Pankin ja hallituksen välillä on huono, kannattaa lukea vaikkapa päivälehtiä, joissa muutoksista on kyllä tiedotettu.

Niissä maissa, missä rahamarkkinat ovat määränneet korkotason vapaasti, asuntorahoitus on aina selkeästi irrotettu muista rahamarkkinoista omaksi halvan rahan lohkokseen. Suomessa ei aiemmin ole ollut tähän tarvetta, koska rahamarkkinoilla valitsi säännöstely ja halpakorkoista lainaa järjestyi asuntosektorille. Kun säännöstely nyt purkautuu, olisi tietysti pitänyt muiden maiden tavoin meilläkin irrottaa asuntojen rahoitus muista rahamarkkinoista. Asuntopoliittikojen ja Suomen Pankin yhteistyö epäonnistui pahasti.

Yhteispelin epäonnistuminen ei ole jäänyt tähän. Kun aluepolitiikan toimittomuutta ryhdyttiin paikkaamaan massiivisella asuntotuotannolla käyttämällä parikymmentä miljardia markkaa kansantalouden voimavaroja asuntotuotantoon, saatiin aikaan rahataloudellinen häiriö, jota Suomen Pankki taas ryhtyi oikaisemaan korkotasoa nostamalla. Lopputuloksena on tuhansia myymättömiä asuntoja pääkaupunkiseudulla, missä samanaikaisesti vallitsee kova asuntopula ja nuo asunnot seisovat nyt tyhjinä. Kovaa asuntobuumia seuraakin aivan ilmeisesti asuntotuotannon lama, jos asuntopoliittikojen ja Suomen Pankin yhteispeli ei tästä parane.

Asuntopoliitiikan jyrkät mutkat ovat heijastuneet asuntojen hintoihin. Ensin tuotettiin ennätysellinen asuntojen hintabuumi ja sitten asuntojen hintoja lyödään päähän tiukalla rahapolitiikalla. Tuloksena lienee lopulta asuntojen hintojen palaaminen pikkuhiljaa lähtötasoonsa, mikä sinänsä on hyvä, mutta asia ei ole tällä selvä. Asuntojen raju hinnanvaihtelu tuotti joillekin onnekkaille satojentuhansien markkojen voitoja, mutta toisille se merkitsi parin kolmen vuoden palkan menetystä. Maassa on tuhansia perheitä, joiden elämisen valtiovalan asuntopoliitiikan äkkikurvit ovat pilanneet vuosiksi eteenpäin. Usean vuoden palkkasumman menettäminen kertaheitolla tai yhdellä kaupalla ei ole pikku murhe. Ei ole yksittäisten ihmisten syy, että he eivät ole osanneet ennakoida valtion ja Suomen Pankin toimia. Jos joku ottaa ja häviää pörssi-keinottelussa, se on ilman muuta hänen oma syynsä. Mutta asuntopelissä hävinneiden ainoa rikos on, että he ovat tarvinneet asuntoa väärään aikaan. He ovat tappioihinsa syyttömiä. Nämä tappiot ovat seu-

rausta valtiovalan tyrimisestä. Siksi valtiovalan on tavalla tai toisella kannettava vastuu aiheuttamistaan menetyksistä.

Miksi meillä ei Suomen Pankin ja muiden politiikan lohkojen yhteispeli ole onnistunut? Ei ilmeisesti ole ollut tapana, että sektoriministerien olisi pohdittava rahapolitiikan muutosten vaikutusta hallinnonalallaan. Tällainen tapa pitäisi kiireesti synnyttää, sillä rahapolitiikan rooli on muuttunut. Virhe on tapahtunut, ja virheistä meillä hallitus tietysti on vastuussa. Toki vastuussa on koko vanhanaikainen hallintokäytäntö, mutta myös hallintokäytännön muuttamisesta on hallitus vastuussa.

Onko hyvä asia lainkaan, että Suomen Pankki on niin itsenäinen? Päätökset päivitäisestä rahantarjonnasta kuuluvat ilman muuta itsenäiselle keskuspankille, mutta päätökset siitä, kuka saa ottaa valuuttalainaa, kuuluisivat selvästi lainsäädäntövalan ja poliittisen harkinnan piiriin. Tosin eduskunnan pankkivaltuusmiehet eivät ole osoittaneet erityisen suurta kykyä käyttää poliittista harkintaa. Ovathan he esimerkiksi arkajalkaisuuttaan menneet tuhoamaan koko peruskorkojärjestelmän.

Herra puhemies! Meidän rahapoliittiset vaikeutemme johtuvat suurimmalta osalta ennätysmäisestä vaihtotaseen vajeesta, jonka rahoittamiseksi ja jarruttamiseksi korkotaso joudutaan pitämään kohtuuttoman korkealla. Tässä yhteydessä on hyvä huomauttaa siitä, että vaihtotaseemme vaje taas on lähinnä asuntopoliitiikan aiheuttamaa tai ainakin se voidaan selittää yksinomaan asuntopoliitiikalla. Vaihtotaseen vajehan tarkoittaa sitä, että kansantalous velkaantuu nettomääräisesti. Velkaa otetaan enemmän kuin säästetään. Suomen vaihtotaseen vaje ei ole yhtä huolestuttava asia kuin esimerkiksi Yhdysvaltojen vastaava vaje, koska meillä ei julkinen talous velkaannu. Vaihtotaseen vajauksen synnyttämästä velasta on siis aina jokin yksityinen ihminen tai yritys vastuussa, ja jokainen on tietysti itse mielessään laskenut, että pystyy velastaan suoriutumaan. Siksi tavallaan nykyaikaisista rahamarkkinoista puhuttaessa voidaan Suomen vaihtotaseen vajauksesta kysyä samalla tavalla, että kuka on kiinnostunut siitä, mikä on Hämeen läänin vaihtotaseen vajeus verrattuna muuhun Suomeen. Sitä ei lasketa, koska sillä ei ole mitään merkitystä.

Koska kotitalouksien ja yritysten velanotokyky on rajallinen, on syytä olettaa, että vaihtotaseen vaje ajan mittaan korjautuu automaattisesti, koska velkaa ei kyetä enempää ottamaan. Sen takia epäilen keskustapuolueen esittämää ennustetta 30 miljardin markan vaihtotaseen vajauksesta tänä vuonna.

Hyvä kysymys on kuitenkin, kuka Suomessa oikein velkaantuu. Kun asuntolainakanta vuoden 1987 lopussa oli 108 miljardia markkaa, oli se vuoden 1989 kolmannella neljänneksellä jo 152 miljardia markkaa. Asuntovelallisten ja lainoitettujen asuintalojen velkasumma oli siis noussut vajaassa kahdessa vuodessa 44 miljardilla markalla. Se on paljon enemmän kuin oli koko vaihtotaseen vaje samana aikana. Voimme siis sanoa, että asunnon tarvitsijoiden velkaantuminen selittää vaihtotaseen vajauksen enemmän kuin kokonaan. Koko muu suomalainen yhteiskunta on säästännyt, ja asuntovelalliset ovat velkaantuneet. Tässä on hyvin merkittävä selittäjä meidän vaihtotaseen vajauksellemme.

Arvoisa puhemies! Korkosubventio on hyvin pulmallinen asia. Kun asunnot ovat kalliita, on luonnollista vaatia halpaa asuntolainaa, niin kuin täällä hyvin monessa puheenvuorossa on vaadittu. Yleinen korkosubventio asuntoluotoille, jollainen esimerkiksi korkojen verovähennysoikeus on, on kuitenkin hyvin ongelmallinen asia, koska se ei lisää asuntojen määrää. Olevasta asutokannasta ostajat kilpailevat tarjouksillaan. Jos saa halpaa lainaa, voi maksaa asunnosta enemmän, mutta jos kilpaostajakin saa halpaa lainaa, hänkin voi maksaa enemmän. Niinpä yleinen korkosubventio kaikille vain nostaa asuntojen hintaa tekemättä asumista halvemmaksi. Korkotukea pitää kyllä antaa, mutta vain valikoiden. Kaikkia ei voi tukea kilpailussa toisiaan vastaan.

Asuntolainoitus on inflaatiotaloudessa muutenkin hankala asia. Jos korko ylittää inflaation, asuntolaina annuiteettiperiaatteen takin huolimatta aluksi on aina raskas, koska koron mukana maksetaan itse asiassa myös inflaatiota ja se inflaatio-osuus korosta on tavallaan ylimääräistä lainan lyhennystä. Loppuaikana taas laina on melko köykäinen maksaa, kun inflaatio on syönyt sen reaaliarvon pieneksi. Jos taas korko on inflaatiota pienempi, se tarkoittaa, että reaalkorko

on tosiasiaassa negatiivinen ja asunnosta kannattaa maksaa melkein mitä hyvänsä. Itse asiassa negatiivisella reaalkorolla rahaa kannattaa sijoittaa vaikka hiekkakasaan, koska silläkin voittaa.

70-luvun suuren inflaation aikana tilanne oli peräti nurinkurinen. Asuntolainan reaalkorko oli verovähennyksen jälkeen reippaasti miinuksella. Kyse oli silkasta lahjoituksesta, mutta lahjoitusta ei kuka tahansa voinut ottaa vastaan, sillä oli kuitenkin sitouduttava melko raskaisiin lainan hoitomenoihin pariksi ensimmäiseksi vuodeksi. Tarkemmin sanoen oli siis kyse lahjoituksesta vain hyvin maksukykyisille.

70-luvun asuntokaupassa saatiin kohtalaisen suuret pääomavoitot, ja ne sekoittavat asuntokauppaa vieläkin. Jokasunnuntaisilla asuntomarkkinoilla samoista asunnoista kilpailevat keskenään toisaalta nuoret asunnon tarvitsijat, joilla ei ole omaa pääomaa takanaan ja jotka säästöillään joutuvat rahoittamaan asumisensa kokonaan, ja toisaalta keski-ikäiset asunnonvaihtajat, joilla on takanaan myös 70-luvun asuntoruletitista saadut pääomavoitot. Tilanne on nuorten kannalta aivan kohtuuton. On erittäin ymmärrettävää, että he eivät murinoita tällaisiin pelisääntöihin suostu. Vaatimukset asuntovarallisuuden radikaalista uusjaosta ovat täysin oikeutettuja.

Oikeutettuja ovat myös vaatimukset muuttaa yksipuolisesti omistusasumista suosiva asuntopolitiikka käsittämään kunnalliset vuokra-asuntomarkkinat ja myös asumisoikeusasunnot, sillä omistusasuminen rajuine hinnanmuutoksineen on tehnyt asumisesta vastenmielisen kasinopelin, ja moni haluaisi vain asua.

Arvoisa puhemies! Vaikka on kyseessä ryhmäpuheenvuoro, omana mielipiteenäni haluaisin tähän myös lisätä sen, että ajatus vuokrasäännöstelyn purkamisesta niillä seuduilla, missä vuokrasäännöstely on epäefektiivinen, on jokseenkin hassu. Sen sijaan voisi ajatella, että vuokrasäännöstelyn purku aloitettaisiin helsinkiläisistä yksioista, joissa säännöstelyvuokralla ei ole enää mitään merkitystä, mutta säännöstelyn muodollinen olemassaolo vähentää tarjontaa ja tällä tavalla nostaa sitä tosiasiallista markkinavuokraa, joka yksioista jo maksetaan.

Arvoisa puhemies! Millainen olisi asuntolaina, joka toisaalta ei houkuttelisi maksa-

maan asunnoista päättömiä hintoja ja toisaalta olisi ehdoiltaan kohtuullinen? Yksi harkinnanarvoinen ratkaisu olisi koroltaan halpa asuntolaina, joka on sidottu indeksiin siten, että indeksikorotus lisätään pääomaan, siis lisätään pääomaan, sitä ei jouduta maksamaan vuosittain. Tällaisen lainan korko voisi hyvin olla 3—4 prosenttia. Lyhennyksiä tarkistettaisiin tietysti myös samalla indeksillä, jotta laina joskus tulisi myös poismaksetuksi.

Silloin asunnon aiheuttama todellinen rasitus jakautuisi tasaisesti laina-ajalle ja olisi myös mahdollista tehdä yksilöllisiä lainasopimuksia, joissa lyhennykset olisi ajoitettu elämäntilanteen mukaan. Asuntolaina olisi ehdoiltaan kohtuullinen, mutta ei houkuttelisi keinotteluun, koska se aina todellakin jouduttaisiin poismaksamaan ja reaaliarvoisena. Nykyisiin asuntolainoihin verrattuna nämä lainat olisivat rasituksiltaan aluksi paljon nykyistä kevyempiä, koska korko olisi alhainen, ja lopuksi vastaavasti raskaampia, koska ei saisi inflatiohyötyä: inflatio ei söisi pääomaa.

Kun lehtitietojen mukaan asuntorahasto aikoo laskea liikkeelle indeksiin sidottuja asunto-obligaatioita, sopisi tähän malliin myös se, että asuntolainat tai ainakin osa niistä olisi vastaavasti indeksiin sidottuja, sillä tavalla asuntolainarahaston debet- ja kredit-puolet olisivat samanmerkkistä rahaa.

Edelleen asuntorahastosta tulisi kehittää laajaalainen asuntopankki, josta asuntolainaa saisivat myös yksityiset ihmiset tavallisten asuntojen ostoon. Lainoihin tulee sisältyä korkotukea, kun kyse on ensiasunnon ostmisesta tai muutoin perustellusta asunnon tarpeesta. Korkotukea ei tulisi antaa, mikäli kyse on tavallaan tarpeettomasta asunnonvaihdesta tai asunnonvaihdesta, joka tähtää yliväljään asumiseen.

Entä opintolainat? Pitäisikö pankkien edelleen myöntää halpakorkoista opintolainaa vai pitäisikö valtion korkosubvention tulla avuksi vai pitäisikö peräti opintolainojen korkojen vain antaa nousta? Viimeinen vaihtoehto on mahdoton. Ei ole mitään järkeä rasittaa opiskelijoita nykyistä enempää, kun toimeentulovaikeudet jo nykyisin pidentävät opiskeluaikoja. Se ei kannata, vaikka valtio ajattelisi vain omaa talouttaan.

Pankkien mielestä taas ensimmäinen vaihtoehto on mahdoton, koska kilpailun kirisi-

tyessä pankit eivät pysty kantamaan sosiaalista vastuuta. Siinä pankit ovat aivan väärässä. Pankkilaitos nauttii edelleen melkoisista etuoikeuksista, ja niiden vastapainona sille voidaan säilyttää myös vastuuta. Valtio voi halutessaan päättää, että pankkien luottokannasta määrätty prosentti on oltava halpakorkoisia opintolainoja, aivan samoin kuin pankit voidaan pakottaa kassavarantotalletuksiin Suomen Pankkiin. Jos määräys koskee tasapuolisesti kaikkia pankkeja, ei pankkien kilpailuasema toisiinsa nähden edes muutu.

Ei ole mitään syytä antaa periksi pankkien kiristyksele, jossa pannaan vastakkain ns. sosiaaliset lainat ja korkotulojen lähdeveroprosentti. Hallituksen on syytä näyttää, että kansanvalta on kuitenkin isäntä talossa. Eikö meidän kuitenkin olisi aika päästä eroon velaksi opiskelemisesta? Nuoret perheet ovat muutenkin taloudellisessa ahdingossa, miksi rasittaa heitä opintolainoilla? Opintolainoista on siirryttävä opintorahaan.

Herra puhemies! Lopuksi ehdotan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin:

1) niiden kotitalouksien vahinkojen korvaamiseksi, joille on aiheutunut kohtuuttomia taloudellisia tappioita siitä hintojen vaihtelusta, jonka valtiovalan asuntopolitiikan epäonnistuminen on aiheuttanut,

2) asuntorahoituksen irrottamiseksi muista rahamarkkinoista,

3) sellaisen korkotukijärjestelmän aikaansaamiseksi, jolla tuetaan ensiasunnon hankkijoita ja muita sellaisia asunnon hankkijoita, joiden asunnon tarve on perheeseen kasvun ja muun syyn vuoksi perusteltu,

4) vuokra-asuntomarkkinoiden elvyttämiseksi ja toimivan asunto-osuusjärjestelmän aikaansaamiseksi ja

5) opintotuen kehittämiseksi opintolainoihin perustuvasta järjestelmästä opintorahaan perustuvaan järjestelmään,

ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. P. Lahtinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Laine: Herra puhemies! Hallituksen sanat ja teot ovat kaukana toisistaan kuin

taivas maasta. Tästä on osoituksena mm. asumisen hintaan olennaisesti vaikuttava korkopolitiikka. Hallitusohjelmaan kirjatun tavoitteen mukaisesti hallituksen tulee toimia yhdessä Suomen Pankin kanssa nykyisen korkotason alentamiseksi. Käytännössä hallitus on antanut tukensa rahapolitiikalle, joka on nostanut asuntolainojen korkoa viimeisen kahden vuoden aikana jopa yli 3 prosenttiyksikköä. Tästä kantavat vastuun kaikki hallituspuolueet, myös SMP, vaikka, niin kuin on täällä kuultu, sillä ei ole edustusta pankkivaltuusmiehissä. Ei Suomen Pankki tee päätöksiä ottamatta huomioon hallituksen kantaa.

Suomen Pankin julkaisemien tietojen mukaan asuntoluottojen kesrikorko oli viime joulukuussa 1,53 prosenttiyksikköä korkeampi kuin viime kesäkuussa. Tällaisen korotuslinjan seurauksia voi tarkastella esimerkiksi, joka kertoo metallimies Jukka Laitisen saaneen TES-ratkaisulla 250 markkaa kuukaudessa lisää liksaa, mutta Tampereen aluesäästöpankin päätös korottaa asuntolainojen korkoa vei metallimies Laitiselta 450 markkaa aikaisempaa enemmän kuukaudesta.

Jälleen kuuluu uhkauksia asuntolainojen koron korottamisesta. Mikäli näin päästettäisiin tapahtumaan, seurauksena olisi niin vanhojen kuin uudisasuntojen hintojen kohoaminen. Tällainen asumisen hintaa korottava politiikka ei enää vetele. Nyt on korkea aika hallituksen toimia asuntolainajan pidentämisen, asuntolainojen koron alentamisen, vuokra-asuntotuotannon lisäämisen ja maapoliittisten uudistusten toteuttamisen puolesta.

Vuokrasääntelyn lopettaminen nostaisi asumisen hintaa entisestään. Siksi sellaista ratkaisua ei voida hyväksyä. Valitettavasti uutiset ovat kertoneet pääministeri Holkerin ja ulkoministeri Paasion sopineen vuokrasääntelyn lopettamisesta asteittain. Ilmeisesti näiden puolueiden, siis kokoomuksen ja sosialidemokraattien, eduskuntaryhmät ovat tuohon sopimukseen taipuneet.

Asuminen on Suomessa kohtuuttoman kallista. Rakennuskustannukset ja asuntojen hinnat ovat nousseet suhteettoman korkeiksi. Rahoituskustannukset aiheuttavat toimeentulovaikeuksia monille kotitalouksille. Vuokrat ovat nousemassa ennätysmäisesti. Asumiskustannusten nousu vaikeuttaa myös pyr-

kimystä kokonaistaloudellisen tasapainon saavuttamiseen.

Asumisen hintaan kohdistuu merkittäviä nousupaineita niin kauan kuin asuntojen määrällinen tarjonta on niukkaa kysyntään verrattuna. Talouspolitiikan ja asuntopolitiikan onnistumisesta ja tavoitteiden yhteensovittamisesta riippuu, purkautuvatko nämä paineet.

Viime vuosina tapahtunut asuntojen hintojen ja kustannusten vyöry selittyy näillä toimilla, mutta ennen kaikkea rahapoliittisilla tekijöillä. Rahapoliittisen sääntelyn poistuminen kansantalouden muilta sektoreilta kasasi paineita asuntosektorille, jonka rahoituksesta merkittävä osa on yhä sääntelyn piirissä. Väärin ajoitettu ja liian nopeassa aikataulussa toteutettu rahapolitiikan liberalisointi laukaisi asuntosektorilla liikkeelle hinta- ja kustannusvyöryn, jota kuumentuneille markkinoille syntynyt keinottelu kärjisti. Katalysaattorina tilanteen riistäytymiselle viranomaisten hallinnasta toimi pääomaliikkeiden vapauttamisen myötä ennätyskorkealle kohonnut korkotaso, johon edellä viittasin.

Asuminen on Suomen kaltaisessa maassa perustarve, jonka tyydyttämistä markkinoiden heilahtelu ja keinottelu eivät saa vaarantaa. Tasainen ja suurista hintaheilahteluista riippumaton asuntotuotanto on turvattava kaikissa markkina- ja suhdannetilanteissa. Korkotaso on saatava vakautettua nykyistä alemmalle tasolle.

Ministerin puheenvuorossa esiintyy arvostelua pankkeja kohtaan. Hallituksen vastauksessahan sanotaan: "Tuntuu oudolta se tapa, jolla pankit yrittävät selviytyä kannattavuusongelmistaan. Maksumiehiksi ovat joutuneet myös opiskelijat ja asuntovelalliset, joilla ei juurikaan ole mahdollisuuksia neuvotella rahoitusehdoistaan." Hallituksen vastauksesta nimenomaan tältä osin saa sen käsityksen, että hallitus on todella sitä mieltä, että asuntolainojen korkoja ei pitäisi nostaa. Esimerkiksi sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuorossa ed. Joenpalo palavasti puhui korkorasitusta vastaan. Tämä on hyvä pistää merkille, miellyttävää kuultavaa niin hallituksen kuin sosialidemokraattisen ryhmäpuhujan taholta.

Mutta kyllä tässä pikkuisen panee epäilemään, mitä näillä puheilla tarkoitetaan, kun teot ovat toisia. Kyllä tämä asia — en nyt

puhu yksistään Tampereen aluesäästöpankista, vaan erityisesti Suomen Pankista — ratkaisevasti riippuu siitä, mitä mieltä ovat sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä, kokoomuksen eduskuntaryhmä, RKP ja SMP sekä keskustakin, jolla on edustus Suomen Pankin pankkivaltuusmiehissä. Kyllä se kaikkien näiden puolueiden asenteista ja toimista ratkaisevasti riippuu. Siksi kysyn, miksi ette siellä pankkivaltuusmiehissä toimi niin, että tällainen suunta ei jatku.

Eräissä ryhmäpuheenvuoroissa on kiinnitetty huomiota asuntorahaston toiminnan tehostamiseen, joka onkin välttämätöntä. Sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuorossa esitettiin ajatus asuntorahaston muuttamisesta asuntopankiksi. Tätä devan eduskuntaryhmä kannattaa. Olemme esittäneet saman ajatuksen ja haluamme vielä korostaa sitä, että tälle asuntopankille tulee todella antaa mahdollisuus hankkia varoja obligaatioiden avulla arvopaperimarkkinoilta, myös työeläkelaitoksilta ja kotitalouksilta. Sille olisi annettava mahdollisuus ottaa vastaan talletuksia asuntosäästäjiltä ja muilta. Asuntopankin tulisi keskittyä erityisesti aravavuokra-asuntojen rahoittamiseen.

Hallituksen vastauksessa toistetaan lisäbudjettikäsitteilyn yhteydessä ilmaistu käsitys siitä, että asuntolainojen myöntämisvaltuuden lisääminen 140 miljoonalla markalla helpottaa merkittävästi asuntotuotannon rahoitusta. Olen sitä mieltä, että vaikka tällä lisäyksellä on myönteistä vaikutusta, se on täysin riittämätön. Käsitteiseni perustuu mm. asuntohallituksen pääjohtajan vastikään julkisuudessa esittämään käsitykseen siitä, että rahoitusta tarvittaisiin lisää vähintään 750 miljoonaa markkaa, jotta hallituksen ohjelmaan kirjatut tavoitteet tulisivat toteutumaan. Tässä mielessä on syytä odottaa paitsi hallitukselta myös eduskunnalta toimia rahoitusosuuden nostamiseksi.

Pankit ovat jo pidemmän ajan kuluessa valmistautuneet opintolainojen koron uuteen korotukseen. Opintolainojen korotus olisi kohtuuton toimenpide ja johtaisi opiskelijat ja myös vastikään valmistuneet kasvaviin taloudellisiin vaikeuksiin. Niille pankkipomoille, jotka väittävät opintolainojen myöntämisen olevan pankeille tappiollista toimintaa, on sanottava erään tunnetun sitaatin toistaakseni: "Jo riittää." Opintolainojen nykyinen lainakanta nykyisellä korolla tuottaa

pankeille korkotuloja vähintään 800 miljoonaa markkaa vuodessa. Eikö tämäkään vielä riitä?

Hallituksen ohjelmassa luvattiin veropoliitiikkaa, joka ei muuta eri tuloluokkien veroasteita. Todellisuudessa hallituksen veropoliitiikka on suosinut suurituloisia ja suurten omaisuustulojen saajia eli pääasiassa hyväosaista kansanosaa. Tätä linjaa hallitus valmistautuu jatkossakin noudattamaan. Hallituksen vastauksessa, niin kuin ministerin sanomana kuultiin, todetaan että pieni- ja keskituloisten tulonsaajien sekä lapsiperheiden asema verouudistuksessa ei ole heikentynyt ja aikomuksena ei ole jatkaa verouudistusta tekemällä kevennyksiä vain hyväosaisille. Siis kevennyksiä tehdään hyväosaisille, mutta ei vain hyväosaisille. Samalla hallitus ilmoittaa, että veropohjaa tullaan laajentamaan. Näin on siis tarkoitus menetellä vastaisuudessa.

On kuitenkin syytä todeta, että hallituksen ilmoitus eri tulolajien yhtäläisestä verottamisesta ontuu verouudistuksen yhteydessä tehtyjen ratkaisujen johdosta. Esimerkiksi tänä vuonna tilanne on se, että osinkotuloja voi saada verottomana 106 000 markkaa. Eiväthän osinkotulot siten ole muiden tulojen kanssa yhtäläisen verotuksen piirissä. Tämä ratkaisu on tapahtunut juuri verouudistuksen seurauksena.

Kun hallitus siis kiistää suosineensa suurituloisia — voimatta tässä lähteä pitkän esimerkkisarjan esittämiseen — totean, että ratkaisevasti suurin hyöty verouudistuksesta on niillä, joiden kuukausitulot ylittävät 24 000 markkaa. Hyöty on todella suuri siellä.

Hallitus sanoo, että Suomen liikevaihtovero on lähellä EY-maiden keskimääräistä tasoa. Mukautuminen EY:n verotuskäytäntöön edellyttäneen kuitenkin arvonlisäveron piirteiden vahvistamista. En tiedä, millä tavoin hallitus on näitä laskelmia tehnyt, mutta väitän, että Suomessa välillisen verotuksen, kulutusverotuksen, taso on huomattavasti korkeampi kuin Oecd-maiden keskitaso. Se on lähes 10 prosenttiyksikköä korkeampi, jos puhumme kulutusverotuksen osuudesta kokonaisverotuksessa. On kai olennaisiin seikka se, mikä on se verotusmuoto, jolla veroja peritään, koska kulutusverot kohdistuvat suhteellisesti raskaimmin kuitenkin pieni- ja keskituloiseen väestönsosaan.

Valtion progressiivisen tuloveron osuus Suomen verotuksessa lieenee nyt noin 18 prosentin luokkaa kokonaisverotuloista. Siis välilinen verotus on erittäin raskasta ja hallitus kertoo, että arvonlisäveron piirteet tulevat vahvistumaan. Se merkitsee tietenkin siirtymistä yhä pidemmälle kohti arvonlisäveroa. Ehkä tällä tarkoitetaan palvelujen verotukseen suuntautumista.

Opposition välikysymyksen perusteluissa kiinnitetään huomiota siihen, että hallitus on lyönyt laimin perusturvan kehittämisen ja mm. kansaneläkeuudistuksen jatkamisen. Hallitus ei todellakaan ole tuonut esitystä kansaneläkeuudistuksen neljännen vaiheen toteuttamisesta. Lapsilisiä kyllä hallitus lupaa korottaa, mutta ministerit ovat sanomalehdissä kuulutelleet, että lapsiperheiden tulee luopua verovähennysoikeuksista.

Henkilöstöpula sairaaloissa ja muissa hoitolaitoksissa sekä hoitohenkilöstön alhainen palkkataso ovat viime kuukausina olleet julkisen keskustelun kohteina. Suhteellisen suurella yksimielisyydellä on vaadittu valtiotodellisuuden toimia tilanteen korjaamiseksi. Hallitus on ollut kuuro näille vaatimuksille tai jos on kuullut, niin suhtautunut niihin torjuvasti. Vaikka kunnat ja kuntainliitot ovat ilmaisseet valmiutensa palkkauksen parantamiseen, ovat hallituksen päätökset valtionosuuksien maksamisesta näille harkinnanvaraisille korotuksille edelleen tekemättä.

Demokraattisen vaihtoehdon eduskuntaryhmä kiirehti eilen kannanotossaan hoitohenkilöstön palkankorotuksia. Me totesimme, että enää ei saa ratkaisuja viivytystä ja hallituksen on tehtävä päätös täysimääräisen valtionosuuden maksamiseksi korotetuille ja korotettaville palkoille, jotta eduskunnan palkkavaltuuskunta voisi vahvistaa palkan korotusten maksamisen hoitohenkilöstölle.

Demokraattisen vaihtoehdon eduskuntaryhmä toteaa Holkerin hallituksen johdolla toteutetun työtätekeviä, vähävaraisia ja syrjäseutujen väestöä alistavaa, ahdistavaa ja sortavaa politiikkaa, josta tuporatkaisu, vero- ja korkopolitiikka sekä postin ja Postipankin toimipaikkojen sulkemiset ovat korutonta kertomaa. Kun samaan aikaan on lyöty laimin asuntopolitiikan kehittäminen, sosiaalisten uudistusten toteuttaminen ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden edistäminen, ovat tulo- ja varallisuuserot sekä alueellinen eriarvoisuus lisääntymässä. Tulo-

ja varallisuuserojen osalta viittaa mm. Työväen taloudellisen tutkimuslaitoksen piirissä hiljattain valmistuneeseen selvitykseen, joka vahvistaa sen, mihin edellä viittasin.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan seuraavan päiväjärjestyksen siirtymisen sananmuodon:

”Eduskunta toteaa hallituksen

lyöneen laimin tehokkaan asuntopolitiikan harjoittamisen, perusturvan toteuttamisen ja yhteiskunnallisten peruspalvelujen kehittämisen

sekä harjoittaneen asunto- ja opintolainojen korkotasoon, hintojen ja maksujen kohoamiseen ja inflaatiovauhdin kiihtymiseen johtavaa talous- ja rahapolitiikkaa, mikä vaikeuttaa lapsiperheiden, asuntovelkaisten, opiskelijoiden ja muiden kansalaisten toimeentuloa,

minkä johdosta hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta,

ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. Varpasuo: Arvoisa puhemies! Asuntopolitiikasta käyty julkinen keskustelu on viime päivinä ollut malliesimerkki asian vierestä käydystä keskustelusta. Kansalaisille on pyritty luomaan sellainen mielikuva, että ns. maapakettilainsäädäntöön kuuluva maan ansiottoman arvonnousun hintaleikkuri olisi jokin salaperäinen avain koko asuntopolitiikan ongelmien ratkaisemiseen.

Muutama vuosi sitten tämä avain oli asuntorahasto. Nyt kun asuntorahasto on luotu, avain on maan hintaleikkurilaki. Jos hintaleikkurilaki säädetään, seuraavaksi esitellään varmasti taas jokin uusi temppu, kun kaikille on käynyt sillä välin selväksi, ettei hintaleikkuri mitään ratkaissut.

Asuntopolitiikka on kaikkineen niin suuri ja mittava taloudellinen kokonaisuus, ettei yhdellä yksittäisellä toimenpiteellä ratkaista vielä mitään. On nähtävä kokonaisuus ja toimittava leveällä rintamalla yhteisesti sovittujen päämäärien saavuttamiseksi. Toimenpiteiden vaikutus tulee näkyviin vasta useiden vuosien päästä.

Näyttääkin siltä, että ympäristöministeriöstä puuttuu pitkäjänteinen ja sitkeä toiminta asuntopolitiikan edistämiseksi. Sen sijaan on miellytty tällaisiin silmankääntötemppuihin ja huomion kiinnittämiseen pois olennaisista asioista. Kaiken lisäksi yritetään vielä syyttää muita siitä, ettei itse ole ahke-

roitu asuntotuotannon tehostamisessa kaikilla jo nyt käytettävissä olevilla keinoilla. Erilaisissa selvityksissä on lisäksi esitetty useita uusia keinoja asuntotuotannon helpottamiseksi, mutta ympäristöministeriö ei vain saa näitä esityksiä hallitukseen eikä eduskuntaan. Vasta nyt, kun on jouduttu keskustelemaan hintaleikkurilain läpi viemisestä, on myös annettu sinänsä positiiviset muut sitoumukset esimerkiksi asuntorahastolain muuttamiseksi niin, että rahaston varainhankintaa voidaan tehostaa myös asunto-obligaatioilla jo tänä vuonna.

Asuntorahasto ei vielä toistaiseksi ole vaikuttanut millään tavoin valtion asuntolainoitukseen. Olennainen muutos tapahtuukin vasta sitten, kun rahaston toimintaa päästään kehittämään niin, että se voi ottaa pitkäaikaisia lainoja yleisiltä rahamarkkinoilta ja laajentaa siten merkittävästi oman lainoituksensa piiriä.

Ympäristöministeriön taholta usein syytelään kuntia toimettomuudesta asuntopolitiikassa. Kuitenkin sekä valtiovallan että kuntien olisi yhteisesti kannettava vastuunsa tässä asiassa, ja valtiovallan olisi syytä kunoittaa paikallista asiantuntemusta asuntopolitiikan hoidossa.

Meillä on koko hallinnossa meneillään myönteinen keskitettyjen järjestelmien purku ja palveluiden tehostamispyrkimys. Aravalainoituksen ohjaamisjärjestelmissä on valitettavasti menty aivan päinvastaiseen suuntaan. Aravalainoituksen ohjaaminen on kuntien tärkein asuntopolitiittinen väline. Kunnan oma lausunto lainoituksen etuoikeusjärjestyksestä ei enää olekaan valtiovaltaa sitova, vaan valtio voikin antaa rahaa sellaiselle hankkeelle, jota kunnassa ei pidetä kiireellisimpänä ja joka kunnan omien suunnitelmien mukaan ei olekaan kaikkein hyödyllisin. Paikallisen asiantuntemuksen sitovuus olisi pikaisesti palautettava muuttamalla asunto-olojen kehittämislakia niin, että kunnan etuoikeuslausunnon sitovuus palaetaan.

Muutenkin kuntien asemaa valtiovaltaan ja asuntohallitukseen päin olisi kaikin tavoin vahvistettava ja pyrittävä pitkällä tähtäimellä siihen, että asuntohallitusta ei enää tarvittaisi. Kunnat hoitaisivat kaikki aravalainoitukseen liittyvät asiat itse.

Hallitusryhmien tänään sopiman asunto- ja maapolitiittisen ratkaisun myönteisimpiä

piirteitä on päätös aloittaa vuokrasääntelyn purku ensi vuoden alusta Pohjois- ja Itä-Suomesta. Uusmaalaisena kansanedustajana en tietenkään voi muuta kuin huoata taas kerran sitä, että niin ovat sosialidemokraatit oppineet keskustapuolueen kanssa hallituksessa ollessaan, että kaikki uudistukset pitää aloittaa Pohjois-Suomesta, ettei tässäkään asiassa voitu käyttää tavallista talonpoikaisjärkeä. Ongelmat ovat suurimmat pääkaupunkiseudulla, mutta taas mennään Utsjoelle katsomaan, tarvitaanko siellä asunto-ongelmiin ratkaisua.

Vuokrasääntelyn purkua on tehokkaasti jatkettava, ja viime kädessä koko sääntely on poistettava. Vihdoin ja viimein on tunnustettava, että vuokra-asuntojen puutetta voidaan helpottaa vain ryhtymällä tositoimiin vapaa-rahoitteisten vuokra-asuntojen tarjonnan lisäämiseksi. Vuosina 1975–85 poistui kovan rahan vuokra-asuntoja niin kovalla vauhdilla asuntomarkkinoilta, että noina vuosina vuokra-asuntojen nettopoistuma oli 8 000 asuntoa vuodessa. Asiat korjaantuvat oikealle tolalleen vasta silloin, kun asuntojen antaminen vuokralle on taloudellisesti tuottavaa ja vakuutuslaitokset ja muut saadaan taas kiinnostumaan vuokra-asuntojen rakentamisesta. On itsestäänselvää, että tähän on liitettävä ainakin ylimenokaudella pienituloisille vuokralaisille suunnattu, nykyistä suurempi asumiskustannusten korvaus niin kuin hallitusryhmien kesken tehdyssä tämän päivän sopimuksessa edellytetäänkin.

Valtiovallan harjoittamassa asuntopolitiikassa on päähuomio kiinnitetty vuokra-asuntotuotannon lisäämiseen. Omatoimisten asunnon hankkijoiden tilanteeseen on myös saatava pikaisesti helpotusta. On syytä muistaa, että vain näin saadaan vuokra-asuntomarkkinoillakin syntymään tilannetta olennaisesti helpottava asuntojen nopeampi kiertäminen. Oman asunnon hankkiminen ei myöskään saa karata tavallisten ihmisten ulottumattomiin, jolloin pahimpana seurauksena on se, että asumismuotojen erot entisestään kasvavat ja ns. b-luokan kansalaiset voidaan entistä helpommin löytää jo pelkän osoitteen perusteella kunnan vuokra-asuntoalueelta.

Omistusaravalainoituksesta on tehtävä toimiva järjestelmä niin, että vähävaraisetkin asunnon tarvitsijat pystyvät hankkimaan oman asunnon. Aravaomistuslainoituksessa lainoitusarvot on nostettava samalle tasolle

kuin vuokratolainoituksessa. Lainoitussuus on nostettava ainakin vähävaraisimmilla 80 prosenttiin. Lainansaajien tulorajat on nostettava myös vähintään samalle tasolle kuin vuokra-asuntoihin pääsevien tulorajat, että omakotilainoja maksavat todella kykenisivät myös selviytymään lainoistaan. On täysin käsittämätöntä, että omistusaraviin oikeutettujen tulorajat ovat alhaisemmat kuin niiden, jotka pääsevät vuokra-asuntoihin. Koko järjestelmän pitäisi kaikin tavoin tukea ihmisten omatoimisuutta ja säästämistä oman asunnon hankkimiseksi. Ympäristöministeriön suuntauksena on vain näyttänyt olevan passivoida niitäkin suomalaisia, jotka kykenisivät itse rakentamaan asuntonsa.

Tilastokeskuksen parin vuoden takaisten tilastojen mukaan vanhempiensa luona asuu noin 400 000 18—30-vuotiasta nuorta. Näiden asunto-ongelmiin on pikaisesti löydettävä ratkaisu. Aravavuokra-asukkaita valittaessa nämä nuoret on syytä rinnastaa asunnottomiin ja sitä kautta myös yhteiskunnan taholta korostaa asunnon saamisen kiireellisyttä ja tärkeyttä.

Asp-järjestelmän toimivuus on taattava ja asumisoikeusjärjestelmä käynnistettävä niin, että se tarjoaa nuorille todellisen ja myös taloudellisesti järkevän asumisvaihtoehdon. Nuoria asunnon tarvitsijoita voisi auttaa myös se, että asuntorahastosta myönnettäisiin erityisesti heille suunnattuja lainoja tai korkotukea aravan piiriin kuulumattomien uusien tai vanhojen asuntojen hankkimista varten. Hankittaville asunnoille voitaisiin ainoastaan asettaa hintarajat.

Tänään hallitusryhmissä tehdyn sopimuksen mukaan hallitus tekee kevään aikana päätökset aravaehtoisten asuntojen hankkimiseksi olemassaolevasta asuntokannasta lähinnä asunnottomille sen lisäksi, mitä kuluvan vuoden budjettiin sisältyy. Tämä on sinänsä erittäin myönteinen päätös.

Asuntopolitiikassa ei aina kiinnitetä riittävästi huomiota olemassaolevan rakennuskannan entistä tehokkaampaan käyttöön. Nuorten perheiden asunnonvaihtoa voitaisiin myös tukea entistä tehokkaammin edellä mainituilla korkotukijärjestelmillä tai avustamalla vapaaehtoista sukupolvenvaihdosta perheen sisäisissä järjestelyissä perintö- tai lahjaverohelpotuksin.

Arvoisa puhemies! Asuntopolitiikan suuria ongelmia ratkaistaessa on edettävä levällä

rintamalla. Valtiovallan ja kuntien toimenpiteiden on yhdessä tähdättävä asuntotuotannon lisäämiseen ja monipuolisten asumisvaihtoehtojen tarjontaan asunnon tarvitsijoille. On myönteistä, että vaahtojen seasta kaiken soutamisen ja huopaamisen jälkeen alkaa nyt hahmottua myös selkeästi niiden eri toimenpiteiden laivasto, jotka auttavat itse päämäärään pääsemiseen: kohtuuhintaisten asuntojen tarjoamiseen nuorille, nuorille perheille ja muille asunnon tarpeessa oleville.

Ed. Myller (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikä sitten asuntopolitiikassa on olennainen asia, jos ei niihin tekijöihin vaikuttaminen, joilla nimenomaan tässä tilanteessa asuntojen hintoihin ja saatavuuteen vaikutetaan, ja erityisesti se, että kokoomuksen toiminnasta huolimatta asuntorahasto saatiin sille mallille kuin se nyt on: on mahdollista hankkia myös pitkäaikaista rahaa laskemalla obligaatioita liikkeelle. Vihdoinkin on suomalaisessa yhteiskunnassa mahdollisuus todella kehittää asuntopolitiikkaa niin, että emme ole pelkästään sidoksissa pankkeihin ja sieltä saatavaan rahaan.

Olennainen seikka on se, että jos maan hinta vaikuttaa asuntojen hintoihin 5—25 prosenttia, sinne saadaan tehokas leikkuri. Mutta olennaista ei ole se, että vuokrasääntely pyritään purkamaan ja sillä pelkästään nostamaan vuokria.

Ed. Sarapää (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta ed. Varpasuo kiinnitti aivan oikein huomiota siihen, että asuntopolitiikka ei tule kuntoon sillä, että puututaan pelkästään maan hintaan. Tämän lunastuslain kauttahan on tarkoitus leikata raakamaan hintaa, ja sen osuus asumiskustannuksista on selvityksien mukaan vain 1—2 prosenttia. Sen jälkeen, kun se on kaavoitettu, se voi maksaa jopa 10—20 prosenttia, mutta lunastuslain menettely kohdistuu ennen kaikkea raakamaan hintaan.

Minun mielestäni hallituksen pitäisi asuntopolitiikassa ja maanhankinnassa turvautua ennen kaikkea vapaaehtoihin toimenpiteisiin. Aikamoisen karhunpalveluksen hallitus teki sillä, että se kiristi maan myynnin verotusta kunnille. Ensiarvoisen tärkeää olisi, että myös maan myynti kunnille saatettaisiin vapaaksi sekä satunnaisen myyntivoiton että luovutusvoiton verotuksen muutta-

misen kautta. Tällä toimenpiteellä voitaisiin hyvin tehokkaasti edistää kuntien maanhankintaa, ja se olisi myös yhteiskunnan edun mukaista toimintaa. Vanhanaikaiset pakko-toimenpiteet olisi syytä hylätä ja lähteä kehittämään vapaaehtoisia toimenpiteitä, joilla saavutetaan merkittävästi parempia tuloksia.

Ed. Joenpalo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tuottaa vaikeuksia ymmärtää se pelko, mitä osassa kokoomusta ja keskustassa kokonaisuudessaan tunnetaan ns. maapakettia kohtaan. Sehän on laki, jolla suodaan kunnalle omalla vapaalla päätöksenteollaan mahdollisuus lunastaa, mahdollisuus leikata ansiotonta arvonnousua maasta. Kunta itse päättää, käytetäänkö näitä mahdollisuuksia, ja eduskunnasta suuret puolueet eivät halua antaa kunnille tällaista mahdollisuutta. Millaisia määntejä te luulette kunnallispoliitikkojen omista puolueistanne olevan näissä kunnissa, kun ette anna tämän vertaa heille mahdollisuuksia käyttää itsenäistä harkintavaltaa? Suuri on epäluottamus eduskunnassa olevien kokoomuksen ja keskustan edustajien ja kunnissa toimivien vastaavien puolueitten edustajien välillä, jos tätä lakia näin vahvasti pelätään.

Mitä tulee ed. Varpasuon mainitsemaan vuokrasääntelyn purkuun ja sen tuomaan vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen saataavuuteen markkinoille, itse epäilen hyvin vahvasti tätä keinoa. Huoneenvuokralaki nykyisellään takaa 4 prosentin tuoton sijoitetulle pääomalle, plus siihen sisältyy vielä asuntojen arvonnousu. Tämä on huikea tuotto sille sijoitukselle, mikä on tehty. Turha on lähteä vuokrasääntelyä purkamaan sen takia, että näin saataisiin mukamas lisää vuokra-asuntoja. Muut keinot ovat parempia kuin sääntelyn purkaminen.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Myller vastauspuheenvuorossaan ensimmäiseksi kysyi, eikö asuntojen hintoihin ja saatavuuteen vaikuttaminen ole parasta asuntopoliittikkaa. Olisin kuitenkin toivonut ed. Myllerin samoin kuin SDP:n ryhmäpuheenvuoronkin tuovan edes osin esille sen, mikä on asuntojen hintapolitiikassamme yksi hyvin keskeinen kysymys: Se on kilpailun puute. Meillä talonrakennusala on erittäin keskittynyt ja sieltä puuttuu

aito kilpailu. Meillä on käyty hyvin laajaa keskustelua elintarvikkeiden hinnanmuodostuksesta ja nimenomaan siellä kilpailun puutteesta. Asuntopuolella kilpailun puute on vielä paljon suurempi, lainausmerkeissä sanoakseni ”mätäpaise”, joka nimenomaan saa aikaan sen, että meillä asuntojen hinnat ovat myös erittäin korkeita.

Maapaketti, jolla annettaisiin kunnille vapaa harkinta maan hankinnassa ja arvonnousun leikkauksessa, ei ratkaise ongelmaa, vaan tämä on puhtaasti sosialidemokraattisen ideologian mukainen tavoite päästä käsiiksi maanomistukseen ja siellä tapahtuvaan arvonnousun leikkaukseen. Sitä taustaa vasten ymmärrän täysin, että sosialidemokraatit sitä puolustavat. Ihmettelen vain, että kokoomus on antanut periksi.

Ed. Pietikäinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Myllerille haluaisin muistuttaa tapahtumien kulusta, kun hän totesi kokoomuksen vastustaneen omistusravien sijoittamista asuntorahastoon. Nimitäin kokoomus oli yhdessä muiden ryhmien kanssa toisessa lakivaliokunnassa ajamassa tätä eteenpäin kuten myös kokoomuksen eduskuntaryhmä hyväksymässä tavoitteita. Nehän eivät olisi tulleet asuntorahastoon, jos kokoomus kokonaisuudessaan olisi niitä vastustanut.

Haluaisin myös muistuttaa siitä, että asuntorahasto sinällään on enemmänkin tekninen ratkaisu kuin avain onneen. Se sinällään ei sisällä asuntopoliittisia linjanvetoja uusien vaihtoehtojen tekemiseksi kuin ei myöskään rahoitusta. Siihen tarvitaan esimerkiksi asunto-obligaatioita.

Molemmat varmaan tiedämme, että asuntopoliitiikan hoidossa tarvitaan pikemminkin laajaa keinojen kirjoa kuin yhtä hyvää ideaa. Ainoastaan yhteistyöllä kykenemme löytämään niitä malleja, millä edes osittain hoitaa nykyistä vaikeaa asuntopoliittista tilannetta keskinäisen erimielisyyden ja toistensa syytelyn sijasta.

Ed. Varpasuo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Joenpalo ei oikein tarkkaan kuunnellut. En suinkaan ilmoittanut pelkääväni hintaleikkuria. Totesin vain, että se on tehoton keino asunto-ongelmien ratkaisemiseksi. Asuntopoliitiikan ratkaisemiseksi sillä ei ole mitään käytännön merkitys-

tä. Se oli pääasiallinen sanoma, jota yritin puheenvuorossani kertoa, että siitä on yritetty tehdä avain kaikkeen onneen. Niitten vuosien aikana, kun se on ollut voimassa olevaa lainsäädäntöä — vuodesta 1977 — se on ollut täysin merkityksetön, eikä tälläkään muutoksella, joka nyt on sovittu, siihen tule mitään olennaista merkitystä lisää. Siinä mielessä se on täydellinen silmänkääntötempu.

Sen sijaan ed. Sarapälle toteaisin, että olen samaa mieltä siitä, että maan myyntivoiton verottomuus kunnille maata myytäessä olisi huomattavan paljon myönteisempi keino. Olisikin suotavaa, että sitä lakia jatketaan sen jälkeen, kun se nyt on osoittautunut ainakin eräissä kunnissa myös tehokkaaksi keinoksi saada vapaaehtoinen kauppa kunnille käyntiin.

Ed. Heikkinen: Herra puhemies! Holkerin hallitus lupasi hallitusohjelmansa ja sen lisäpöytäkirjan mukaan edistää kotitalouksien säästämistä ja hillitä niiden velkaantumista. Lisäksi hallitus lupasi toimia yhdessä Suomen Pankin kanssa korkotason alentamiseksi. Jo tähän mennessä käytetyissä puheenvuoroissa on pitävästi todistettu se, minkä elävässä elämässä kansalaiset karvaasti kokevat: Hallituksen talouspolitiikka on johtanut täysin päinvastaiseen tilanteeseen. Kotitalouksien säästämisaste on romahtanut ja velkaantumisaste on ennennäkemättömän ja ennenkokemattoman korkea. Tästä antavat karun ja koruttoman kuvan myös viralliset tilastotiedot, mm. hallituksen omassa tämän vuoden, vuoden 1990, tulo- ja menoarviossa.

Kun korkotaso on noussut poikkeuksellisen korkeaksi, on kotitalouksien taloudellinen tilanne ja velkojen hoito pieni- ja keskituloisten eli tavallisen kansan keskuudessa käymässä ylivoimaiseksi. Tämä koskettaa todella suurta määrää kansalaisia.

Kotitalouksien säästämisasteen romahtamisessa on ollut erittäin merkittävänä tekijänä vuonna 1988 toteutettu ja vuoden 1989 alusta voimaan tullut talletusten veronhuojennuslain muutos. Siinä osaa määrääikaistalletusten ja valtion obligaatioiden verovapauksista poistettiin ja kahden vuoden määrääikaistalletusten sekä valtion obligaatioiden verovapaata korkoa alennettiin olen-

naisesti. 1.12.1989 alkaen tätä on hiukan korjattu, 1 prosenttiyksiköllä.

Kun näille tileille ennen ohjautuneista varoista osa sijoitetaan nyt verollisille korkeampikorkoisille tileille, on se nostanut pankkien ottolainauskorkoja ja vaikuttanut näin ollen myös antolainauskorkojen ja korkotason yleiseen nousuun. Jo koetuista ja nähtävillä olevista kielteisistä vaikutuksista huolimatta hallitus näyttää aivan vakavissaan suunnittelevan kaikkien talletusten verottamiseen siirtymistä. Korkotulojen lähdeverotoimikunnan esitys merkitsee nimenomaan kaikkien talletusten verottamista. Tämä tulee johtamaan korkotason pysyvään kohoamiseen.

Suomen verolainsäädännössä talletusten veronhuojennukset ovat olleet voimassa jo 1940-luvulta lähtien. Perusteluina ovat olleet säästämistoiminnan edistäminen ja tukeminen ja tätä kautta taloudellisen toiminnan ja kasvun turvaaminen. Verovapaudella on pyritty talletusten ainakin osittaiseen inflaatio-suojaan.

Kun tarkastellaan tämän päivän tilannetta, ovat kaikki aikaisemmat perustelut hyvin ajankohtaisia. Säästämisessä näyttelee kaikkein merkittävintä osaa kotitalouksien säästäminen, joka nyt on lähes olematonta ja kaipaisi pikaisia korjaamistoimia. Inflaatio on kiihtymässä ja säästäminen käymässä kannattamattomaksi. Pankkien kustannustaso on noussut, ja talletusten verottamiseen siirtyminen toisi lisää hallintokustannuksia. Kaikki aikaisemmat perusteet talletusten veronhuojennuslainsäädännön jatkamiselle ovat tänäkin päivänä todella painavia ja ajankohtaisia. Tästä huolimatta hallitus aikoo siirtyä, kuten edellä totesin, talletusten täydelliseen verottamiseen eli lähdeveroon.

Holkerin hallituksen suunnitteleman kaltaisen lähdeverojärjestelmä on korkotulojen verotuksessa käytössä tällä hetkellä vain kolmessa maassa maailmassa: Italiassa, Japanissa ja Turkissa. EY:n piirissä sitä on suunniteltu, mutta sen toteuttaminen on erittäin epätodennäköistä. Tämän vuoksi lähdeverojärjestelmään siirtymistä ei voida perustella ainakaan Euroopan yhdentymiskehityksen vaatimuksilla tai muillakaan kansainvälisillä verotuksen harmonisoinnin perusteluilla. Korkotulojen verokohtelussa on nykyisin nimenomaan hyvin olennaisia eroja eri maiden välillä. Useimmissa maissa verolliset

korkotulot kuuluvat progressiivisen tuloveron piiriin kuten Suomessakin.

Ylijohtaja Sixten Korkmanin puheenjohtajuudella toimineen korkotulojen lähdeverotoimikunnan mietinnössä todetaan tältä osin sanatarkasti lainattuna seuraavaa: "Tällä hetkellä näyttää siltä, että korkotulojen verokohtelua ei harmonisoida EY:n piirissä siihen mennessä, kun pääomaliikkeet vuosina 1990—1992 vapautuvat. Kansainväliset pääomaliikkeet voivat silloin suuntautua erityisesti maihin, joissa korkotulojen verotus on lievää ja ulkomaille maksettujen korkojen verovalvonta vähäistä. Tämä voi johtaa verokilpailuun, jolloin on mahdollista, että korkotuloihin kohdistuvat verokannat muodostuvat ainakin aluksi olennaisesti nykyistä alemmiksi." On mielestäni käsittämätöntä, että tällaisten tosiasioiden vallitessa talletusten täydelliseen verotukseen aiotaan Suomessa siirtyä oma-aloitteisesti ja yksipuolisesti.

Ylijohtaja Sixten Korkmanin korkotulojen lähdeverotoimikunnan 28.2.1990 valmistuneesta mietinnöstä käy ilmi suuri joukko lähdeverojärjestelmän tuomista kielteisistä vaikutuksista ja ongelmista. Tällaisina luetellaan mm. seuraavat asiat:

Lähdeveroon siirtyminen nostaisi merkittävästi pankkien varainhankinnan kustannuksia eli ottolainauskorkoja, vähintään lähdeveron verran. Lainakorkojen nousupaine purkautuisi suurimmalla voimalla uuteen luotonantoon. Toimikunnan mukaan lähdeverojärjestelmään siirtyminen aiheuttaisi painetta myös vanhojen, peruskorkosidonnaisten lainojen korkojen nostamiseen, aiheuttaisi koko pankkijärjestelmälle suuria sopeutumistarpeita ja sopeutumisongelmia. Suurimmat ongelmat tulisivat Korkmanin toimikunnan mietinnön mukaan osuus- ja säästöpankkijärjestöille. Näillä korkokate tulona on olennaisesti merkittävämpi kuin pankkijärjestelmässä keskimäärin.

Jos Suomen lähdevero olisi muita maita korkeampi, ohjautuisivat sijoitukset ulkomaille.

Kun verokanta olisi korkotuloista riippumatta sama, se suosisi järjestelmänä suurituloisia ja kasvattaisi tuloeroja.

Suurituloisille avautuisi veronkiertomahdollisuuksia. Lähdeverojärjestelmä lisäisi merkittävästi veronkiertomahdollisuuksia. Ne, jotka voisivat vähentää verotuksessaan kaikki korkokulut, ottaisivat velkaa sijoit-

taakseen varat lähdeverotuksen piiriin kuuluviin talletuksiin. Tämän estämiseksi jouduttaisiin monimutkaisiin korkovähennysten rajoitustoimiin lainsäädännöllisesti. Veroviranomaisille jouduttaisiin antamaan laajat tarkastusoikeudet, mikä horjuttaisi järjestelmän uskottavuutta ja luotettavuutta sekä vaikeuttaisi viranomaisten ja pankkien välisiä suhteita.

Korkmanin toimikunnan mukaan pankit joutuisivat nostamaan palvelumaksujaan tuottojensa kasvattamiseksi ja edelleen lakauttamaan toimipisteitään ja vähentämään työvoimaansa merkittävästi.

Muitakin kielteisiä vaikutuksia löytyy, mutta jo edellä oleva luettelo, jota koskevat tiedot löytyvät Sixten Korkmanin johtaman korkotulojen lähdeverotoimikunnan mietinnöstä, on huolettava.

Toimikunta on tehnyt myös laskelmia siitä, mitä lähdeverojärjestelmään siirtyminen merkitsee korkotasossa. Verottomien markkatalletusten määrä on ollut 30.11.1989 noin 179 miljardia markkaa ja näiden talletusten keskikorko 6,4 prosenttia. Mikäli lähdeveron suuruudeksi tulisi 25 prosenttia, nousisi nykyisten verottomien talletusten keskikorko 8,5 prosenttiin. Nousu olisi siis 2,1 prosenttiyksikköä. Johtopäätöksenä tästä toimikunta toteaa sanatarkasti näin: "Tämä ottolainauksen kallistuminen vähentäisi pankkien korkokatetta vuositasona 3,8 miljardia markkaa ja lisäisi merkittävästi tarvetta pankkien antolainauskorkotason nostamiseen."

Herra puhemies! Hallituksen epäonnistuneen talouspolitiikan seurauksena velkojen korkotaso on jo nyt noussut sietämättömän korkeaksi ja monet kotitaloudet ja yrittäjät ovat todella suurissa vaikeuksissa. Mikäli hallitus toteuttaa suunnitteleman korkotulojen lähdeverotuksen, korkotason laskemisesta ei ole toivoa. Korkotason nousu jäisi pysyväksi. Korostan erityisesti, että tässä tilanteessa, kun markkinakorot ovat poikkeuksellisen korkeat ja ero peruskorkoon suuri, lähdeverotukseen siirtyminen olisi paha talouspoliittinen virheratkaisu. Hallituksella pitäisi olla nyt malttia; lähdeverojärjestelmään siirtymistä koskevat suunnitelmat tulisi mielestäni tässä tilanteessa jäädettäväksi.

Vuonna 1988 tehtyjen, vanhan veronhuojennuslain mukaisten kahden vuoden verovapaiden määräaikaisten tilien, joiden määrä on 80—90 miljardin markan luokkaa, vero-

vapaus päättyy vuoden 1990 lopussa. Jo näiden varojen rahamarkkinoille tulon vuoksi tulisi ryhtyä toimenpiteisiin talletusten veronhuojennuslain jatkamiseksi. Lähdeverojärjestelmään siirtyminen toisi usean miljardin markan veronlisäyksen, jonka maksumiehiä olisivat asunovelalliset, kotitaloudet ja yrittäjät. Hyödyn saajana näen myös suurpääoman.

Herra puhemies! Taloudellisissa vaikeuksissa kamppailevat kotitaloudet, pienyrittäjät sekä kaikki velalliset odottavat hallituksen toimenpiteitä korkotason alentamiseksi. Tähän tilanteeseen ei sovi missään tapauksessa lähdeverojärjestelmään siirtyminen, mikä edelleen nostaisi korkotasoa. Hallituksen tulee mielestäni antaa pikaisesti selkeä vastaus, aikooko se todella toteuttaa suunnittelemansa korkotulon lähdeverotuksesta. Epävarmuus ja hämminki kansalaisten keskuudessa on suuri.

Herra puhemies! Kannatan ed. Juhantalon ehdotusta perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodosta.

Ed. Jäätteenmäki: Arvoisa puhemies! Hallituksen huonosti hoidetun talouspolitiikan seurauksena maamme velalliset ja yritykset ovat ajautuneet korkoloukkuun. Kun hallitus ei ole kyennyt hoitamaan finanssipoliittikaansa olosuhteiden edellyttämällä tavalla eikä ole osoittanut haluakaan puuttua hallitsemattomina myllertävinä markkinavoi-
mien hillitsemiseen, Suomen Pankki on joutunut turvautumaan korkoaseen käyttöön niin rajulla tavalla, että nykyiselle tilanteelle on vaikea löytää vertailukohtaa itsenäisen Suomen taloushistoriasta.

Kun korkotaso on noussut huikeisiin korkeuksiin samanaikaisesti, kun kustannus-
somme muutenkin on hälyttävästi noussut, edessämme on pian umpikuja, jonka ilmauksena on ennennäkemätön konkurssiaalto. Uutta uudessa talouspoliittisessa kulttuurisomme on se, että konkurssit ja maksuvaikeudet uhkaavat jo yksityisiä kansalaisiakin. Saamme mennä aina 30-luvun surullisiin pulavuosiin löytääksemme vastaavan ilmiön taloushistoriastamme.

Hallitus ei voi väistää vastuutaan tapahtuneesta kehityksestä eikä piiloutua tilanteessa Suomen Pankin selän taakse. Hallitus ei voi myöskään entisen valtiovarainministerin Liikasen tavoin syyttää tilanteesta edellistä hal-

litusta, jonka jättämä hyvä talouspoliittinen perintö on onnistuttu kolmessa vuodessa jokseenkin perusteellisesti tuhoamaan.

Julkisuudessa ja tässäkin keskustelussa on näyttävästi syytelty pankkeja, jotka ovat ryhtyneet korottamaan myös peruskorkosidonnaisten luottojensa korkoja. Vaikka suunnitelluissa koron korotuksissa onkin paljolti hätävarjeluun liioittelua, pankit joutuivat ryhtymään näihin ikäviin toimenpiteisiin estääkseen kannattavuuspohjansa romahtamisen. Suomen Pankin viimeksi käyttöön ottama tarkistettu ja kiristetty kassavarantojärjestelmä on niin ankara keino, ettei se jätä pankeille muuta valinnanvaraa kuin joko koron korotukset tai ankan konttoriverkoston ja henkilökunnan supistamisen. Vaikka korkokehitys onkin Suomen Pankin aikaansaannos, siitä kantaa yksinomaisen vastuun hallitus.

Korkotason yritystoiminnalle aiheuttamistat ongelmista ovat vasta ensimmäiset vakavat merkit nähtävissä. Konkurssiaalto on alkanut, mutta pahin hyökyaalto seuraa vasta ensi vuonna, ehkä vaalien jälkeen. Näyttää kuitenkin siltä, ettei hallituksella ole tarkoitustakaan tehdä mitään tilanteen helpottamiseksi, vaan yritykset saavat ilmeisesti sen mielestä selvitä niin kuin parhaiten taitavat eli olla oman onnensa nojassa. Talouden asiantuntijoiden varoitteluista ei ole välitetty eikä edelleenkään välitetä juuri mitään.

Hyvin kohtalokas on tilanne yksityisen ihmisen kannalta. Tavalliselle kansalaiselle on langetettu niin ankara maksumiehen rooli, että on kysyttävä, onko tämä työteliäs kansa todella syylistynyt hallituksen mielestä niin moitittavaan käyttäytymiseen, että sitä täytyy lähes kuritusottein rangaista. Ja ankarimmin tulee rangaistuksi suomalainen perhe, joka on ottanut lainaa omaa asuntoaan varten. Korkean korkotason maksumiehiä ovatkin asunovelalliset, opiskelijat, pienyrittäjät ja yleisesti ne ryhmät, jotka ovat kaikkein vähiten syyllisiä talouspoliittiseen tilanteeseen.

Asuntopoliittikka on ala, jonka tulisi olla vakaa ja jonka kehityksen tulisi olla ennustettavissa, koska asunoinvestoinnit ovat pitkäaikaisia. Ne vaikuttavat asunovelallisten elämään. Asumiskustannukset enempiä kuin asuntolainakustannuksetkaan eivät saisi olla hallituksen talouspoliittisten hairahdusten ar-

moilla, kuten nyt näyttää olevan asianlaita. Mielestäni on vakavasti pohdittava järjestelmää, jossa asuntorahoitus irrotetaan riittävässä määrin markkinavoimien heilahteluista ja jossa riittävällä tavalla turvataan asunnon hankkijan vakaa tulevaisuus.

Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on väläytelyt asuntorahoituksen irrottamista pankeista. Ajatus on sinänsä hyvä, mutta on rahoituksellisesti niin valtava tehtävä, että uuden järjestelmän luominen kestäisi vuosikymmeniä. Tämän vuoksi on tärkeätä kehittää korkotukijärjestelmää, jonka avulla voitaisiin alentaa ns. korkeakorkoisen asuntoluototuksen kustannuksia ja päästä käytäntöön, jossa nykyiset korkomuutokset eivät olisi mahdollisia.

Ed. Sarapää: Herra puhemies! Puheen-vuorossani en puutu täällä käytyyn korkokeskusteluun, vaan toiseen välikysymyksen keskeiseen asiaan: asuntokysymyksiin.

Yleisesti ajatellaan, että oikeus asumiseen on hallitusmuodossa lueteltuihin perusoikeuksiin rinnastettava subjektiivinen oikeus. Kun Holkerin hallitus on nyt perusteellisesti epäonnistunut asuntopolitiikassaan, on jopa ehdotettu, että kunnille annettaisiin velvollisuus asunnon järjestämiseen asunnottomiksi joutuneille edellyttäen, ettei asunnon tarvitsija itse ilman kohtuuttomia vaikeuksia siihen pysty. Tällä hetkellä kunnilla ei ole tällaisia voimavaroja. Jos tällainen velvoite kunnille annetaan, hanke on tuomittu epäonnistumaan. Nykyisinhän kunnilla on vain yleinen velvollisuus asunto-olojensa kehittämiseen.

Pahimmat asuntopolitiittiset ongelmat ovat viime vuosina olleet vuokra-asutuspula ja asumiskustannusten kalleus. Vuokra-asutuspula on luonteeltaan iäisyyskysymys, koska vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja on poistunut enemmän kuin uusia aravavuokra-asuntoja on rakennettu. Tämä ongelma on edelleen vallitseva.

Holkerin hallituksen epäonnistuneen asuntopolitiikan syntilista on mielestäni varsin pitkä. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla ovat omistusasuntojen hinnat viimeisen kolmen vuoden aikana nousseet yli 70 prosenttia. Samanaikaisesti lainojen korot ovat kohonneet huippulukuihin. Hallituksen toimesta on lisäksi asuntolainan korkojen verovähennysoikeutta jatkuvasti supistettu. Kaik-

kien näiden tapahtumien edessä asunnon tarvitsijat ovat joutuneet vaikeaan tilanteeseen. Mielestäni vähävaraisten perheiden mahdollisuuksia hankkia oma asunto on vaikeutettu, sillä lainaehdot on huononnettu ja lainoitettavien asuntojen lukumäärää on jatkuvasti alennettu.

Nuoret asunnon tarvitsijat ovat asuntomarkkinoilla heikossa asemassa. Vuokra-asuntoja ei ole riittävästi, ja aravavuokra-asuntojen jonossa nuoria ei katsota kiireellisimpään asunnon tarvitsijoiden ryhmään kuuluviksi. Vanhempiensa luona asuu tällä hetkellä, kuten täällä on jo todettu, noin 400 000 nuorta, joiden ikä on 18—30 vuotta. Katsonkin, että 20—30-vuotiaat nuoret olisi katsottava kiireellisen asunnon tarvitsijoiden joukkoon ja heille olisi osoitettava joko vuokra-asunto tai tuettava näitten nuorten asunnon hankintaa korkotukiluotoilla. Ilman asuntoa nuoret ihmiset eivät pääse kunnolla itsenäisen elämän alkuun.

Arvoisa puhemies! Eduskunnassa keskeisin asuntopolitiittisen keskustelun kohde on ollut hallituksen esittämä maapaketti. Siinä yhteydessä on eniten puhuttu lunastuslaista. Tarkoituksena on leikata raakamaan ansiotonta arvonnousua eräissä suurissa kaupungeissa. Todettakoon kuitenkin, että raakamaan osuus asunnon hinnoista on vain 1 — 2 prosenttia. Holkerin hallitus työskentelee mielestäni asuntopolitiikan kannalta tältäkin osin varsin epäolennaisten asioiden kanssa. Kunnissahan yli 90-prosenttisesti rakennusmaa hankitaan tavanomaisin vapaaehtoisin maanostoin tai vaihdoin.

Tärkein uudistus kuntien maapolitiikan edistämiseksi olisi saattaa maan myynti kunnalle vapaaksi sekä satunnaisen myyntivoiton että luovutusvoiton verotuksesta. Hallitus on kuitenkin tässä toiminut päinvastoin. Vuoden 1989 alusta kiristettiin maakauppojen verotusta, mikä on vaikeuttanut merkittävästi kuntien maanhankintaa. Jossain määrinhän hallitus tältä osin palasi entiseen eli puolitti maakaupan verotuksen, ja tämä väliaikainen lakihan muistaakseni on voimassa nyt puoli vuotta.

Suomessa tehdään yleensäkin asuntopolitiittisia päätöksiä ja uudistuksia vain uudistuksien vuoksi. Todellisia päätöksiä pahimpien epäkohtien tuntuvaksi korjaamiseksi ei uskalleta tai rohjeta tehdä. Esimerkiksi jo

nuorten asuntotilanteen korjaaminen edellyttäisi useita miljardeja markkoja näihin tarkoituksiin, jos nuorten asunto-ongelma halutaan saattaa kuntoon.

Valtion asuntorahastoa on markkinoitu suurena asuntopoliittisena uudistuksena. Toistaiseksi se ei ole millään tavoin vaikuttanut valtion asuntolainoitukseen. Tosin asuntorahasto on vasta käynnistämässä toimintaansa ja lopullisten johtopäätösten aika ei ole vielä käsillä.

Mielestäni suuri asuntopoliittinen virhe tehtiin aikanaan siinä, että asuntoasiat sijoitettiin ympäristöministeriön alaisuuteen. Ympäristöministeriö on nykyisellään keskittynyt pelkästään korpiensuojeluun ja eräisiin muihin ympäristönsuojelun kannalta tärkeisiin asioihin, mutta on samanaikaisesti unohtanut varsin totaalisesti asuntoasioiden hoidon. Ministeriön perustamisen yhteydessä keskusta jo esitti, että asuntoasiat olisi jätetty sisäasiainministeriön alaisuuteen, jolloin asuntoasioihin olisi voitu paneutua varsin vankasti ja varmasti tehokkaammin kuin nykyisin tapahtuu.

Mielestäni asuntopoliitiikan epäonnistumisesta kantaa suurimman poliittisen vastuun nimenomaan sosialidemokraattinen puolue. Puolue on miehittänyt kaikki keskeiset virat asuntopoliitiikan sektorilla. Asuntoministerinä on koko 80-luvun istunut sosialidemokraatti. Demarivirkamiesten värisuora näyttää tappavan kaikki uudet ja hyvät ajatukset asuntopoliitiikan kehittämisessä. Minun mielestäni Suomen asuntopoliitikassa on nyt uudelleenarvioinnin aika.

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! Suomen viime vuosien asuntopoliittinen kriisi — vaihtoehtojen puuttuminen, hintakehitys, tonttikeinottelu ja keinottelu asunnoilla — on osa suomalaista asuntopoliittikkaa. Näin on todennut tutkija, joka on tutkinut Suomessa ja Ruotsissa harjoitettua asuntopoliittikkaa. Täällä on syytetty, että Holkerin hallitus on täydellisesti epäonnistunut asuntopoliitikassaan. Mutta totuuden nimessä on kuitenkin sanottava, että vasta tämä hallitus on edes pyrkinyt tekemään jotain keinotellumahdollisuuksien kahlitsemiseksi ja vaihtoehtojen tarjoamiseksi asuntomarkkinoilla.

Merkittävin asuntopoliittinen toimi on ollut asuntorahaston perustaminen tämän vuoden alusta lähtien. Sen toiminnan sisällöstä

aravavuokra-asuntojen yhtenäislainajärjestelmä eli 95 prosentin laina kuntien vuokra-asuntotuotantoon on jo täydessä toiminnassa ja auttaa selkeästi kuntia asuntotuotannossa. Tämä lainajärjestelmä auttaa myös pitämään aravavuokralalossa vuokratasoa kohtuullisena.

Juuri nyt on asuntorahaston kehittäminen voimakkaasti käynnissä. Hallitus on luvannut antaa vielä tämän kevään aikana lakiesitykset sekä asumisoikeusasumisesta että asuntorahaston mahdollisuudesta laskea liikkeelle pitkäaikaisia obligatioita. Asuntorahastolla tulee olla oikeus ottaa lainaa aina sieltä, mistä sen parhaiten saa, edullista rahaa suomalaiseen asuntotuotantoon.

Asuntorahaston kehittämisen asuntopankiksi on oltava päämääränä tulevaisuudessa. Siksi ihmettelinkin, että täällä nimenomaan keskustan taholta tuotiin esille, että tässä vaiheessa pitäisi erityistä korkotukea kehittää. Tämä oli ainakin viime syksynä asuntopoliittisessa keskustelussa se, mikä keskustan taholta erityisesti torjuttiin. Mutta asuntorahaston toimiessa asuntopankkina on mahdollisuus päästä pois keinottelurahasta asuntomarkkinoilla ja mahdollisuus päästä tasaiseen ja kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon.

Yhteiskunnan valvoman asuntotuotannon hintataso on selvästi alempi kuin kovan rahan asuntotuotannon. Arava-asuntojen hinnoista rakennuskustannukset muodostavat noin 95 prosenttia, ja aravatuotannon keskimääräiset rakennuskustannukset vuoden 1989 alussa olivat koko maassa keskimäärin noin 5 900 markkaa ja pääkaupunkiseudulla noin 6 000 markkaa asuntoneliömetriltä. Vapaaarahoitteisten asuntojen rakennuskustannukset olivat 20—40 prosenttia arava-asuntoja korkeammat, 6 500—8 500 markkaa asuntoneliömetriltä. Jotta asuntojen hinnat saadaan realistiselle, tuotantokustannuksia vastaavalle tasolle, on tärkeää, että yhteiskunnan valvoman eli asuntorahaston kautta rahoitettavan asuntotuotannon osuus nousee noin kahteenkolmasosaan kaikesta asuntotuotannosta. Vain tällä tavoin on mahdollisuus saada asunnot kohtuuhintaiselle tasolle.

Asuntojen hintoihin vaikuttavat luonnollisesti myös muut kuin rakennuskustannukset. Täällä ei vain haluta ottaa huomioon tai ei haluta ymmärtää sitä, että eri tutkimuksin on todistettu, että maan eli rakennuksen alla

olevan tontin osuus asunnon hinnasta on 5—25 prosenttia. Suurten kaupunkien keskusta-alueilla osuus nousee helposti tätäkin korkeammaksi. Kerros- ja rivitalotuotannossa tonttikustannusten osuus oli vuonna 1984 12 prosenttia asuntojen hinnoista, mutta tonttien reaalihintojen nousu on johtanut siihen, että nyt tuo osuus suurimmissa kaupungeissa on jo 15 - 40 prosenttia. Se, mikä osuus raakamaan hinnalla on asuntojen hinnassa, ei ole kovin kiinnostavaa sen vuoksi, että tuskinpa kukaan enää nykyaikana rakentaa raakamaalle, ja harvat kunnat ovat onnistuneet maankäytön suunnittelussaan niin, että ovat niin hyvin voineet ennakoida asuntorakentamisen tarvetta.

Tätä varten olisikin todella tärkeää, että eduskunta saisi valmiiksi käsittelyssä olevan esityksen lunastuslaiksi. Yhteiskunnan toimesta ei tule edistää tonttikeinottelua niin kuin vielä nyt tapahtuu. Sosialidemokraatit, niin kuin täällä on annettu tunnustusta, ovatkin tehneet hartiavoimin töitä sen eteen, että yhdyskuntarakentamiseen tarvittava maa saataisiin rakentamiskäyttöön jo ennen kuin sen hinta on noussut pilviin eli yleiskaavan laatimisen yhteydessä. Onkin ollut järkyttävää, miten vaikeaa on ollut tätä lakia viedä läpi. Onko tosiaan keskustapuolueen ja kokoomuksen riveissä niin runsaasti henkilöitä, joiden tavoite on taata tonttikeinottelijoiden voitot asunnon tarvitsijain kustannuksella?

Tämän hallituksen toimin on siis keinottelua sekä asuntojen hinnoilla että tonttimaalla lähdetty estämään. Hallituksen toimesta on myös luvattu monipuolistaa eri asumismuotojen tarjontaa. Kunnallisia vuokra-asuntoja rakennetaan yhtenäislainan turvin yleensä siinä määrin kuin kunnilla on valmius rakentamiseen. Pullonkaula on siis kunnissa, ei niinkään valtiossa.

Hallitus on luvannut antaa eduskunnalle myös esityksen asumisoikeusasumisesta. Tämä on tärkeä lisä suomalaisen asumiseen. Mutta jotta asumisoikeusasumisesta on mahdollisuus tulla todellinen vaihtoehto omistus-asumiselle, voi sen omarahoitusosuus olla korkeintaan 10 prosenttia.

Suomalaisen asuntopoliitiikan yksi ongelma on ollut myös se, miten asumista on tuettu. Suurin osa asumistuestahan menee korkojen verovähennysjärjestelmän kautta suhteellisen hyvätuloisille eikä siis kohdistu

sosiaalisesti oikeudenmukaisesti. Eräs tapa parempaan suuntaan olisi se, että korkovähennys voitaisiin tehdä verosta ja tuossa yhteydessä luopua myös omavastuuosuudesta. Ennen muuta on kuitenkin lisättävä asumistukea ja saatettava myös opiskelijat yleisen asumistuen piiriin.

Täällä on käyty keskustelua avioliitossa ja avioliitossa olevien välisistä ongelmista. Mielestäni niillä ratkaisuehdotuksilla ei onnistuta ongelmaa korjaamaan, mitä täällä on esitetty. Helposti käy nimittäin niin, että niiltä ihmisiltä otetaan yhteiskunnan tuki pois, jotka yhdellä palkalla joutuvat hankkimaan seinät ympärilleen, ja ne, joilla on kaksi palkkaa käytettävissä, saavat suuremman tuen. Kuitenkin ne asumisstandardit, jotka näitten henkilöryhmien välillä ovat, eivät ole niin poikkeavat, että tällaiseen voitaisiin mennä. Käytännössä tapahtuu niin, että ihmiset, jotka ovat yksineläviä, joutuvat kärsimään siitä, että millään muulla tavalla ei tätä ongelmaa avioliitossa ja avioliitossa asuvien välillä ole voitu ratkaista, mutta on selvää, että kun ratkaisua lähdetään hakemaan pelkästään korkovähennysoikeuksien suhteita muuttamalla, joudutaan toiseen epäoikeudenmukaisuuteen.

Välikysymyksessä oli toki monia muitakin keskenään hyvin ristiriitaisia väittämiä. En puutu niihin, mutta muutama sana verotuksesta.

Suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin perusta on paljolti progressiivisessa tuloverotuksessa, eikä tätä myöskään saa verouudistuksen jatkovalmisteluissa muuttaa. Pääpaine on oltava pieni- ja keskituloisten verorasituksen vähentämisessä, eivätkä näin ollen julkisuudessa voimakkaasti esillä olleet kaavailut marginaaliveron alentamisesta sovi tähän päämäärään. Jo hallitusohjelmassa on sanottu, että verouudistus toteutetaan siten, etteivät eri tuloluokkien suhteet muutu. On kuitenkin pelättävissä, että jos erityisesti kokoomuksen suosima verolinja voittaa, yhteiskunnassa tehdään miljardeja markkoja maksava tulonsiirto yhteiskunnan hyväosaisille.

On syytä myös todella pohtia, miten yhteiskunnan palvelut tulevaisuudessa rahoitetaan. Suuria taulukkotarkistuksia ei voida kompensoida välillisiä veroja nostamalla lisäämättä edelleen tuloeroja. Olisi aika vihdoin päästä pois siitä illuusiosta, että on mahdollista sekä lisätä ja kehittää yhteisiä

palveluja, mm. asumiseen liittyviä yhteiskunnan tarjoamia etuja, että vähentää huomattavasti verotusta. Tällainen yhtälö ei yksinkertaisesti ratkea.

Arvoisa puhemies! Vielä asuntopolitiikkaan tai oikeammin aluepolitiikkaan, miten vain. Yksi tapa ratkaista asunto-ongelmia on se, että työ viedään sinne, missä valmiit asunnot jo ovat, missä on asuntokanta ja infrastruktuuri, eikä tueta sellaista yhteiskunnallista kehitystä, joka merkitsee voimakasta muuttoliikettä pääkaupunkiseudulle. Tämän vuoksi olisi pikaisesti tehtävä ne päätökset, jotka tarvitaan kasvukeskusten aktiiviseksi tukemiseksi vastapainoksi pääkaupunkiseudun kasvuille.

Ed. Jansson merkitään länän olevaksi.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Käsiteltävä välikysymys koskettaa talous-, raha- ja asuntopolitiikkaa, seuraava, parin viikon päästä keskusteltava välikysymys postin palveluksia. Kumpikaan ei käsittele esimerkiksi työllisyyspolitiikkaa, vaikka välikysymysten allekirjoittajatahot ovat kantaneet huolta myös siitä. Välikysymykset kertovatkin siitä, mitkä kengät yhteiskunnassa pahimmin puristavat tänä päivänä.

Kummankin välikysymysaiheen takana on syvälinen yhteiskunnassa tapahtumassa oleva muutosprosessi. Markkinataloushuumassa elävä pieni, mutta varakas kansakunta on hankkiutumassa asumaan suppealle alueelle valtakunnan reunalle. Kasautumisilmiö tuo tullessaan uusniukkuutta. Väljistä oloista tulleet pakkautuvat kisailemaan grynderien omistuksessa olevista maatilkuista. Olisi luonnotonta, jos tämä tilanne ei jo sinänsä johtaisi markkinatalousyhteisössä asumiskustannusten erään osan kohoamiseen.

Meneillään oleva muutto- ja pakkautumisprosessi merkitsee valtavaa kansantaloudellista tuhlautusta. Kun kansalaiset muuttavat haja-asutusalueelta pääkaupunkiseudulle ja muihin kasvukeskuksiin, jäävät heidän siihen saakka asuttamansa talot usein asumattomiksi. Kuvaannollisesti — ja myös käytännössä — naulataan laudat ikkunoihin. 1970-luvulla jäi yksistään Oulun ja Lapin lääneissä autioksi noin 13 500 asuinrakennusta. 1980-luku kasvatti määrää omalla osuudellaan.

Tehdyn selvityksen mukaan vain joka kymmenes autioksi jääneistä taloista on asumiskelvottomassa kunnossa ja puolet rakennuksista on kohtuullisin kustannuksin saatettavissa hyvään asumiskuntoon. Asukkaita vain ei ole asuttamaan, kun he ovat muuttaneet pääkaupunkiseudulle tai muihin kasvukeskuksiin paremman elämän toivossa.

Kansantalous puolestaan kustantaa ne asunnot, jotka rakennetaan rantautumislueille muuttajia varten. Samoin se investoi muuhun muuton tarpeelliseksi tekemään infrastruktuuriin. Kysymys on kymmenistä miljardeista markoista lyhyen ajan kuluessa, kuten ryhmäpuheenvuorostamme kävi ilmi. Tämä sijoitustoiminta ei kestäisi periaatteessa minkäänlaisia lisäkustannuksia. Vastoin toiveita näitä on karttunut viime aikoina roppakaupalla kansalaisten ja yhteisöjen maksettaviksi.

Osa olisi ollut estettävissä oikein ajoitetuilla talous- ja finanssipoliittisilla toimilla. Ratkaisevaa oli rahamarkkinoiden vapauttaminen väärään aikaan eli pitkään kestäneen ja ylikuumentumisen merkkejä osoittavan korkeasuhdanteen aikana. Suomen Pankki menetti silloin finanssipoliittiset aseensa ja pankit lähtivät kauppaamaan lainarahaa tavalla, joka on johtanut pahaan finanssikrapulaan.

Markkinakorot ovat eriytyneet rajusti peruskorosta. Kun asuntoluototus on meillä, monista länsimaista poiketen, osa normaalia luotonantoa, ovat asuntolainojen korot nousseet yli kansalaisten taloudellisen kestäkyvyn. Tämä on luonnollisesti vaikuttanut asuntokauppaan ja saattanut monet tahtomattaan kahden asunnon omistajaksi.

Tämä tilanne vaatii kahdenlaisia välittömiä toimenpiteitä: Ensinnäkin asuntojen luototusta ja koron määrätymistä varten on muodostettava oma järjestelmänsä, ja toiseksi valtiovallan erityisin toimin on autettava tahtomattaan kahden asunnon loukkuun joutuneita kansalaisia. Jälkimmäisten osalta pankkien omat toimet eivät ole olleet riittäviä, eikä hallituksen välikysymykseen antamassa vastauksessa uusista, välittömästi vaikuttavista toimista kerrota.

Arvoisa puhemies! Olennaista tulevaisuutta ajatellen on rakenteellisten uudistusten aikaansaaminen, mikä ei voi tapahtua pelkästään nojautumalla markkinavoimiin. Tuoreet tilastot osoittavat, että kotimaiset tavarat ja samalla myös palvelut ovat kallis-

tuneet nopeammin kuin tuontitavarat. Asuminen on edellä kuvatuista syistä kallistunut viimeksi kuluneen vuoden aikana eniten, peräti yli 14 prosenttia.

Olemme tehneet sekä tahtoen että tahtomattamme elämisen kovin kalliiksi. Tästä päästään ulos vain taloudellisella hevoskuurilla. Tähän kuitenkin sisältyy potentiaalisesti ainakin kaksi suurta vaaraa maamme syrjäseutujen ja haja-asutusalueiden kannalta: Ensinnäkin taloudellisen hevoskuurin maksu-mieheksi voi joutua yhteiskunnan vähäosaisiin kansanosa. Sitähän korkea kotimainen hintataso jo nyt kovimmin koettelee. Toiseksi on mahdollista, että ajaudutaan Ruotsin mallin mukaisesti rukkaamaan maatalouspolitiikkaa suuntaan, joka johtaa kotimaisen maataloustuotannon jyrkkään pienenemiseen. On selvää, että tämä johtaisi maaseudun autoitumisen kiihtymiseen ja vain lisäisi asunto- ja muita ongelmia kasvukeskuksissa.

Aluepolitiikka nousee näin arvoon arvaamattomaan, samoin omavaraisuustavoitteesta kiinni pitävä maatalouspolitiikkamme. Jokaisen kuluttajan olisi hyvä tässä yhteydessä muistaa maamme pohjoinen sijainti ja sen mukanaan tuomat ilmasto-olot ja muut kustannusvaikutukset.

Hallitus on itsekin tunnustanut, että kansantaloutemme suurin ongelma on vaihtotaseen suuri vaje. Ryhmäpuheenvuoromme osoitti, että asuntotuotannolla on ollut ratkaiseva osuus vaihtotaseen vajeen syntymisessä viime vuosina. Nyt toteutettavalla korkepolitiikalla pyritään vajetta pienentämään korkean koron politiikan purressa erityisesti asuntolainoihin.

Tavallaan kohde on siis oikea, mutta tämän oikeutuksen riistää tietoisuus siitä, että täällä kylmän ilmaston alueella on pakko asua kunnollisen suojan kylmyyttä vastaan antavassa asunnossa. Asunnon ja työpaikan etäisyyden on myös oltava kohtuullinen. Nämä kytkennät tukevat voimakkaasti ajatusta, että asumisen lainoitusta varten luodaan oma järjestelmänsä. Pankit saadaan siihen mukaan luomalla lakisääteinen kassavarantotalletusjärjestelmä. Nyt noudatettava käytäntö ei ohjaa riittävästi pankkien lainantantoa, kuten valtiovarainministerikin puheenvuorossaan totesi.

Arvoisa puhemies! Talouspolitiikka tarvitsee onnistuakseen laimenevan inflaation. Suomelle onneksi Ruotsissa on vieläkin ra-

jumpi inflaatio kuin Suomessa. Ruotsissa hinnat nousivat kuluvan vuoden kolmen ensimmäisen kuukauden aikana 6,5 prosenttia, mikä on yhtä paljon kuin koko viime vuonna. Kansainvälisessä hintakilpailussa tämä antaa Suomelle mahdollisuuden hoitaa taitavasti inflaation hillintä. Siinä on pidettävä huoli siitä, että yhteiskunnan vähäosaiset, opiskelijat heihin luettuina, eivät joudu maksuhenkilöiksi tässä operaatioissa. Opiskelijoiden osalta on voimakkaasti kehitettävä opintorahajärjestelmää.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kannatan ed. Soininvaaran ehdottamaa päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuotoa.

Ed. Anttila: Arvoisa herra puhemies! Harri Holkerin hallitus jää historiaan ainakin kahden ennätyksen hallituksena:

Tulo- ja varallisuusverouudistuksen toteutuksessa hallitus on onnistunut kasvattamaan valtion verotuloja ja maksuja sellaisella tavalla, johon tuskin mikään muu hallitus kovin helposti pystyy. Vuoden 1987 tulo- ja menoarviossa, joka oli edellisen hallituksen viimeinen budjetti, valtion erilaisten verojen ja maksujen tuotto oli 82 miljardia markkaa. Sama luku tämän vuoden budjetissa, jos oikein sen katsoin, on 126 miljardia markkaa. Nousu on siis 53 prosenttia. Se on prosenttiluku, johon varmaankaan mikään muu hallitus ei ole yltänyt ja tuskin kovin helposti yltää. Toki osan tästä prosenttiluvusta selittää inflaatio, mutta vain hyvin pienen osan. Samanaikaisesti hallitusta on onniteltava myös veropohjan laajentamisesta. Vuonna 1987 verotettavan tulon kokonaispohja oli noin 200 miljardia markkaa. Tänä vuonna verotettava pohja on noin 260—270 miljardia markkaa. Nousu tälläkin sektorilla on siis 30 prosenttia. Näiden lukujen valossa ei ole suinkaan ihme, että suomalaiset eivät ole verouudistukseen tyytyväisiä. (Ed. Mäki-Hakola: Alkavat olla tyytyväisiä nykyään!)

Toinen asia, jolla hallitus pääsee ennätystenkirjaan, on asuntojen hintojen mieletön huima nousu erityisesti pääkaupunkiseudulla.

Hallituksen vastauksessa samoin kuin sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuorossakaan ei puututtu asuntojen hinnanmuodostuksen mielestäni hyvin keskeiseen tekijään: kilpailun puutteeseen. Meillähän talonraken-

nusala on hyvin keskittynyttä eikä perustajaurakointijärjestelmä aluerakentamissopimuksineen takaa vapaata hinnanmuodostusta. Kysyn: Miksi täällä edustettuna olevat johtavat hallituspuolueet eivät ole tähän kysymykseen kiinnittäneet huomiota? Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen tutkija Timo Sneek on kutsunut Suomessa vuonna 1944—1953 syntyneitä ihmisiä suureksi asuntohuijattujen ikäluokaksi. Tämä huijattujen ikäluokka on tosiasiaa joutunut maksamaan asunnoistaan mielettömiä hintoja ja kaikki tämä siitä syystä, että asuntorakentamisessa ei toimi aito kilpailu. Meillähän vapautettiin rahamarkkinat ja sen seurauksena, kun kilpailujärjestelmä ei toimi, hinnat ovat karanneet pilviin, kun on liian suuri loukku tarjonnan ja kysynnän välillä.

Asuntojen hinnanmuodostus on mielestäni valtakunnallisesti suurin mätäpaise. Kunnallispolitiikat ja aivan erityisesti sosialidemokraatit ja kokoomus suurissa kaupungeissa ovat syyllistyneet aluerakentamissopimuksilla kilpailun torjumiseen niin asuntojen rakentamisessa kuin edelleen välittämisessä.

Kuin peitelläkseen jälkiään sosialidemokraatit ja kokoomus ovat rakentamassa ns. maapaketin muodossa ansiottoman arvonnousun leikkausta raakamaan hintaan. Tässä on vain se ongelma, että raakamaan hinnan osuus on asuntoneliön hinnasta alle 2 prosenttia, kun kaavoitetun maan osuus on yli 23 prosenttia.

Onko kunnallispoliittisten päättäjien etu ylläpitää aluerakentamissopimuksia kynnysrahoineen ynnä muineen, vai mikä synyn siihen, että tätä järjestelmää ei ole purettu? Tämän kurjuuden joutuu kärsimään loppujen lopuksi suomalainen palkansaaja-kuluttaja pilviin kohonneiden asuntojen hintojen muodossa. Siinä mielessä minusta on pakko puuttua siihen, miten paljon kunnallispolitiikassa on erilaisia kytkentöjä puolueiden ja aluerakentamissopimuksen saaneiden rakentajien välillä, samoin kuin ns. kynnysrahan käytön lainmukaisuuteen. Samoin on kilpailuviraston kiireisesti selvitettävä ja poistettava aluerakentamiskartellit ja niiden vahingollinen kilpailua rajoittava vaikutus asuntojen hinnanmuodostuksessa.

Siinä mielessä olisikin huomattavasti järkevämpää hallituksen maapaketin parissa askartelemisen sijasta hakea lääkkeitä asuntolainojen korkojen alentamiseksi. Korkea

korkotaso, joka on todella kohtuuton, on suistamassa yksityistaloudet, erityisesti lapsiperheet, konkurssiin ilman omaa syytään. Maapaketilla ei tätä ongelmaa ratkaista, mutta sen sijaan asuntolainojen korkojen vakauttamisella ja riittävällä korkotuella. Nyt minusta yhdentoista hetki toimia tämän suurimman mätäpaiseen — keinotekoisesti ylläpidetyn asuntopulan ja sitä kautta asuntojen hinnanmuodostuksen — purkamiseksi ja saattamiseksi normaalin markkinatalousjärjestelmän piiriin. (Ed. Mäki-Hakola: Entäs Tarveasunnot?) Mielestäni kilpailuvirastokin voisi asioita selvittäessään asettaa ne oikeaan tärkeysjärjestykseen, ja minusta silloin asuntojen hinnanmuodostus on varmasti tärkein.

Asuntohallituksen julkaisussa 1—2/1989 selvitetään Taloudellisen suunnittelukeskuksen tekemää tutkimusta siitä, mitä on tämän hetken tosiasia asuntojen hinnannousussa ja erityisesti kilpailun puutteessa. Toivoisinkin, että hallituksen parissa paneuduttaisiin todella aidon kilpailun aikaansaamiseen. Suomessa on laadittu tavattoman paljon kirjoituksia ja artikkeleita elintarvikkeiden hinnanmuodostuksesta. Sen sijaan asuntojen hinnanmuodostusta ei ole pidetty edes niin tärkeänä asiana, että hallituksen piirissä olisi asiasta teetetty virallinen selvitys, vaan käsittääkseni pitkälti joudutaan turvautumaan rakennuttajatahojen tekemiin tutkimuksiin.

Ed. Väistö: Herra puhemies! Taloudellinen kehitys on päällisin puolin näyttänyt hyvältä, kuten valtiovarainministeri Louekoski hallituksen vastauspuheenvuorossa totesi. Kokonaistuotannon kasvu oli viime vuonna 5 prosentin luokkaa. Samoin työttömyys koko maata tarkastellen on ollut alhainen. Hyvään työllisyyskehitykseen ovat toki vaikuttaneet suotuisa taloudellinen kehitys ja suotuisat olosuhteet maailmanmarkkinoita ajatellen.

Hallitus on kuitenkin epäonnistunut eräissä olennaisimmista asioista. Se on epäonnistunut suhdannenousun tasaamisessa, mikä nyt on vakavalla tavalla heijastumassa inflaation voimistumiseen ja epätasapainoon ulkomaankaupassa. Samaan aikaan maan alueellinen kehitys on joutunut vakavaan häiriötilaan. Se on ollut osaltaan voimakkaasti vaikuttamassa mm. tämän välikysy-

myksen olennaiseen osaan: asuntopolitiikan ongelmiin. Yhä suurempi osa ihmisistä on joutumassa kalvavaan huoleen ja epävarmuuteen tulevaisuudestaan niin asuntokysymyksen kuin myös taloudellisten kysymysten osalta, kun olemme siirtyneet korkean koron kauteen.

Ed. Myller toi puheenvuorossaan esiin sen, että asuntoja on toki maakunnissa. Niitä on siellä, mistä ihmiset ovat olosuhteiden pakosta joutuneet lähtemään. Yhteiskunnan kehitys on häiriintynyt, ei ole ollut työtä siellä, missä on ollut asuntoja, missä on ollut palveluja ja missä on ollut jo valmis infrastruktuuri. Tällainen keskittyvä kehitys on tosiasia maassamme, ja se on viime vuosina voimakkaasti kiihtynyt. Se on vaikuttanut maaseudun kehitykseen ja maakuntien kehitykseen.

Koko 1990-luvun väestölisäyksemme on näillä näkymin keskittymässä pääkaupunkiseudulle. Tämä johtaa tulevaisuuttakin tarkastellen yhä vakavampiin ongelmiin. Haja-asutusalueilla väestöpohja pettää todella pahasti. Muun muassa peruspalvelujen turvaaminen, joka on parin viikon kuluttua välikysymyskeskustelun aiheena, on entistä vaikeampaa haja-asutusalueilla. Samanaikaisesti kuitenkin monet ongelmat edelleen kärjistyvät pääkaupunkiseudulla.

Ulkomaisen velkamme kasvu näyttää tällä hetkellä huolestuttavalta. Koko kansantalous on velkaantumassa. Eräänä olennaisena tavoitteena taloutemme tervehdyttämisessä onkin oltava Suomen talouden tasapainon palauttaminen lähivuosina. Liian nopea inflaatio on saatava hidastumaan ja tuotantotoiminnan pohja laajenemaan.

Keskustan ryhmäpuheenvuorossa ed. Juhantalo muistutti siitä, että hallituksen tavoitteena oli hallitun rakennemuutoksen edistäminen ja tuotantotoiminnan monipuolistaminen. Todellisuudessa kehitys on kulkenut kuitenkin toiseen suuntaan. Meidän hyvinvointimme on entistä enemmän metsän ja metsäteollisuuden varassa. Tuotantotoiminta on itse asiassa yksipuolistunut, ja myös tulevaisuus tässä suhteessa näyttää kehittyvän entistä enemmän metsäteollisuuteen nojaavan kansantalouden varaan. Tästä syystä olisi mitä tärkeintä, että tällaiset laajat yhteiskunnan rakenteelliset näkömät otettaisiin vakavaan keskusteluun ja todella tehokkain toimin kehitettäisiin maakuntia, niitä alueita,

missä metsät kasvavat ja raaka-aineen tuotanto on.

Myös puhtaan ympäristön merkitys tulee yhä voimakkaammin esille kaikissa toiminoissa. Me tiedämme, että ihmisten kiinnostus ympäristökysymyksiä ja ympäristönsuojelua kohtaan on selvästi kasvamassa. Ympäristön saastuminen on suurena uhkana metsillemme ja myös maatalouden harjoittamiselle. Tämän vuoksi meidän onkin kaikin tavoin maassamme edistettävä niitä toimenpiteitä, jotka pitävät ympäristömme puhtana ja antavat mahdollisuuden puhtaiden elintarvikkeiden ja puuraaka-aineiden tuottamiseen sekä antavat myös hyvät virkistysmahdollisuudet vapaa-aikana.

Herra puhemies! Asuntopolitiikassaan hallitus on, kuten useissa puheenvuoroissa on todettu, epäonnistunut. Itse asiassa tämä on vain seurausta laajemmasta kehityksestä, juuri siitä, että maan alueellinen kehitys on entistä keskittyneempää, entistä enemmän epätasapainossa.

Keskustan ryhmäpuheenvuorossa ed. Juhantalo kuvaili tilannetta, mihin nuori perhe tai yksinäinenkin pääkaupunkiseudulle muuttava, tänne työn perässä siirtyvä, voi joutua. Kun hän ottaa vaikkapa 500 000 markan markkinakorkosidonnaisen asuntolainan, vuotuinen korkojen ja lainanhoitokulujen summa kohooa jo 80 000 markkaan saakka. Tässä tilanteessa nykyinen korkovähennyksen antama lohtu on vähäinen.

Täällä on keskustelussa tullut esiin myös se, miten jatkossa oikeudenmukaisimmin kohdennettaisiin ne tukitoimet, joita mm. korkovähennyksen myötä asunnon hankkijoille kohdennetaan. Muun muassa ylijohtaja Sixten Korkman on useaan otteeseen todennut, että korkovähennysoikeus tukee pääasiassa keski-ikäisiä ja hyvätuloisia asuntovelallisia. Voimme ensinnäkin todeta sen, että korkovähennyksen merkitys tilanteessa, jolloin korkojen määrä nousee 50 000—80 000 markkaan vuodessa, ei kovin paljoa voi enää helpottaa.

Taloustaidon teettämä kysely osoittaa kuitenkin toista. Siinä todetaan, että verotuki kohdistuu merkittävältä osin muille kuin ylijohtaja Korkmanin väittämille hyvätuloisille ja keski-ikäisille ihmisille. Tutkimuksen mukaan verotuki kanavoituu pääasiassa nuorille pareille sekä perheille, joissa on alle kouluikäisiä tai kouluikäisiä lapsia. Tämä tieto

perustuu tämän vuoden alussa 24.1. —11.2. tehtyyn otantatutkimukseen.

Tutkimuksessa on mielenkiintoisia tuloksia. Niiden mukaan vuonna 1988 kotitaloudet velkaantuivat voimakkaasti. Tuona vuonna myös sijoitettiin tuntuvasti. Luotonsaannin helpottuminen, johon täällä myös useissa puheenvuoroissa on viitattu, teki mahdolliseksi hankkia entistä enemmän asuntoja ja autoja. Tuona vuonna runsas 120 000 kotitaloutta hankki uuden asunon ja 430 000 hankki auton. Myös tuottoisimmat sijoitusmuodot kukoistivat.

Tämä oli sitä huumaa, johon pari vuotta sitten Suomessa on ajauduttu ja joka on johtanut osaltaan siihen, että suhdannenousun tasaaminen ja kansantalouden kannalta terveen talouspolitiikan toteutuminen, joka viime kädessä ja pidemmällä aikavälillä on myös kansalaisten ja perheiden kannalta tervettä talouspolitiikkaa, ei ole onnistunut. Kotitalouksien velkaantuminen voimistui vuonna 1988 keskimäärin 24 prosenttia kotitaloutta kohti. Asuntolainat lisääntyivät saman verran, kulutuslainat 26 prosenttia ja muut lainat 11 prosenttia. Eniten eli 44 prosenttia kasvoivat pankkien myöntämät kulutuslainat tämän tutkimuksen mukaan.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että tästä eteenpäin pystytään mahdollisimman hyvin hoitamaan niitä talouden osa-alueita, jotka helpottavat ihmisen arkipäivän asiaa. On tärkeää, että pystytään alentamaan kohtuuttoman korkeaksi noussutta korkotasoa ja että pystytään alentamaan inflaatiota ja parantamaan Suomen kansantalouden kilpailukykyä.

Käsilä olevan väläkysymyksen aihepiiriin kuuluu myös kysymys opintolainojen koroista ja ylipäättänsä opintotuesta. Keskustan eduskuntaryhmä on monissa lakialoitteissaan lähtenyt siitä, että opintotuen tulee olla osa kattavaa perusturvajärjestelmää ja opintorahan osuutta nostetaan, kuten myös eduskunta on edellyttänyt, 50 prosenttiin. Nythän opintoraha on 30 prosenttia ja opintolainan osuus 70 prosenttia.

Tänään on tiettävästi syntynyt ratkaisu, jossa vielä opiskelevat, joilla on opintolainaa, saavat edelleenkin pidettyä opintolainan koron ennallaan. Sen sijaan niitten opintolainojen korko, jotka ovat jo opiskelun päättäneet, tulee nousemaan. Tämä enteilee vahvasti sitä, mistä opiskelijat ovat eri puolilla

maata tempauksissa ja mielenosoituksissa olleet huolissaan: opintolainojen korko uhkaa myös nousta. Tämä on hyvin vakavaa tilanteessa, jolloin meidän tulisi kaikin tavoin tukea nuoria, heidän opiskeluaan, heidän valmentautumistaan eri tehtäviin ja tukea heidän perheen perustamistaan. Näyttää siltä, että suurin osa talouspolitiikan epäonnistumisen seurauksista koituu juuri näille nuorille, jotka ovat opiskelemassa ammattiin ja joiden tulisi myös perustaa perhe, hankkia asunto ja eri tavoin valmentautua elämään.

Tästä syystä on mitä hankalin se tilanne, että korkean koron kautta ryhdytään tasapainottamaan taloutta. Se kohdentuu epäoikeudenmukaisesti niin ihmisryhmien kesken kuin myös aluepoliittisesti.

Ed. Mäki-Hakola (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Väistö kritisoi kovasti esittämättä yhtään ainoata keinoa, millä tavalla asiat tulisi hoitaa hänen mielestään.

Hän kiinnitti huomiota väestökehitykseen ja väitti, että kehitys on kiihtynyt maaseudulta pois päin. On pakko muistuttaa, että 60-luvun lopulla, 70-luvun alussa, jolloin keskustapuolue vastasi todella maan politiikasta, maaseutumme tyhjentyi. Arvion mukaan 300 000 nuorta käsiparia muutti ulkomaille katselemaan leipää, jota kehitysalueelta ei löytynyt. Jäljelle jäivät ikääntyvät väet, jotka nyt ovat jäämässä pois, ja tästä johtuen maaseutu on tyhjentymässä.

Minä sanoisin ed. Väistölle, että olisi syytä katsoa peiliin, ennen kuin menee puhumaan aluepoliittisista asioista eduskunnan korokkeelle, sillä tosiasia on, että tämän hallituksen aikana vasta aluepolitiikkaan vakavassa mielessä ja suunnitelmallisesti on kiinnitetty huomiota mm. aluekeskusten kehittämisen merkeissä, teollisuuden tukemisen merkeissä jne. Tällaista toimintaa ei aikaisempien hallitusten taholta ole tapahtunut, koska poliittinen suuntaus on ollut se, että näitä keskuksia ei saisi tukea maaseudulla eikä mitään vastavoimaa Helsingin liikakasvulle saisi syntyä.

Ed. Väistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mäki-Hakola viittasi niinkin kauas kuin 60-luvun lopulle. Tunnen hyvin tuon kehityksen, ja sen tuntevat täällä monet silloin nuorena maaseudulla olleet.

Kehitys oli silloin hyvin paljon erilainen. Silloin oli suuria perheitä maaseudulla ja vääjäämättä jouduttiin tiloilta siirtymään muihin ammatteihin. Silloin siellä oli todella paljon nuoria. Nyt olemme siinä tilanteessa, että monista kylistä ovat lähtemässä viimeisetkin työiässä olevat. Tämän johdosta tilanne on nyt hyvin paljon vakavampi.

Ed. Mäki-Hakola totesi, että hallitus on nyt hyvin tehokkaasti hoitanut aluepolitiikkaa. Kuitenkin esimerkiksi yritysten aluetukea on hyvin voimakkaasti karsittu, niin käynnistys- kuin kehittämistukea ei ole myönnetty kuin alimpien, tuskin niidenkään, prosenttien mukaisina. Samoin lisäbudjetissa, joka eduskunnan käsittelyssä on parhailaan, nipistetään mm. maaseudun kehittämisrahaston varoja, siirtoa kehittämisrahastoon. Tämä kehitys on johtamassa siihen, että mm. maatilojen investoinnit ovat jäämässä hyvin paljon jälkeen. Kun meidän tulisi siirtyä vuosituhanen vaihteesta entistä parempiin työoloihin ja entistä voimakkaammin turvata myös maaseutuelinkeinojen kehitys ja perinteisten maatalousammattien kehitys, niin tosiaan on, että mm. navetat ovat rapistumassa hyvin voimakkaasti.

Ed. Mäki-Hakola (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Mitä kehittämisrahastoon tulee, kansliapäällikkö Uronen tänään maatalousjaostossa totesi, että kehittämisrahastossa tämän poistamisen jälkeenkin on riittävästi rahaa, jopa niin että tilanne tällä kertaa on se, mitä se ei ole 10—20 vuoteen ollut: ei ole jonoa lainkaan lainoituksessa. Näin on asiantuntijan sana tänä päivänä.

Edelleen haluan todeta, että riskirahoitusta on lisätty, maaseutuelinkeinojen kehittämiseen on jatkuvasti sekä budjetissa että lisäbudjeteissa lisätty varoja. Maaseudulle on todella lisätty aluepoliittista tukea merkittävässä määrin tämän hallituksen aikana.

Ed. Pietikäinen: Arvoisa puhemies! Haluan tässä keskustelussa puuttua vain yhteen osaan asuntopolitiikkaa, nimittäin asumisoikeusjärjestelyyn.

Välikysymyksessäkin mainittu ja toki hallituksen toimissakin todettu asunto-ongelma on todellinen ja polttava. Erityisesti nuoret kärsivät siitä. Se näkyy vuokra-asuntojen puutteena ja omistusasuntojen hintojen nousuna ja kalleutena. Tehdyt ponnistukset ovat

olleet riittämättömiä. (Ed. Seppänen: Saisiko tuon kirjallisena?) — Kyllä, ihan mielellään, sen voi hakea kansliasta puheenvuoron jälkeen.

Mutta olennaisempaa kuin panostaa pelkästään olemassaoleviin järjestelmiin on yrittää löytää uusia keinoja asunto-ongelman ratkaisemiseksi ja uusien muotojen luomiseksi, jotta ihmisillä olisi vaihtoehtoja ja vaihtoehtoja, jotka eivät vaadi kohtuuttoman suuria taloudellisia panostuksia asumiseen. Jotain sentään on tekeillä tällä osa-alueella.

Ympäristöministeriössä on valmisteilla lakiesitys asumisoikeusasunnoista. Tätä ajatuksen eteenpäin viemistä seuraa periaatteessa hyvin ilolla. Onhan kokoomus esittänyt 70-luvulta lähtien eri yhteyksissä ja usein osuuskunnallisen asuntomuodon luomista tähän maahan ja sitä koskevan lainsäädännön luomista. Sen tarkoituksena on olla kolmas tie, kolmas asumisvaihtoehto omistus- ja vuokra-asumisen välillä. Siinä yhdistyvät vuokra-asumisesta asukkaan pieni oma taloudellinen panos ja toisaalta omistusasumisesta suuri päätösvalta asumiseensa toisin kuin vuokra-asumisessa ja tietenkin pysyvä asumisoikeus.

Kuitenkin ne ennakkotiedot, joita on tähän mennessä kantautunut ympäristöministeriöstä lakiesityksen valmistelusta, ovat olleet murheellisia. Niiden mukaan lakiesityksessä olisi pikemminkin kyse uuden vuokra-asumismallin luomisesta, tällä kertaa vain kynnysrahalla. Esitetty malli on rakennuttajakeskeinen, holhoava ja rajaa ihmisten, asukkaiden, vaikutusmahdollisuudet miniimiin, samalle tasolle kuin vuokra-asumisessa.

Ympäristöministeriön tämänhetkiset suunnitelmat asumisoikeusjärjestelmän muodosta eivät vastaa osuuskunnallisen asumisoikeusjärjestelmän suuntaviivoja. Tässä valmistelussa ministeriö ei ole ottanut huomioon mm. asuntohallituksen osuuskunnallisen asumisoikeustyöryhmän esityksiä, vaan, kuten sanoin, on esittämässä rakennuttajille vallan keskittävää järjestelmää.

Sen esitysten mukaan asuntohallitus myöntäisi 90 prosentin lainaosuutensa yleishyödyllisille rakennuttajille, jotka perustaisivat asumisoikeusyhtiöitä. Nämä rakennuttajat yhdessä kunnan kanssa valitsisivat kyseiseen kohteeseen asukkaat. Suunnitteilla on myös ollut niin ikä- kuin tulorajoja ja lisäksi kuntakohtaista asunnontarveharkin-

taa. Tämä tekee järjestelmään mukaan tulevan, siihen pyrkivän oikeusturvan ja varmuuden omasta tulevasta mukaanpääsystä heikoksi. Olennaista on myös se, että yhtiömallissa taloudellinen päätösvalta niin rakennuttamisvaiheessa kuin todellisessa hallintavaiheessa keskittyy rakennusliikkeiden omistamille asuntoyhtiöille.

Kokoomuksen mielestä asumisoikeusjärjestelmän lähtökohtana on oltava avoimuus, laajamuotoisuus ja joustavuus. Sen on oltava mahdollisuus kaikille asunnon tarvitsijoille. Asukkailla on oltava täydet vaikutusmahdollisuudet omaan asumiseensa ja sen ympäristöön jo rakentamis- sekä asumisvaiheessa. Tämän vuoksi asumisoikeusasuntojen rakentajina ja omistajina on oltava asumisoikeusyhdistykset, joissa päätösvalta on tulevilla ja nykyisillä asukkailla. Näihin yhdistyksiin liittyisivät ne henkilöt, jotka ovat halukkaita tulevaisuudessa muuttamaan asumisoikeusasuntoon. Liittymismaksun lisäksi halukkuutensa he ilmaisisivat säästämällä asteittain tarvittavan 10 prosentin omapääomaosuuden asunnon hankinta-arvosta.

Näiden ihmisten joukko vastaisi siis sekä kohteiden suunnittelusta että myös jatkossa talokohtaisesti niiden hallinnasta, siellä tehtävistä peruskorjauksista ja muista toimista, aivan kuten asunto-osakeyhtiöiden osakkaat tekevät tällä hetkellä omalta osaltaan.

Tärkeää on myös, että valinta asumisoikeusasuntoihin tapahtuu jonotuksen perusteella. Kaikki halukkaat ikään tai tuloihin katsomatta ovat oikeutettuja kohtuuhintaiseen asumiseen. Jono on muodostettava toisaalta alueelliseksi, mutta joustavuuden takaamiseksi, sen takaamiseksi, että ihmiset elämäntilanteiden muuttuessa voivat myös säilyttää paikkansa ja mahdollisuutensa asumisoikeusasuntoon toisella paikkakunnalla, on luotava valtakunnallinen jonotusjärjestelmä.

Vähintään yhtä tärkeää kuin puitteiden, lainsäädännön, luominen on riittävän asumisoikeusasuntokannan luominen. Sen vuoksi on tärkeää, että järjestelmään ei sisälly omaksilunastamismahdollisuutta, joka pikkuhiljaa hävittäisi luotavan asumisoikeusasuntokannan. Tärkeää on myös, että aloitetaan riittävällä panostuksella. Jo ensi vuoden budjetin yhteydessä on rakennettava vähintään 2 000 asumisoikeusasuntoa, ja määrää on vuosittain tuntuvasti lisättävä. Uusi asu-

misvaihtoehto jää kuolleeksi kirjaimeksi, ihmisten pettymykseksi, jos riittävää asuntokantaa ei saada luoduksi.

Arvoisa puhemies! Toivon hartaasti, että ympäristöministeriö ja hallitus ryhtyvät pikaisesti valmistelutoimiin lakiesityksen kehittämiseksi näiltä pohjilta kansanvaltaiseksi uudeksi asumisvaihtoehdoksi. Hallitus ei saa pettää kansalaisten odotuksia tämän hetken suurimmassa asuntopolitiisessa uudistuksessa. Mikäli ja kun tämän järjestelmän luominen onnistuu, tällä hallituksella on jotain, mistä olla ylpeä asuntopolitiikan alueella.

Ed. Nordman: Arvoisa puhemies, värderade talman! Oppositionen antyder att lösningen på bostadsproblemet skulle stå att finna i ränteavdragen i beskattningen. Det här är nog en missuppfattning och grov förenkling. Det synsättet skulle leda till större inkomstöverföring av skattemedel till bankerna, men inte till mycket annat, exempelvis till det allra viktigaste: flera bostäder.

Inte heller det nu aktuella beramade markpaketet kommer att betyda eller ens bidra till någon snabb lösning av bostadsproblemen. Den viktigaste åtgärden som jag ser det är att få ned boendekostnaderna och prisnivån på bostäder.

Oppositio antaa ymmärtää, että ratkaisu asunto-ongelmiin olisi löydettävissä asuntolainojen korkovähennyksestä verotuksessa. Tämä on minusta väärinkäsitys ja yksinkertaistaminen. Tällainen tarkastelutapa johtaisi kyllä suurempaan verovarojen siirtoon pankille mutta ei paljon muuhun. Myöskään tällä hetkellä polttopisteessä oleva maapaketti ei tule merkitsemään nopeaa asunto-ongelmien ratkaisua. Tärkeimpänä toimenpiteenä on nyt asumiskustannusten ja asuntojen hintatason alentaminen.

En starkt bidragande orsak till de alltför höga bostadspriserna i vårt land är den regionala obalans i arbetsplatsutbudet som länge rått i landet. Den bidrar till att efterfrågan och utbudet på bostäder på bostadsmarknaden inte möts naturligt.

En förutsättning för att bostadssituationen i huvudstadsregionen och överhuvudtaget på växande orter skall få en tillfredsställande lösning är nog att flyttningsrörelsen kan hållas i styr under kommande år.

En omfattande statsstödd bostadsproduktion behövs i dagens situation i prisdämpande syfte. En förklaring till de förhållandevis låga bostadspriserna och boendekostnaderna i Sverige är nog att där byggs det mesta med statens förmånliga bostadslån. Samtidigt har krav på fungerande konkurrens ställts i Sverige i det här sammanhanget. Men självfallet tvingas svenskarna betala statens medverkan på något sätt och framför allt via skatteuttaget.

Arvoisa puhemies! Merkittävimpänä asuntopoliittisena ratkaisuna olisi asumisoikeusasuntojärjestelmän nopea käyttöönotto. Tällöin järjestelmä on kuitenkin tehtävä toimintakykyiseksi ja houkuttelevaksi. Ruotsalainen eduskuntaryhmä on tehnyt aloitteen pohjoismaisen mallin mukaisista asumisoikeusasunnoista, mikä merkitsee järjestelmän perustamista kaikille asiasta kiinnostuneille kansalaisille avoimiin jäsenyhdistyksiin. Siis ei tulorajoja eikä muitakaan rajoja saa asettaa. Koko järjestelmä perustuu omakustannuseriaatteeseen, mikä merkitsee taloudellisen hyödyn koituvan kokonaisuudessaan jäsenten hyväksi, mikä on tietenkin tärkeätä.

Ruotsalaisen eduskuntaryhmän esittämän mallin mukainen asumisoikeusjärjestelmä olisi todellakin jotain uutta asuntopoliitikassa. Vallan antaminen jäsenyhdistyksille tarjoaisi mahdollisuuden luoda poliittista voimaa, joka pakottaisi uuteen ajatteluun asuntotuotannossa ja ennen kaikkea kohtuuhintaisten asuntojen tuotannon lisäämiseen.

Oli varsin myönteistä kuulla äsken, että ed. Pietikäinen edusti samaa näkökantaa.

Svenska riksdagsgruppen har även föreslagit en finansieringsform för bostadsanskaffning som inte skulle innebära att nya resurser behöver tas via budgeten. Det innebär att man skulle tillåta företag som har gjort investeringsreserveringar i Finlands Bank att använda lösgjorda medel för att placeras i bostäder. Det här vore ju ett smidigt sätt att avsevärt förbättra möjligheterna för företag att skaffa bostäder för till exempel sina anställda.

Ett alternativ till bostadsfinansiering vore även att låta företagen placera investeringsreserveringsmedel i form av bostadsobligationer med högre avkastning än Finlands Banks ränta på 6,5 procent.

Arvoisa puhemies! Laajaa valtion tukemaa asuntotuotantoa tarvitaan nykytilanteessa hillitsemään hintakehitystä. Selityksenä Ruotsin suhteellisen alhaisiin asuntojen hintoihin ja alhaisiin asumiskustannuksiin on se, että rakentaminen tapahtuu pääasiassa valtion edullisten asuntolainojen turvin. Samalla on siellä turvattu vaatimuksia toimivasta kilpailusta. Tietenkin ruotsalaiset joutuvat joka tapauksessa maksamaan valtion osallistumisen jollain tavoin, kai ensi kädessä verojen kautta.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä tervehtii tyytyväisenä hallituksen sopimusta vuokrasäännöstelyn asteittaisesta purkamisesta. Myönteinen on myös tieto omistusasuntojen lainoittamisesta asuntorahastosta jatkossa, koska nykytilanteessa on käytännössä lähes mahdotonta saada asuntopoliittisuuden vaatimukset koron ja takaisinmaksuajan osalta tyydyttävää pankkilainaa. Tämä koskee erityisesti pieniä paikkakuntia.

I Vasa län har en särskild arbetsgrupp tillsatts av länsstyrelsen för att ta sig an de ungas bostadssituation. En undersökning som har utförts i detta sammanhang bekräftar att många ungdomar vill bo kvar på hemorten även om de skulle tvingas pendla till sitt arbete. Kommunmännen bör ta fasta på en sådan här möjlighet att få behålla sina unga invånare med hjälp av satsning bl.a. på deras boende.

Vi hoppas i denna länets bostadspolitiska arbetsgrupp kunna engagera de unga själva för sin bostadssituation och målet är självfallet att kunna göra det med hjälp av samhällsstöd, t.ex. statspengar för försöksprojekt.

Man kan ju ta som ett jämförande exempel hur pensionärer har engagerat sig i speciella pensionärshemsföreningar och stiftelser och lyckats skaffa kapital och bostäder för sin egen målgrupp. Varför skulle inte ungdomar kunna göra någonting liknande. Bostadsrätter i nordisk form ger som sagt möjligheter att engagera nya parter, organisationer, föreningar och enskilda, för de ungas boende.

Värderade talman! Svenska riksdagsgruppen efterlyser en mera ingående analys av bostadsproblematiken än vad man kan spåra i interpellanternas text.

Arvoisa puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä peräänkuuluttaa tarkempaa analyysia asunto-ongelmista kuin välikysymyksen tekijöiden tekstistä on nyt löydettävissä.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Yritän, sikäli kuin ääni antaa periksi, esittää muutaman kommentin päivän teemasta, välikysymyksestä, ja siitä vastauksesta, jonka hallitus on opposition välikysymykseen antanut.

Ensinnäkin käsitykseni on, että jos tarkastellaan niitä tahoja, joiden päälle hallituksen epäonnistuneen talous- ja veropolitiikan ikävät roskat ovat kaatuneet ja kaatumassa, voi kiistatta löytää tuosta kohderyhmästä suuren määrän asuntovelkaisia, asuntonsa viime vuosina hankkineita, asuntonsa tämän hallituksen aikana hankkineita ja niitä nuoria lapsiperheitä, jotka ovat lähteneet asuntoa varten säästämään, mutta joiden edestä tai tieltä tavoitellun oman asunnon hankinta on siirtynyt tuonemmaksi ja tuonemmaksi siitä syystä, että asuntojen hinnat ovat lähteneet huimaan nousuun. Samaan aikaan lisäksi lainakorot ovat jatkaneet suurin piirtein samalla tavalla huimaa nousua nekin aivan viime kuukausiin saakka.

Tilastokeskuksen mukaan kevään 1987 ja syksyn 1989 välisenä puolentoista vuoden aikana Suomessa asuntojen hinnat nousivat 71,7 prosenttia. Tietääkseni lukema on läntisen Euroopan, kenties koko läntisen maailman, reaaliarvoissa laskien asuntojen hintojen nousun ehdoton ennätys tänä aikajaksona, joka nyt on eletty ja äsken kerrotussa tilastossa on kuvattu. Voin arvioida — en varmasti tiedä, mutta luulenpa — ettei Suomen sodanjälkeisessä historiassa vastaavaan nopeaan asuntojen hintojen nousukauteen ole ainakaan reaalisesti meillä ylletty.

Viime kuukausien aikaan toki asuntojen hinnat ovat jonkin verran laskeneet, mutta lasku sittenkin on aika vähäistä. Kun kaiken lisäksi lainakorot eivät ole suinkaan laskeneet, voidaan todeta, että — sanoisiko — vaikeuksien kirjo, mikä monia äsken kuvaamia erilaisia asunnon tarvitsijoita on koskenut, on edelleen päällä eikä sen helpottamiseen mitään olennaista ole näköpiirissä hallituksen toimesta.

Kaiken lisäksi sen ohella, että talouspolitiikan seurauksena asuntojen hinnat ovat lähteneet edelläkuvattuun kurssiin, korot

nousseet, hallitus muilla veropoliittisilla ratkaisuilla on vielä vaikeuttanut asuntonsa jo hankkineiden tilannetta. Viittaa vain siihen, että lainakorkojen verovähennysoikeutta on joka tapauksessa supistettu useimpien asunnon tarvitsijoiden kohdalla, aivan ylivoimaisen asunnon hankkijoiden valtaosan kohdalla, ei niinkään niitten, jotka hankkivat vuoden 1990 alusta oman asunnon, koska verosta tehtävä asuntovähennys heille antaa monessa tapauksessa saman kuin tulosta tehtävä vähennys. Mutta lähes kaikkien niiden osalta, jotka ovat aikaisemmin asuntonsa hankkineet, lainakorkojen leikkaus kiistattakäy ja perin ikävällä tavalla käykin.

Tämän lisäksi leimaveron poistamiseen ei ole kajottu ja kun asuntojen hinnat ovat samaan aikaan kuitenkin tuntuvasti nousseet, leimaveron merkitys asumisen verotuksen muotona on entisestään kärjistynyt senkin takia, että asuntojen hintojen nousu on käytännössä johtanut siihen, että lähes kaikissa omakotitalokaupoissa leimaveron on 6 prosenttia. 4:n ja 5:n prosentin vaihtoehtoilta ei käytännössä ole ollut enää minkäänlaisia merkitystä.

Erityisen vaikea tilanne eri asunnon tarvitsijoita arvioiden ja tarkastellen on tilanne kahden asunnon loukkuun joutuneiden kansalaisten kohdalla, joista välikysymyksen perusteluissa paljon puhuttiin. En käy sitä asiaa nyt tarkemmin erittelemään ja koskettelemaan. Totean vain lyhyesti sen, että hallituksen toimesta eri käänteissä on sanottu, että kahden asunnon loukussa olijoita on noin tuhat; en alkuunkaan usko, että tällä tavalla välttämättä asianlaita on. Voi olla, että niistä, jotka samaan aikaan omistavat kaksi asuntoa, joista toista ei ole saanut pois käsistään, niiden määrä, jotka ovat todella taloudellisen katastrofin partaalla, ei kovin suuri ole. Mutta todellisissa vaikeuksissa olevien määrä on taatusti monin monin verroin suurempi kuin eri käänteissä hallituksen mainostama tuhat vaikeuksissa olijaa. Sitä paitsi se tuhatkin on liikaa ja heidänkin tilanteensa voittamiseksi pitäisi pystyä jokin tekemään.

Mitä hallituksen toimesta on puhtain asuntopoliittisin toimin, jos talouspolitiikan muut osa-alueet jätetään syrjään, yritetty tehdä tilanteen korjaamiseksi, siis asuntopoliittisilla keinoilla? Niistä mielestäni myönteisen maininnan ansaitsee todella se, että

asuntorahasto on saatu aikaiseksi. Se on hanke, joka toisin kuin jossakin kokoomuslaisessa puheenvuorossa annettiin ymmärtää, ei ole mikään uusi hanke, ihan viime vuosien aikaan vireille ja kehitteille laitettu, vaan hanke, joka on ollut valmistelussa usean vuoden ajan ja ehtinyt siihen vaiheeseen, että vihdoin viimein siitä lakikin on saatu aikaiseksi. Asuntorahasto niillä eväillä, minkälaiseksi se on tällä hetkellä ja näillä näkyillä rakennettu, ei mielestäni kuitenkaan tule antamaan mitään lopullista viisastenkiveä niihin vaikeuksiin, niihin haasteisiin, niihin tarpeisiin, mitä asumisen kentässä kaiken kaikkiaan on. Palaan hieman myöhemmin siihen, mitä tässä suhteessa asuntorahaston kohentamiseksi pitäisi tehdä.

Toinen konsti, jota hallitus itse mainostaa nyt tekona asunto-ongelmien voittamiseksi, on täällä jo moneen kertaan kosketeltu maapaketti. Haluan vain lyhyesti tästä todeta sen, että jokainen meistä tietää ja hallituksen piirissä varmasti erityisen tarkasti tiedetään, että akuutteihin asumisen ongelmiin tuolla ratkaisuilla ei ole mitään käytännön vaikutusta, enkä tiedä, onko vähän pidemmälläkään tähtäyksellä. Sanon näin senkin takia, että meillä tunnetusti on tällä hetkellä oma maapoliittinen lainsäädäntömme, joka asema- ja rakennuskaavoitetulla alueella sallii suurin piirtein samat keinot käytettäväksi kuin nyt tarjotaan yleiskaava-alueella.

Olen itse Jyväskylän kaupungista. Siellä on parhaillaan iso maa-alue, jonka osalta, jos niin haluttaisiin, voitaisiin käyttää niitä säädöksiä, mitä nykyinen lunastuslaki antaa mahdollisuuden käyttää. Mutta jätän nyt sattumoisin erittelemättä ne syyt, miksi näyttää siltä, että enempää kokoomuksessa kuin sosialidemokraattisessa puolueessakaan siinä yhdessä kunnassa ei ole halukkuutta ja valmiutta erityisesti ryhtyä näitä instrumentteja käyttämään. Halusin kertoa tämän esimerkkinä siitä, että mahdollisuuksia jo nytkin on, mutta niitä ei välttämättä aina edes haluta käyttää. Kaiken kaikkiaan akuutteihin ongelmiin ei uusilla maapoliittisilla kuvioilla, mitä hallitus on rakentanut, tule olemaan mitään sanottavaa merkitystä.

Arvoisa puhemies! Erityisen, sanoisiko, oikeaoppiselta vaikutti mielestäni se analyysi monelta kohdalta, mitä ed. Pulliainen puheenvuorossaan äsken kertoi. Hänen arvionsa niistä syistä, jotka ovat vaikuttaneet

asuntojen hintojen rajuun nousuun, oli monilta keskeisiltä kohdiltaan mielestäni oikea. Nimenomaan alueellisen keskittymisen vauhdittaminen hallituksen toimesta monilla eri keinoilla etelään ja suuriin keskuksiin on ollut talouspolitiikan virheiden ohella se tärkeä instrumentti, joka on saanut aikaan kuvatun kehityksen, asuntojen hintojen rajun nousun.

Niin ikään rahapolitiikan nopea vapauttaminen ja se seikka, että hallituksella ei ollut muilla talouspolitiikan osa-alueilla valmiutta reagoida sillä tavalla, että ei olisi rahapolitiikan vapauttaminen johtanut niihin ongelmiin, mihin se on käytännössä johtanut, on myös syy siihen, että kuvattu kehitys on toteutunut.

Kun olen useampaan kertaan maininnut, että talouspolitiikan epäonnistuminen on heijastunut asumisen ongelmistoon monella tavalla, mm. korkojen rajuna nousuna, niin näin mielestäni on selvästi osoitettavissa. Tämän tavallaan hallitus vastauksessaan tunnustaakin välillisesti tunnustamalla sen seikan, että meillä on vaikeitakin tasapainotomuustekijöitä: Inflaatio on selvästi kilpailijoitamme pahemmassa kurssissa, ja vaihtotasevaje kulkee pitkälti yli 20 miljardin markan. Eräissä ennusteissa sen arvioidaan olevan lähelle 30 miljardia markkaa vuositasolla tänä vuonna. Jos se tuohon lukemaan yltää, siinäkin asiassa alettaisiin Suomessa olla kielteisessä mielessä Euroopan ennätystahdissa, läntisen teollisuusmaailman ennätysvauhdissa. Nämä talouspolitiikan tasapainotomuudet nyt ovat heijastuneet siihen korkotilanteeseen, josta täällä on jo useissa puheenvuoroissa puhuttu.

Mielestäni varsinkin julkisuuteen tulleissa kommentteissa on aivan tarpeettoman, sanoisiko, painokkaasti käännetty syy korkokustelussa pankkien suuntaan. Totta kai pankitkin käyttävät tilannetta hyväkseen, mutta mielestäni hallituksen talouspolitiikka kuitenkin luo omalta osaltaan edellytykset myös pankkien toiminnalle. Markkinamekanismi ylipäänsä toimii siihen tapaan, että tällaisessa tilanteessa, näissä tasapainotomuuskuvioissa, käy armotta ja kiistatta niin, että lainakorot nousevat ja sitä kautta myös inflaatio vauhdittuu.

Arvoisa puhemies! Jatkamatta pitempään voisi sanoa, että ajatellen sitä tosiseikkaa, että hallituksella on vielä seuraaviin normaa-

liin aikaan pidettäviin vaaleihin lähes 11 kuukautta ja ottaen huomioon, että enempää talouspolitiikan kuin asuntopolitiikan ongelmien korjaamiseksi hallituksella ei näytä olevan mitään uutta annettavaa, olisi monessa mielessä parempi ja terveempi ratkaisu, että hallitus tässä vaiheessa jättäisi paikkansa ja maassa pidettäisiin vaalit ja lähdetäisiin mahdollisimman nopeasti terveen talouden rakentamiseen uudelta pohjalta ilman, että yritetään vielä 11 kuukauden ajan lakaista talouden ongelmia maton alle piiloon. Mitä pitempään tuota lakaisutyötä maassa tehdään, sitä vaikeampi se siivoustyö tulee olemaan, mikä väistämättä joudutaan vaalien jälkeen tekemään. Tässä mielessä 11 kuukauden taival tästä vaaleihin tulee olemaan raskasta aikaa sen hallituksen näkövinkkelistä, joka maan asioita hoitelee seuraavien eduskuntavaalien jälkeen.

Ed. Linnainmaa (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarisen puheenvuoroon olisin sen verran halunnut puuttua, että hän toi esiin kahden asunnon loukossa olevat. Tämähän on tietysti niiden yksityisten henkilöiden kohdalla, jotka tällaiseen tilanteeseen ovat joutuneet, hyvin vaikeaa. Haluaisin kuitenkin todeta, että jokainen asuntoaan vaihtanut tietää, että tällainen riski on aina olemassa, joskin tämä ongelmatilanne on tietysti pitkittynyt.

Pankit ovat kuitenkin käsittäkseni luvanneet hyvin myönteisesti neuvotella velallisten kanssa ja yhteistyössä heidän kanssaan ovat pyrkineet etsimään ratkaisuja, joissa ei kohtuuttomia tilanteita pääsisi syntymään. Olikin ollut hyvin mielenkiintoista tietää, mitkä ovat ne keskustapuolueen lääkkeet, joilla tämä ongelma ratkaistaisiin ja kuitenkin kohdeltaisiin tasapuolisesti kaikkia velallisia eikä kannustettaisi velkaantumista.

Ed. Pekkarinen totesi maapoliittisesta ratkaisusta, että akuutteihin ongelmiin sillä ei ole vaikutusta. En halua ottaa kantaa puolesta enkä vastaan maapolitiikka-asiaa, mutta haluaisin kuitenkin todeta, että mielestäni maan asioita ei hoidetakaan niin, että tartutaan ainoastaan akuutteihin ongelmiin. Pitää niihin puuttumisen lisäksi tehdä kauaskantoisia ratkaisuja.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun käsittelin niitä

akuutteja ongelmia, mitä asumisessa tällä hetkellä vallitsee, siinä yhteydessä otin esille todella myös maapolitiikan. Siihen ongelmistoon ei näillä ratkaisuilla todella voida vaikuttaa eikä mielestäni edes pitemmällä tähtäyksellä. Mielestäni periaatteelliset, sanoisiko, epäilyttävät piirteet, mitkä maapakettiin liittyvät, ovat siinä määrin negatiivisia, että negatio ylittää mahdolliset myönteiset puolet, mitä tässä maapolitiikan sisällä kaiken kaikkienensa on.

Ed. Linnainmaa peräänkuuluttaa, mikä on meidän vaihtoehtomme kahden asunnon loukkuun jääneille. Me olemme esittäneet lakialoitteen vakauttamislainaksi, jonka idea on, ettei tolkutonta velkaantumista tahallisesti mennä auttamaan, vaan sellaista velkaantumista, joka on tapahtunut äsken kuvatus, viimeisen vuoden tai parin aikaisen ongelmiston seurauksena.

Ed. Almgren: Arvoisa puhemies! Mihin kukaan ei voi enää luottaa. Olin laskenut oman aikatauluni siten, että valtiovarainministeri joskus omaksutun tavan mukaan vastaa ryhmäpuheenvuoroihin, ja kun hän ei sitä tehnyt, jäin melkein kuin nalli kalliolle. Herra valtiovarainministeri, syy on kyllä kokonaan minun eikä teidän. (Min. Louekoski: Kyllä vastataan!)

Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin RKP:n ryhmäpuhujan ed. Donnerin puheenvuoroa, tuli mieleeni roomalaisen filosofin Senecan murheellinen lausahdus: "Tiedän kyllä, ketä minun pitäisi paeta, mutta en tiedä, kenen luokse." Kun Elysiumin vihreillä yltäkylläisyyden kentillä elävä edustaja saa kaikkea sitä hyvyttä, mitä hänen asemassaan oleva ihminen voi saada, hän ei kuule asunnon tarvitsijoitten hätää, korkeitten korkojen raskaitten pieneläjien tuskaa, opiskelijoiden avunpyyntöjä eikä muidenkaan vaikeuksissa olevien ihmisten hätää. Se on eräänlainen luonnonlaki, ja se tuli ed. Donnerin puheenvuorossa kovin selvällä tavalla tänään julki lausutuksi.

Omassa hybriksessään elävä edustaja käyttää hyvin helposti sanontoja, jotka heijastavat vain loputonta ylimielisyyttä. On todettava, että hänen puheenvuorossaan ei oikeastaan puuttunut lainkaan asiaan, ei otettu kantaa mihinkään niistä kysymyksistä, joihin välikysymyksessä puututaan. Puhe oli siltä osin kuin sitä kuuntelin pelkkää perusteeton-

ta irtailua, jopa latinankielisiä aforismeja lainaten. Lennokkaat latinankieliset tai muut hienot lauseet eivät hiukkaakaan auta vaikeuksissa eläviä ihmisiä. Jos auttaisivat, muistuttaisin heitä varoittavassa mielessä seuraavasti: "Quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentes." Suomeksi: "Olkoon miten tahansa, pelkään kreikkalaisia (donnereita) silloinkin, kun he tuovat lahjoja."

Oli ilo todeta, että ed. Nordman asiallisessa puheenvuorossaan korjasi ja paikkasi sitä virhettä, jonka RKP:n ryhmä teki pitäessään ed. Donnerin kautta ryhmäpuheenvuoron, joka oli niin asiaton.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Holkerin hallituksen ohjelmassa mainitaan seuraavat erityisen tärkeät kohdat, joihin kristillisen liiton tekemä välikysymys nojasi: Hintojen nousu hidastetaan kansainvälistä inflaatiota alhaisemmaksi. Hallitus toimii yhdessä Suomen Pankin kanssa nykyisen korkotason alentamiseksi. — Jos ed. Särkijärvi, joka piti kokoomuksen ryhmäpuheenvuoron, olisi paikalla, korostaisin hänelle voimakkaasti, kun hän puhui, mitä heliborille on tapahtunut tämän vuoden tammikuusta tähän päivään, että hallitusohjelmassa on kysymys vuoden 1987 korkotasosta, ja silloin puhuttiin silloisen korkotason alentamisesta, ei mistään heliborista vuonna 1990. — Verotuksessa piti lähteä vähennysjärjestelmää selkeyttämään. Työvoimavaltaisten yritysten asemaa piti parannettaman uudistamalla nykyisin palkkaperusteisina kerättävien sosiaaliturvamaksujen rahoitusjärjestelmä.

Hallitusohjelman lisäpöytäkirjassa luvataan painottaa määrätietoista ja johdonmukaista asuntopolitiikkaa. Samassa asiakirjassa luvataan selvittää asuntokaupan leimaverotuksen muuttamista tavoitteena ensiasunnon hankkijoiden aseman parantaminen. Vielä hallitus lupaa toteuttaa kotitalouksien säästämistä edistäviä, velkaantumista hillitseviä toimenpiteitä, ja kruunaksi kaikille lupauksille hallitus korostaa vaihtotaseen tasapainottamisen tärkeyttä. Aivan erityinen paino on annettava hallituksen lupaukselle, jonka mukaan asuntolainojen korkojen vähennysoikeutta muutetaan siten, että se kohtelee nykyistä oikeudenmukaisemmin erilaisia perheitä.

Eräs hallituksen talouspoliittisista asian tuntijoista, ylijohtaja Sixten Korkman on todennut STTK:n lehdessä 4/90, että "Suomen

talous liikkuu veitsenterällä". Lehden mukaan ylijohtaja Korkman antaa ymmärtää, että "Suomen kansantalous kävelee tänään veitsenterällä, käytännössä se tarkoittaa, että mitä tahansa voi tapahtua". Voi siis tapahtua käänne entistä huonompaan. Kuka silloin on maksumiehenä? Tavallinen palkanmaksaja. Korkmanin mukaan "vain tämän vuoden asetelmat tiedetään; ensi vuoden tulo- ja finanssipolitiikasta ei tiedetä mitään". Yhden palkansaaajien kannalta tärkeän viestin hallituksen korkea virkamies lehden mukaan on antanut ymmärtää: hän on huolissaan reaalisen ostovoiman liiallisesta kasvusta.

Ihmiset kyllä säästäisivät ja säästämisen kohdekin on useimmissa tapauksissa selvä: oma asunto. Suora lainaus ylijohtajan haastattelusta: "Korkotaso hillitsee velan ottamista ja sitä paitsi ihmiset ovat jonkin aikaa saaneet rypeä vapaan velanoton pellossa." Kun ottaa huomioon elinkustannusten kalleuden, on huomautettava, että useimmat ihmiset eivät koe velanottoa ainakaan miellyttävänä rypemisenä. Konkreettiset säästökohteet, ennen muuta oma asunto, panevat ottamaan velkaa. Hallituksen yleinen talouspolitiikka, josta pankit eivät ole irrallaan, on vienyt siihen, että korkea hintataso on joutanut suuriin velkoihin, kohtuuttomiin leimaveroihin sekä maksukyvyyn ylittäviin korkoihin ja velan kuoletuksiin.

Missä muuten viipyy esimerkiksi leimaverotuksen uudistus, jonka hallitus lupasi? Nykyinen veroministeri teki asiaa koskevan lakialoitteen jo vuonna 1985, ensiasunnon leimaveron poistoa. Hallitus pani säästöjen korot verolle. Maan tavaksi tullut keino houkutella säästämään romutettiin. Seuraukset ovat olleet kohtalokkaat. Kotitalouksien säästämisaste romahti, meni hetkeksi jopa pakkasen puolelle, ja säästöihin kohdistuvat rankaisutoimenpiteet koetaan kansalaisten keskuudessa raipaniskuiksi. Eikö hallituksen piirissä ole alkeellistakaan arkielämän psykologian tuntemusta? Kansalaiset maksavat tietysti veronsa, koska laki on niin, mutta turha on luulla, että he alkaisivat niitä rakastaa.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä on toistuvasti vaatinut, että avioliittoperhettä on kohdeltava samoin perustein kuin avosuhteissa eläviä silloin, kun on kyseessä asuntolainojen korkojen vähennysoikeus. Ed. Nordman arveli puheenvuorossaan, että

tämä yksityiskohta olisi ratkaisun avain, ja oli tulkinnut välikysymystä siten, että tässä olisi painopiste. Eihän asia niin ole. Myös SDP:n ryhmäpuhujia, ed. Joenpalo, samoin kuin ed. Myller, kiinnittivät tähän asiaan huomiota. Se, että se on tässä esillä, johtuu vain siitä yksinkertaisesta syystä, että tässä on, herra valtiovarainministeri, taivaaseen asti huutava vääryys. Myönnän, että nykyinen hallitus on pyrkinyt asiaa korjaamaan. Ne erot, jotka ovat olleet, ovat pienentyneet, mutta ne on saatava kokonaan pois.

Kun valtiovarainministeri esitteli lisäbudjetin, hän myönsi eräät virheet ja hallituksen toimenpiteitten aiheuttamat epäkohdat. Valtiovarainministerin mukaan tuotannon kasvu hidastuu, kustannuskehitys on huolestuttavan nopea ja kuluttajahinnat nousivat vuoden 1989 aikana 6,5 prosenttia. Valtiovarainministerin mukaan inflaatiomme syyt ovat selvästi kotimaisia. Toisin sanoen kysymys on asioista, jotka ovat hallituksen ulottuvilla.

Ministeri Louekoski totesi: "Kotitalouksien säästämisasteen nostaminen loisi mahdollisuuksia vähentää vaihtotaseen vajetta." Epäilemättä näin on, mutta kansa ei säästä niillä ehdoilla, jotka hallitus sanelee. Ministeri jatkaa: "Kotimaista kysyntää on rajoitettava ja säästämistä tuettava." Tehtäväni on kysyä, miten se tapahtuu. Se ei tapahdu pakkovaivauksella eikä kurkusta kiinni ottamalla. Ainoa houkutin on säästöjen korkojen verovapaus, ainakin tiettyyn prosenttimäärään saakka.

Entäpä yrityspuoli? Pienteollisuuden Keskusliiton mukaan korkean korkotason vaikutukset eivät tuntuneet täydellä painollaan ennen kuin vuoden 1989 lopulla. Nyt tilanne on toinen. Niinpä pienyritysten arvosanat hallituksen toiminnasta ovat heikot. Verotuksen osalta arvosana on kaikkein heikoin. Pienten osakeyhtiöiden verotusta kiristettiin rajusti. Ne jätettiin investointivarausjärjestelmän ulkopuolelle. Työnantajan sosiaaliturvamaksu-uudistusta ei ole toteutettu, vaikka hallitusohjelmassa niin luvataan. Korkea korkotaso puree voimakkaimmin pk-yrityksiin. Ne joutuvat sopeutumaan kohtuuttomaan korkoon ja kaatuvat. TEL-maksuja korotettiin vuoden 1990 alussa ylimääräisellä 1,30 prosenttiyksiköllä.

Koko välikysymyksemme voimakkaana pontimena on tieto, jonka mukaan peruskor-

kosidonnaiset asuntolainat joutuvat pankkien silmätikuksi. Jos hallituksen yleinen talouspolitiikka johtaa siihen, että pankit toteuttavat uhkauksensa — eräät ovat jo päätöksensä tehneet — hallituksen on omasta puolestaan toteutettava laaja korkotukilainajärjestelmä. Asunnon kattoa ei saa romahduttaa asuntovelallisten niskaan.

Toisen lähtökohdan välikysymyksellemme muodosti se uhka, jonka alaisiksi joutuivat opiskelijat. Suuret opintovelat, niiden korot, asunnon hankkiminen ja perheen perustaminen muodostavat nuoremme elämässä vaiheen, jonka kestävyyttä hallituksen yleinen talouspolitiikka koettelee liian rajusti. Sellainen uhkatekijä, joka nyt on noussut opiskelijoittemme elämän taivaalle, synkentää luottamuksen koko poliittista järjestelmäämme kohtaan. Eduskunnan on kannanotoillaan saatava sekä hallitus että pankit ajattelemaan nuoremme tulevaisuutta aivan uusista näkökulmista. Tosiasia näet on, että kaikesta huolimatta kansakunnan tulevaisuus on heidän käsissään. Lähtökohta on katastrofaalinen, jos hyvän koulutuksen saaneet nuoremme alkavat rakentaa tätä maata sisimmässään viha ja katkeruus. Siihen ei ole varaa, ei hallituksella eikä eduskunnalla.

Arvoisa puhemies! Lopuksi lainaan tamperelaisen Tauno Puntilan minulle lähettämää kirjettä. Se on päivätty 6.4.1990: "Äänestäjänä edustan kansanedustajain ja hallituksen jäsenten työnantajaa. Tämän tuomalla työnantajan oikeudella katson oikeudekseni puuttua työntekijöitten toimiin. Edustuksellisessa demokratiassa myös hallitus ja sen jäsenet ovat palkollisiani. Ohjaket vain ovat olleet liian löysät, ja näin on päässyt tapahtumaan asuntoasioissa todella vaarallinen kehitys hallituksen unohtettua erään merkittävimmistä tehtävistään, kehityskulujen ohjauksen, tai mikäli se katsoo toimeensa oikein, se ei edusta asuntovelkaista kansanosaa, koska asuntojen hintojen annettiin taanoin keinottelun seurauksena nousta täysin vapaasti ja kansalaiset sitoutuivat määrällisesti vapautuneilla rahamarkkinoilla yhä suurempiin velkoihin. Korkoja nostettiin kulutusjuhlien ja vaihtotaseen vajauksen nimissä hehtaariympäryllä, kun asuntolainakorot olisi tullut ehdottomasti erottaa erilleen kasinokoroista. Sijoitusrahan paaettua kiinteistömarkkinoilta osakemarkkinoille ja edelleen sen jälkeen pankkien korkokilpailun vuoksi

erilaisille sijoitustileille nousivat pankkien rahan ostohinnat jyrkästi.

Seurauksena on ollut lainakorkojen jyrkkä nousu ja maksumiehiksi on pistetty myös asuntovelkoihin sitoutuneet kansalaiset. Hallituksen myötävaikutuksella on tapahtunut markkinavoiimien avulla todella mittava tulonsiirto asuntovelkaisilta sijoitustallettajille. Hallituksen piirissä on ratkaisuksi esitetty yksinomaan julkisen talouden menoja lisääviä verotuksellisia keinoja ja asuntorahaston kehittämistä näkemättä, miksi vaipailla asuntomarkkinoilla vallitsee asuntovelkaisten kannalta kestävätilanne. Peruskysymys on, mikä on rahan oikea hinta ja lainaehdot. Kasinotalouden ja juppikulttuurin suosiminen sopii erittäin huonosti asuntoasioihin, sillä asunto on meille tavallisille kansalaisille pitkän aikavälin tavoite ja kuluttaa käytettävissä olevista tuloista nyt hallituksen sallimien toimien seurauksena kohtuuttoman suuren osan. Ei asuntovelkaisella kansalaisella ole mahdollisuutta leikkiä kasinotaloutta, kuten hallitus rahoillamme Wärtsilässä.

Toivon kunkin kansanedustajan määrittävän käyttäytymisensä välikysymyksen suhteen omantuntonne mukaisesti kansan edustajana eikä puolueensa edustajana. Itse en voi työnantajana kannattaa työsuhteiden jatkamista, ellei selvästi osoiteta muunlaista vakavaa, todellisiin tuloksiin johtavaa asennoitumista kuin Ilta-Sanomien 7.4.1990 mukaisesti pääministerin sihteerin Jarmo Heinön kommentti välikysymyksestä: "Kun lopussa pitäisi ehtiä käsitellä myös 130-sivuinen koulutuspoliittinen selonteko. Onko tässä mitään järkeä?" Miten korkealle korkojen on nouseva, jotta hallitus näkee asioihin puuttumisessa järkeä? Tauno Puntila, Pispalan valtatie 104 A 2, 33 270 Tampere."

Ed. Jokinen: Arvoisa puhemies! Korkeapolitiikka nykyisellään on mielenkiintoinen asia. Se tuottaa tulosta pankeille ja koronkiskureille. Jo tuhansia vuosia sitten koronkiskurit tuomittiin yhteiskunnan vastaisina ja ihmisten riistäjinä.

Tämän päivän suomalainen päätöksentekomaan hallituksessa on sama kuin pankkien valta. Kun asuntolainojen korot nousevat siinä vaiheessa, jolloin velan maksajalla ei ole pienintäkään mahdollisuutta vaikuttaa asiaan, on se todellista rosvousta.

Opiskelijoiden tilanne on sama. He eivät voi neuvotella ja tehdä omien etujensa mukaisia ehdotuksia. Heille vain ilmoitetaan, että nyt ovat pankit päättäneet ottaa lisävoitoja opiskelijoiden osuudesta.

Vähän aikaisemmin olivat pankit päättäneet korottaa palvelujensa hintoja. Tuonkin ne tekivät yksipuolisilla päätöksillä ilmoittaen vain, että nyt jokainen palvelu maksaa entistä enemmän.

Samalla kun korkotaakkaa lasketaan velallisten harteille, ovat pankit vastuussa siitä, että ne kuukaudesta toiseen mainostivat erinomaisen edullisia lainojaan. Ne suorastaan tunkivat rahaa ihmisille. Vaikka mihin tavarahan sai helposti rahaa. Juuri pankit saivat aikaan sen, että Suomessa vietettiin kulutusjuhlaa velaksi. Tässä leikkissä pankit menettivät miljoonia tuon hommansa mainontaan ja toisen mokoman siinä, että velan maksajia ei löytynytäkään. Jos tätä ei lasketa pankkien omaksi hölmöydeksi, niin se on väärin. Nyt pankit haluavat ottaa tuon hölmöytensä menot asuntovelkaisilta, joilla ei ole pakomahdollisuutta, koska asunto on takuuna velasta.

Olisi jo korkea aika saada lainsäädäntö turvaamaan asuntovelalliset pankkien sääli-mätöntä riistoa vastaan. Pitääkö valtion ylläpitää ja tukea pankkeja tässäkin asiassa? Tämän päivän asunto-ongelmat Suomessa johtuvat suurelta osin tuen väärästä kohtautumisesta. Miksi se ohjataan pankeille ja rakennusfirmoille?

Kunnat eivät myöskään ole hoitaneet asuntopolitiikkaa, eivät, vaikka niillä olisi ollut siihen mahdollisuudet. Maata ei ole lunastettu, vaikka laki nykyiselläänkin jo antaa siihen mahdollisuuden. Tätä lakia ei ole kuitenkaan hyväksi käytetty.

Uusia asuntoja on rakennettu osalle suomalaisista. Näemme kaikkialla komeita omakotitaloja mutta myös rivitaloja ja kalliita kerrostaloja. Näistä sivussa on joitakin vaatimattomia aravaosake- tai aravavuokrataloja. Suomalaisen eriarvoisuuden lisääntyminen näkyy konkreettisimmin juuri asuntojen tasossa. Miksi toisilla on upean omakotitalon lisäksi myös komea rantahuvila, kun toisella ei ole kuin vaatimaton yksiö koko perheelle, usein ei sitäkään? Miksi siis vuokratalot Suomesta häviävät lujaa vauhtia? Miksi Suomen pitää kunnostautua tässäkin eriarvoisuuden lisäämisessä?

Eriarvoisuus on todellinen ongelma tämän päivän Suomessa. Voimakkaasti kasvanut velkaantuminen ei todellakaan näy näissä tilastoissa, joissa kerrotaan suomalaisten elintasosta. Tilastot antavat täysin virheellisen kuvan suomalaisesta todellisuudesta. Köyhä, raskaan velkataakan alle nujertuva perhe ei hyödy vähääkään varakkaiden kahden tai mahdollisesti ulkomailla vielä kolmannen asunnon omistajien hyvinvoinnista, ei heidän komeista autoistaan eikä purjeveneistään eikä verohelpotuksistaan. Heille on todellakin valtion ja maan hallituksen toimesta lisätty verohelpotuksia viime vuosina. Samanaikaisesti tuota verotaakkaa on siirretty muodossa ja toisessa, jopa välittöminä veroina, varattomille, täysin vailla tuloja oleville perheenjäsenille sekä lapsille ja vanhuksille.

Suomalainen epäsosiaalisuus on nykyisen hallituksen aikana kohonnut huippuunsa. Kuitenkin maamme tiedotusvälineet herkuttelevat päivittäin mm. Karjalan muka nälkää näkeivistä ihmisistä. Näistä kyllä kerrotaan, mutta vaietaan tyystin suomalaisten jokapäiväisestä kurjuudesta, joka johtaa yhä useammin itsemurhiin ja mielenterveyden häiriöihin. Näistä lehdet vaikenavat visusti.

Vuokrasäännöstelyn lopettaminen tulee nostamaan asumiskustannuksia entisestään. Vuokra-asuntojen puute tulee lisäämään asunnottomien määrää. Suomessa näillä leveysasteilla on asuminen sellainen perustarve, että se on turvattava jokaiselle. Niin kauan kuin asunnoista on nykyisen kaltainen puute, ei vuokrasäännöstelyä voida purkaa. Hallituksen piirissä on hämmästyttävää piittaamattomuutta ihmisten perustarpeista, jos siellä ajetaan vuokrasäännöstelyn purkamista tässä tilanteessa.

Ilmenee myös sellaista vaikeuksissa olevien asunnottomien hyväksikäyttöä, joka pitäisi perusteellisesti selvittää. Asuntojen välitys olisi otettava kuntien haltuun, jotta nykyisin vallitsevilta väärinkäytöksiltä asuntovälityksessä voitaisiin välttyä. Asuntojen puute ja kipeä asunnontarve nimenomaan synnyttävät väärinkäytöksiä. Kuinka moni asunnonvaihtoa valmistellut ja käsirahan luovuttanut onkaan menettänyt rahansa tämän hallituksen toimien johdosta? Kuinka moni kahden asunnon haltija on joutunut kohtuuttoman korkotaakan vangiksi ja menettämään jopa vuosien työn tulokset muutamassa viikossa?

Juuri korkeat korot ovat rosvooneet kokonaisia omaisuuksia.

Hallituksen toimet ovat kerta toisensa jälkeen polkeneet varattomien edut jalkoihinsa. Yhä uudelleen hallitus puolestaan on antanut verohelpotuksia rikkaille muodossa ja toisessa. Kaikki lupaukset ja vaalien alla jaetut konkreettiset esitykset parannusten aikaansaamiseksi ovat valuneet hiekkaan. Suurella äänellä mainostettu verohelpotus on ollut suurin pettymys. Luetteloa voisi jatkaa, niin monissa kohdin hallitus on tuottanut pettymyksen sen lupauksiin luottaneille.

Miksi tuloerot ovat Suomessa kasvaneet aivan räjähdysmäisesti viime vuosien aikana? Miksi suuren rahan rohuamat voitot ovat verovapaita, mutta pienet eläkkeetkin verotuksen kohteena? Miksi välillisillä veroilla sallitaan kuritettavan alle minimituloisia ihmisiä? Hallituksen järjetön talouspolitiikka on johtanut tähän. Kaikesta huolimatta hallitus jatkaa sinnikkäästi entiseen malliin. Eikö siellä löydy ketään, jolla olisi vielä edes hitunen järkeä ja vastuuntuntoa jäljellä? Ellei sitä löydy hallituksesta, täytynee sitä sentään löytyä kansanedustajien keskuudesta.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa puhemies! Täytyy muutamalla sanalla kertoa ajatuksiaan eräistä ryhmäpuheenvuoroista. Minusta sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuorossa nostettiin kolme hyvin tärkeää kysymystä esille. On asia erikseen, johtavatko ne käytäntöön. Demareitten ryhmäpuheenvuorossa nostettiin esille kysymys asuntolainojen ja muiden lainojen ottamisesta erilleen. Muistan, kuinka entinen valtiovarainministeri Liikanen kerran valitteli puhujakorokkeelta, että on hieman vaikeuksia erottaa näitä lainoja. Ehkä on nyt tullut toisenlaista mielialaa.

Toinen asia oli asuntorahasto, joka nostettiin esille sosialidemokraattien puheenvuorossa. Olen ollut koko ajan hyvin kriittinen rahastoa kohtaan siitä syystä, että meillähän aikoinaan budjetissa oli hyvinkin paljon asuntotuotantoon määrärahoja, mutta kun ei tehty päätöksiä, ei syntynyt myöskään tuotantoa. Asuntorahasto, jos sillä ei ole valtuuksia eikä rahaa, on ihan sama organisaatio kuin jokin muu, jolla ei ole työkaluja.

Vuokra-asuntotuotanto myös oli kolmantena asiana, johon sosialidemokraattien puheenvuorossa kiinnitettiin huomiota. Siitä

olemme puhuneet SKDL:n suunnalta koko ajan. Näitä ongelma-asioita pystyttäisiin poistamaan, joita liittyy asuntopolitiikkaan, kun vuokra-asuntotuotanto nostetaan sille kuuluvaan arvoon.

Kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa ed. Särkijärvi mielestäni antoi virheellisen kuvan perusturvan kehityksestä, koska hän luetteli hyvin paljon budjettiin sisältyviä etuisuuksia. Mutta ne eivät kaikki liity, mitä hän luetteli, perusturvaan. Ihminen saa jotakin muuta kautta perusturvan ja sen lisäksi mm. ylimääräistä rintamalisää. Mielestäni perusturvan kehityksen — sillä tavoin kuin olemme sen nähneet ja monet kansalaiset, jotka joutuvat valitettavasti sen piirissä olemaan, ovat kokeneet — olisi pitänyt olla moninkertainen siihen verraten, mitä budjetissa on tälle vuodelle esitetty.

Ryhmäpuheenvuorossaan SMP:n ed. Ketunen mielestäni tunnusti osin ne ongelmat, joita tässä välikysymyskeskustelussa on nostettu esiin, mutta mielestäni jostain syystä antoi väärän kuvan siitä, että eduskunta ei määrää peruskorkoa, vaan jokin muu taho. Mielestäni Suomen Pankki, joka määrää peruskoron, on eduskunnan alainen laitos ja siellä istuu hyvin huomattava joukko myöskin kansanedustajia.

Talouspolitiikka liittyy tavalla tai toisella lähes jokaiseen asiaan, mitä täälläkin käsitellään, ja siihen liittyy myöskin tämä opposition yhteinen välikysymys. Minusta on hyvä arvioida tässäkin vaiheessa talouspolitiikkaa, korkeita korkoja ja myöskin asuntopolitiikkaa, joka on koko ajan ollut esillä. Olisi ollut hyvin luonnollista, että ne varoituksen äänet, joita tässäkin salissa yli kaksi vuotta sitten kuultiin, olisi hallitus ottanut vakavammin. Jossain vaiheessa tuli mm. viime syksynä budjetin lähete keskustelussa sellainen kuva, että hallitus hieman aliarvioi oppositioedustajien puheenvuoroja, mutta ehkä puheet ensi syksynä ovat paljon realistisempia myöskin hallituksen suunnalla.

On luonnollista, että kun pääomalle annetaan lisää valtaa eikä sitä haluta rajoittaa hallituksen eikä eduskunnan enemmistön toimesta, niin yleensä — minulla on se käsitys — pääoman halu on kyltymätön. Näin on käynyt meidänkin maassamme. Meillä on inflaatio tällä hetkellä korkea, kauppataseen vaje syvenee, kerskakulutus lisääntyy, korkea korkotaso säilyy. Kuka tästä hyötyy, sitä voi

kysyä lähes päivittäin. Vastauksena voi todeta, että ei ainakaan tavallinen kansalainen, joka elää — saa sitten toimeentulonsa palasta tai eläkkeestä tai muusta — kädestä suuhun tänä päivänä ja kokee myös jatkuvaa lisääntyvää veropainetta sekä osin myös koropainetta.

Hallituksen vastauksessa on myös väitetty, että pieni- ja keskituloisten verotus kevenee. Se on luonnollista, jos lasketaan sillä tavoin kuin monesti täälläkin on esitetty, että tulo-veroasteikko kevenee pääsääntöisesti. Mutta samanaikaisesti muut verot kasvavat, välilliset verot, ja myös omavastuuosuudet, jotka voitaisiin lukea mielestäni veronalaisiksi monen ihmisen osalta.

En tiedä, onko tämä sitä hallituksen uutta poliittista kulttuuria, jota istuva hallitus peräänkuulutti kolme vuotta sitten lähtiessään yhteiselle avioliittomatkalleen. Hallituksen poliittinen kulttuuri on ajanut hyvin huomattavan joukon ihmisiä, perheitä, opiskelijoita ja yrittäjiä, viime aikoina sellaiseen velkavankuteen ja -kierteeseen, josta ulospääsy kaikille ei ole mahdollista koskaan. Minulle on tullut hyvin runsaasti viime viikkoina kysymyksiä siitä, millä tavoin yksityinen ihminen pääsee ulos siitä puolentoista miljoonan markan velasta, joka on tullut tehtyä jostakin syystä. Siihen on vaikea vastata muuta kuin se, että työllä sitä ei ainakaan pysty maksamaan, koska korot ovat korkeampia kuin tavallinen kansalainen saa palkkaa. Täytyy etsiä joitakin muita keinoja.

Viime aikoina olemme saaneet kuulla ja osin myös televisiosta nähdä keskustelua maapaketista, jonka hallitus aikoinaan yksimielisenä antoi. Sittemmin on saatu kuulla erilaisia ilmaisuja. On puhuttu, että kokoomus ei uskalla keskustan takia alistua demareille; on puhuttu, että demarit eivät halua alistua uuden syntyvän vasemmistoliiton edessä. SMP on hoidellut oman roolinsa tässä näytelmässä omalla tavallaan. Olen usein tältäkin paikalta todennut, että asuntopolitiikka ei ole hallituksen kädessä eikä eduskunnan hanskassa, vaan sitä hoitavat pankit, vakuutuslaitokset ja muutama suurfirma tässä maassa. Kun sitä ei haluta eduskunnan eikä hallituksen toimesta ohjata, niin antaa pääoman mällätä, kun on millä mällätä.

Maapakettiin liittyvä vuokrasäännöstelyn purku voi aiheuttaa mielestäni moneen kotiin

sellaisen hyvin tuhoisan kierteen, josta tällä hetkellä ei ole muita arvioita kuin se, että se koskettaa tuhansia ja taas tuhansia ihmisiä. Ne arviot, jotka olisi pitänyt suorittaa konkreettisella tasolla, olisi varmasti pystytty tekemään ennen tällaisia ratkaisuja, mutta siihen ei nähtävästi ole ollut halua. Arviointi olisi ehkä osoittanut sen karmeuden, mikä on avautumassa.

Uusi poliittinen kulttuuri, jota maan hallitus on aktiivisesti harjoittanut, ei nähtävästi käsitä muuta kuin sen, että meidän tulee uhrautua kansainvälisen kilpailukyvyn edessä ja olla kilttejä mennessämme Euroopan integraatioon mukaan. Kun meillä tilastojen valossa menee keskimäärin hyvin, herkästi unohtuu se tavallinen ahkera, työätekevä kansa, jota meidän kansastamme on yli puolet, pienipalkkaista, ahkeraa ja tunnollista väkeä.

Arvoisa puhemies! Toivon lopuksi, että tämäkin lyhyt välikysymyskeskustelu, joka uutisten mukaan on jo loppumassa (Ed. Stenius-Kaukonen: Loppui jo seitsemältä!) — minulla on väärää tietoa, uutiset tietävät paremmin kuin eduskunta itse — antaisi hallitukselle uutta intoa myös hoitaa muiden ihmisten kuin hyväosaisten asioita, koska näillä yleensä on sellainen koneisto takanaan, että heillä on varaa hoitaa omat asiansa. Kuka hoitaa tavallisten kansalaisten asiat?

Ed. Linnainmaa: Arvoisa puhemies! Harri Holkerin hallituksen aikana suhdannekehitys maassamme on ollut monella tavalla myönteistä. Tuotettujen tavaroiden ja palvelusten määrä eli bruttokansantuote on kasvanut vauhdikkaasti. Nopea talouskasvu on parantanut huomattavasti työllisyystilannettamme. Ongelmallista on, että talouskasvumme ei ole tasapainoista. Se on liiaksi perustunut kotimaisen kysynnän lisääntymiseen. Olemme eläneet yli varojemme. Vientitulomme eivät ole riittäneet tuontilaskumme maksamiseen, vaan vaihtotaseemme vaje on syventynyt ja inflaatio on kiihtynyt.

Vaihtotaseen vajeus ei sinänsä ole uusi ilmiö. Viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana vaihtotaseemme on useimmiten ollut vajauksellinen. Huolestuttavaa on vaihtotaseen vajauksen voimakas kasvu ja sen rakenteelliset muutokset. Vaihtotaseen vajetta on jouduttu jatkuvasti rahoittamaan ulkomaisen

pääoman tuonnilla, ja tämä on vaatinut korkeita kotimaisia markkinakorkoja.

Avainkysymys on, miten vaihtotaseen vaje voidaan pienentää. Avainvasteus on: pysäyttämällä tuontimenojen kasvu. Avainkeinot tämän toteuttamiseen ovat melko selkeät. Niiden toteuttaminen onkin jo ongelmallisempaa. Meidän tulisi ennen muuta pystyä hillitsemään kulutusta ja edistämään säästämistä sekä lisäämään tuonnin kanssa kilpailevan teollisuutemme sekä vientiteollisuutemme kapasiteettia ja kilpailukykyä. Vaihtotaseen vajeen hillitseminen vaatii kiireää talouspolitiikkaa. Julkisten menojen kasvu tulisi voida pysäyttää ja julkista säästämistä tulisi lisätä.

Myös kotitalouksien säästämisasteella on oma merkittävä osansa maamme vaihtotasevajeen tasapainottajana. Säästämisaste laski Suomessa koko 80-luvun ajan. Kansainvälisesti lasku ei kuitenkaan ole poikkeuksellista. Sama kehitys on tapahtunut jo aikaisemmin ja paljon jyrkempänä muissa Pohjoismaissa. Säästämisasteen laskiessa kotitalouksien kulutus on lisääntynyt ja kotitaloudet ovat velkaantuneet nopeasti. Mikäli kehitys on tilapäinen ilmiö, ei ole syytä huoleen. On kuitenkin pelättävissä, että kyseessä on syvempi muutos, jonka korjaamiseen valtiovalan tulee vakavasti paneutua.

Säästämisen elvyttämiseksi peruskorkoamme nostettiin viime marraskuussa. Samoin nostettiin verottomien kaksivuotisten talletustilien korkoa. Peruskoron säästämistä aktivoivasta nostamisesta oli kuitenkin seurauksena peruskorkosidonnaisten lainojen korkojen nousu. Tätä pyrittiin asuntoluottojen kohdalla hillitsemään siten, että pankkeja velvoitettiin tarkistamaan lainaehdot niin, että lainanhoitokustannukset eivät lyhyellä aikavälillä nousisi, vaan laina-aikoihin annettaisiin pidennystä.

Ongelmalliseksi meillä onkin selvästi muodostunut peruskoron matala taso ja varsinkin peruskoron ja markkinakorkojen suuri ero. Kansainvälisesti tarkastellen peruskorkotyypinen korkojärjestelmä on ainoitlaatuinen. Ehkä siitä tulisi Suomessakin jo luopua. Peruskorkojärjestelmä sopii huonosti vapautuneisiin rahamarkkinoihin. Nyt tulisikin käynnistää selvitys koko peruskorkojärjestelmämme mielekkyydestä ja sen tultavuudesta.

Välikysymyksessä tiedustellaan, mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä korkotasoon nousun estämiseksi. Edellä esittämiini näkökohtiin viitaten totean, että nykyinen talouspoliittinen tilanne nimenomaan vaatii korkeaa korkotasoa.

Inflaation hillinnässä avaintekijä on tulopoliittika. Bruttoansiomme ovat kohonneet 80-luvulla 7—10 prosentin vuosivauhdilla. Emme ole yleensä olleet valmiita tarpeeksi maltilliseen tulopoliittikkaan, vaan työmarkkinasopimuksemme ovat olleet toistuvasti inflatorisia. Inflaation hidastumisesta on kuitenkin tällä hetkellä orastavia toiveita. Äskettäin sovittu tulo ratkaisumme oli poikkeuksellisen maltillinen. Kotimainen kysyntä on selvästi laantumassa. Asuntojen hinnat ovat laskeneet, ja tuontihintojen nousun arvioidaan selvästi hidastuvan. Rahapolitiikka yrittää osaltaan jarruttaa inflaatiota korkeiden korkojen avulla.

Varsinkin kotitalouksiamme on selvästi vaivannut korkosokeus. Korkeista koroista huolimatta pankkien viime vuosina aktiivisesti markkinoimat lainat ovat menneet kauaksi ja todennäköisesti ylittäneet joidenkin kotitalouksien lainojenhoitokyvyn. Luottokysyntää on pyritty hillitsemään supistamalla asteittain verotuksessa myönnettäviä korkovähennyksiä. Supistamistoimenpiteen kanssa on toteutettu tervetullut uudistus, jolla tuen painopistettä on siirretty lapsiperheisiin kohdistuvaksi.

Mielestäni aika olisi kypsä nykyistä selkeämpään korkojen verovähennysoikeusjärjestelmän remonttiin. Kulutusluottojen korkojen verovähennysoikeus tulisi poistaa kokonaan ja vastaava tuki siirtää asuntoluottoihin koskien varsinkin ensiasunnon hankkijoita. Samaan aikaan tulisi käynnistää kauaskantoisempi selvitys asuntoluottojemme korkojärjestelmästä. Nyt asuntolainojen muita lainoja matalampi korkotaso vaikeuttaa tarvittavia rahapolitiittisia päätöksiä. Asumisen tukemista tulisi ryhtyä tarkastelemaan aivan uusista näkökulmista. Tuen antaminen verovähennysjärjestelmien avulla ei ole ainut mahdollinen tapa.

Välikysymyksessä tiedustellaan, mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä kotitalouksien säästämisasteen nostamiseksi. Kansainväliset kokemukset osoittavat, että positiivisella reaalikorolla ei sinänsä ole säästämistä kannustavaa vaikutusta. Uskon kuitenkin,

että perusedellytys säästö päätöksen tekemiseksi on vähintään taattu inflaatio suoja ja todellinen reaalikorko.

Verouudistukseen liittyvät päätökset korkotulojen verottamisesta ovat uutuudeltaan aiheuttaneet kansalaisissa epätietoisuutta ja ehkä vähentäneet säästämishalukkuutta. Verollisiin tileihin suhtaudumme epäuskoisesti ja epäluuloisesti. Pitäytyminen tavanomaisissa ja esimerkiksi kahden vuoden verovapaissa talletustileissä on tuntunut turvallisemalta. Taloudellisestihan se ei ole aina ollut suinkaan järkevää.

Verouudistuksen jatkuessa tulee järjestelmää yksinkertaistaa. Lähdeverojärjestelmän käyttöönotto olisi selkeydessään ihan kelvollinen ratkaisu. Vero olisi lopullinen, eikä mitään ilmoituksia verottajalle tarvittaisi. Ehdottomana edellytyksenä lähdeveron toteuttamiselle on tarpeeksi alhainen, 10—15 prosentin suuruusluokkaa oleva veroprosentti. Tosin 15 prosenttiakin saattaa ulkomaisiin kokemuksiin viitaten olla liikaa. Korkea lähdevero saattaisi ohjata suursijoittajien varat ulkomaille ja piensäästäjien varat sukanvarteen. Säästämisen tehostamiseksi lähdeveron tasoksi tulisi määrätä 10 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Säästämiskiihokkeiden lisääminen on kansantaloutemme kannalta tärkeää. Erityisen tärkeää se on huomattavien säästövarojen vapautuessa lähikuukausina kahden vuoden verovapaalta talletustileiltä. Valtiovallan on tehtävä nopeasti säästämistä kannustavia ratkaisuja. Niiden on oltava selkeitä, eivätkä ne saa olla tilapäisiä. Kansalaisilla tulee olla mahdollisuus säästämiseen ilman finanssineron ominaisuuksia.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Laineen tekemää ehdotusta.

Hallituksen maapakettijahkailu, joka on melkein puoli vuotta jatkunut, on tänä päivänä saatu jonkinlaiseen päätökseen, mutta se ei varmasti tuo pikaisia ratkaisuja asuntovelkojen ja korkojen kanssa kamppailevien ihmisten taloudelliseen tilanteeseen.

Asuntoasiat ovat olleet rempallaan tässä maassa niin kauan kuin itse muistan, mutta niin pahassa jamassa kuin ne nyt ovat nuorilla perheillä, en usko niiden olleen. Kun lukee lehtien hintailmoituksia, ei voi muuta kuin hämmästellä, kun vertaa esimerkiksi

sitä tilannetta, missä itse runsas kymmenen vuotta sitten oli asuntoa hankkimassa. Miten ihmeessä nuoret perheet pystyvät hankkimaan sellaisen määrän rahaa, mikä asunnoista vaaditaan? Kuinka he uskaltavat ottaa sellaisen lainan, puhumattakaan näistä koroista? He joutuvat maksamaan jopa 15 prosentin korkoa, voi olla että korkeampaaakin, mutta tämänhetkiset korot ulottuvat lähelle 15:tä prosenttia. Ne ovat aivan kohtuuttomat menot, ja tämä hallitus on ollut osaltaan päästämässä tilannetta tähän, missä nyt ollaan.

Tarvittavat toimenpiteet voidaan luetella lyhyesti. Ei tässä monen päivän keskusteluja tarvita näiden asioiden hoitamiseksi. Vaihtoehtoja on kyllä esitetty ja tarjottu. Ed. Laine on esittänyt oman ryhmämme ehdotukset, ja niistä tässä yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota asuntopankin perustamiseen.

Ministeri Louekoski puhui, että mitenkään nämä pankit, kyllä ne nyt toimivat vähän rumasti. Ne toimivat erittäin likaisesti suoraan sanottuna, ja kyllä tähän voidaan puuttua hallituksen toimesta. Pankkien viimeaikaiset toimet osoittavat, että Suomen keskittynyt pankkijärjestelmä toimii vain hyvin pienen ja itsekkään voitontahtoisien ihmisryhmän hyväksi. Tämä ei ole mitään muuta kuin sosialidemokraattista tekstiä. SONKin puheenjohtaja on puheessaan näin lausunut, ja hän vaatii sosialidemokraateille tavoitteeksi pankkien kansallistamista. Kyllä tämä on valtiovallan käsissä tietysti. Ehkä ei tämä eduskunta tätä asiaa pysty ratkaisemaan, (Ed. Pystynen: Eikä seuraava!) ja sen vuoksi tämä eduskunta voisikin jättää paikansa ja katsoa, löytyisikö sellainen eduskunta, joka todella pystyisi nämä asiat saamaan säälliseen järjestykseen.

Hallituksen tämänpäiväisessä paketissa on aloitettu vuokrasäännöstelyn purku. Miksi ihmeessä muualla Euroopassa vuokria voidaan säännöstellä ja silti siellä on vuokra-asuntoja tarjolla kohtuuhintaan? Miten ihmeessä kokoomus kuvittelee, että tämä on ainoa tapa ratkaista vuokra-asuntojen saamisongelma? Ei voi muuhun tulokseen tulla, kuin että Suomessa on kyllä jotakin erityisen kummallista, kun meillä ei näitä asuntoasioita saada kuntoon. Pitääkö kansanluonteesta lähteä hakemaan vikaa, vai mistä johtuu, että Euroopan kapitalistimaissakin nämä

asiat pystytään hoitamaan ja on saatavissa vuokra-asuntoja ja omistusasuntojakin vielä sellaisella hinnalla, että niihin on tavallisilla ihmisilläkin mahdollisuudet? Eivät sielläkään kyllä köyhät hyvin voi.

Nyt puhutaan paljon mahdollisista integraation vaikutuksista ja arvellaan, mihinkäpäin ne ihmiset lähtevät liikkumaan. Tuleeko tänne hyvän sosiaaliturvan perään muualta tulevista Ees-maista ihmisiä? En usko, että tulee. Melkein luulen, että paremminkin käy niin, että nuoret koulutetut lähtevät maasta. Juuri he ovat vaikeassa asemassa opintovelkojensa kanssa: he perustavat perheet, heidän pitäisi hankkia asunto. Miksi ihmeessä he jäisivät tänne maksamaan itsensä kipeäksi, jos heillä on mahdollisuus saada työtä ja asumisasiat kuntoon jossain muualla.

Vuokrasäännöstelyn purkamisen sijasta vuokra-asuntojen lisääminen on se, mitä tarvitaan. Demokraattinen vaihtoehto on tehnyt kyselyn, johon on tullut vastauksia kadulla, kun on näitä kaavakkeita täytetty. Keskeisenä vaatimuksena on noussut esille nimenomaan kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saaminen. Se on suurin ongelma edelleen monella kohtaa, ja nimenomaan se olisi se, mikä akuutin asunnontarpeen voisi ratkaista.

Laina-aikoja omistusasunnoissa tulisi pidentää, ja koron alentaminen on päivänselvä asia. Tämä tulee toteuttaa, ja tähän on hallituksella keinot, jos on halua.

Maapaketilla ei näitä ongelmia ratkaista pikaisesti, niin kuin on todettu, enkä usko, että pitkällä tähtäimelläkään sillä tuodaan oleellista muutosta.

Eräs asia, joka VTT:n tutkimuksissa on tullut esille, on juuri se, että aluerakentajille menevät rahat. Kaavoituksesta tuleva hyöty ja ylipäänsä se hintojen nousu, mikä on tapahtunut, jää rakennusliikkeiden taskuun. Sen vuoksi gryndaus pitäisi kieltää. Tästä pitäisi tehdä laki. Minkä takia aluerakentamissopimuksia sallitaan siinä mallissa kuin nyt tapahtuu? On katsottu, ikään kuin se olisi meidän lainsäädäntömme mukaista, että näin voidaan menetellä. Mielestäni on varsin kyseenalaista, täyttääkö se lainsäädännön edellytykset jo nykyisellä lainsäädännöllä, mutta varmempi keino estää keinottelu on tehdä gryndauksen kieltävä laki.

Opiskelijoista, joista jo aikaisemmin puhuin, on tässä syytä vielä lainata sosialide-

mokraattista SONKin puheenjohtajaa Pauli Kivipensasta, joka toteaa, että pankkien vaatimuksia opintolainojen korkojen nostamisesta ja uhkauksia lainanannon lopettamisesta voidaan pitää törkeänä hyökkäyksenä yhteiskuntamme yhtä pienituloisimmista ryhmistä kohtaan. Voin tähän kannanottoon yhtyä ja myös hänen esitykseensä, että Valtion opintotukikeskuksen yhteyteen olisi perustettava erityinen opintotukirahasto hoitamaan opintolainoitusta.

Arvoisa puhemies! Kuten totesin, asuntopoliitiikasta ja asuntoasioista on kyllä aivan riittävästi puhetta ollut, nyt tarvitaan tekoja.

Ed. Pystynen: Arvoisa puhemies! Hallituksen vastaus käsiteltävänä olevaan välikysmykseen on mielestäni varsin kattava ja hyvä. Se osoittaa varsin selkeästi mm. sen, että toimiminen välikysmyksessä vaadittavien tavoitteiden saavuttamiseksi, jotka ovat varsin hyviä ja joihin uskon kaikkien voivan yhtyä, edellyttää toimenpiteitä, joita välikysmyksen allekirjoittajat ovat puheissaan ja kirjoituksissaan kuitenkin ilmoittaneet eri yhteyksissä vastustavansa.

Välikysmyksessä lähdetään heti alussa liikkeelle siitä, että hallitusohjelmassa on luvattu toimia yhdessä Suomen Pankin kanssa korkotason alentamiseksi, ja todetaan, että hallituksen toiminta-aikana korkotaso on kuitenkin noussut. Tämä on varsin mielenkiintoinen asia tässä todettavaksi, siis se, että hallitusohjelmassa todella on näin luvattu. Se on hyvä esimerkki siitä, että kun halutaan ajaa hyvää asiaa, joudutaan helposti lausumaan, varomattomasti kylläkin, toimenpiteistä, jotka eivät ole mahdollisia toteuttaa.

Että korot ovat todella nousseet tällä eduskuntakaudella, johtuu valtaosaltaan siitä, että hallituksen toimia aikana kansantalous on kokenut pitkään jatkuneen ja voimakkaan kasvun, sellaisen, jota hallitusta muodostettaessa ja ohjelmaa kirjoitettaessa ei uskallettu edes toivoa. Taloudellinen kasvu on ylittänyt Suomessa kaikki odotukset tämän hallituksen aikana. Tällaisessa talouden kehitysvaiheessa ei korkojen alentaminen ole ollut mahdollista, kun eletään säännöstelystä vapautetussa taloudessa ja kun kasvun aiheuttamat talouden ylikuumenemisilmiöt halutaan pyrkiä välttämään tai ainakin niiden

voimaa heikentämään. Tätä hallitusta muodostettaessa korkosäännöstely oli valtaosaltaan jo purettu vuosina 1983—86.

Pitkään jatkuneeseen talouskasvuun liittyy useimmiten, lähes aina, myös inflaation voimistuminen, ellei sitä onnistuta joillakin erityistoimenpiteillä eliminoimaan. Talousteorioiden mukaan inflaatiota hillitsevä keino on juuri koron nostaminen, siis päinvastoin kuin se, mitä yleensä on vaadittu ja aikanaan myös noudatettu. Meilläkin olisi siis näiden teorioiden mukaan toimittaessa pitänyt korotaso nostaa jo aikaisemmin, jolloin olisimme välttyneet niin suurista korko-ongelmista, kuin ne, mihin nyt olemme joutuneet, mutta tämä ei ole ollut poliittisesti mahdollista.

Koron ja inflaation välinen suhde vapaassa taloudessa on kaksisuuntainen. Kun inflaatio nousee, korkokin nousee, ja kun inflaatio alenee, myös korko alenee. Eräs hyvin yksinkertaistettu tapa katsoa, mikä on suurin piirtein kuhunkin tilanteeseen kansantaloudessa sovelias korko, on laskea kansantalouden kasvuprosentti ja inflaatioprosentti yhteen. Kun meillä kasvu oli viime vuonna 5 prosentin paikkeilla ja inflaatio 7,5 prosentin tietämissä, tulee siitä eräänlaiseksi talouden peruskorkoarvoksi 12,5 prosenttia. Tämän alle korkotasomme voi laskea siis vain keinoitekoisesti niin kauan, kun inflaatiota ei kyetä alentamaan ja talouden kasvua hillitsemään.

Nyt talouden kasvu on kuitenkin heikentynyt. Sen arvioidaan tänä vuonna olevan, niin kuin hallituksen vastauksessa todetaan, 2,5 prosenttia. Jos inflaatiossa päästään 6 prosenttiin, korkotason madaltaminen on mahdollista jopa alle 8 prosentin tuon äsken mainitsemani kaavan mukaan. Koron muodostukseen vaikuttavat kuitenkin myös monet muut seikat, mm. erilaiset talouselämässä vallitsevat odotukset suuntaan tai toiseen. Tällä hetkellä kehitys on markkinakoroissa alenevan suuntainen. Tietävästi tämän päivän korkonoteeraus on jo 13,5 prosenttia.

Elämme siis säännöstelystä vapaassa taloudessa. Siihen kuuluu mm. korkojen vapaa määräytyminen talouden omien vaikutussuhteiden mukaisesti. Näin toimivassa rahataloudessa markkinoiden korkotasoa halvempaa rahaa on saatavissa vain siten, että joku lainoitusta subventoi.

Eli siis kun haluamme vaikuttaa siihen, että asuntoja on voitava hankkia nykyistä alemmalla korolla, ainoa keino on antaa valtion varoista tukea asuntojen hankintaan niin kauan, kunnes muilla toimenpiteillä on korkotasoa saatu alenemaan. Valtion tuen käyttö on kuitenkin sovittava niin, että se ei tee tyhjäksi niitä talouspoliittisia keinoja, joilla yleistä korkotasoa pyritään alentamaan.

Sama koskee opintolainoja. Opintolainojen saanti on turvattava, ja niiden koron tulee olla opiskelijalle kohtuullinen. Tämä vaatimus edellyttää kuitenkin valtion varojen käyttämistä opintolainojen subventointiin, niin kuin nytkin tapahtuu. Muuta keinoa ei kerta kaikkiaan ole.

Olen varma siitä, että välikysymyksessä esiintyvät tavoitteet ovat, niin kuin jo sanoin, meille kaikille yhteisiä. Kaikkien hyväksymiä keinoja niiden saavuttamiseksi on vain perin harvoja. Tehokkaimmat keinot ovat lisäksi sen laatuksia, että niiden käyttöön soveltamisen välitön vaikutus näyttää olevan kielteinen itse tavoitteidenkin kannalta. Vasta myöhemmin tulee se tavoiteltu vaikutus. Juuri tämä, siis välitön kielteinen vaikutus ja myönteisen vaikutuksen odottelun kesto estää demokratiassa valitettavan usein tehokaiden talouspoliittisten keinojen käytön.

Välikysymyksen vaatimuksissa on, kuten jo aikaisemmin sanoin, ristiriitaisuutta. Jos kaikissa kysymyksen alamomenteissa ilmaistut tavoitteet haluttaisiin toteuttaa esimerkiksi jo ensi vuoden budjetin avulla, merkitäisi se niin suurta budjetin lisäystä, että muut talouden tasapainotuskeinot jäisivät vaikutuksettomiksi.

Eräässä kohdassa vaaditaan asuntolainojen korkojen vähennysoikeuden leikkauksen estämistä. Välikysyjät eivät ehkä hyväksy, ainakaan kaikki, sitä, että suurituloiset hyötyvät korkovähennyksistä enemmän kuin pienituloiset. Se, jonka marginaalivero on 60 prosenttia, saa asuntolainan vähennyksestään 60 prosenttia alennukseksi, kun taas 20 prosentin marginaaliverollinen vain 20 prosenttia. Kenties jokin muu keino verotukseenkin liittyen saattaa olla paremmin tavoitetehtokas kuin nyt vaadittu. Monia muita vastaavanlaisia kohtia, niin kuin mm. kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa on esitetty, välikysymyksessä on. On siis perin huolellisesti harkittava, minkälaisia tavoite

—keino-asetelmia vaaditaan, jos aiotaan olla rehellisiä vaatimuksessa.

Suomessa on yleisesti pyritty toimimaan niin, että yleiset rahamarkkinat hoidetaan pankkien toimesta. Tämähän oli eräs syy siihenkin, että harmaan rahan markkinoiden alkaessa nekin markkinat haluttiin tehdä mahdolliseksi pankkien normaalitoimintana, jotta ne eivät olisi villeinä kehittyneet ohi senkin hyvän pankkitavan, jota meidän pankkijärjestelmämme yleisesti ottaen noudattaa. Mielestäni tämä on hyvä tavoite.

Pankkien toimintaa on mielestäni myös pyrittävä edistämään. Niiden avulla on tuettava myös sekä asuntolainojen että opintolainojen riittävää tarjontaa ainakin niin kauan, kunnes parempi julkinen järjestelmä näitä luottoja varten ennätetään aikaansaada. Näistä näkymistähän hallituksen vastauksessa kerrotaan. Asuntorahaston kehittäminen esimerkiksi indeksiehtoisia pitkäaikaisia obligaatiomarkkinoita kehittämällä on mitä toivottavinta, siis se, että se onnistuisi. Toivottavasti opintolainojen tarjontaan voidaan vaikkapa Valtion opintotukikeskuksen yhteyteen tai muutoin kehittää vastaavanlainen järjestelmä, niin että ne yleisesti hyväksytyt tavoitteet, että niin asuntoihin kuin opintoihinkin pitää saada riittävästi pitkäaikaista kohtuukorkoista lainaa, voisi toteutua.

Pankkien toiminnan häiriöttömäksi turvaamiseksi ja eräiden välikysymyksessä esitettyjen tavoitteiden, kuten kotitalouksien säästämisasteen nostaminen, edistämiseksi on mielestäni kiireesti aikaansaattava lainsäädäntöä. Tällaista on esimerkiksi verovapaiden talletusten jatkaminen vielä yhdellä kaksivuotiskaudella, siis vuosille 1992 ja 1993, jolloin viimeiset määräaikaistalletukset olisivat voimassa vuoden 1995:n loppuun. Kun talletusten verovapausjärjestelmä on ollut käytössä jo nelisenkymmentä vuotta, ei tämän määräinen jatko olisi tässä historiassa kohtuuton. Vaikka järjestelmä nimenomaan tukisi pankkeja, se olisi kuitenkin hyödyllinen kaikkien kannalta.

Samanaikaisesti tämän ratkaisun kanssa tulisi myöskin säätää lähdevero muille talletuksille, kuitenkin niin kuin esimerkiksi kansanedustaja Linnainmaa äsken puheessaan esitti vain 10 prosentin määräisenä. Tämä menettely turvaisi pankeille pehmeämmän siirtymisen Ees-kauteenkin, jossa lähdevero-

järjestelmä joka tapauksessa tullaan ottamaan käyttöön. Lisäksi se on talletuksia ajatellen parhain verojärjestelmä.

Verrattaessa korkotasoaamme ulkomaiseen korkotasoon voidaan todeta, että 14 maan valuutan keskikorko on nykyisin noin 11 prosentin tasolla. Eri maissa, siis noiden 14 valuutan maissa, korkotaso vaihtelee niin, että keskitaso on tuo 11 prosenttia, vaihteluväli on 6 ja 16 prosentin rajoissa. Kun siis korkotasomme edelleen laskeutuu lähenee sitä vaihetta, että korkoeroja meidän ja muun Euroopan välillä ei suuresti enää ole, lähenemistä tietysti edistää paitsi oman korkotasomme aleneminen sitä mukaa kuin inflaatio alenee toisaalta korkojen pyrkiminen muualla Euroopassa kohoamaan keskimäärää alhaisemman koron alueella.

Tämä kehityssuunta merkitsee yhtäältä sitä, että valuutan tulo Suomeen puolestaan heikkenee, ja silloin joudumme tarkastelemaan valuuttavarantomme kehitystä valuutan alkaessa virrata muualle paremman, siis tässä tapauksessa sijoitusvaluutan kannalta katsoen paremman, valuutan, korkeamman koron maihin. Samalla yritystemme luotonhankinta kääntyy kotimaahan siltäkin osalta, kuin se nyt on suuntautunut ulkomaille. Tämä merkitsee valtavaa luotonkysynnän kasvua kotimaassa silloin, kun kysyntä lisääntyy ja tarjonta pysyy ennallaan. Tämä puolestaan voi jälleen kääntää korkotasomme nousuun.

Tämän otin esimerkiksi vain sen vuoksi, että kaiken kaikkiaan olemme melkoisen monimutkaisessa, monitahoisesti ja vaikeasti hallittavissa tasapainoilu-kabareessa. Paras onkin yrittää pysyä tukevasti jaloillaan, vaikka joskus kantapäitä särkisikin. Sekin on parempi kuin olla vuoroin nokka, vuoroin pyrstö tervassa saavuttamatta koskaan tasapainoa.

Ed. Almgren (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pystynen puuttui siihen seikkaan, johon välikysymyksessäkin varsin painokkaasti otetaan kantaa, nimittäin korkojen verovähennysoikeuteen, ja arvioi, että siihen vaikuttaisi pelkästään esimerkiksi tietty marginaaliveroprosentin suuruus. Tosiasiassa on kuitenkin — ja sen on esimerkiksi Taloustaidon Taloustutkimus Oy:llä teettämä kysely osoittanut — että vähennys kohdentuu suurelta osin nuoriin-

pareihin ja lapsiperheisiin, joilla on alle kouluikäisiä ja kouluikäisiä lapsia. Tämä johtuu siitä, että ne hyvätuloiset ja korkeassa marginaaliveroprosentissa olevat ihmiset, jotka ovat jo ajoissa, kauan sitten hoitaneet asuntoasiansa, eivät todellisuudessa ole tämän ongelman kanssa tekemisissä. Todellisuudessa ongelma kohdistuu juuri nuoriin lapsiperheisiin, jotka ovat aktiivisessa asunonhankkimisvaiheessa. Näin ollen tilastollinen tarkastelu, jota ed. Pystynen pyrki suorittamaan, ei ole elävää todellisuutta siellä, missä näiden ongelmien kanssa todellisuudessa joudutaan kamppailemaan.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pystynen puheenvuoro oli hyvin mielenkiintoinen, ja monilta kohdin yhdyin niihin ajatuksiin, mitä hänen analyysissään esille tuli, en sen sijaan esimerkiksi lähdeveron siunauksellisuuden, oikeaoppisuuden suhteen kylläkään. Mutta haluan sitä seikkaa vielä kuitenkin hieman ed. Pystynen puheen sävyistä poikkeavana alleviivata, että minusta sekä hänen puheenvuorosaan jonkin verran että ennen kaikkea monissa muissa puheenvuoroissa on annettu se käsitys, että kaikkien lainakorkojen nousussa nimenomaan pankeilla olisi ollut hyvin ratkaiseva ja merkittävä rooli ja pankit omilla päätöksillään olisivat todella merkittävä syyllinen tähän kehityskulkuun. Toivon, että ministeri Louekoski kohta puheenvuorosaan vielä tätä asiaa koskettelee ja selvittää, miten asianlaita on.

Käsittääkseni markkinakoron tason nousu ja vaihtelu ovat seurausta nimenomaan hallituksen yleisestä talouspolitiikasta, sen tasapainottomuudesta, tasapainottomuudet heijastuvat markkinakorkojen tilanteeseen. Sen sijaan kyllä myönnän sen, että nimenomaan erilaisten peruskorkosidonnaisten velvoitteidensa "hoitamisesta" pankit yrittävät tässä tilanteessa tinkiä sillä perusteella, että pitkäaikaisten rahan sisäänottojen suhteen on tiettyjä vaikeuksia tullut pankille valtiovallan toimesta. Mutta pankit totta kai suurentelevat näitä vaikeuksia ja tällä perusteella yrittävät nostaa korkoja enemmän kuin kenties aiheutta on.

Kaiken kaikkiaan kuitenkin mielestäni markkinakoron tasoon yleisen talouspolitiikan vaikutukset ovat huomattavasti suuremmat kuin pankkien omat toimet.

Ed. Pystynen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Almgrenille ensinnäkin toteaisin, että puhuin hieman eri asiasta kuin siitä, mitä ymmärsin hänen tarkoittaneen. Yleinen ja tunnustettu tosiasia on se, että asuntokorkojen vähentäminen kohdistuu nimenomaan voimakkaammin suurituloisiin kuin pienituloisiin eikä tietenkään riipu siitä, mikä on ikäluokka tai lapsimäärä. Mutta se tilastollinen tosiasia, jonka ed. Almgren mainitsi, pitää tietenkin paikkansa, en halua sitä kiistääkään.

Ed. Pekkariselle taas haluan uudistaa sen, että kun kerran eri tulot halutaan samalle lähtöviivalle verotuksessa ja näin ollen talletuksiakin pitää ruveta verottamaan niin kuin muitakin tuloja, tässä tapauksessa lähdevero on huomattavasti parempi kuin se, että tilit ilmoitetaan verottajalle ja saatetaan normaalin muun verotuksen yhteyteen.

Mitä tulee siihen, että puheenvuorostani olisi käynyt ilmi, että pankit nimenomaan ovat syyllisiä korkojen nousuun, niin sellaista en väittänyt, vaikka on tietysti tosiasia, että jokainen pankki itse päättää vapaassa taloudessa sen, millä korolla lainaa antaa. Pankit ovat pakotettuja määräämään korkotasonsa sen koron mukaan, millä ne saavat rahaa pankkiin. Tämähän on aivan yleisesti tunnettu ja itsestäänselvä tosiasia.

Ed. Seppänen: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on nyt nostettu esille kysymys lähdeverosta, joka on epäsosiaalinen, epäoikeudenmukainen ja epätasa-arvoinen veromuoto. Sen muodossa suurituloiset saavat erittäin suuria tuloverohelpotuksia siihen tapaan kuin ed. Pystynen todisteli omalla esimerkillään suurituloisten hyötyvän hänen esille tuomistaan korkoratkaisuista. Aivan samalla tavalla, ed. Pystynen, jos suurituloisen marginaaliveroprosentti on 70 mutta lähdevero on vain 10, siinä annetaan heille 60 prosentin veroale. Siitä suurituloinen hyötyy huomattavasti enemmän kuin sellainen pienituloinen ihminen, jolla on alempi marginaaliveroprosentti. Tässä mielessä lähdevero on paljon parempi, laaja-alaisempi ja oivallisempi esimerkki siitä, millaista epäoikeudenmukaista politiikkaa tämä hallitus harjoittaa, jos se säättää lähdeveron ja sillä tavalla luo lisää epätasa-arvoa yhteiskuntaamme.

Mielenkiintoista, että kokoomuslaiset pu-

huvat täällä 10 prosentin lähdeverosta. Ministeri Liikanen, silloin kun hän oli ministerinä, puhui 25 prosentin lähdeverosta. Suomen Pankin pääjohtajakin on puhunut 15 prosentin lähdeverosta. Kuulisin mielelläni, mikä on uuden valtiovarainministerin, ministeri Louekosken kanta lähdeveron prosenttiin. Pohjana on siis ministeri Liikasen 25 prosenttia ja alarajana kokoomuksen esittämä 10 prosenttia. Mielestäni valtiovarainministerin on hyvä jo vähitellen esittää omiakin näkemyksiä tästä kysymyksestä.

Tosin hänen puheenvuoronsa, jota nyt rupean kritisoidaan sen kehnouden takia, piti sisällään hyvin vähän numeroita talouden kovista faktoista, siis siitä, miten Suomen talous tulee kehittymään. Se sisälsi erittäin vähän ennusteita, kannanottoja ja toimenpide-ehdotuksia siitä, mitä hallitus aikoo tehdä pitääkseen Suomen talouden sillä uralla, jolla se tähän asti on ollut kymmenen vuoden nousukauden johdosta — luojankiihtös riippumatta siitä, mitä hallitus on tehnyt.

Puheenvuorossaan ministeri esittää, että kuluvan vuoden lopussa kuluttajahintojen nousu voi hidastua 5 prosentin tasolle. Se on hänen ainoa kannanottonsa siihen, mitä hän ennustaa inflaation olevan. Mielestäni siis ministeri ennustaa inflaatioksi 5 prosenttia. Sehän on, niin kuin tiedämme, aika kova tavoite Suomen kansantaloudelle. Muistutan, että ministeri Liikanen, joka esitti paljon enemmän numeroennusteita kuin ministeri Louekoski, erehtyi kaikissa inflaatioarvioissaan. Inflaatio oli aina korkeampi kuin ministeri Liikanen esitti. Tässä mielessä ministeri Louekoski tuntuu jatkavan sillä linjalla, että inflaatio tulee olemaan aina korkeampi kuin hän esittää.

Mielenkiintoista on, että viime viikolla kävimme eduskunnassa keskustelua vaihtotasevajeen ongelmasta ja ministeri lupasi säästää paukkuja siinä keskustelussa tähän keskusteluun, mutta ei hänen puheenvuorossaan mitään sen tyyppisiä paukkuja ollut. Eihän siinä esitetä edes minkäänlaista arviota vaihtotasevajeen kehityksestä. Viime kerralla ministeri puhui vähän päälle 20 miljardista. Se oii jo viime vuonna 22 miljardia, tänä vuonna se tulee olemaan enemmän. Täällä puhuttiin perjantaina 30 miljardista. Ministeriltä voitaisiin, samalla kun kysytään hänen kantaansa lähdeveron suuruuteen, arvostellaan hänen alhaista inflaatioprosent-

tiaan, pyytää arvioita myös vaihtotaseen vajeesta, jotta me eduskunnassakin tiedämme, mistä lähtökohdista hallituksen tänne mahdollisesti keväällä tuomia tuloveroesityksiä pitää tarkastella, millainen on hallituksen näkemys tämänhetkisestä vaihtotaseen vajeesta.

Mielenkiintoista on, että ministeri puhuu hintakilpailukyyn heikentymisestä ja tarkoittaa sillä ilmeisesti sitä, että palkat olisivat jotenkin hillittömästi nousseet. Kyllä hintakilpailukyky eniten on heikentänyt Suomen Pankin viime vuonna suorittama revalvaatio, markan arvon muuttaminen siihen suuntaan, että maamme hintakilpailukyky heikentyi siinä yhteydessä nelisen prosenttia. Palkat eivät voi vaikuttaa näin suuressa mitassa yhden vuoden aikana maamme hintakilpailukyyn kuin tämä valuuttakurssipoliittinen toimenpide. Siinä mielessä ministeri ei ole arvioinut puheenvuorossaan Suomen Pankin valuuttapolitiikan mahdollisuuksia vaikuttaa maamme hintakilpailukyyn tai ylipäättänsä maamme tapaan harjoittaa talouspolitiikkaa.

Ministeri oli selvästikin vähentämässä luottojen korkojen vähennyskelpoista osuutta, ja tältä osin hän oli saattamassa, niin kuin välikysymyksessä esitetään, niitä ihmisiä kaikkein vaikeimpaan asemaan, jotka ovat eniten velkaantuneet ja nimenomaan asuntojen hankinnan johdosta. Minkään tyyppisiä asunto-ohjelmiahan ministerin vastaukseen ei sisällynyt. Tämän hallituksen aikana ei ole pystytty poistamaan asuntopulaa. Asuntopulalle on käynyt vähän siihen tapaan kuin hallituksen korkopolitiikalle. Hallitusohjelmassa luvattiin pyrkiä alentamaan korkoja. Korot ovat nousseet siitä melkoisesti. Samalla tavalla pyritään rakentamaan asuntoja ja asuntoja ei ole rakennettu.

Ministeri sanoi, että julkisen sektorin palvelujen tuottajien itsenäistä päätöksentekoa on lisättävä siirtymällä tulo-ohjaukseen. Sehän on postin ja Postipankin toimintojen lakkauttamisen linjaa. Kyllä täytyy olla pettynyt siirryttäessä eduskunnan päätöksillä ja meidänkin myötävaikutuksellamme tällaiseen tulo-ohjaukseen, mitä postin liikelaitostuttaminen ja Postipankin liikepankituttaminen edustavat: heti seurauksena on palvelutason heikentyminen maamme eri alueilla.

Ministeri antaa vihjeen siitä, että arvonsäveron piirteiden vahvistaminen on tarpeen Suomen taloudessa. Tämähän merkitsee todennäköisesti sitä, että myös laajennetaan liikevaihtoveron pohjaa siihen tapaan kuin EY-maissa on tehty. Tässä yhteydessä ei ole näköpiirissä sellaisia ratkaisuja, että peruselintarvikkeiden hinta ei nousisi ja monet palvelut eivät joutuisi liikevaihtoverolle. Kun puhutaan tuloveron laskemisesta, se ei ole merkinnyt Suomessa kokonaisverorasituksen alenemista. Verotuksen painopistettä on siirretty vain pois suurituloisten tuloveroista liikevaihtoveroihin ja muihin välillisiin veroihin, jotta on pystytty rahoittamaan suurituloisille annettavat verohelpotukset. Sama linja jatkuu näköjään myös vaalien jälkeisellä kaudella, kun liikevaihtoveroa uudistetaan siihen suuntaan, että veron tuotto kasvaa miljardeja markkoja ilman, että veroprosenttia tarvitsee välttämättä nostaa. Riittää, että laajennetaan niiden tavaroiden ja palvelusten piiriä, jotka joutuvat liikevaihtoverolle. Tältä osin siis suurituloisille annettavat verohelpotukset vaativat joka vuosi erillisen rahoituksen, koska ne annetaan suurituloisille joka vuosi erikseen, ja rahoitustapa näyttää olevan liikevaihtoveron pohjan laajentaminen.

Ministeri puhuu myös Suomen rahoitusmarkkinoiden vapautumisesta ja niiden vaikutuksista asuntomarkkinoihin. Yllättävää on, että ministeri ei aseta koko rahapolitiikan epäonnistumista yksin Suomen Pankin harteille ja sanoo, että Suomen Pankki hoitaa rahapolitiikkaa ja hallitus finanssipolitiikkaa. Jos ministeri olisi näin tehnyt, hänhän olisi syöllistynyt siihen samaan tavallaan väärän vaikutelman antamiseen, mihin ministeri Liikanen niin usein syöllistyi, että hallitus ei muka voisi vaikuttaa rahapolitiikkaan. Totta kai hallitus voi vaikuttaa rahapolitiikkaan ja hallituspuolueet varsinkin eikä ole mitään sen tyyppistä estettä, että samat puolueet, jotka toimivat hallituksessa yksien periaatteiden mukaan, eivät voisi toimia samojen periaatteiden mukaan myös Suomen Pankin pankkivaltuusmiehissä, jos näkevät rahapolitiikan virheelliseksi ja haluavat sitä muuttaa.

Asuntojen hintojen nousu on aiheutunut rahapolitiikan tuomista muutoksista, Suomen integroimisesta ylikansallisiin pääomamarkkinoihin ja Suomen tältä osin lännettämisestä. Se on johtanut sellaiseen asuntojen

hintakehitykseen, että ne, jotka ovat luottaneet julkiseen valtaan, ovat joutuneet pettymään. Tällä tarkoitin erityisesti helsinkiläisiä hitas-asujia, joiden asuntojen hinnat eivät ole nousseet kuin 30-prosenttisesti asuntojen yleisen hintakehityksen mukaan ja 70-prosenttisesti ovat nousseet rakennuskustannusindeksin mukaan. Tällainen on hitas-sosialidemokratia tai hitas-sosialismi, jota kokoomus näyttää nyt olevan laajentamassa koko maahan ja sillä tavalla aiheuttamassa yhä uusille ihmisryhmille suurta vahinkoa asumisen alueella. Tällaiset hitas-loukut, jotka muodostuvat samassa yhteydessä, vaatisivat hallitukselta toimenpiteitä. Pelottavalta näyttää se hitas-lakiesitys, jonka hallitus on ilmeisesti tuomassa eduskuntaan tänä keväänä. Siinä ei olla korjaamassa niitä indeksi-virheitä, jotka ovat ajaneet ihmiset lähes epätoivoisiin asemiin hitas-loukkuihin.

Ministeri sanoi, että lähes vapaiden pääomamarkkinoiden olosuhteissa ei Suomi voi harjoittaa muista talouksista riippumatonta korkopolitiikkaa. Miten niin ei voi? Sehän on kummallista, että Suomi ei voi harjoittaa sellaista korkopolitiikkaa kuin Suomi haluaa. Ei ole mitään sellaista syystä, että Suomessa korkojen pitäisi olla jollakin selaisella tasolla, millä ne esimerkiksi tänä päivänä ovat. Ulkovallat eivät aseta mitään sellaisia paineita. Se, että korot ovat tänä päivänä niin korkeat, johtuu Suomen sisäisestä politiikasta, sellaisesta politiikasta, jota Suomi on halunnut harjoittaa.

Tämä hallitus on halunnut pitää korot korkealla, ja tämä hallitus ei ole pystynyt tekemään sellaista politiikkaa kuin se hallitusohjelmassa lupasi tehdä eli lupasi pyrkiä alentamaan korkotasoa. Päinvastoin hallitusohjelman kirjoittamisen jälkeen tämä hallitus on halunnut korkotason pysymistä korkealla ja on omilla toimenpiteillään toiminut korkojen nostamiseksi.

Korkojen korkeana pitäminen on yhteydessä myös Suomen harjoittamaan valuuttakurssipolitiikkaan. Suomi on jo sisäjäsenenä EY:ssä ja ems:ssä, Euroopan rahasyntemissä, sillä tavalla, että Suomessa on harjoitettu muuttumattoman valuuttakurssin politiikkaa, joka on sitten taas pakottanut harjoittamaan tietynlaista korkopolitiikkaa. Mutta se että Suomi on harjoittanut muuttumattoman valuuttakurssin politiikkaa, on oma valintamme. Jos sen perusteella on tullut

rajoituksia korkopolitiikkaan, se on hallituksen johdonmukaista politiikkaa, ja siihen politiikkaan voitaisiin vaikuttaa myös sisäsyntyisillä tekijöillä.

Tässä yhteydessä haluaisin todeta hallituksen politiikasta, että hallituksella on pää EY-pilvissä ja jalat eivät ulotu maahan, ja tämä, että jalat eivät ulotu maahan, on seurausta siitä sanojen ja tekojen ristiriidasta, jota ministeri on puheenvuorossaan viljellyt, siis fraasipitoisessa puheenvuorossa, sellaista standarditalouspolitiikkaa sisältävässä puheenvuorossa, joka on kuin johtamistaidon kurssin oppilastyönä tehty homma, jota ei ole kukaan kritisoinut siinä vaiheessa, kun se on päätetty esittää, lukea julkisesti ääneen. Siis ei, herra valtiovarainministeri, tällä tavalla pidä aloittaa uraa eduskunnassa, tällaisilla talouspoliittisilla latteuksilla latistaa maan kansantalouden tämänhetkistä kehitysvaihetta ongelmattomaksi, kun se ei ole ongelmaton.

Sen takia minä toivoisin, että ministeri vähän puuttuisi todellisiin ongelmiin tässä yhteydessä kovien faktojen alueella ja esittäisi esimerkiksi tämänhetkisen arvionsa vaihtotaseen vajeen kehityksestä. Lisääntykö vaihtotaseen vaje tänä vuonna viimevuotisesta vai väheneekö? Ministeri on antanut jotenkin ymmärtää, että se vähenisi tänä vuonna.

Toinen kysymys, mihin toivoisin ministerin vastaavan, on sitten lähdeveroprosentti. Mielestäni meillä on oikeus tietää ministerin kanta lähdeveroprosenttiin siinä tilanteessa, kun ministeri Liikanen on ehdottanut 25:tä prosenttia ja kokoomus ehdottaa 10:tä prosenttia. Onko ministeri tukevasti edeltäjänsä kannalla ja ovatko sosialidemokraatit, jotka ovat luopuneet vuokrien hintasäännöstelystä kokoomuksen hyväksi, tässä asiassa yhtään selväjärkisiä ja yhtään pienen ihmisen puolella?

Valtiovarainministeri Louekoski: Rouva puhemies! Keskustelussa on ollut tapana välikysymyksen yhteydessä kommentoida ryhmäpuheenvuoroja välittömästi niitten pitämisen jälkeen. Tässä keskustelussa kuitenkin alun alkaen oli niin lyhyt puhujalista tai niin vähän varattuja puheenvuoroja, että ajattelin säästää kommentit keskustelun loppuun. Sitä paitsi ryhmäpuhujat poistuivat, sikäli kuin puheensa olivat pitäneet.

Olen tässä ed. Seppäsen hyvin latteaksi leimaamassa puheenvuorossa — sitä se muuten olikin — kuvannut talouspoliittista tilannetta Suomessa tällä hetkellä epävakaaaksi, ja sitä se on. Se on monella tavalla arvaamaton. Jos nyt ennustelee joitakin kasvulukuja, inflaation kehittymislukuja, korkotasoon vaikuttavia tekijöitä, jokaisen tällaisen ennustuksen eteen on sanottava suuri ”jos”, jos käy niin ja jos käy näin, mutta niinhän ennusteita yleensäkin tehdään.

Talouspoliittinen tilanne tosiaankin on epävakaa, ja kehitys tulee riippumaan muutamasta keskeisestä seikasta, joista ensimmäinen on se usko, mikä kansalaisilla ja mm. kansanedustajilla on inflaation kehittymiseen. Minä uskon tuohon 5 prosenttiin ja myönnän kyllä, että siinä on tiettyä tavoitteellisuutta. Ne tiedot, joita hallituksella tällä hetkellä on inflaatioon vaikuttavista tekijöistä, viittaavat siihen suuntaan, että loppuvuodesta onnistuessamme mm. tulopolitiikan kurissa pitämisessä meillä on saavutettavissa todellakin tämä taso. Se on aika hyvä saavutus, jos tässä onnistumme. (Ed. Seppänen: Pidetään tulopolitiikka sitten kurissa!) — Tulopolitiikka on pidettävä kurissa, ed. Seppänen. En ole kyllä aivan varma, onko ed. Seppäsestä hyötyä siinä, mutta toivottavasti.

Väläkysymyksen ensimmäisen allekirjoittajan puheenvuorossa minua huolestutti se ristiriitaisuus, jolla hän suhtautui sinänsä vakaviin talouspoliittisiin asioihin. En ryhdy ruotimaan tätä puheenvuoroa enempää, mutta voisin vain todeta, että peräkkäisissä virkkeissä edustaja vaati tiukkaa finanssipolitiikkaa ja sitten varovaisuutta menojen karsimisessa. Ei siinä ole logiikkaa. Samalla tavalla hän edellytti, että säästämistä edistetään ja pidetään kurissa velanottoa, mutta piti korkoa sopimattomana keinona. Mitähän ne muut keinot mahtaisivat olla? Ei niitä kovin paljon ole.

Tosin monissa muissakin puheenvuoroissa on annettu ymmärtää, että hallitus voisi ikään kuin lainsäädännöllä tai joillakin muilla hallinnollisilla määräyksillä pitää pankkien korkopolitiikkaa järjestyksessä. (Ed. Laine: Suomen Pankkiahan hallitus ennen on hallinnut!) — Niin Suomen Pankki ja hallitus yhdessä, ed. Laine, kyllä korkopolitiikasta vastaavat. — Tässä olen ed. Seppäsen kanssa samaa mieltä enkä ole koskaan

yrittänytkään kiertää hallituksen osuutta ja osavastuuta korkopolitiikasta.

Tämänhetkinen korkotaso on sellainen kuin Suomen oloissa korkeasuhdanne aikana ja inflaation ollessa vielä suhteellisen korkealla pitääkin olla. Se estää velkaantumista ja houkuttelee säästämään. Jos me joitakin muita houkutusia säästämiseen kaipaamme, ne löytyvät talouspolitiikan vakauttamisen kautta, mutta eivät hallinnollisilla määräyksillä. (Ed. Pekkarinen: Miksei?) — Me emme voi, ed. Pekkarinen, määrätä kansalaisia säästämään. (Ed. Pekkarinen: Voimme houkutella!)

Mutta sellaisessa taloudessa, jossa me elämme, avoimessa, kansainvälisistä rahaliikkeistä ja kansainvälisestä kaupasta hyvin riippuvassa taloudessa meidän on elettävä näitten sääntöjen mukaan varsin pitkälle. Suomen on, totta kai, suojauduttava vierailta ilmiöiltä. Se on myös hallituksen vastuulla. Näin aiotaan myös toimia.

Ed. Juhantalon puheenvuorossa, niin kuin monessa muussakin, puhuttiin epämääräisistä hallituksen lähdeverosuunnitelmista. En muista edes kaikkia niitä puheenvuoroja, joissa kysyttiin, mikä hallituksen linja lähdeveroasiassa on, ja viimeksi ed. Seppänen nimenomaisesti ei enää kysynyt vaan suorastaan tiukkasi. (Ed. Seppänen: Sosialidemokraattien?) — Sosialidemokraateilla tai hallituksella ei vielä ole tähän asiaan kantaa.

Minulla on sellainen käsitys, että ed. Liikanen, silloinen ministeri Liikanen, ei myöskään ottanut täsmällistä kantaa lähdeveroasteeseen. (Ed. Seppänen: 25!) 10:stä 25:een oli se haarukka, jonka pohjalta hänen asettamansa toimikunta ylijohtaja Korkmanin johdolla teki työnsä. Toimikunta ei haarukan suuruuden vuoksi myöskään ottanut kantaa siihen, mitä astetta suosittelisi.

Jos ajattelemme talouspoliittista tilannetta tänä päivänä, säästämistä tulisi elvyttää ja velkaantumista estää. Tähän tilanteeseen, ed. Seppänen, lähdevero sopisi hyvänä ratkaisuna. Ed. Seppänen hyvin tietää, että vaihtoehtona on nykyisen verovapauslinjan jatkaminen määrättömiin, ja se on taas selkeätä pankkien toiminnan tukemista. (Ed. Seppänen: Niillä raukoilla menee niin huonosti!) — Niillä menee valitettavasti huonosti, ed. Seppänen, mutta tätä tukea ne tuskin tarvitsevat.

Ed. Seppänen on myös siinä oikeassa, että lähdevero ei ole kovin sosiaalinen ratkaisu, (Ed. Pekkarinen: Ei lainkaan!) ei siinäkään tapauksessa, että veroaste olisi 25 prosenttia. Epäsosiaalisemmaksi se muuttuu, jos veroaste on alempi. Mutta parempi, jos on jokin lähdeveroaste kuin ei mitään verrattuna sellaiseen tilanteeseen, jossa eletään niin kauaksi kuin silmä kantaa verovapaaitten talletusten kautta.

Lähdeveroratkaisu, josta viimeksi lisämenoarvioehdotuksen käsittelyn yhteydessä muutamia ajatuksia lyhyesti esitin — kerrataan niitä hieman — vaikuttaisi siihen, että pankit joutuisivat kilpailemaan talletuksista, siis suosimaan tallettamista. Mutta se kilpailu vaikuttaisi välittömästi rahan hintaan ja nostaisi ilmeisesti antolainauksen hintaa eli lainakorkoja. Tällaisessa tilanteessa, jossa lainakorot muutenkin ovat, varsinkin peruskorkoon sidotussa lainanannossa, aika korkealla, sillä ei voisi olla erittäin vakavia seurauksia. Sen takia tähän asiaan on hallituksen syytä nopeasti ja tarkoin paneutua ja sitten tehtävä omat ratkaisunsa.

Minulla on sellainen käsitys, että ed. Pystyn esille ottama pitkäkö liukuma-aika verovapaista talletuksista poissiirtymiseksi ja rinnakkainen lähdeveron sisäänaajo voisi olla se käytännön ratkaisu, joka olisi yhdessä pankkien kanssa sovittavissa niin, että kielteisiltä antolainauskoron nousuvaikutuksilta voitaisiin välttyä.

Tässä suhteessa kannattaa myös ajatella sitä todellisuutta, jossa pankit nyt toimivat, ja niitä kustannusvaikutuksia, mitä lähdeveron aiheuttama kilpailu ilmeisesti toisi antolainauspuolelle. Ne rahan hintaan vaikuttavat tekijät nimittäin ovat niin merkittäviä, että niitä ei voi verratakaan esimerkiksi Postipankin tällä hetkellä suunnittelemiin konttoriverkon supistamistoimiin. Summat ovat aivan eri mittaluokkaa. Sama koskee joitakin muita pankkien rationalisointitoimia. Niillä voidaan koota vain murusia siitä, minkä verran rahan hinta avoimessa kilpailutilanteessa muuttuu silloin, kun pankit todella kilpailevat sellaisessa avoimessa taloudessa kuin Suomi on.

Keskustelun aikana on myös väläytetty uutta asumisen muotoa, joka minulle vielä tämänkin keskustelun jälkeen on jäänyt aika tavalla hämäräksi. Minulle ei ole selvinnyt, mitä eri ryhmät tarkoittavat, kun puhuvat

asumisoikeusasunnoista. Onko se vuokra-asunto vai omistusasunto? Onko se sosiaalista asuntotuotantoa vai eikö? Pitäisikö asumisoikeusasunnolla olla luovutusrajoituksia? Miten asukkaat valittaisiin jnp? Nämä kaikki asiat ovat hyvin avoimia, ja näyttää siltä, että myös asuntotuottajien piirissä mielipiteet käyvät kovasti ristiin. Tämän kaltaisen tilanteen vallitessa on syytä kiireesti käydä keskusteluja hallitusryhmien piirissä ja muutenkin siitä, mitä tällä uudella asumisoikeusjärjestelmällä oikein halutaan.

Ed. Seppänen viittasi siihen — niin ymmärsin — että tässä ollaan luomassa jonkinlaista uutta hitas-järjestelmää. Sellaisiakin piirteitä asiaan saattaa liittyä, jos se tehdään sen kaltaiseksi kuin hitas on muodostunut. Minusta olisi aika tärkeää tietää heti aluksi, onko se vuokra-asuntoon verrattava, jossa maksetaan kynnysraha, vai onko se omistusasuntoon verrattava, joka on saatavissa pienellä omalla pääomapanoksella, ja onko se yli päätänsä sosiaalista asuntotuotantoa.

Jos lähdetään siitä, mistä eräät puhujat lähtivät, että valtio panostaisi, niin kuin hän sanoi, reilusti tähän asumisen muotoon ja sen jälkeen antaisi vapaat kädet valita asukkaita ilman tulo-, ikä- tai muita rajoja, se olisi aika erikoinen ratkaisu, siis valtion tai yhteiskunnan varoja runsaasti kontrolloitamaan asumiseen.

Keskustelussa on, kuinka muuten, useassa puheenvuorossa käyty läpi myös hallituksen tänään sopimaa ns. maapoliittista pakettia. Minun mielestäni tämänpäiväinen sopimus on erinomainen asia, ei tietenkään vain hallituksen sisäisen tilan takia, vaan siitä syystä, että tässä maa- ja asuntopoliittisessa ratkaisussa, jossa on useampia eri kohtia, sittenkin otetaan positiivisella tavalla kantaa muutamiin tulevaisuudessa käytännössä asuntopoliittikkaan vaikuttaviin tekijöihin. En ryhdy niitä tässä enää läpikäymään. Ne on niin moneen kertaan täällä viime päivinä vatvottu, että kaikki tietävät, mitä tuo sopimus sisältää. Tärkeätä on, että se on nyt poissa ongelmien joukosta ja tähtää selvästi tulevaisuuteen. (Ed. Männistö: Hamaan tulevaisuuteen!)

Yhden asian siitä kuitenkin haluan mainita, ja se on se, että maapoliitikalla on niillä alueilla, missä asuntopula on huutavin, aivan ratkaiseva merkitys asumisen hintaan ja asuntojen tuottamiseen. Tässä olen hyvin

paljon eri mieltä esimerkiksi keskustalaisten puhujien kanssa maapaketin merkityksestä. Jos sillä sitä paitsi ei olisi näin suurta merkitystä, ei käytännössä eikä periaatteessa, miksi ihmeessä te sitä niin jyrkästi olette vastustaneet? (Ed. Almgren: Periaatteesta!) — Periaatteesta? Kun sillä ei ole periaatteen eikä käytännön merkitystä, niin vastustaa kuitenkin pitää?

Ed. Stenius-Kaukonen kiinnitti huomiota hyvin mielenkiintoisella tavalla opiskelijoiden lainatilanteeseen tänä päivänä. Sehän on eräs välikysymyksessä mainittu käytännön ongelma. Arvoisille kuulijoille voin kertoa, että viimeksi tänään hallituksen puolesta on käyty asiasta neuvotteluja pankkien kesken ja asiassa on saatu aikaan niin pitkälle menevä sovitteluratkaisu, että opintolainojen korot noussevat 1 prosenttiyksikön ja tästä aiheutuvat kustannukset opiskelijoille, noin 65 miljoonaa markkaa vuodessa, tulevat valtion kontolle. Siis valtio ottaa ne vastuulleen.

Ed. Stenius-Kaukonen, mistähän muuten ottaisimme sen 6,5 miljardia markkaa, jos koko tämä potti olisi siirrettävä suoraan valtion vastuulle pankeilta? Ei se ole mikään helppo tehtävä. Helppo on luetella erilaisia suuria yhteiskunnallisia uudistuksia: Otetaan valtion vastuulle kaikki opintolainat, pannaan lainoihin tarvittavat rahat budjettiin, otetaan koko asuntotuotanto valtion vastuulle, pannaan rahat budjettiin, kun ei vaivauduta ajattelemaan vähän vähää sitä, mitä se maksaa.

Sitä paitsi kyllä pankeillakin on sosiaalista vastuuta. (Ed. Stenius-Kaukonen: Juurihan sanoitte, että ei ole!) Minä olen tässä vastauspuheenvuorossakin sitä korostanut. Pankeilla on sosiaalista vastuuta. Sitä paitsi esimerkiksi aravalainoitettuihin asuntoihin myönnettyt ensisijaislainat ja opintolainat ovat pankeille riskittömiä. Ei niistä tarvitse periä kaikkein kalleinta markkinakorkoa. Ymmärrän kyllä pankkeja siinä, että kun ne eivät halua olla eivätkä ole täysin sosiaalilaitoksia, valtion tai yhteiskunnan muutoin on oltava mukana subventiolla tukemassa tällaista lainanantoa, mutta kyllä pankeilla tässä selvästi oma vastuunsa on.

Ed. Uosukainen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Jokinen: Arvoisa puhemies! Oli ministeriltä mielenkiintoinen toteamus, että pankkeja ei voida ohjata, ja toisessa kohdassa myös todettiin, että pankkeihin ei voida vaikuttaa. Kysymys on nyt siitä, että pankit ovat tavattomasti kaupanneet rahaa, vaikuttaneet kulutusjuhlan vauhdittumiseen ja tarjonneet rahaa hyvin edullisesti. Sitä on mainostettu jatkuvasti paikallisissa radioissa, lehdissä ja tällä tavoin todella vaikutettu täysin päinvastaiseen suuntaan kuin olisi pitänyt. Sitten kun joudutaan tilanteeseen, jossa ollaan, rangaistus tulee muille kuin pankeille. Olisin kysynyt: Tietääkö ministeri, oliko tämä ulkomaista rahaa tai mistä rahaa virtasi niin valtavasti, että pankit voivat mainostaa sitä, hyvin suurin kustannuksin kaiken lisäksi?

Ed. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Louekoski vastauspuheenvuorossaan kysyi, miksi keskusta vastustaa maapakettia, jos ei sillä ole mitään käytännön merkitystä. On kaksi näkökohtaa: maapaketin merkitys asuntojen hintakehitykselle ja maapaketin merkitys niille henkilöille, joita konkreettisesti koskettaa arvonnousu leikkaus. Minusta silloin on kaksi täysin erilaista näkökulmaa.

Se, että vastustamme tätä, lähtee siitä, että ensinnäkin raakamaan hinnalla on korkeintaan 2 prosentin osuus asuntojen hinnanmuodostuksessa. Kaavoitetun maan osuus on ihan toinen. Se on yli 23 prosenttia. Toisekseen ansiottoman arvonnousun leikkaaminen minusta tapahtuu verotusteitse paljon, paljon taloudellisemmin ja järkevämminkin kuin niin, että lähdetään lainsäädännöllä ansiotonta arvonnousua leikkaamaan. Tämä on uusi käytäntö, joka helposti leviää muillekin sektoreille, ja minusta siinä on semmoisen uuden tien pää, jota en henkilökohtaisesti ole kannattamassa. Verotus on huomattavasti parempi keino kuin ansiottoman arvonnousun leikkaaminen lainsäädäntöteitse.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ministerin puheenvuorossa kävi mielestäni oikein hyvin eräs asia esille, nimittäin se, että hän suorastaan tavoitteellisesti pyrkii siihen, että inflaatiovauhti olisi vain 5 prosentinluokkaa vuodessa. Minusta se on aivan oikea tavoite. Olen tässä suhteessa hiukan eri mieltä kuin ed. Seppänen tavasta luoda odotuksia tulevaisuudesta.

Toinen kommentti ei ole aivan yhtä positiivinen. Minua kovasti kiusaa edellisen ja nykyisen valtiovarainministerin puheenvuoroissa se, että aina kun ei tahdota selvittää tilanteesta, vedotaan siihen, että meillä on avoin talous, ei tässä mitään voi. Siitä on tullut eräänlainen pääsytie kaikista ongelmista. Ollaan niin kuin tumput suorana. Kysynkin: Miten ministerin omaan sosialidemokraattiseen ideologiaan soveltuu tämän avoin talous, missä ei voi millään tavalla vaikuttaa asioitten kehityskulkuun?

Kolmas kommentti koskee sitä, kun hän totesi, että pankeilla on sosiaalista vastuuta. Virkavapaalta pankinjohtajalta tietysti voi odottaa tämän laatuista kommenttia, mutta minun täytyy sanoa henkilökohtaisen kokemuksen ja havainnon perusteella, että se on todellista pakkovastuuta. Kun yhteiskunta oikein pakottaa ottamaan jotakin vastuuta, se näennäisesti otetaan, mutta vapaaehtoisesti siinä ei kyllä ole mitään sosiaalisuutta.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy tässä yhteydessä myöskin antaa hallitukselle tunnustusta siitä, että on maapaketti ajettu lunastuslain osalta myönteiseen tulokseen. Koko oppositio ei yhtenäisenä vastusta hallituksen linjaa tässä asiassa, vaan olemme tässä jyrkästi eri mieltä kuin keskust. Olemme erittäin pahoillamme siitä, että keskusta ed. Anttilan puheenvuoron tapaan vahingoittaa asuntotilanteen ratkaisemista maassamme tältä osin.

Toinen kysymys on, että tämä paketti sisälsi sen tyyppisiä kompromisseja, joilla sosialidemokraatit avasivat pään valitettavalla tavalla vuokrankorotuksille luopumalla vuokrasäännöstelystä, niin kuin ymmärsin, pohjoisissa osissa Suomea. Siltä osin hinta siitä, että kokoomus saatiin mukaan ratkaisuun, jonka keskusta kenties kaataa, on aika kova. Se tulee yksinomaan vuokralaisten maksettavaksi siinä tapauksessa, että keskustaa säilyttää jääräpäisen maanomistajia puolustavan linjansa. Maanomistajat eivät ole tehneet mitään hyvää työtä sen maan eteen, maahan on ollut jo valmiina siinä vaiheessa, kun kekulaiset sinne tulivat.

Mitä tulee pankkien sosiaaliseen vastuuseen, niin televisiouutisissa juuri esitettiin, että täällä salissa oli yksimielinen pankkien vastainen linja, eri puolueiden edustajat yhtyivät pankkeja vastaan. Kyllä minusta mi-

nisteri tässä nyt säröilee täällä yleisesti esitettyä linjaa vastaan ja murentaa linjaa. (Ed. Pekkarinen: Ministeri on oikeassa!) Kyllä pankkien vastuu on sen tyyppistä eurovastuuta, että sallitaan ulkomaisten markkinavoimien määrätä Suomessa rahan hinta ja korkotaso ja sallitaan sitä kautta Suomesta siirrettävän kustannuksia, korkoja ja korkomenoja, ulkomaisten sijoittajien hyväksi.

Ed. Laine: Rouva puhemies! Ministeri kehui tätä asuntopoliittista sopimusta, ja olen kyllä pistämässä myönteisesti merkillä sopimuksen. Jos jossakin kolkassa tässä maassa alkaa ansiottoman arvonnousun leikkaaminen, se on toki hyvä asia. Mutta kun samaan sopimukseen liitetään vuokrasääntelyn purkaminen, niin siitä ei kyllä kunniankukko laula. Ehkä voisin vielä todeta, että vaikka pidän myönteisenä maapolitiikan osalta arvonnousun leikkaamista, ei sillä kyllä ole mitään tekemistä vanhojen asuntojen hintojen voimakkaan nousun kanssa, joka on tapahtunut. Siihen tällä asialla ei ole merkitystä, vaikka se on positiivinen.

Ministeri vakuutti luottavansa arvioon 5 prosentin inflaatiosta. Hyvä on, jos näin on. Mutta samaan hengenvetoon totean, että tähän saakka hallitus on säännöllisesti erehtynyt. Se on joko antanut tahallisesti toisen kuvan tai sitten kerta kaikkiaan erehtynyt arvioissaan. Tämä koskee valtiovarainministeri Liikasen aikakautta ja vähän aiempiakin hallituksia.

Lopuksi totean, että kun ministeri sanoi, ettei hän ole halunnut kommentoida, ennen, koska ryhmäpuheenvuorojen käyttäjät poistuivat salista, niin ei tämä nyt aivan täsmällisesti pitänyt paikkaansa.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Olen ed. Laineen ajatuksenkulun kanssa hyvin pitkälle samaa mieltä siitä, että on suorastaan huvittavaa, että hallitus yrittää nyt luoda kuvan siitä, että asumisen ongelmat — asumisen hinnan raju nousu — olisivat jollakin tavalla poistettavissa maa- ja asuntopoliittisella paketilla, mikä hallituksen toimesta on tehty. Todellakaan siihen ei näillä eväillä päästä. (Ed. Hietala: Ne on marjatkain poimittava maasta!) Maapolitiittisten ratkaisujen vaikutus on käytännössä todella pieni asumisen hintaan. Mutta periaatteessa se on iso ratkaisu. Nyt astutaan

sellaisille alueille näillä pakkokeinoilla, minne aikaisemmin Suomen lainsäädännössä ei näissä asioissa ole astuttu.

Siitä haluan antaa, arvoisa puhemies, ministeri Louekoskelle tunnustuksen, että minusta hänen analyysinsä siitä, ketkä ovat syyllisiä nykyiseen vallitsevaan korkotasoon, oli aivan oikea. Hän otti hallituksen kontolle selvän vastuun, päävastuun siitä, missä tilanteessa tällä hetkellä ollaan. Minusta se oli aika reilua. Hän sanoi, että näin korkean korkotason pitääkin olla tällä hetkellä, koska talouden tila on tämä. Siltä osin olen kuitenkin hänen kanssaan eri mieltä, että talouden tasapainottaminen voi tapahtua ja sen uskotaan tapahtuvan vain niin, että korkotaso pysyy korkealla. Jos tällä tiellä edetään, velkaisten ihmisten, pienituloisten asunnon hankkijoiden ja muiden, kontolle lankeaa liian suuri osa talouden tervehdyttämisestä.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ministeri aloitti maireasti, että lähestyin mielenkiintoisesti opiskelijoiden asemaa, iskeäkseen piikkinsä puhujaan väittäen, ettei tämä ajattele lainkaan. Oliko ministerillä tarkoitus mutkan kautta arvostella sosialidemokraattisen opiskelijaliiton puheenjohtajaa. Lainasin nimittäin hänen esitystään, niin kuin ministeri varmasti muistaa. Mehän olemme ryhmämme puolesta esittäneet opiskelijoiden toimeentulon parantamista nimenomaan niin, että se kuuluisi osana perusturvaan. Silloin yhteiskunta vastaisi perusturvasta. Olemme myös miettineet rahoituskeinot, millä perusturva toteutettaisiin. Siihen voimme palata myöhemmin, jos ministeri ei muista meidän esityksiämme.

Tässä yhteydessä lyhyen ajan vuoksi toteaisin vain sen, että pankeilta sosiaalista vastuuta on turha odottaa. Eräs pankinjohtajahan nimenomaisesti on ilmoittanut, että ne eivät ole mitään sosiaalisia laitoksia eivätkä voi sosiaalista vastuuta kantaa.

Kun ministeri aloitti puheenvuoroni kommentin ja puhui mielenkiintoisesta lähestymistavasta, luulin, että hän puhui gryndauksen kieltävästä laista, jota ehdotin, mutta pettymyksekseni hän ei siitä sanonut mitään. Tämä olisi oleellinen tapa asuntojen hintojen laskemiseen. Luulisi, että tähän saisi keskustapuolueeltakin tukea niin, että hallitus voisi jättää paikkansa ja uudella pohjalla voitai-

siin rakentaa hallitus, joka voisi vaikuttaa asuntojen hintaan todella nopeasti.

Valtiovarainministeri Louekoski: Rouva puhemies! On mielenkiintoista kuulla, että edustajilla on niin vahva usko hallituksen kaikkivoipaisuuteen. Toivoisin, että minäkin voisin tämän uskon jakaa. Mutta asia käytännössä on hieman toisin. Ed. Stenius-Kaukonen tietää aivan hyvin, että gryndausta kieltävää lakia, toisin sanoen perustajaurakointia kieltävää lakia, tällaisessa hallituksessa ei saisi aikaan, vaikka minä kuinka sitä haluaisin. (Ed. Stenius-Kaukonen: Minä esitinkin, että otetaan kepu mukaan!)

Ed. Pekkariselle haluaisin todeta, että en minä päävastuuta korkopolitiikasta hallitukselle halua enkä ottanut. (Ed. Pekkarinen: Minkä vastuun?) — Osavastuun yhdessä Suomen Pankin kanssa. — Korostaisin sitä seikkaa, joka tässä keskustelussa liiaksi on päässyt unohtumaan, että Suomen Pankki on eduskunnan pankki ja sen toimia valvovat eduskunnasta valitut pankkivaltuusmiehet. Yhdessä me vastaamme korkopolitiikasta. Minä en vähättele hallituksen vastuuta korosta. Se on tällä hetkellä liian korkea. Jos me saamme inflaatiota alaspäin ja pääsemme siihen tavoitteeseen, minkä olen täällä kertonut hallituksen tavoitteeksi, niin korko alenee. Se on myös tavoite. Ei tällainen korkea korkotaso mikään ihanneolotila ole. Sitä paitsi uskon siihen tavoitteeseen. Sitä on täällä joku ehtinyt ihmetellä, mutta se on hyvin selvää.

Pankkien sosiaalisesta vastuusta, jota yhteisrintamassa kaikki kaipaamme, on sanottava, että minä olen siihen nähden vähän kyyninen. Minä olen sitä mieltä, että pankeille kuuluu sosiaalista vastuuta. Korjaisin vielä erään vanhentuneen tiedon. En minä ole virkavapaalla oleva taikka toimesta vapaana oleva pankinjohtaja. Minä olen kyllä ihan reilusti entinen. (Ed. Seppänen: Entä tuleva?)

Ed. Pulliaisen ja eräitten muitten puheenvuoroissa oli ajatus siitä, että hallitus taivastelee, kun se ei voi tilanteille mitään. En halua tällaiseen taivasteluun osallistua, mutta kyllä muistutan siitä, että politiikassa erityisesti hallituksen on toimensa sovellettava mahdollisuuksien mukaan.

Kun ajatellaan tämänkin eduskunnan kokoonpanoa, niin kyllä kai täällä aika selvästi

enemmistö on ns. pankkipuolueella. Jos me katsoisimme edustajien luottamustoimet läpi, rohkenen suoralta kädeltä epäillä, että enemmistö meistä on jossakin luottamustehtävässä jossakin pankissa. (Ed. Laine: Mutta ei sitoutunut.) — Sitoutumisen aste, ed. Laine, on mielenkiintoinen asia ja toinen juttu. Mutta tämä on eräs tekijä, joka vaikuttaa siihen, miten me talousasioissa toimimme. Minulla on sellainen käsitys, että tämän kaltainen sitoutuminen pankkeihin tuo kyllä taloudellista tietämystä tähän taloon aika paljon. Sen takia joskus hieman ihmettelee, kun puheenvuoroja käytetään niin kuin ei olisi koskaan kuultukaan pankkien toiminnan perusteista. Ne puheenvuorot on ilmeisesti tehty enemmänkin lehteriä varten kuin vakavasti otettaviksi ja toisille kansanedustajille tai päätöksentekoon tarkoitetuiksi.

Haluaisin vielä yhden asian aivan erityisen painokkaasti tässä sanoa, jota äsken unohdin kommentoida ja jota eräissä ryhmäpuheenvuoroissakin peräänkuulutettiin. Se on tulopoliittisen sopimuksen toteuttaminen kunnallisen sektorin osalta. Hallitus aikoo aivan tinkimättömästi noudattaa Kallion sopimusta myös siltä osin, mikä koskee valtionosuuksia. Tämä on aivan selvä asia. (Ed. Pekkarinen: Mitä se tarkoittaa?) — Se tarkoittaa sitä, ed. Pekkarinen, että se, mistä on sovittu, on hallitukselle kunnia-asia. — Näyttää vain olevan hyvin suurta hämminkiä siitä, mitä itse asiassa valtio-osapuolen ja kunnallisen työnantajan kesken on sovittu. Tämä selvitetään siihen mennessä, kun eduskunnan palkkavaltuuskunta 8 päivänä koontuu ratkaisemaan asian. Minä korostan sitä, että hallitus pitää tarkasti kiinni siitä, mitä sen nimissä on sovittu. Tämän asian täytyy tulla selväksi 8 päivään toukokuuta mennessä.

Ed. Ikonen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Louekosken äskeisen puheenvuoron johdosta olisin todella halunnut kuulla, allekirjoittaako ministeri sen puheenvuoron, joka SDP:n eduskuntaryhmän toimesta tänään pidettiin ja josta minusta varsin keskeisesti henki se, että tänä päivänä pankit ovat koronkiskureita jne. En

nyt tarkkaan muista, millä nimellä pankkeja kutsuttiin, mutta käsittääkseni yleissanoma oli se, mikä tuli puoli yhdeksän uutisissakin, että eduskunnassa pankeista on tehty asuntojen hintaongelman yksi suurimmista syntyipukeista. Onko ministeri myös tätä mieltä?

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin äskeisessä ministeri Louekosken puheenvuorossa huomiota siihen kohtaan, jossa hän totesi, että selvitetään 8.5. mennessä se, mihin valtiovalta on Kallion sopimuksen yhteydessä sitoutunut. Hämmästelen suuresti, jos se ei ole tiedossa tällä hetkellä ja vielä vähemmän muistissa. Kyllä kai tällaisen asian pitäisi olla harvinaisen kirkkaana jo sillä hetkellä, kun sopimukseen on sitouduttu. Kun arvoisa ministerikin on tässä tilaisuudessa monta kertaa tähdentänyt sitä, että Kallion sopimus täytyy toteuttaa kaikilta osiltaan, niin täytyyhän silloin tietää, mitä siinä sopimuksessa todella on sovittu.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen kyllä täällä nyt Suomen Pankin roolia vähätteli näissä kysymyksissä tässä hallitusjahdissa. Kyllä minustakin tämä hallitus on kelvoton ja sen pitäisi erota. Jos ei ymmärrä erota, se pitäisi erottaa. Mutta kyllä näissä korkokysymyksissä Suomen Pankki on myös päävastuullinen mielestäni harjoitettuun politiikkaan.

Olen pikkuisen hämmästellyt sitä, että keskustan pankkivaltuusmiehet Suomen Pankissa ovat olleet valmiita vaikuttamaan peruskoron nostoon siinä vaiheessa, kun korkoa nostettiin. Suomen Pankilla on myös hyvin suuri mahdollisuus vaikuttaa avomarkkinaoperaatiolla markkinakorkoihin, markkinarahan hintatasoon, ja siltä osin keskustan pankkivaltuusmiehet eivät ole esittäneet eriäviä mielipiteitä. Pääomamarkkinoiden logiikkaa on se, että korot ovat korkeat silloin, jos valuuttakurssi on muuttumaton. Siinä mielessä logiikka kyllä pitää sisällään ehdottomasti korkeat korot ja hallitus hyväksyy sen logiikan ja on korkeiden korkojen kannalla.

Mutta sitä minä en haluaisi tässä yhteydessä hyväksyä, että keskusta on sekä matalien että korkeiden korkojen kannalla. Mielelläni oppositiossa tietysti olisin itse samaa mieltä, että pitäisi olla sekä korkeat että

matalat korot. Jostain siltä väliltä, ministeri Louekoski, pitäisi löytyä ratkaisu näihin ongelmiin. Pitäisi olla erihintaisia luottoja niin kuin on tähän asti ollut, ja pitäisi säilyttää erihintaiset luotot. Mielestäni ed. Pystynen, joka on pankkivaltuusmies, ei täällä riittävän selvästi tuonut esille sitä, että on mahdollista, jos niin halutaan, todella differentioida luottojen korkoja, asettaa kulutusluotot erilaiseen asemaan kuin asuntoluotot. Toivoisin, että hallitus siltä suunnalta katsoisi tätä hommaa, joka on hallituksen asia eikä Suomen Pankin.

Ed. Knuuttila: Arvoisa puhemies! Kun ed. Anttila käyttämässään puheenvuorossa toi esille, että asuntojen hinnoista raakamaan osuus on vain 2 prosenttia, niin minulle tuli tuota puheenvuoroa kuunnellessani mieleen vanha hokema ”valhe, emävalhe ja tilasto”. Mielestäni nimittäin niin huonosti tämän prosenttiluvun mainitseminen perustelee maapolitiikkaa ja sen merkitystä asuntojen hinnoissa.

Kun kuuntelin eräitä muitakin puheenvuoroja, minulle syntyi myös käsitys, että varmasti monet kansanedustajat ovat sellaisista kunnista kotoisin, missä maapolitiikalla ei ole sanottavaa merkitystä, ja eivät oikein tajua, mikä merkitys sovitulla maapolitiisella lainsäädännöllä ja yleensä lunastuslailla on asuntojen hinnalle ja asuntopolitiikalle. Sen vuoksi ihan muutama sana siitä, miten se käytännössä toimii.

Ratkaisevaa ei ole se, mikä on raakamaan hinta, kun se joutuu joko grynderille tai kunnalle, vaan ratkaisevaa on se, millä hinnalla asunto myydään sen lopulliselle käyttäjälle, asunnon tarvitsijalle. Siinä tapauksessa että maa joutuu yksityisen rakennuttajan haltuun ja hän rakentaa sen vapaarahoitteella rahoituksella, hän voi pyytää rakentamastaan asunnosta markkinahinnan, joka esimerkiksi kotikaupungissani Jyväskylässä näinä hulluina kuukausina on ollut yli 10 000 markkaa neliömetri samanaikaisesti, kun aravatuotantohinta on liikkunut — voi sanoa melkein saman tasoisista asunnoista — 5 500—6 000 markan tienoilla.

Siinä tapauksessa, että maa otetaan kaupungin haltuun ja käytetään sitä ehtoa, mikä Jyväskylän kaupungissa esimerkiksi on 70-luvulla sovittu rakentajien kanssa yksissä tuumin, että kaupunki voi luovuttamallaan

tonteilla valvoa sekä laatua että hintaa kuten valtion asuntolainoittamisessa asuintaloissa, asunnon tarvitsija saa todella kohtuullisella hinnalla tuon asunnon edellyttäen, että kunnalliset viranomaiset pitävät tästä sopimuksesta kiinni. Kylläkin on sanottava, että ne eivät ole aina Jyväskylässäkään pitäneet, koska virkamiehet edustavat poliittisesti niin liberaalia näkemystä, että eivät ole halunneet käyttää niitä valtuuksia, joita on sovittu rakennuttajien kanssa. Toisin sanoen hinta riippuu siitä, onko maa kaupungin määräysvallassa vai siirtynyt kaupan kautta yksityisille rakennusyrittäjille. Asunnon neliöhinta voi olla jopa 4 500—4 000 markkaa kalliimpi siinä tapauksessa, että se on kulkenut yksityisen yritystoiminnan kautta. Tämä on se oleellinen asia.

On myös sillä tavalla, että lunastuslakeja ei varmasti jouduta useinkaan käyttämään, mutta ne edesauttavat vapaaehtoisten kauppojen syntymistä ja myös sitä, että esimerkiksi Jyväskylässä, missä on aikanaan sovittu, että kaupunki ostaa kaiken raakamaan, tämä periaate myös toteutuu. En tiedä, onko mitään merkitystä poliittisesti sillä, että tietää, miten asia todellisuudessa on, mutta kun useissa puheenvuoroissa kuitenkin on tullut esille niin erheellinen kuva nimenomaan suurempien asutuskeskusten maapolitiikasta ja asuntopolitiikasta, halusin tämän kertoa käytännön toiminnassa mukana olleena.

Tässä keskustelussa on myös sivuttu rahaja korkopolitiikkaa. Pankkivaliokunnan puheenjohtajana on vähän vaikea ollut olla täysin vaiti, mutta en halua nyt, kun tämä keskustelu on päättymäisillään, enää siihen sen pidemmältä puuttua. Sanon kuitenkin sen, että vaikka muodollisten pykälien mukaan raha- ja korkopolitiikasta vastaa Suomen Pankki, joka on kaiken lisäksi eduskunnan pankki, käytännössä asia ei näin ole, vaan kyllä se on ollut osa talouspolitiikkaa, ja olen vakuuttunut siitä, että maan hallituksella on ollut suurempi rooli korkopolitiikassa käytännössä kuin eduskunnan pankkivaltuusmiehillä ja jopa Suomen Pankin johtokunnalla, jossa tietysti pitäisi olla paras asiantuntemus tämantapaisista kysymyksistä.

Niinpä pankkivaliokunnassa on parikin kertaa nostettu esille se, että Suomen Pankin ohjesääntö olisi uudistettava, ja se on meillä

huomenna pankkivaliokunnassa jälleen keran esillä. Odotan ainakin, että pankkivaliokunta kiirehtii, että hallitus antaisi esityksen, jolla voitaisiin muuttaa todellisuutta vastaavaksi myös ne muodolliset säännöt, jotka koskevat Suomen Pankin hallintoa. Tämä on valtiovarainministeriön esiteltävä asia, ja näin menee toivomus myös välittömästi esiteltävälle ministerille ilman kirjallisia välikäsiä.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Haluan lyhyesti todeta, että kysymys siitä, mihin joutuu uuden maapaketin mukaisesti leikattu arvo silloin, kun tontti siirtyy kunnalta yksityiselle rakentajalle ns. kovan rahan tuotantoon, on todella se ongelma, joka jää nyt olemaan. Kun tänään keskustelimme ministeri Bärlundin ja jopa pääministerin kanssa näistä asioista, tuli selvästi esille, että tämä ongelma, joka olisi pitänyt jo tavalla tai toisella huomioida maapakettilakien säätämisen yhteydessä.

Kuitenkin on tietysti vaikeata keksiä ja saada voimaan sellaista lainsäädäntöä, jolla kovan rahan tuotannon kustannuksia seurattaisiin sillä tavalla, että niille voitaisiin asettaa tietty kattohinta kuten aravatuotannossa silloin, kun kysymys on yhteiskunnan alun perin lunastaman tontin antamisesta kovan rahan tuotantoon.

Tähän kuitenkin pitäisi pyrkiä. Muuten tämä on täysin tehotonta ja leikattu arvo, joka on poissa maanomistajalta, ei jää yhteiskunnan eikä asunnonostajien eikä vuokralaisten hyödyksi, vaan grynderin pohjattomaan taskuun. Toivoisin, että sosialidemokraatit nyt, kun kokenut kansanedustaja Knuuttilakin on tämän asian ottanut esille, ympäristöministeriön suuntaan voimakkaasti painottaisivat siihen, että tällaista lainsäädäntöä tarvitaan. Tämä on tietynlainen reunaehto myös meillä tänä päivänä maapaketista keskusteltaessa, että tähän suuntaan lainsäädännössä tulee ehdottomasti pyrkiä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa pyysin varsinaisen puheenvuoron, mutta nämä menevät keskustelun loppuvaiheessa vähän sekaisin. Haluaisin varsinaisessa puheenvuorossa esittää ministerille kysymyksen.

Ed. Knuuttila: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle toteaisin, että lainsäädännöllä tai lunastuslaeilla ei voida asuntopolitiikkaa hoitaa loppuun saakka, vaan kyllä kunnat ovat kaavoittaessaan asuntotontteja sekä luovuttaessaan tontteja ja asettaessaan luovutusehtoja aivan ratkaisevassa asemassa.

Jyväskylässä sovittiin aikanaan 70-luvun alussa silloin, kun rakentaminen myös oli hyvin kiivasta, että kaupunki luovuttaessaan tontin voi asettaa samoja ehtoja asunnoille hinnan ja laadun suhteen kuten aravatuotannossa. Tämän paikalliset rakennuttajat kaikki yksimielisesti hyväksyivät. On jäänyt kaupungin viranomaisten varaan, kuinka tehokkaasti asiaa näinä vuosina on hoidettu, mutta aivan näihin hulluihin vuosiin saakka hinnat ovat pysyneet Jyväskylän kaupungissa suhteellisen kohtuullisina. Viime kuukausien kokemukset tosin kertovat, että myös Jyväskylän kaupungin olisi pitänyt näinä kuukausina niiden tonttien kohdalla, jotka nyt ovat menneet markkinoille, pitää tiukemmin kaupungin käsissä se valvontaoikeus, mikä oli sovittu. Tätä ei varmasti hallitukselta voi vaatia. Ne ovat kussakin kunnassa hoidettavia asioita, kunnallishallinnon ja kunnallispoliittisia asioita.

Ed. Seppänen: Rouva puhemies! Ajattelin vielä suorittaa keskustelun tässä vaiheessa, kun muita pyydettyjä puheenvuoroja ei erityisemmin ole, iltalypsyn ja kysyä ministeri Louekosken kantaa lähdeveroasiaan, josta täällä on täsmällisiä prosenttilukuja jätetty ilmaisematta. Kokoomus haluaa 10 prosentin lähdeveroa, jossa on ongelmana epäsosiaalisuus. Toivoisin, että ministeri, jotta voisimme miettiä Suomen korkopolitiikan tulevaisuutta ja jatkoa ja arvioida koron oikeellisuutta, esittäisi jonkin selvän kannanoton lähdeveron prosentin suuruudeksi joko omana tai sosialidemokraattien kantana.

Valtiovarainministeri Louekoski: Rouva puhemies! Ensin lähdeverosta. Asia tulee etenemään sillä tavalla, että aivan lähiaikoina pankkien ja valtiovarainministeriön edustajat käyvät neuvonpidon muutamista ajankohtaisista pankkiasioista. Lähdevero on näistä yksi, aravalainoitettujen asuntojen ensisijaislainoitus on toinen, opintolainojen tu-

levaisuus kolmas, ja listalla on eräitä muitakin ajankohtaisia asioita.

Ainoastaan mahdollinen lähdeveroprosentti ei ole keskustelun kohteena, vaan jos ensinnäkin päädyttäisiin siihen, että lähdeverositys annetaan eduskunnalle, on keskusteltava siitä mahdollisesta liukuma-ajasta, joka tarvitaan, sanoisinko, rinnakkainajoon lähdeverojärjestelmän ja talletusten veronhuojennuslain lakijärjestelmän kesken.

Mitä lähdeveroprosenttiin tulee, pidän realistisena 10 - 15 prosentin lähdeverokantaa. Tämä kannanotto perustuu sellaiseen laskelmaan, että jos lähdeveron voimassaollessa talletuskorko olisi esimerkiksi 10 prosenttia ja hallituksen haastava tavoite 5 prosentin inflaatiosta saavutettaisiin, reaalikorko olisi 5 prosenttia. 10 prosentin lähdevero merkitisi silloin 20 prosentin veroa reaalikorosta, mikä on sentään suhteellisen hyvä verotulo siihen nähden, että veronhuojennuslailla jatkettaisiin talletusten verovapautta määrättömään tulevaisuuteen. Tämän kaltainen filosofia on tässä taustalla, ja jos inflaatio on korkeampi ja lähdeveroaste 15 prosenttia, niin tietenkin suhteessa reaalikorkoon verosuus nousee. Nämä asiat ovat auki, ja tämä, mitä kerroin, on tällaista ääneen ajattelua, avointa pohdiskelua niistä näkökohdista, joita asiaan liittyy. Mutta tosiaankin asia on auki ja keskusteluja odotetaan.

Sitten mainitsin tulopolitiikan tinkimättömästä noudattamisesta myös harkinnanvaraisten palkankorotusten osalta. Tämä harkinnanvaraisuus on uusi tekijä tulopolitiikassa, ja kun sopijapuolet ovat toisaalta kunnalliset palkansaajat ja kunnallinen työnantaja, ei ole ihan selvää se, millä premisseillä he ovat sopimuksensa tehneet. Mutta niin kuin sanottu, tämä asia tulee selväksi. Jos edellytyksenä on ollut valtion osallisuus ja valtion edustajat ovat tähän sitoutuneet, siinä tapauksessa tietenkin sitoumuksista pidetään kiinni. Tämä on hyvin selvä asia. Missään tapauksessa en halua hallituksen puolesta olla luikertelemassa tästä asiasta irti.

Rouva puhemies, vielä lopuksi, se meinasi kyllä jo unohtua, mutta tämän keskustelun tärkein asia on luottamus. Hallitus on kyllä hyvin etevä ja viisas, mutta ei niin etevä, että ymmärtäisi erota. Sen takia, rouva puhemies, haluan lyhyesti todeta, että kaikki neljä pontta ovat epäilyksettä hyväksytyksi tullessaan hallitukselle epäluottamuslauseita.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies:
Asian käsittely keskeytetään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon

1) Talousvaliokunnan mietintö n:o 3 (HE n:o 202/1989 vp.)

2) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 7 (HE n:o 255/1989 vp.)

3) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 (HE n:o 166/1989 vp.)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13, kyselytunti huomenna kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 22.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola